

วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBEC Basic Education Research Journal

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)
Vol. 4 No. 1 (January - June 2024)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

ISSN - 2774 - 0684

ผู้จัดทำ	สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ปรึกษาบรรณาธิการ	ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
บรรณาธิการ	นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิอาวุโส

คุณหญิงเกษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา รองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย กี่สุขพันธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธ์ ดร.ภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
--	--

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ มณีโชติ รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุมณี มากมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช สู่แสนสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ นางสาวกนกวรรณ นวาวัตน์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (ข้าราชการบำนาญ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ข้าราชการบำนาญ) ผู้อำนวยการสำนักงานนานาชาติครุศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (ข้าราชการบำนาญ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
---	--

ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูสุริยเทพ

มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.มณฑิยา ชมดอกไม้

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

ดร.อมรทิพย์ เจริญผล

มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

นางสาววิณา อัครธรรม

ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐานการศึกษา
(ข้าราชการบำนาญ)

นางสาวประภาพรพรณ เสี่ยงวงศ์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)

ดร.อรนุช มั่งมีสุขศิริ

ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ข้าราชการบำนาญ)

ดร.วรรณา ช่องดารากุล

ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ข้าราชการบำนาญ)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่บทความวิจัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานภายนอก
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากบทความวิจัย

กำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

ฝ่ายประสานงานกองบรรณาธิการและการจัดการ

บรรณาธิการวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ถ.ราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 02- 2885882-3

E-mail : innoobecjournal@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC Basic Education Research Journal) เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ เผยแพร่บทความวิจัยทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานภายนอก โดยมีกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567) ได้รวบรวมและนำเสนอองค์ความรู้ ข้อค้นพบ และนวัตกรรมการศึกษาที่ได้จากการวิจัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14 บทความ ซึ่งได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาการศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้ปัญหาเป็นฐาน และการใช้เกมมิฟิเคชันในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียน การส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนด้วยการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถนำองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่ได้จากบทความไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณาบทความ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้เขียนและผู้อ่านบทความ ที่ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของวารสารอย่างต่อเนื่อง รวมถึงคณะผู้จัดทำวารสารทุกท่าน ที่ได้ร่วมจัดทำวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับนี้ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี กองบรรณาธิการจะมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพวารสารให้ดียิ่งขึ้นไป เพื่อเป็นหนึ่งในกลไกของการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และนวัตกรรมการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

รัตน แสงบัวเลื่อน

(นางสาวรัตนา แสงบัวเลื่อน)

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย

การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน 1

โรงเรียนอุดมวิทยายอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

Development of Educational Institution Administration Models to Strengthen

Public Consciousness of Students of Udomvittayayon School under

The Jurisdiction of The Phatthalung Secondary Educational Service Area Office

กาญจรี หมื่นอักษร

Kanjuree Muenaksorn

การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 18

โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566

The Development of Students' Life Skills through Participatory Management using

The SMART MODEL at Muangmitwittayakhom School, Academic Year 2022-2023

เกรียงไกร ป้องศรี

Kreangkrai Pongsri

แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ เพื่อส่งเสริม 37

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Best Practices for Active Learning in The Unit of DNA Technology to Enhance

Learning Achievement and Science Communication Skill of Grade 10th students

ขวัญฤทัย เทียงจันทราทิพย์

Khuanruethai Thiangchanthathip

การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษา 59

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Innovation Development Strengthens Morality and Ethics and Good Governance

of Educational Institutions and Educational Service Area Offices

Under the Office of the Basic Education Commission

จักรพงษ์ วงค์อ้าย

Chagkrabongse Wong-Eye

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน โรงเรียนตะโหมด สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

79

Development of a Participation Model for The Parent Network in Administration
in Student Care and Support System to Promote Student Quality Tamode School
under The Jurisdiction of The Phatthalung Secondary Educational Service Area Office
โชต รัตนประพันธ์

Chot Rattanaprapan

การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัด
การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

98

The Development Activity Packages Based on Problem – based Learning (PBL)
to Promote Science Problem Solving Ability on Gas for Grade 10th Students
ธนพัฒน์ ทับไธสง

Thanaphat Tabthaisong

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อ
การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล

115

Effect of Gamification on Learning of Awareness to Using Technology by
Safety of Matthayomsuksa 2 Students Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya
Phutthamonthon School

นภาพร ปุจฉาการ, เอกนถน บางท่าไม้

Napaporn Pootchakarn, Eknarin Bangthamai

รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชสำหรับการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน
การศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม
รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์

130

Implementation of The King's Philosophy to Improve Students' Desired
Outcomes in Accordance with National Education Standard B.E. 2561 in
Rajprachasamasai Phaimathayom Rachadabhisek School.

นิตยา มั่นชำนาญ, สมชัย ขวลิทธาตา (Nitaya Manchamnan, Somchai Chavalitthada)

การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	150
---	-----

The Development of The Training Packages for Teachers to Promote
Integrated Learning Management as Inspired by King Rama X's Educational
Philosophy into Practice under The Secondary Education Service
Area Office Bangkok 2

พลพิพัฒน์ วัฒนเศรษฐานุกูล, อนันต์ศักดิ์ ภูพลผัน, สิริธร สินจินดาวงศ์

Polpipat Wattanasettanukul, Anansak Pupolpan, Sirinthorn Sinjindawong

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร	167
--	-----

The Needs of Operating a Professional Learning Community for Teachers in
Schools under The Sakon Nakhon Secondary Educational Service Area Office

ไพบูรณ์ เกตวงษา, ชลธิชา กระแสศิลป์

Paiboon Getwongsa, Cholticha Krasaesil

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย	189
--	-----

The Current States and Desirable States of Area – based Education of
Primary Schools in Nong Khai Province

เพ็ญภักดิ์ นิยมญาติ, ชัชจริยา ไบลี, สุชาดา บุปผา

Phenphak Niyomyart, Chatjariya Bailee, Suchada Bubpha

รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น	209
---	-----

Internal Supervision Model by a Lesson Study using Classroom-Based
Approach for Student Quality in Nonghaew Wangmon Sueksa School
Khonkaen Province

ศรุต บุญโนนแต้

Sarut Boonnontae

“วัจนกรรม” มิติใหม่ในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา : ผลการจัด การเรียนรู้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์ วัจนกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	228
---	-----

‘Speech Acts’ The New Dimension of Thai Language Teaching in High School :
The Effect of Learning Management using Problem - Based Learning and Role
Play Activity on ‘Speech Acts Analysis’ Unit to Grade 12th Students

อุกกฤษฎ์ คำเสนา

Aukkrit Khamsema

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนา อาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	244
---	-----

Development of a Learning Activity of History on The King who founded
The Kingdom of Thailand using Active Learning Management for
Prathomsuksa 3 Students

อนุตศักดิ์ วิชัยรัตน์

Anuttarasak Wichairat

คณะจัดทำวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน	265
---	-----

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
Development of Educational Institution Administration Models to
Strengthen Public Consciousness of Students of Udomvittayayon School under
the jurisdiction of The Phatthalung Secondary Educational Service Area Office

กาญจจรี หมื่นอักษร*

Kanjuree Muenaksorn

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน และ 3) ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ประชากร ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.918 และแบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการพัฒนารูปแบบ ประชากร ได้แก่ ครู และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกต และแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.923 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และเงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การประเมินผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า ก่อนทดลองนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดีเยี่ยม และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา; จิตสาธารณะ; เสริมสร้างจิตสาธารณะ

* ผู้อำนวยการ, โรงเรียนนิคมควนขันวิทยา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

Director, Nikomkhuankhanun Witthaya School, The Secondary Educational Service Area Office Phatthalung

Abstract

This research aims to 1) Study the current condition and guidelines for strengthening public consciousness 2) Model Development and 3) Model Evaluation The research has 3 steps Step 1 Study the current condition and guidelines for strengthening public consciousness The population includes teachers, basic educational institution committees, parents, and experts. The tool used is a questionnaire. has a reliability value of 0.918 and the interview form Step 2. Model development by experts The tool used is a group discussion recording. and assessment form Step 3: Evaluation of the model. The population includes teachers and students. The tool used is observational. and satisfaction questionnaire The confidence value is equal to 0.923 Data were analyzed using basic statistics, including mean and standard deviation and content analysis

The research results found that 1) Current condition: Students have a good level of public consciousness 2) Educational institution administration model to strengthen public consciousness together with Principles, objectives, inputs, processes, outputs, and success conditions. The format is useful. feasibility, suitability, and correctness at the highest level and 3) Evaluation of the format found that before the experiment, students had a moderate level of public consciousness. And after the experiment, the students' public consciousness was at an excellent level. and satisfaction with the format Overall, it is at the highest level.

Keywords: Educational institution administration; public consciousness; strengthening public consciousness

บทนำ

จิตสาธารณะ เป็นการตระหนักรู้ตนที่จะทำสิ่งใดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน (กวี วรรกวิณ, 2560: 135) จิตสาธารณะยังเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะของการคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน การใช้สมบัติสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมอย่าง

รับผิดชอบ หลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้น ๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้เคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น ไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความคิดร่วมแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือร่วมกันระดมพลังสมองเพื่อกระทำการที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคมส่วนรวม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (จิโรจน์ เฉลยสุข, 2561: 52)

การมีจิตสาธารณะมีความสำคัญ สำหรับการที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม เพราะเรามีความสัมพันธ์กันในรูปแบบการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะนั้นจะมีผลกระทบต่อตนเอง บุคคลรอบข้างครอบครัว องค์กร รวมถึงประเทศชาติและสังคมโลก ทำให้เกิดความเดือดร้อนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ขาดความสามัคคี เกิดการแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว แบ่งพรรคแบ่งพวกเกิดการเบียดเบียนสมบัติของส่วนรวมเป็นสมบัติของตนเอง องค์กรไม่ก้าวหน้า คุณภาพงานลดลงรวมถึงสามารถทำให้ความเข้มแข็งในชุมชนลดน้อยลง ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่และทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ง่ายและรวดเร็ว จากความสำคัญของการจะต้องมีจิตสำนึกสาธารณะ ถ้าเราสามารถปลูกฝัง ส่งเสริมหรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกสาธารณะ ด้วยวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่าใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่นเมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดจากการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณสมบัติต่าง ๆ จะลดลงการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องก็จะลดน้อยลง สังคมก็จะพัฒนาขึ้นได้ (พิเชษฐ์ ศรีสุข, 2558: 68)

การส่งเสริมให้นักเรียนซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน มีจิตสาธารณะ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะส่งเสริมในด้านเจตคติของนักเรียน ให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมืองและเห็นความเท่าเทียมของมนุษย์ เป็นแรงผลักดันในภาคพลเมือง ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางตามความต้องการของพลเมือง ส่งผลให้ประเทศขับเคลื่อนอำนาจประชาชน อันเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย แต่หากนักเรียนขาดจิตสาธารณะ ไม่มีความเป็นพลเมือง เป็นเพียงประชาชนที่ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น จะเจริญเติบโตไปเป็นประชากรที่ไม่รู้จักพึ่งตัวเอง (Passive) รวมทั้งจิตใจคับแคบ ไม่ช่วยเหลือสังคม ขาดความสามัคคี ไม่สามารถเรียนรู้ทำงาน หรือดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขก่อให้เกิดผลเสียในระบบสังคม ดังที่ เกษสุตา พุทธะลา (2562: 103-107) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม และด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขเพื่อให้แก่นักเรียนมีจิตสาธารณะ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายหรือเป้าหมาย ในการพัฒนาจิตสาธารณะแก่นักเรียนอย่างชัดเจน และประกาศให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยอาจ กำหนดคุณลักษณะจิตสาธารณะเป็นจุดเน้นของโรงเรียน และควรมีการวางแผนเพื่อกำหนดรูปแบบ วิธีปฏิบัติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมจิตสาธารณะแก่นักเรียนไว้เป็นแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อจะทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่น ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียน อุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียน อุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบ คือ แบบจำลองนวัตกรรม ที่สามารถสื่อความหมายสิ่งที่พัฒนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นการทำให้ สิ่งที่เป็นนามธรรมให้มีความเป็นรูปธรรม เป็นการนำเสนอให้เห็นในภาพรวมที่กระชับ รูปแบบอาจนำเสนอได้ หลากหลายลักษณะ ทั้งนี้ เพื่อสื่อความหมายในสิ่งที่นักวิจัยคิดที่จะพัฒนาให้มีความชัดเจน และเข้าใจตรงกัน (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561: 37) รูปแบบต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 6 ประการ คือ (1) บริบทหรือ สภาพแวดล้อมของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของรูปแบบ (3) ตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (4) ระบบหรือโครงสร้าง (5) กลไกหรือกระบวนการทำงาน (6) ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ใช้ในรูปแบบ และการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ที่ดำเนินการกันอยู่นั้นมีขั้นตอนหลัก 2 ขั้นตอน คือการสร้างหรือพัฒนารูปแบบและการตรวจสอบรูปแบบ (จิรวัดน์ นิเจนตร, 2560: 81 - 87)

สรุปว่า การพัฒนารูปแบบ เริ่มจากการศึกษาหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องแล้วนำมากำหนดองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ทดลองใช้และประเมินรูปแบบแล้วจึงนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพ

2. การบริหารงานองค์กร มีองค์ประกอบที่นักบริหารงานควรคำนึง เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย เงิน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ และแรงงานหรือคน รวมถึงองค์ความรู้ในการบริหารงาน ในยุคต้น ๆ ของการพัฒนาการบริหารงานสมัยใหม่ จะคิดถึงองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวเพื่อพิจารณากำหนดเป้าหมายขององค์กรว่าจะมีทิศทางหรือแนวทางในการบริหารองค์กร (กลัยาร์ตัน ธีระธนชัยกุล, 2562: 291) การบริหารการศึกษามีความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สถาบันและประเทศชาติ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของสถานศึกษา ในด้านการให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นทักษะแนวทางในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สิน งามประโคน และคณะ 2562: 137) การบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ โดยการนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง และมีคุณภาพจากสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ (สัมมา รณิธย์, 2560: 94)

สรุปว่า การบริหาร คือหน้าที่พื้นฐานของผู้บริหารที่จะต้องทราบถึงงานหรือภารกิจในการบริหารองค์การและหลักการบริหาร หัวใจของหลักการบริหารก็คือ กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงานผลและการจัดทำงบประมาณ ซึ่งการบริหารนี้ใช้ได้ทั้งการบริหารรัฐกิจและการบริหารธุรกิจ

3. จิตสาธารณะ คือการมีจิตใจ จิตสำนึกที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม เป็นจิตที่คิดสร้างสรรค์ รู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้อยู่ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งสะท้อนออกมาทางพฤติกรรมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน สังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ โดยไม่หวังผลตอบแทน (สิริธร ยัมประเสริฐ, 2562: 5-6) จิตสาธารณะของนักเรียน เป็นคุณลักษณะทางจิตของนักเรียน ที่มีความรู้สึกนึกถึงเรื่องของส่วนรวม แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาส่วนรวม เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข ประกอบด้วย การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม (เกษสุตา พุทธะลา, 2562: 7) ตัวบ่งชี้จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงถึงการทำเพื่อส่วนรวม ได้แก่ ความเสียสละ อาสาช่วยเหลือผู้อื่น และส่วนรวมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ (ปิยะธิดา วรญาโนปกรณ์, 2563: 10)

สรุปว่า จิตสาธารณะ คือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสำนึกห่วงใยต่อสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสมบัติ การไม่นิ่งดูตายต่อสังคมหรือความทุกข์ยากของผู้อื่น และปรารถนาจะเข้าไปช่วย ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างมนุษย์ ด้วยความตระหนักว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีใช้หน้าที่ของผู้อื่นที่หนึ่งที่ต้องเสียสละหรือร่วมกันช่วยเหลือสังคม แต่เป็นหน้าที่และจิตสำนึกของทุกคนที่ต้องทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ โดยการสังเคราะห์จาก กวี วรกวิน (2560: 136); นันทญา พ่วงประจง (2561: 5-6); จิราภรณ์ ไชยกุล (2561: 7-8); เกษสุดา พุทธะลา (2562: 7); สิริธร ยิ้มประเสริฐ (2562 : 5-6); ปิยะธิดา วรญาโณปกรณ์ (2563: 10); รวีวรรณ วงศ์เดชาพันธ์ (2563: 12); ศตวรรษ มะละแหม (2563: 16); กิตติภาพ สารโพคา (2563: 11-12); จันทรัตน์ สารีคำ (2563: 7); รวีวรรณ วงศ์เดชาพันธ์ (2563: 7); ธนวรรณ เหมบาสัย (2565: 17-18); ผู้วิจัยเลือกจิตสาธารณะของนักเรียนประกอบด้วย 1) การถือเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อส่วนรวม 2) ความรับผิดชอบในการใช้และรักษาสมบัติส่วนรวม 3) การเคารพสิทธิในการใช้สิ่งของส่วนรวม 4) การเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 5) การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ดังกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน จิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 82 คน และสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง 1) กลุ่มเป้าหมายในการประเมินจิตสาธารณะของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำนวน 181 คน ปีการศึกษา 2566 และ 2) กลุ่มเป้าหมายในการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ ได้แก่ ครู จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น 82 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน จิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.918

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

2.3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ความคิดเห็นของ (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

2.4 แบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

2.5 แบบประเมินจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

2.6 แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.923

3. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน จิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เก็บข้อมูลกับครู จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 82 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง 1) การประเมินจิตสำนึกของนักเรียน เก็บข้อมูลกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำนวน 181 คน ปีการศึกษา 2566 พัฒนานักเรียนโดยจัดกิจกรรมตามรูปแบบการเสริมสร้างจิตสำนึก จำนวน 22 ชั่วโมง ก่อนและหลังจัดกิจกรรม ประเมินจิตสำนึกของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินในการสังเกตจิตสำนึกของนักเรียน 2) ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ กับ ครู จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 82 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน จิตสำนึกของนักเรียน การประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบ วิเคราะห์จิตสำนึกของนักเรียน และวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง และการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน จิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุ พพบว่า สภาพปัจจุบัน นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.86$, $S.D = 0.15$) และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ พบว่า โรงเรียนควรบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้มีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม มีความมุ่งมั่นอดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่าง เหมาะสมตามกาลเทศะ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุ พพบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลผลิต 6) เงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุ พ มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุ พพบว่า ก่อนทดลองใช้รูปแบบนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.97$, $\sigma = 0.42$) และหลังการทดลองใช้รูปแบบนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\mu = 4.56$, $\sigma = 0.40$) และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุ พพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, $S.D = 0.18$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบัน จิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุ พพบว่า สภาพปัจจุบัน นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจเนื่องจากโรงเรียนอุดมวิทยายน มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการ

ตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษสุตา พุทธะลา (2562: 103-107) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวรรณ เหมบาสัย (2566: 217 - 228) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลผลิต 6) เงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้นำผลจากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา จิตสาธารณะของนักเรียน การพัฒนารูปแบบ รวมไปถึงการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ จิตสาธารณะของนักเรียน และแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน และมีการตรวจสอบรูปแบบ โดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษา ทำให้ได้รูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด, ปณิธาน กระสังข์ (2560: 131-132) ที่กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบ ที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ คำอธิบายประกอบรูปแบบ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธร ยิ้มประเสริฐ (2562 : 93) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่พบว่า รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 1) ทฤษฎี หลักการ แนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมพร้อมรับรู้ ขั้นที่ 2 พินิจตัวแบบจิตสาธารณะ ขั้นที่ 3 พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ขั้นที่ 4 มุ่งสู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 5 สะท้อนกิจกรรม และ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนการสอนตามรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ วงศ์เดชาพันธ์ (2563: 7) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ พบว่ารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

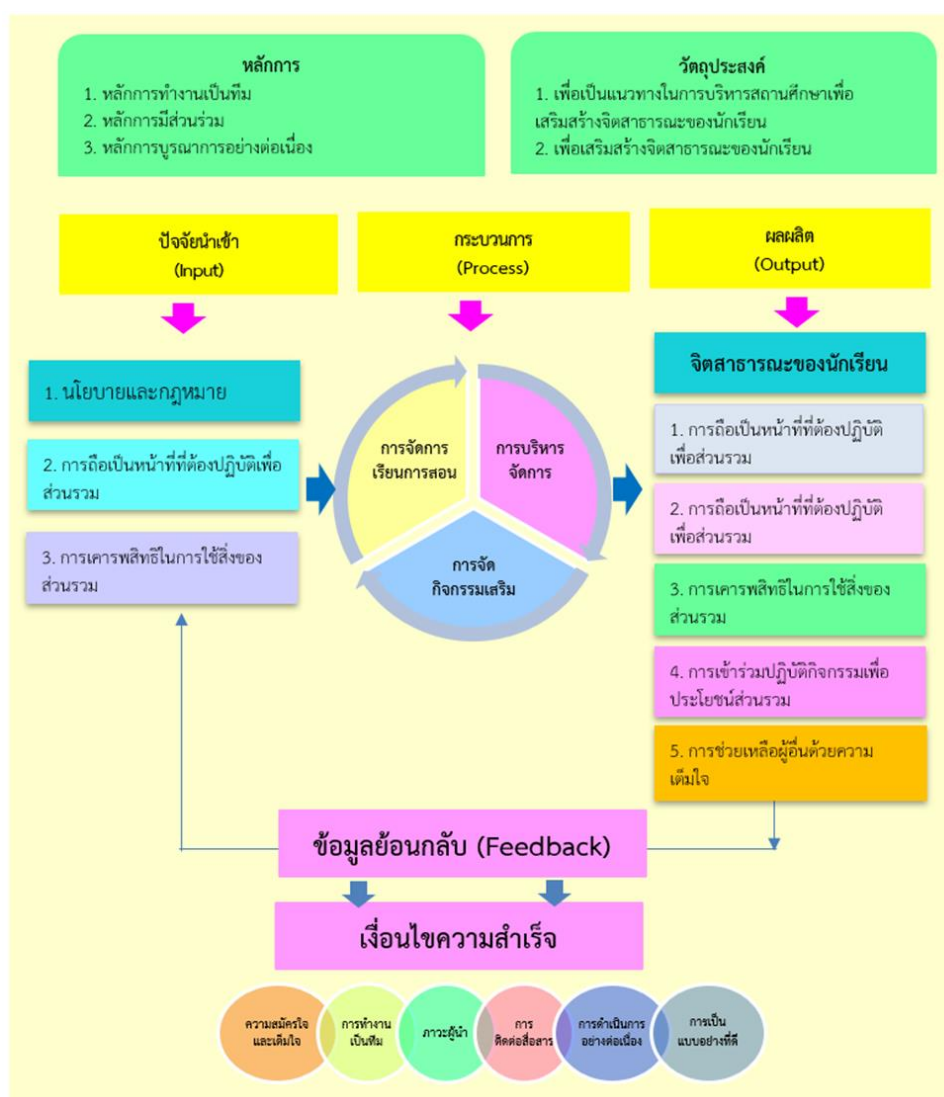
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ สภาพแวดล้อม หลักการ วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ คือ ระบบงาน กระบวนการจัดการ ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ คือ โครงสร้าง การตัดสินใจ แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ เกิดศรี (2566: 293-295) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า ก่อนทดลองใช้รูปแบบนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองใช้รูปแบบนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดีเยี่ยม และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนอุดมวิทยายน ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือต่อสังคมที่บุคคลดำรงอยู่ เป็นความรู้ความเข้าใจ ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม และความรู้สึกร่วมได้ร่วมเสียกับสังคม เป็นจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง เป็นกระบวนการคิดและลักษณะของบุคคล ที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะ มีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของของสาธารณะและต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ ส่งเสริมคุณธรรมของพลเมืองในสังคม การจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการผลิตนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมวลชน ต้องจัดประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนได้เห็นความเป็นจริงในสังคม จนเกิดเป็นระบบค่านิยมและนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิต แต่ในปัจจุบันโรงเรียนมีปัญหาการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่นักเรียน มีแนวคิดในด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปมาก นักเรียนบางส่วนไม่สนใจต่อการศึกษา สนใจแต่เรื่องของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาด้านการให้แบ่งปัน ปัญหาด้านความมีน้ำใจ ปัญหาด้านการเอาเปรียบผู้อื่น และปัญหาด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ เฉลยสุข (2561: 52) ที่กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะของการคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน การใช้สมบัติสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ หลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้น ๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น ไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของตัวเอง และไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความคิดร่วมแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือร่วมกันระดมพลังสมองเพื่อกระทำการสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคมส่วนรวม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศตวรรษ มะละแหม (2563 : 203-204)

ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สังคม และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า นักศึกษามีจิตสาธารณะหลังเรียนตามหลักสูตรสูงกว่าก่อนเรียน และมีความสามารถในการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 สอดคล้องกับแนวคิดของ สิริธร ยัมประเสริฐ (2562: 93) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า จิตสาธารณะทั้งสองด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ และภาพแสดงรูปแบบ ดังนี้

สรุป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง 2) เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง 3) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง การวิจัยมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ประชากร ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลรูปแบบ 1) การประเมินจิตสาธารณะของนักเรียน เก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 181 คน 2) ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และเงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การประเมินรูปแบบ พบว่า ก่อนทดลองนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดีเยี่ยม และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 โรงเรียนควรนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยวางแผนการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ประชุมชี้แจง รับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตการดำเนินงานอย่างชัดเจน ศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้ร่วมกัน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและมอบหมายความรับผิดชอบ รวมทั้งกำหนดปฏิทินดำเนินงาน และระยะเวลาในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

1.2 โรงเรียนควรปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน รวมถึงการตรวจสอบความสอดคล้องของการดำเนินงาน และอุปสรรคในการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

1.3 โรงเรียนควรติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สร้างเครื่องมือในการติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน สรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ถือเป็นการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ

1.4 โรงเรียนควรมีการสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้และผลที่เกิดจากการดำเนินงานร่วมกัน การปรับปรุงอย่างเหมาะสม วิเคราะห์ผลสำเร็จของกิจกรรมและนำเสนอผลของการดำเนินงาน ขยายผลเพื่อต่อยอดการปรับปรุงอย่างและพัฒนาต่อเนื่อง

1.6 ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียน ให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ในการดำเนินการ มีการวางแผน กำกับติดตาม อย่างชัดเจน และต้องมีการวางแผน ดำเนินการที่ชัดเจน จัดโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน จัดวางบุคลากรในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม มีความรู้ ความสามารถส่งเสริมให้ได้รับการอบรม พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทุกคนทำงานเป็นทีม ใช้กระบวนการบริหาร สถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตสำนึกแก่นักเรียน ได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

2.3 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนอุดมวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

เอกสารอ้างอิง

กวี วรกวิน. (2560). บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม และประเทศชาติ โดยเน้นจิตสำนึก หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.

กิตติภพ สารโศคา. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียน โรงเรียนนาเดื่อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2562). พฤติกรรมองค์กรและการพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- เกษสุตา พุทธะลา. (2562). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- จิราภรณ์ ไชยกุล. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทร์ต้น สาริคำ. (2563). การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ชีรวัดน์ นิเจนตร. (2560, กรกฎาคม - ธันวาคม). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา.
วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(2), 71-102.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ธนวรรณ เข้มบาสัตย์ (2566). การพัฒนารูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นันทญา พ่วงประจง. (2561). ผลของกิจกรรมแนะแนวตามแนวพรหมวิหาร 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถม 5 โรงเรียนวัดบารุงริน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยะธิดา วรญาโณปกรณ์ (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตภาคตะวันออก. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
8(1), 125-136.
- พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์. (2560). แนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบ
เพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข, 6(2), 128-135.
- พิเชษฐ์ ศรีสุข. (2558). จิตสาธารณะ : คื่นความยั่งยืนสู่มนุษยชาติ. วารสารวิชาการแพรวาภาพลินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2(2), 64-83.
- รวีวรรณ วงศ์เดชานันท์. (2563). รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รังสรรค์ เกิดศรี. (2566). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา, 2(6), 76-90.

- วิโรจน์ เฉลยสุข. (2561). การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน
สกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ. งานวิจัยรับทุนสนับสนุนการวิจัย
สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ศตวรรษ มะละแหม. (2563). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวทางการเรียนรู้
รับใช้สังคม และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. [วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณติต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สิริธร ยิ้มประเสริฐ (2562). การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สิน งามประโคน และคณะ. (2562). การบริหารการศึกษา: แนวคิด ทฤษฎีและรูปแบบการบริหารจัดการ.
วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 6(3), 134-146.
- สัมมา รณิธย์. (2560). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566
The Development of Students' Life Skills through Participatory Management using
The SMART MODEL at Muangmitwittayakhom School, Academic Year 2022-2023

เกรียงไกร ป้องศรี*

Kreangkrai Pongsri

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน 3) ศึกษาระดับทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียน จำนวน 218 คน ครู จำนวน 20 คน ผู้ปกครอง จำนวน 218 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน และเครือข่ายชุมชน จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน 2) แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน 3) แบบประเมินระดับทักษะชีวิตของนักเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1) คุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, $S.D.=0.60$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, $S.D.=0.51$) สอดคล้องตามสมมติฐาน 2) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.55$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, $S.D.=0.46$) สอดคล้องตามสมมติฐาน 3) ระดับทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$, $S.D.=0.43$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, $S.D.=0.46$) สอดคล้องตามสมมติฐาน 4) ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$, $S.D.=0.58$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $S.D.=0.45$) สอดคล้องตามสมมติฐาน

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต; การพัฒนาทักษะชีวิต; การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

*ผู้อำนวยการ, โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

Director, Muangmitwittayakhom School, Secondary Educational Service Area Office, Roi Et

Received: March 6, 2024/ Revised: May 28, 2024/ Accepted: June 25, 2024

Abstract

This research aims to: 1) study the quality-of-life skills development in students through participatory management using the SMART MODEL, 2) study the level of involvement of stakeholders in the development of students' life skills, 3) study the level of life skills in students through participatory management, and 4) study the satisfaction with the development of students' life skills through participatory management. The sample consists of 218 students, 20 teachers, 218 parents, 13 basic education school board committees in schools, and 15 community network members. The instruments used include: 1) an evaluation form for the quality-of-life skills development in students, 2) a questionnaire on the level of stakeholder involvement in the development of students' life skills, 3) an evaluation form for the level of students' life skills, and 4) a questionnaire on satisfaction with the development of students' life skills. The statistics used include mean and standard deviation. The research findings indicate that:

1) The quality-of-life skills development in students was found to be at a moderate level overall in the academic year 2022 ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.60) and at the highest level in the academic year 2023 ($\bar{X}=4.64$, S.D.=0.51), which is consistent with the hypothesis. 2) The level of stakeholder involvement in the development of students' life skills was found to be at a moderate level overall in the academic year 2022 ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.55) and at the highest level in the academic year 2023 ($\bar{X}=4.68$, S.D.=0.46), which is consistent with the hypothesis. 3) The level of students' life skills was found to be at a moderate level overall in the academic year 2022 ($\bar{X}=3.23$, S.D.=0.43) and at the highest level in the academic year 2023 ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.46), which is consistent with the hypothesis. 4) The level of satisfaction with the development of students' life skills was found to be at a high level overall in the academic year 2022 ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.58) and at the highest level in the academic year 2003 ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.45), which is consistent with the hypothesis.

Keywords: Life skills; Life skills development; Participatory management

บทนำ

สังคมโลกยุคความท้าทายของระบบการศึกษาที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยน ที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน เพื่อให้ได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 -2579) ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องมีการพัฒนาคนให้เตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลก มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอาชีพ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนในการดำรงชีวิต เป็นการเตรียมนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม ประกอบกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมุ่งเน้นพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคน และทุกกลุ่มเป้าหมายให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีหลักคิด ที่ถูกต้อง รักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ตามความต้องการและมีทักษะในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 11)

การปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียน ทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ทั้งการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ไปจนถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 76) และส่วนสำคัญที่สุดที่จำเป็นในทักษะการดำเนินชีวิตเพื่อให้มนุษย์มีทักษะในอนาคตนั้น คือ กลุ่มคนหนุ่มสาวในประเทศและเด็กนักเรียน ต้องเข้าใจถึงความสำคัญของการเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิต เพราะทักษะเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ด้านสังคม-อารมณ์ และช่วยพัฒนาการจัดการ การตัดสินใจ และอื่น ๆ (Pragyanam School, 2023: 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ 3) เป็นหลักสูตรการศึกษา

ที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้ 5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ จุดหมายของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนศรัทธา ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพ และสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะ ที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 6-7)

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม จึงได้ศึกษาค้นคว้าหลักการแนวคิด ทฤษฎี นำมาประยุกต์ และวิจัยการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 เพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566

3. เพื่อศึกษาระดับทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 มีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก

2. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 หลังการพัฒนา อยู่ในระดับมาก

3. ระดับทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 หลังการพัฒนา อยู่ในระดับมาก

4. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 หลังการพัฒนา อยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์ จากการศึกษาเอกสาร เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 ประกอบด้วย

1. กิจกรรมสร้างสรรค์ SMART MODEL ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 6-7; รณภทร กตน์วงศ์กร, 2557: 76; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 1-5; สำนักงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ตำบลบ้านฝาง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย, 2560: 1) 1) ด้าน S: School Administration & Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน) 2) ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู) 3) ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่ายและสิ่งแวดล้อม) 4) ด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน) และ 5) ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี)

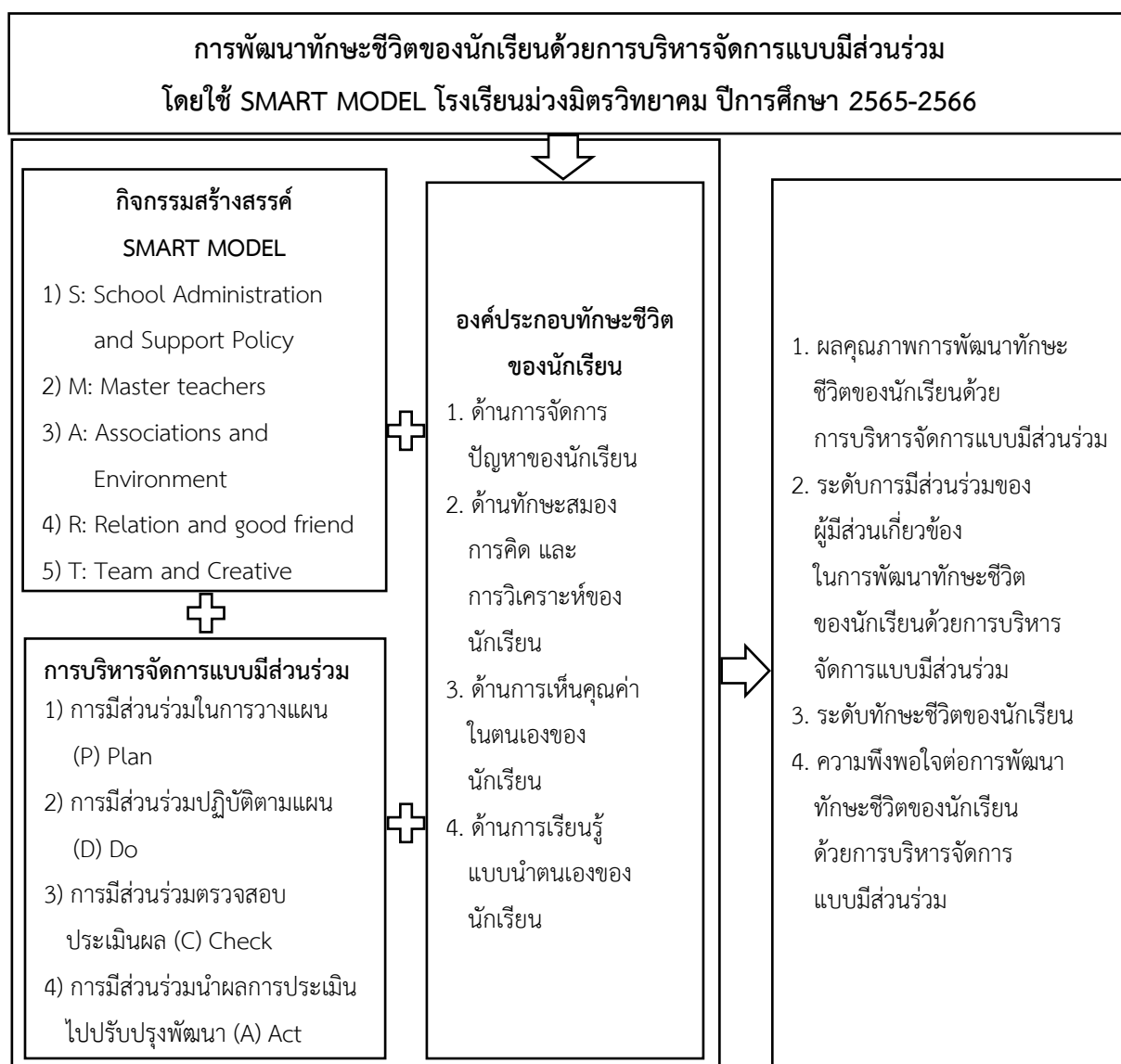
2. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (ธน สุนทรายุทธ, 2551: 541-542; พิมพ์กา จันทไทย, 2553: 175-189; สุรัตน์ สุทธิชีवाल, 2555: 21; กลุ่มพัฒนาระบบบริหารกรมป่าไม้, 2560: 1; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565; Kimberly A. Meyer, 2015: 1-10; Intira Chanjaruan et. al., 2022: 111-119) 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (P) Plan 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน (D) Do 3) การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผล (C) Check และ 4) การมีส่วนร่วมนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา (A) Act

3. องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 6; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556: 1; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 5-8; ศศิตา หมัดเหลี่ยม และคณะ, 2561: 193-203; ปาริชาติ อังกาบ, 2561: 128-142; ภรณ์ ศิริวิศาลสุวรรณ, 2562: 90-104; มัญชลี เปี่ยมดี, 2563: 235-246; ชยางกูร ช้อยุ่น, 2564: 21; Prajapati et al., 2017: 1-5; Saravanakumar, 2020: 554-558; Beatriz Sánchez-Hernando et. al., 2021: 1-15; Austin B. Riedeman, 2021: 36-42) 1) ด้านการจัดการปัญหาของนักเรียน 2) ด้านทักษะสมอง การคิด และการวิเคราะห์ของนักเรียน 3) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน และ 4) ด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 มีกรอบแนวคิด ดังแผนภาพ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

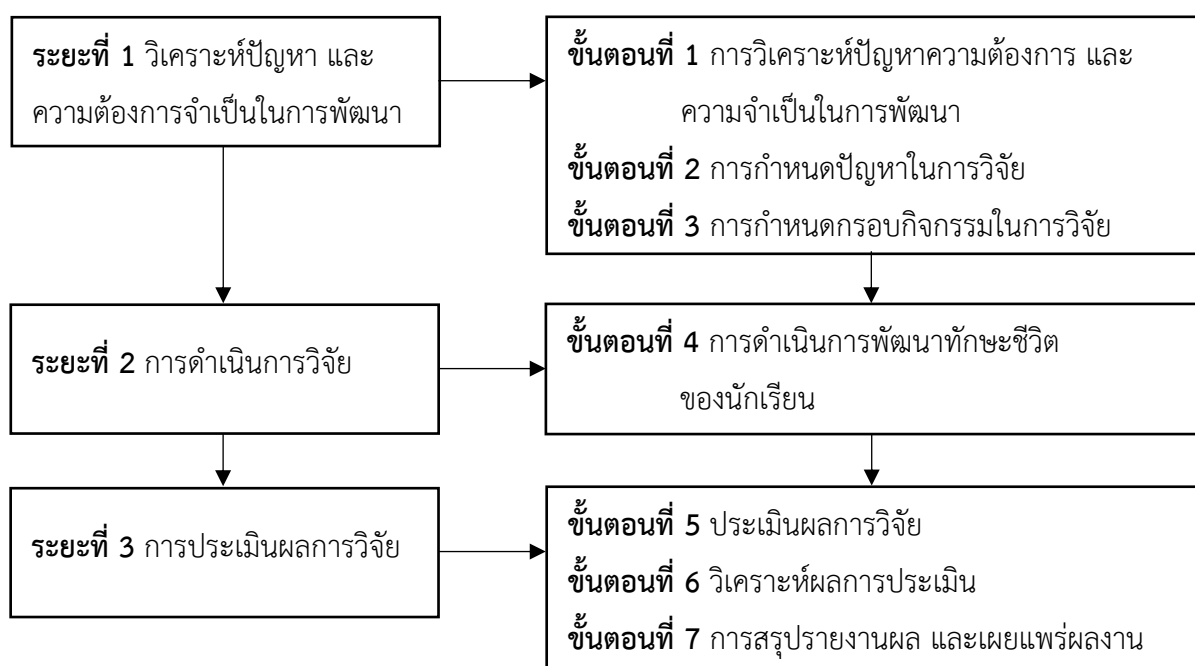
การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์บุคคลประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) กิจกรรมสร้างสรรค์ SMART MODEL 2) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 3) ทักษะชีวิตของนักเรียน 4) ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ตามกิจกรรมสร้างสรรค์ SMART MODEL

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังแผนภาพ 2

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย นักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน โรงเรียนม่วงมิตริวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) นักเรียน ปีการศึกษา 2565 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,4 และ5 ทุกคน ปีการศึกษา 2566 นักเรียนกลุ่มเดิมที่เลื่อนชั้นไปเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2,3,5 และ6 ได้กลุ่มตัวอย่างปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 จำนวน 218 คน

2) ครู ปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน

3) ผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 จำนวน 218 คน

4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 คน (ยกเว้น ผู้แทนครูและเลขานุการ)

5) เครือข่ายชุมชน ปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 เครือข่าย ประกอบด้วย

1) สถานีตำรวจภูธรสว่าง 2) เทศบาลตำบลโคกกกม่วง 3) ชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลโคกกกม่วง 4) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลโคกกกม่วง 5) ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติตำบลโคกกกม่วง เครือข่ายละ 3 คน รวมจำนวน 15 คน

4. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี จำนวน 4 ฉบับ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และให้ข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยนำไปปรับปรุง หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบประเมินคุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีค่า IOC = 0.94 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) ทั้งฉบับเท่ากับ .949

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีค่า IOC = 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) ทั้งฉบับเท่ากับ .825

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามระดับทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีค่า IOC = 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) ทั้งฉบับเท่ากับ .930

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีค่า IOC = 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) ทั้งฉบับเท่ากับ .843

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูล 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 หลังการพัฒนาเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2565 (ระหว่าง เดือนมีนาคม 2566) ครั้งที่ 2 หลังการพัฒนาเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2566 (ระหว่างเดือนมีนาคม 2567)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ และรายด้าน แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (สมบุญรณ์ สุริยวงศ์, สมจิตรา เรืองศรี และ เพ็ญศรี เศรษฐวงศ์, 2544: 116)

- 1.00 – 1.50 หมายถึง การปฏิบัติ / คุณภาพ / อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
- 1.51 – 2.50 หมายถึง การปฏิบัติ / คุณภาพ / อยู่ในระดับ น้อย
- 2.51 – 3.50 หมายถึง การปฏิบัติ / คุณภาพ / อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 3.51 – 4.50 หมายถึง การปฏิบัติ / คุณภาพ / อยู่ในระดับ ดี / มาก
- 4.51 – 5.00 หมายถึง การปฏิบัติ / คุณภาพ / อยู่ในระดับ ดีมาก/ มากที่สุด

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บอกถึงความคิดเห็นที่สอดคล้องตามกันหรือแตกต่างกัน ถ้า S.D. มีค่าสูงแสดงว่ารายการสอบถามนั้นผู้ตอบมีความคิดเห็น แตกต่างกันแต่ถ้า S.D. มีค่าต่ำแสดงว่ารายการสอบถามนั้นผู้ตอบมีความคิดเห็นคล้ายตามกันถ้า S.D. มีค่า 0 แสดงว่ารายการสอบถามนั้นผู้ตอบมีความคิดเห็นเหมือนกันทุกคน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลประเมินคุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลหลังการพัฒนาประเมินโดยนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลประเมินคุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

รายการประเมิน	ปีการศึกษา 2565			ปีการศึกษา 2566		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้าน S: School Administration and Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน)	3.44	0.54	ปานกลาง	4.65	0.48	มากที่สุด
ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู)	3.43	0.56	ปานกลาง	4.62	0.58	มากที่สุด
ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่าย และสิ่งแวดล้อม)	3.44	0.57	ปานกลาง	4.67	0.50	มากที่สุด
ด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน)	3.55	0.60	มาก	4.62	0.50	มากที่สุด
ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี)	3.52	0.75	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.48	0.60	ปานกลาง	4.64	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 1 ผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ปีการศึกษา 2565 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน) ($\bar{X}=3.55$, S.D.=0.60) รองลงมาได้แก่ ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี) ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.75) ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่าย และสิ่งแวดล้อม) ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.57) ด้าน S: School Administration and Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน) ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.54) และ ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู) ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.56) ตามลำดับ

ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, $S.D.=0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่าย และสิ่งแวดล้อม) ($\bar{X}=4.67$, $S.D.=0.50$) รองลงมาได้แก่ ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี) ($\bar{X}=4.67$, $S.D.=0.49$) ด้าน S: School Administration and Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน) ($\bar{X}=4.65$, $S.D.=0.48$) ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู) ($\bar{X}=4.62$, $S.D.=0.58$) และด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน) ($\bar{X}=4.62$, $S.D.=0.50$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลหลังการพัฒนาตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

รายการมีส่วนร่วม	ปีการศึกษา 2565			ปีการศึกษา 2566		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (P) Plan	3.44	0.55	ปานกลาง	4.65	0.49	มากที่สุด
การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน (D) Do	3.42	0.51	ปานกลาง	4.74	0.45	มากที่สุด
การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผล (C) Check	3.53	0.58	มาก	4.62	0.47	มากที่สุด
การมีส่วนร่วมนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา (A) Act	3.38	0.58	ปานกลาง	4.74	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.44	0.55	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ปีการศึกษา 2565 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า รายการที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผล (C) Check ($\bar{X}=3.53$, $S.D.=0.58$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน (P) Plan ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.55$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน (D) Do ($\bar{X}=3.42$, $S.D.=0.51$) และการมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา (A) Act ($\bar{X}=3.38$, $S.D.=0.58$) ตามลำดับ

ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, $S.D.=0.46$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า รายการที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน (D) Do การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา (A) Act ($\bar{X}=4.74$, $S.D.=0.45$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน (P) Plan ($\bar{X}=4.65$, $S.D.=0.49$) และการมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผล (C) Check ($\bar{X}=4.62$, $S.D.=0.47$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ประเมินโดยครู และผู้ปกครอง ตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลระดับทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

รายการประเมิน	ปีการศึกษา 2565			ปีการศึกษา 2566		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการปัญหาของนักเรียน	3.29	0.37	ปานกลาง	4.29	0.53	มาก
องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะสมอง การคิด และการวิเคราะห์ของนักเรียน	3.20	0.40	ปานกลาง	4.60	0.46	มาก
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน	3.22	0.48	ปานกลาง	4.75	0.41	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน	3.20	0.47	ปานกลาง	4.73	0.43	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.23	0.43	ปานกลาง	4.59	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 3 ผลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลระดับทักษะชีวิตของนักเรียนจากการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ปีการศึกษา 2565 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.23$, $S.D.=0.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับการประเมินมากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการปัญหาของนักเรียน ($\bar{X}=3.29$, $S.D.=0.37$) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียน ($\bar{X}=3.22$, $S.D.=0.48$) องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะสมอง การคิด และการวิเคราะห์ของนักเรียน ($\bar{X} 3.20$, $S.D.=0.40$) และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน ($\bar{X}=3.20$, $S.D.=0.47$) ตามลำดับ

ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับการประเมินมากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.41) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.43) องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะสมอง การคิด และการวิเคราะห์ของนักเรียน ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.46) และองค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการปัญหาของนักเรียน ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.53) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลหลังการพัฒนาตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

รายการประเมิน	ปีการศึกษา 2565			ปีการศึกษา 2566		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้าน S: School Administration and Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน)	3.60	0.62	มาก	4.61	0.48	มากที่สุด
ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู)	3.35	0.72	ปานกลาง	4.58	0.48	มากที่สุด
ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่าย และสิ่งแวดล้อม)	3.52	0.60	มาก	4.64	0.49	มากที่สุด
ด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน)	3.63	0.55	มาก	4.70	0.45	มากที่สุด
ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี)	3.60	0.62	มาก	4.61	0.48	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.54	0.58	มาก	4.61	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ปีการศึกษา 2565 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.54$, $S.D.=0.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีระดับการประเมินมากที่สุด คือ ด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน) ($\bar{X}=3.63$, $S.D.=0.55$) รองลงมาได้แก่ด้าน S: School Administration and Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน) ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี) ($\bar{X}=3.60$, $S.D.=0.62$) ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่าย และสิ่งแวดล้อม) ($\bar{X}=3.52$, $S.D.=0.60$) ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู) ($\bar{X}=3.35$, $S.D.=0.72$) ตามลำดับ

ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $S.D.=0.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีระดับการประเมินมากที่สุด คือ ด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน) ($\bar{X}=4.70$, $S.D.=0.45$) รองลงมาได้แก่ ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่าย และสิ่งแวดล้อม) ($\bar{X}=4.64$, $S.D.=0.49$) ด้าน S: School Administration and Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน) ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี) ($\bar{X}=4.61$, $S.D.=0.48$) ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู) ($\bar{X}=4.58$, $S.D.=0.48$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลคุณภาพการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, $S.D.=0.60$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, $S.D.=0.51$) ที่ผลปรากฏเช่นนี้ เพราะว่าผู้บริหารมีการวางแผนงานในด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยวิธีการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน สอดคล้องกับ พจนนกร ฝอยทอง และนพพร จันทรนาชู (2561: 284-297) ได้วิจัยแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะชีวิต 2) เปรียบเทียบทักษะชีวิต ตามลักษณะส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม

2. ผลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.55$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, $S.D.=0.46$) ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่าในการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2551: 541-542) ได้กล่าวถึง แนวทางที่สำคัญของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีมาตรการ การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครูผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ 1) การสร้างความร่วมมือในเชิงวิชาการกับเครือข่าย สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต้นสังกัด 2) การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาการเรียนรู้ และคุณลักษณะของผู้เรียน 3) การสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภายนอก ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

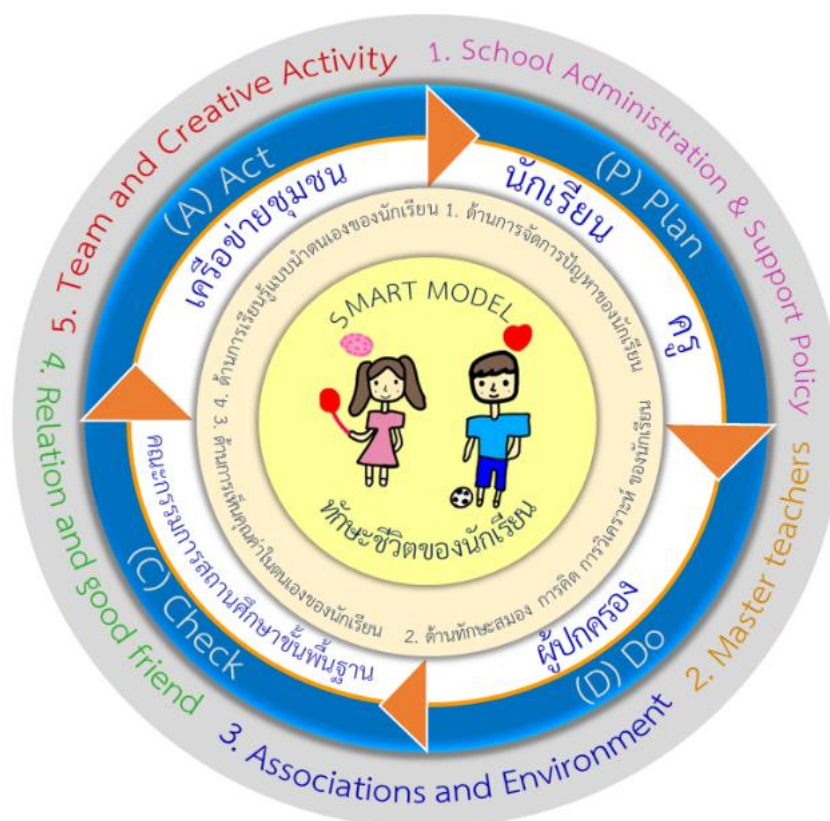
3. ผลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลระดับทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.23$, $S.D.=0.43$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, $S.D.=0.46$) ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายได้วางแผนในการการสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ร่วมกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายชุมชน และการส่งเสริมการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน สนับสนุนผู้ปกครองในการสร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกันของคนในครอบครัว พัฒนาคูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ให้แรงเสริมตามความเหมาะสมดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม 1) ด้านการจัดการปัญหาของนักเรียน 2) ด้านทักษะสมอง การคิด และการวิเคราะห์ของนักเรียน 3) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน 4) ด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิ พระรักษา และคณะ (2562: 337-357) ได้ศึกษาทักษะการดำรงชีวิต และการทำงานของนักเรียนประถมศึกษา: การพัฒนาโมเดล และแบบวัดออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโมเดลการวัด พัฒนาเครื่องมือวัดออนไลน์และศึกษาระดับ ทักษะการดำรงชีวิตและการทำงานของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดทักษะการดำรงชีวิต และการทำงานของนักเรียนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่น และการปรับตัว 2) ความคิดริเริ่ม และการชี้นำตนเอง 3) ทักษะทางสังคม และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) การเพิ่มผลผลิต และความรู้รับผิด และ 5) ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ

4. ผลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.54$, $S.D.=0.58$) ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $S.D.=0.45$) ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่า

ผู้บริหารมีการวางแผนงาน โดยใช้ SMART MODEL สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาครู ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรรวมของโรงเรียนแบบร่วมมือรวมพลังของบุคลากรทั้งโรงเรียน และพยายามระดมพลังภายนอกโรงเรียนมาผลักดัน คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสร้างสรรค์การพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสงี่ยมจิต สุขหิ้น และคณะ (2557: 1-8) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิต และศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนเอกชนพบว่า รูปแบบที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะ ชีวิตของนักเรียน มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม และรูปแบบกิจกรรมโฮมรูม โดยมีการนำทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยาเข้าร่วมบูรณาการกับกิจกรรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ SMART MODEL โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม ปีการศึกษา 2565-2566 ปรากฏเป็นองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย โดยดำเนินการจากวงกลมรอบนอก สู่ผลลัพธ์วงกลมชั้นในสุดตามลำดับ ดังแผนภาพ 3

แผนภาพที่ 3 SMART MODEL

1. วงกลมรอบนอก คือ กิจกรรมสร้างสรรค์ SMART MODEL ประกอบด้วย 1) ด้าน S: School Administration & Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน) 2) ด้าน M: Master teachers (การพัฒนาครู) 3) ด้าน A: Associations and Environment (เครือข่ายและสิ่งแวดล้อม) 4) ด้าน R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน) และ 5) ด้าน T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี)

2. วงกลมที่สอง คือ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (P) Plan 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน (D) Do 3) การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผล (C) Check และ 4) การมีส่วนร่วมนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา (A) Act

3. วงกลมที่สาม คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) นักเรียน 2) ครู 3) ผู้ปกครอง 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 5) เครือข่ายชุมชน

4. วงกลมที่สี่ คือ องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการปัญหาของนักเรียน 2) ด้านทักษะสมอง การคิด การวิเคราะห์ของนักเรียน 3) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน และ 4) ด้านการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน

5. วงกลมชั้นในสุด คือ ผลที่เกิดจากการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีทักษะชีวิตตามองค์ประกอบที่โรงเรียนกำหนดจากการพัฒนาตามกระบวนการวิจัย

สรุป

1. การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 มีผลระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.60) ปีการศึกษา 2566 มีผลระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, S.D.=0.51) สอดคล้องตามสมมุติฐาน

2. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 มีผลระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.55) ปีการศึกษา 2566 มีผลระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, S.D.=0.46) สอดคล้องตามสมมุติฐาน

3. ทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 มีผลระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.23$, S.D.=0.43) ปีการศึกษา 2566 มีผลระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.46) สอดคล้องตามสมมุติฐาน

4. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2565 มีผลระดับมาก ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.58) ปีการศึกษา 2566 มีผลระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.45) สอดคล้องตามสมมุติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ดังนั้นควรนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้าน S: School Administration & Support Policy (การบริหารและการมีนโยบายสนับสนุน) M: Master teachers (การพัฒนาครู) A: Associations and Environment (เครือข่ายและสิ่งแวดล้อม) R: Relation and good friend (การจัดกิจกรรมนักเรียน) T: Team and Creative Activity (กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี) ควรกำหนดปฏิทินแผนปฏิบัติการให้ชัดเจน และมีกิจกรรมต่อเนื่อง

1.2 หลังการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนควรมีการตรวจสอบการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อดูแลแนวโน้มความยั่งยืนของการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน ทบทวนปรับปรุงพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนอย่างยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตของนักเรียนกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน บ้าน วัด ชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน

2.3 ควรมีการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในรูปแบบหรือลักษณะอื่น ๆ เพื่อเผยแพร่เป็นนวัตกรรมใหม่ในการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มพัฒนาระบบบริหารกรมป่าไม้. (2560). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ.

ธ สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา*. บริษัทเนติกุลการพิมพ์จำกัด.

พิมพ์ิกา จันทไทย. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 175-189.

ภูมิ พระรักษา, วนิดา สิมพล, และศิริเดช สุชีวะ. (2562). ทักษะการดำรงชีวิตและการทำงานของนักเรียนประถมศึกษา: การพัฒนาโมเดลและแบบวัดออนไลน์. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 337-357.

รมณภัทร กตตน์วงศ์. (2557). ผลการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- เสียมจิต สุขหิน, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล, และไกรเดช ไกรสกุล. (2557). รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิต
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนเอกชน. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 7(2), 1-8.
https://so04.tci-thaijo.org/index.php/journal_sct/article/view/83332
- สุรัตน์ สุทธิซังวาล. (2555). รูปแบบการพัฒนางานวิจัยคุณภาพในชั้นเรียน. [ดุชนิพนธ์ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษาไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- สมบูรณ์ สุริวงค์, สมจิตร เรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงศ์. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*.
ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สำนักงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ตำบลบ้านฝาง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย. (2560).
การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต. [http://nongkhai.nfe.go.th/nfe48/index.php?](http://nongkhai.nfe.go.th/nfe48/index.php?name=news2&file=readnews&id=57)
[name=news2&file=readnews&id=57](http://nongkhai.nfe.go.th/nfe48/index.php?name=news2&file=readnews&id=57)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2554). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตาม*
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ประจำปี 2554 เป็นต้นไป ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2558). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันภัยพิบัติ ระดับ*
มัธยมศึกษาตอนต้น. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2562). *รายงานประจำปีงบประมาณปี 2562*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พรักหวานกราฟฟิค.
- _____. (2565). *มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้*. บริษัท เอส.พี.เค. การพิมพ์จำกัด.
- Intira Chanjaruan, Chaiwicht Chianchana, & Chaiyot Damrongkijkosol. (2022). The Development
of Participatory Management Model of Strengthen Motivating Factor of College
Personal Management in Private Vocational College. *RES MILITARIS*, 12(1), 111–119.
- Kimberly A. Meyer. (2015). *Students' Perceptions of Life Skill Development in Project-Based*
Learning Schools (ProQuest Number: 3745394) [the Educational Doctorate Degree in
Educational Leadership, Minnesota State University]. Mankato ProQuest Dissertation
& Theses.
- Pragyanam School. (2023). *10 Skills for Life, Every Student Should Know*.
<https://www.pragyanam.school/blog/10-skills-for-life-every-student-shoul>

แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ
เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Best Practices for Active Learning in The Unit of DNA Technology
to Enhance Learning Achievement and Science Communication Skill
of Grade 10th students

ขวัญฤทัย เทียงจันทราทิพย์*

Khuanruethai Thiangchanthathip

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ 3) ศึกษาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์หลังได้รับการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ กลุ่มที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 33 คน ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย และหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า

1. แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ได้แก่ 1) การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และนำไปสู่การอภิปราย 2) การใช้เกมและวิดีโอเพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจสาระการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การส่งเสริมให้นักเรียนระดมความคิด อภิปราย และสร้างข้อสรุปจากหลักฐานที่มาจากการสืบเสาะ 4) การสื่อสารและสะท้อนผลการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และ 5) การอำนวยความสะดวก แนะนำแนวทางการสืบเสาะและการเขียนอนุทินให้กับนักเรียน

*ครู, โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา

*Teacher, Srinagarindra the Princess Mother School Phayao, The Secondary Education Service Area Office Phayao.

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.21 คิดเป็นร้อยละ 71.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 70
3. ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 คิดเป็นร้อยละ 78.50
4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.52$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

Abstract

The objective of this research were 1) to study of the best practices for active learning in the unit of DNA technology 2) to study of students' learning achievement after using active learning in the unit of DNA technology 3) to study of the students' science communication skill after using active learning in the unit of DNA technology. 4) to study of the satisfaction of students by using active learning in the unit of DNA technology. The participants were 33 grade 10 students in the second semester of academic year 2023, drawn by purposive sampling. The research instruments that provided consist of 1) lesson plans using active learning in the unit of DNA technology 2) learning achievement test 3) science communication skills questionnaire and 4) satisfaction questionnaire. The data were inductive analysis and analyzed by average (μ), standard deviation (σ), percentage (%).

The finding showed that

1. The best practices for active learning in the unit of DNA technology were 1) using question to stimulate students' interest, review prior knowledge and lead to discussion 2) using games and videos to create interest and promote students' understanding of learning content 3) encouraging students to brainstorm, discuss and draw conclusions from evidence that comes from inquiry 4) communication and reflection on learning outcomes between teacher and students 5) facilitation, provide guidance on inquiry and journal writing to students.
2. After using active learning in the unit of DNA technology the average score students' learning achievement for 14.01, accounted for 71.06 percent which was higher than the criteria of 70 percent
3. After using active learning in the unit of DNA technology the average students' science communication skill for 3.14, accounted for 78.50

4. The satisfaction of students by using active learning in the unit of DNA technology was at the high level ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.52$)

Keywords: Active Learning; Learning Achievement; Science Communication Skill

บทนำ

เป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู่วิทยาศาสตร์ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ อย่างหลากหลาย ทั้งการสังเกต สำรวจ ตรวจสอบ ทดลอง นำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ เชื่อมโยงองค์ความรู้กับกระบวนการ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และกฎทางวิทยาศาสตร์ เข้าใจธรรมชาติและขอบเขตของวิทยาศาสตร์ มีทักษะการศึกษาค้นคว้าและคิดค้นทางเทคโนโลยี ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มนุษย์ และสิ่งแวดล้อมในเชิงที่มีอิทธิพลและผลกระทบต่อกัน นำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตและเกิดประโยชน์ต่อสังคม พัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร การตัดสินใจ มีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 3)

การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (นิชาภา เจียรวัฒนากร และอะรุณี แสงสุวรรณ, 2566: 44) สารการเรียนรู้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ เป็นสาระชีววิทยาเพิ่มเติม ซึ่งอธิบายว่า เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ถูกนำมาใช้ในการสร้างสิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม โดยนำยีนที่ต้องการมาตัดต่อใส่ในสิ่งมีชีวิต ทำให้สิ่งมีชีวิตนั้นมีสมบัติตามต้องการ เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การแพทย์และเภสัชกรรม การเกษตร อุตสาหกรรม และนิติวิทยาศาสตร์ โดยการใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทางชีวภาพ จีวจริยธรรม และผลกระทบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 142 - 143) เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอเกี่ยวข้องกับพันธุศาสตร์ระดับโมเลกุลและพันธุวิศวกรรม ซึ่งยากต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและยากต่อการเข้าใจของนักเรียน เนื่องจากมีความซับซ้อนของเนื้อหา การขาดวัสดุ อุปกรณ์และครูผู้สอนมักขาดประสบการณ์การทำปฏิบัติการด้านพันธุวิศวกรรม จึงทำให้ห้องเรียนส่วนมากจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการบรรยาย เพราะไม่สามารถทำปฏิบัติการด้านพันธุวิศวกรรมในชั้นเรียนได้ (สุนัดดา โยมญาติ, 2558: 3) เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอส่วนใหญ่มีเนื้อหาค่อนข้างเป็นนามธรรม เป็นเรื่องที่น่าจะไกลตัวสำหรับนักเรียน โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักการทางวิทยาศาสตร์และการนำมาประยุกต์ใช้นั้นค่อนข้างยาก (ธัญชนก ทาระเนตร และคณะ, 2565: 135) นอกจากนี้จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน พบว่า การเรียนรู้พันธุศาสตร์และเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอมีคำศัพท์เฉพาะจำนวนมาก

ที่นักเรียนต้องจดจำทำความเข้าใจ มีหลักการ แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นนามธรรม ระหว่างการเรียนรู้จึงอาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่มีความหมายกับนักเรียน นักเรียนยังไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้จากห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ขณะเดียวกันทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทักษะในศตวรรษที่ 21 ก็มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะในวิถีแห่งการทำงาน (the way of working) นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กมลวรรณ กันยาประสิทธิ์, 2558: 3) ทักษะการสื่อสารจะช่วยให้การนำเสนอข่าวสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีง่ายแก่การเข้าใจมากขึ้น การสร้างให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์จะทำให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ มีความเป็นเหตุเป็นผล รับผิดชอบต่อผลการสื่อสารของตนเอง การสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์จึงควรเป็นอีกหนึ่งเป้าหมายของการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้พื้นฐานและเจตคติต่อพันธุศาสตร์ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้บริบทเป็นฐาน (นิชาภา เจียรวัฒนากร และอะรุณี แสงสุวรรณ, 2566: 44 - 58) การส่งเสริมการเรียนรู้พื้นฐาน เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์และสังคม (บุศมาพร กันทะวัง, 2562: บทคัดย่อ) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (ธัญชนก ทาระเนตร และคณะ, 2565: 132 - 142) ซึ่งจุดร่วมที่สำคัญจากงานวิจัยที่ผ่านมา คือ การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้สอนแบบบรรยายเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำปรึกษาในการเรียนรู้ของนักเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งมีรากฐานมาจากปรัชญาพัฒนาการนิยม (นิภาพร กุลสมบุรณ์ และสุวิมล ว่องวานิช, 2565: 5) และแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 7) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน มุ่งให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (กมล โพธิ์เย็น, 2564: 11; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 4) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจและทุ่มเทในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น

ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นักเรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและมุ่งสู่ความสำเร็จ (นิภาพร กุลสมบุรณ์ และสุวิมล ว่องวานิช, 2565: 7) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ รายวิชา ชีววิทยา 2 จึงสนใจที่จะศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยไว้ ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 4) ได้ให้นิยามของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ว่าเป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher – Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง แต่นักเรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ลงมือปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ นักเรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

กมล โพธิเย็น (2564: 15 - 16) สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและคิดในสิ่งที่ได้ปฏิบัติเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูด้วยการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในและนอกชั้นเรียน จากนั้นจึงสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากสิ่งที่ได้ปฏิบัติผ่านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การอภิปรายและการสะท้อนความคิดร่วมกัน เพื่อสร้างความหมายของเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้และพยายามเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ให้ได้มากที่สุด

สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และครู มีแรงจูงใจและมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น พร้อมทั้งใช้ทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ และมุ่งสู่ความสำเร็จ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Good, C.V. (1973: 7) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้หรือ การพัฒนาทักษะในด้านการเรียน พิจารณาจากคะแนนจากการทดสอบหรือคะแนนจากงานที่ได้รับมอบหมาย

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2545: 109) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสามารถตรวจสอบปริมาณและคุณภาพของ สิ่งที่ต้องเรียนรู้ได้

สามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เกิดขึ้นจาก การเรียนรู้ วัดจากคะแนนการทดสอบหรือคะแนนผลการปฏิบัติงานระหว่างการเรียนรู้

ทักษะการสื่อสารวิทยาศาสตร์

จุมพล เหมะศิริพันธ์ (“สื่อสารวิทย์ ง่ายนิดเดียว” เสี่ยงเล่าอ้างจากน้อง ๆ ชาวค่ายนักสื่อสารวิทยาศาสตร์, 3 กันยายน 2552) กล่าวว่า การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง การนำเสนอข่าวสารด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ยากแก่การเข้าใจให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น

กรรณิการ์ ไชยทอง และคณะ. (2562: 82) กล่าวว่า ทักษะการสื่อสารวิทยาศาสตร์ หมายถึง กระบวนการจัดกระทำข้อมูลและสื่อความข้อมูล หรือการพูดและการเขียน เพื่อการสื่อสารวิทยาศาสตร์ ที่ตอบสนองที่พึงประสงค์ทั้งการตระหนักรู้ ความเพลิดเพลิน ความสนใจ การสร้างความคิดเห็น และความเข้าใจ ในวิทยาศาสตร์

ฉันทย์ชนก ผินอินทร์ (2564: 7-8) กล่าวว่า ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความสามารถ ด้านการฝึกหรือใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะในด้านการสื่อสาร

สามารถสรุปได้ว่า ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์เป็นความสามารถในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นักเรียนต้องรู้จักคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผลต่อเรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร และรับผิดชอบต่อผลการสื่อสารของตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิสและแมกทากาท (Kemmis and McTaggart, 1988: 10 – 11) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติ (Act) 3) ขั้นสังเกต (Observe) 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ซึ่งทุกแผนดำเนินการตาม 4 ขั้นตอนอย่างเป็นวงจร เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 กลุ่มที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 33 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ว31202 ชีววิทยา 2 ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูผู้จัดการเรียนรู้

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น : การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ

ตัวแปรตาม : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ รายวิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหัวข้อ ดังนี้ 1) การสร้างสิ่งมีชีวิตดัดแปรทางพันธุกรรม 2) การโคลนนิ่งโดยพลาสมิดของแบคทีเรีย 3) การเพิ่มปริมาณ DNA โดยเทคนิค PCR 4) การหาขนาดและลำดับนิวคลีโอไทป์ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ 6) เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอกับความปลอดภัยทางชีวภาพ และชีวจริยธรรม

4. ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนธันวาคม 2566 – มกราคม 2567 เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 คาบ คาบละ 50 นาที

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ผู้วิจัยศึกษาหลักการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดโครงเรื่องให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สารสำคัญ ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ จำนวน 6 แผน ระยะเวลา 15 คาบ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แผนการจัดการเรียนรู้ หัวข้อสาระการเรียนรู้ และจำนวนคาบที่จัดการเรียนรู้

แผนฯ ที่	หัวข้อสาระการเรียนรู้	จำนวนคาบ
1	การสร้างสิ่งมีชีวิตดัดแปรทางพันธุกรรม	2
2	การโคลนนิ่งโดยพลาสมิดของแบคทีเรีย	3
3	การเพิ่มปริมาณ DNA โดยเทคนิค PCR	2
4	การหาขนาดและลำดับนิวคลีโอไทป์	2
5	การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ	3
6	เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอกับความปลอดภัยทางชีวภาพและชีวจริยธรรม	3
รวม		15

โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการตรวจสอบและประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ การจัดการเรียนรู้แต่ละแผนหรือวงจร ผู้วิจัยในฐานะครูผู้จัดการเรียนรู้ จะตรวจสอบใบกิจกรรมและสมุดของนักเรียน ร่วมกับการสังเกตพฤติกรรม เช่น การลงมือปฏิบัติกิจกรรม การตอบคำถาม การร่วมอภิปราย การนำเสนอผลงานของนักเรียนระหว่างการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งนำข้อมูลจากการบันทึกมาใช้ในการปรับปรุงแผนถัดไปก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ชนิดปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้และสาระสำคัญในหัวข้อดังนี้ 1) การสร้างสิ่งมีชีวิตดัดแปรทางพันธุกรรม 2) การโคลนนิ่งโดยพลาสมิดของแบคทีเรีย 3) การเพิ่มปริมาณ DNA โดยเทคนิค PCR 4) การหาขนาดและลำดับนิวคลีโอไทป์ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ 6) เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอกับความปลอดภัยทางชีวภาพและชีวจริยธรรม จากนั้นนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินคุณภาพ นำผลการตรวจสอบและประเมินคุณภาพมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) นำข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ไปทดสอบกับนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ มาแล้ว จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกเป็น 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดเป็น 0 คะแนน นำผลการทดสอบมาคำนวณหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก เมื่อได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป จึงนำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson's method) สูตร KR-20 พบว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3. แบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 24 ข้อ ในหัวข้อดังนี้ 1) ทักษะด้านการฟัง 2) ทักษะด้านการพูด 3) ทักษะด้านการอ่าน และ 4) ทักษะด้านการเขียน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินคุณภาพ คัดเลือกเฉพาะข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 จำนวน 12 ข้อ นำไปประเมินนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านสาระการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านความมีประโยชน์ แล้วจึงนำแบบประเมินความพึงพอใจนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ นำผลการตรวจสอบและประเมินคุณภาพ คัดเลือกเฉพาะข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 จำนวน 12 ข้อ นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบประเมินความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ปฐมนิเทศชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ให้กับนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ กับนักเรียนที่กลุ่มที่ศึกษา จำนวน 6 แผน ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 15 คาบ การจัดการเรียนรู้แต่ละแผนหรือแต่ละวงจรมีการวัดและประเมินผลด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติของนักเรียน รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ จากนั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ใช้เวลา 40 นาที ทำแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ใช้เวลา 20 นาที และทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ใช้เวลา 10 นาที จากนั้นนำผลการตอบคำถามในแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (inductive analysis) โดยการนำข้อมูลจากแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ มาให้ความหมายและตีความ เพื่อจับประเด็น และสรุปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ดำเนินการดังนี้ นำคำตอบจากแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรู้นักเรียน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

4.3 ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) รายด้านและรายข้อ

4.4 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ วิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) รายด้านและรายข้อ

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ

1. การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และนำไปสู่การอภิปรายของนักเรียน โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการใช้คำถามเพื่อนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และนำไปสู่การอภิปรายของนักเรียน ยกตัวอย่างคำถามแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แผนการจัดการเรียนรู้ และแนวคำถามกระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และนำไปสู่การอภิปรายนักเรียน

แผนฯ ที่	แนวคำถามกระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และนำไปสู่การอภิปรายนักเรียน
1	- ยกตัวอย่างสิ่งมีชีวิตดัดแปรทางพันธุกรรม (GMOs) ที่นักเรียนรู้จักมาอย่างน้อย 2 ชนิด - นักเรียนเคยรับประทานอาหารจากสิ่งมีชีวิตดัดแปรทางพันธุกรรมหรือไม่ อย่างไร - เพราะเหตุใดจึงมีการสร้างสิ่งมีชีวิตดัดแปรทางพันธุกรรม
2	- การโคลนนิ่งสามารถเกิดขึ้นในสิ่งมีชีวิตได้หรือไม่ อย่างไร - พลาสมิดแตกต่างจากโครโมโซมของแบคทีเรียอย่างไร - เอนไซม์ตัดจำเพาะได้มาจากสิ่งมีชีวิตชนิดใดบ้าง - เอนไซม์ตัดจำเพาะชนิดเดียวกัน สามารถตัดสาย DNA ให้เกิดปลายเหนียวและปลายทู่ได้หรือไม่ - เพราะเหตุใดนักวิทยาศาสตร์จึงเลือกใช้เซลล์แบคทีเรียในการโคลนนิ่ง - ปัจจัยใดบ้างทำให้นักวิทยาศาสตร์ประสบความสำเร็จในการโคลนนิ่งโดยใช้พลาสมิดของแบคทีเรีย - การโคลนนิ่งโดยใช้พลาสมิดของแบคทีเรียถูกนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง
3	- นักเรียนมีประสบการณ์ในการตรวจเชื้อโควิด-19 ด้วยเทคนิค PCR หรือไม่ อย่างไร - เพราะเหตุใดจึงมีการนำเทคนิค PCR มาใช้ในการตรวจสอบการติดเชื้อโควิด-19 - เทคนิค PCR มีขั้นตอนอย่างไร - การใช้เครื่องมืออลไซเคิลมีความจำเป็นต่อเทคนิค PCR อย่างไร - เครื่องมือและอุปกรณ์ใดบ้างที่ใช้ในเทคนิค PCR - การเพิ่มจำนวน DNA โดยเทคนิค PCR แตกต่างจากการโคลนนิ่งโดยใช้พลาสมิดของแบคทีเรียหรือไม่ อย่างไร
4	- เพราะเหตุใดจึงสามารถแยกขนาด DNA ได้ในสนามไฟฟ้า - ขนาดของ DNA ที่แตกต่างกันมีผลต่อระยะทางในการเคลื่อนที่บนอะกาโรสเจลหรือไม่ อย่างไร - โมเลกุลมาตรฐานมีความสำคัญอย่างไรต่อการหาขนาดของ DNA - การหาลำดับนิวคลีโอไทด์นำไปใช้ประโยชน์ใดบ้าง
5	- มณีแดงถูกการคิดค้นเมื่อปี พ.ศ. 2565 เป็นประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอหรือไม่ อย่างไร - เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอสามารถนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ด้านใดได้บ้าง - ยกตัวอย่างการนำเทคนิค PCR มาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ - พืชที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์โดยการดัดแปรทางพันธุกรรมมีประโยชน์อย่างไร - การวิเคราะห์ STR มีการประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านใดได้บ้าง
6	- การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอมีประโยชน์และความจำเป็นต่อคนเราอย่างไร - นักเรียนมีแนวทางป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเออย่างไรบ้าง - ความนิยมในการบริโภคปลาแซลมอน GMOs ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร - ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอส่งผลต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

2. การใช้เกมและวิทัศน์เพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ยกตัวอย่างเช่น การใช้เกมปิงโกเพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ จากนั้นให้นักเรียนเขียนบันทึกคำศัพท์และสำรวจตรวจสอบความหมายของคำศัพท์ลงในสมุด ทำให้นักเรียนรู้จัก จดจำ คำศัพท์มากขึ้น อีกทั้งยังนำวิทัศน์จากยูทูปที่มีความน่าสนใจ เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาใช้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ และชื่อเรื่องวิทัศน์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

แผนฯ ที่	ชื่อเรื่องวิทัศน์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ความยาวของวิทัศน์)
1	- การโคลนยีนเพื่อสร้างแบคทีเรียเรืองแสง (4.38 นาที) - จุลินทรีย์กับการดัดแปรทางพันธุกรรม (8.17 นาที)
2	- การโคลน DNA โดยอาศัยพลาสมิดของแบคทีเรีย วิทยาศาสตร์ ม.4-6 (ชีวะ) (6.07 นาที)
3	- การเพิ่มจำนวน DNA ด้วยเทคนิค PCR (14.53 นาที)
4	- การหาขนาดของ DNA และการหาลำดับนิวคลีโอไทด์ (16.24 นาที)
5	- “มณีแดง” ยาด่านซาร์ไกลสำเร็จ ทดสอบในคนปีหน้า-ลุ้นผลรักษาโรค (5.32 นาที) - โควิด-19: เอ็มอาร์เอ็นเอ กับข่าวลือวัคซีนก่อสารพิษ-เปลี่ยนพันธุกรรมมนุษย์ (6.33 นาที) - ไทยคว่ำแชมป์ ข้าวหอมมะลิไทย ข้าวดีที่สุดในโลก (7.21 นาที)
6	- ผู้บริโภคศึกษา ตอน ความรู้เรื่อง GMO (5.40 นาที) - ความจริงที่ซ่อนอยู่ได้ฉลากอาหาร GMO (4.06 นาที)

3. การส่งเสริมให้นักเรียนระดมความคิด อภิปราย และสร้างข้อสรุปจากหลักฐานที่มาจากการสืบเสาะ โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมทั้งแบบกลุ่มและส่วนบุคคล ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมกลุ่ม “การโคลนยีนโดยใช้พลาสมิดของแบคทีเรีย” แม้จะไม่สามารถให้นักเรียนลองทำปฏิบัติการจริงในการเพาะเลี้ยงแบคทีเรียที่เกิดจากการตัดต่อยีน แต่กิจกรรมจำลองการโคลนยีนโดยใช้พลาสมิดของแบคทีเรียที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจการสร้างดีเอ็นเอรีคอมบิแนนท์ ซึ่งมีความซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ระหว่างการทำกิจกรรม ครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำกับการทดลองของนักวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมส่วนบุคคลซึ่งนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการสำรวจ สืบค้น และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ แล้วนำมาสร้างอินโฟกราฟิกส์สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมกลุ่มระดับชั้นเรียนให้นักเรียนระดมความคิดและร่วมกันเขียนอภิปราย แสดงความคิดเห็นในกลุ่มไลน์เกี่ยวกับข้อควรระมัดระวังในการใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอที่มีต่อ 1) ความปลอดภัยต่อชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ 2) การป้องกันการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ 3) การปฏิบัติต่อสิ่งมีชีวิตอย่างมีคุณธรรม เป็นต้น

4. การสื่อสารและสะท้อนผลการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้ในแผนต่อไปครูจะสะท้อนข้อมูลจากการตรวจผลงาน ใบกิจกรรม หรือสมุดของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเอง มีการชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จลุล่วงบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้กำลังใจกับนักเรียนที่ยังอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเองหรือยังไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งซักถามถึงปัญหา อุปสรรคในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละหัวข้อ ขอให้นักเรียนให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลา สื่อการเรียนรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป โดยนักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น เสนอแนะได้ในชั้นเรียนหรือฝากข้อเสนอแนะในกลุ่มไลน์ “ชีววิทยา 2 ปีการศึกษา 2566” ได้เช่นเดียวกันกับการแจ้งข่าวสารหรือการติดตามการส่งงานของนักเรียนครูก็ใช้กลุ่มไลน์เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

5. การอำนวยความสะดวก แนะนำแนวทางการสืบเสาะและการเขียนอนุทินให้กับนักเรียน เมื่อการเรียนรู้เข้าสู่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หรือวงจร 2 ครูได้แนะนำให้นักเรียนเขียนอนุทินด้วยเทคนิค K-W-L โดยครูได้ยกตัวอย่างการเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่รู้แล้ว และสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ แนะนำ ยกตัวอย่างการเขียนอนุทินเกี่ยวกับสิ่งที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติมในรูปแบบของคำถามทางวิทยาศาสตร์ ยกตัวอย่างเพื่อแสดงความเชื่อมโยงในการเขียนสิ่งที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติมกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ นอกจากนี้ครูยังอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตในการสืบเสาะหาความรู้ ครูจัดทำอินโฟกราฟิกส์และอ้างอิงแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้องในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1) สิ่งมีชีวิตดัดแปรทางพันธุกรรม 2) การโคลนนิ่งโดยใช้พลาสมิดของแบคทีเรีย 3) การเพิ่มจำนวน DNA ด้วยเทคนิค PCR 4) การหาขนาดของ DNA และการหาลำดับนิวคลีโอไทด์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นตัวอย่างแนวทางการสร้างอินโฟกราฟิกส์ให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีการกำหนดประเด็นในการสร้างหรือนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์ เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ต่อไป

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ

การวัดและประเมินผล	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	คิดเป็นร้อยละ
หลังเรียนรู้	33	20	14.21	2.07	71.06

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ มีค่าเท่ากับ 14.21 คิดเป็นร้อยละ 71.06

ตอนที่ 3 ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการแสดงออกพฤติกรรมการมีทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

รายการแสดงพฤติกรรมการมีทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์	μ	σ	มีทักษะฯ
ทักษะการฟัง			
1. นักเรียนฟัง พยายามทำความเข้าใจ และจับใจความสำคัญเกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการเรียนรู้	3.27	0.52	ปานกลาง
2. นักเรียนฟังและจับใจความสำคัญเกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากวิดีโอที่ครูนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้	3.12	0.60	ปานกลาง
3. นักเรียนฟังการอภิปรายของครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียนด้วยความใส่ใจ ตั้งใจ เคารพให้เกียรติผู้พูดอย่างเท่าเทียม	3.42	0.50	ปานกลาง
รวม	3.27	0.54	ปานกลาง
ทักษะการพูด			
4. นักเรียนพูดหรือถามสิ่งที่สงสัย พยายามหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่สงสัยนั้น อย่างสม่ำเสมอ	2.85	0.76	ปานกลาง
5. นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นหรือร่วมอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	2.79	0.70	ปานกลาง
6. นักเรียนพูดนำเสนอผลการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ด้วยความมั่นใจ และสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้	3.09	0.77	ปานกลาง
รวม	2.91	0.74	ปานกลาง
ทักษะการอ่าน			
7. นักเรียนอ่านเพื่อหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ	3.09	0.77	ปานกลาง
8. นักเรียนอ่าน ศึกษาหนังสือเรียน ใบความรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ อย่างตั้งใจและใส่ใจ	3.18	0.68	ปานกลาง
9. นักเรียนอ่านข้อความสื่อสารในกลุ่มไลน์ชั้นเรียนอย่างใส่ใจ ปฏิบัติงานตาม คำชี้แจงแจ้งข่าวสารต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.33	0.60	ปานกลาง
รวม	3.20	0.68	ปานกลาง
ทักษะการเขียน			
10. นักเรียนเขียนสรุปความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากการสืบเสาะหาความรู้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ	3.03	0.77	ปานกลาง
11. นักเรียนสร้างอินโฟกราฟิกส์ เพื่อแสดงถึงการมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้	3.39	0.61	ปานกลาง
12. นักเรียนร่วมเขียนข้อความแสดงความคิดเห็น เพื่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ในกลุ่มไลน์อย่างเหมาะสม	3.09	0.63	ปานกลาง
รวม	3.17	0.67	ปานกลาง
ภาพรวม	3.14	0.66	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ทุกทักษะอยู่ในระดับปานกลาง โดยทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ทักษะด้านการฟัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 รองลงมาคือ ทักษะด้านการอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ทักษะด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และทักษะด้านการพูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 ตามลำดับ โดยทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 คิดเป็นร้อยละ 78.50

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ผลปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ

ข้อความ	μ	σ	ระดับฯ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1. นักเรียนสืบเสาะหาความรู้ทั้งการสังเกต สืบค้นข้อมูล อภิปราย และสรุป ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.85	0.80	มาก
2. นักเรียนฝึกฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อตอบคำถาม นำเสนอผลงาน อภิปราย แสดงความคิดเห็น	3.76	0.79	มาก
3. นักเรียนเรียนรู้ผ่านการใช้เทคโนโลยีหลากหลาย เช่น วิดีทัศน์ สืบค้นข้อมูล จากอินเทอร์เน็ต การสื่อสารผ่านกลุ่มไลน์ พาวเวอร์พอยต์ อินโฟกราฟิกส์	4.06	0.79	มาก
รวม	3.89	0.61	มาก
ด้านสาระการเรียนรู้			
4. สาระการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทาง DNA มีความทันสมัย มีความหมาย และมีความจำเป็นที่นักเรียนต้องเรียนรู้	4.21	0.70	มาก
5. สาระการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทาง DNA มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	3.85	0.67	มาก
6. สื่อการเรียนรู้ เช่น วิดีทัศน์ อินโฟกราฟิกส์ ฯลฯ ที่นำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทาง DNA	4.30	0.68	มาก
รวม	4.12	0.45	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล			
7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	3.91	0.77	มาก
8. การวัดและการประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้	4.06	0.66	มาก
9. การมีส่วนร่วมประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่ม มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อจุดดีจุดควรพัฒนาของผลงานตนเองและเพื่อน	3.91	0.80	มาก
รวม	3.91	0.54	มาก

ข้อความ	μ	σ	ระดับฯ
ด้านความมีประโยชน์			
10. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทาง DNA	4.15	0.76	มาก
11. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสืบเสาะหาความรู้ ทั้งการสังเกต การสำรวจตรวจสอบการสืบค้นข้อมูล การจัดกระทำและ แปลความหมายข้อมูล	4.00	0.66	มาก
12. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ทั้งทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน (เช่น สร้างอินโฟกราฟิกส์ นำเสนอความรู้)	4.12	0.70	มาก
รวม	4.09	0.48	มาก
ภาพรวม	4.02	0.52	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ แต่ละด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ ด้านความมีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ โดยความพึงพอใจของนักเรียนรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 คิดเป็นร้อยละ 80.30

อภิปรายผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ผ่านการประเมินและพิจารณาความเหมาะสมองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทั้ง 6 แผน มีผลการประเมินระดับเหมาะสมมากที่สุด หลังการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 6 แผน ผู้วิจัยสังเคราะห์ประเด็นเป็น แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 1) การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และนำไปสู่การอภิปรายของนักเรียน 2) การใช้เกมและวิดีโอทัศน์เพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจ สาระการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การส่งเสริมให้นักเรียนระดมความคิด อภิปราย และสร้างข้อสรุปจากหลักฐาน ที่มาจากการสืบเสาะ 4) การสื่อสารและสะท้อนผลการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และ 5) การอำนวยความสะดวก แนะนำแนวทางการสืบเสาะและการเขียนอนูทินให้กับนักเรียน ทั้งนี้แนวปฏิบัติทั้งหมดเป็น แนวปฏิบัติที่สามารถช่วยปรับเปลี่ยนแนวคิดคลาดเคลื่อนของนักเรียนได้ (วชิร ศรีคุ้ม, 2561: 7) และเป็น แนวปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งไม่มีข้อจำกัดเรื่องขนาดห้องเรียนและทรัพยากร แต่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้และควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง เน้นการใช้คำถาม สนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างทั้ง ความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งให้กับนักเรียน (นิภาพร กุลสมบุญ และ สุวิมล ว่องวานิช, 2565: 14 - 15) ครูต้อง ปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้สั่งการ ผู้บรรยาย เป็นผู้อำนวยความสะดวก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน

มีการสื่อสารเชิงบวกกับนักเรียนทั้งให้คำแนะนำ ปรีกษา ให้กำลังใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ขณะเดียวกันนักเรียนก็ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้แบบบรรยาย เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ ร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น (ศิริชัย รุจิตามพ์ และคณะ, 2564: 312) นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้การเปรียบเทียบ (analogy) จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปยังสิ่งที่เป็นนามธรรมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจสาระการเรียนรู้ที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น เช่น กิจกรรมการโคลนยีนโดยใช้พลาสติกของแบคทีเรีย แม้จะไม่สามารถให้นักเรียนทดลองทำปฏิบัติการจริงในการเพาะเลี้ยงแบคทีเรียที่เกิดจากการตัดต่อยีน แต่กิจกรรมจำลองการโคลนยีนโดยใช้พลาสติกของแบคทีเรียที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน จะทำให้เข้าใจเรื่องการโคลนยีนโดยอาศัยพลาสติกของแบคทีเรียซึ่งมีความซับซ้อนได้ง่ายขึ้น (สุนัดดา โยมญาติ, 2558: 7) การส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคนิค K-W-L (Ogle, 1986 : 564 - 570) เขียนอนุทินสะท้อนคิดต่อการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้นักเรียนได้เรียบเรียงความคิดเพื่อเขียนสื่อสารถึงสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว (what I already knew) สิ่งที่นักเรียนอยากเรียนรู้เพิ่มเติม (what I want to know) และสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ (what I have learned) นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนฝึกการตั้งคำถามทางวิทยาศาสตร์ในการเขียนถึงสิ่งที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติมได้อีกด้วย จัดเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 14.21 คิดเป็นร้อยละ 71.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 70 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริชัย รุจิตามพ์ และคณะ (2564: 309) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง อีกทั้งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก (นิภาพร กุลสมบูรณ์ และสุวิมล ว่องวานิช, 2565: 15) ขณะเดียวกันการใช้คำถามกระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และกระตุ้นให้นักเรียนร่วมอภิปรายก็ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีการใช้เกมและสื่อวีดิทัศน์เพื่อสร้างความสนใจในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจสาระการเรียนรู้มากขึ้น ส่วนการส่งเสริมให้นักเรียนได้ระดมความคิด อภิปราย และสร้างข้อสรุปจากหลักฐานที่มาจากการสืบเสาะ กิจกรรมกลุ่ม “การโคลนยีนโดยใช้พลาสติกของแบคทีเรีย” เป็นการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงให้กับนักเรียน เพราะนักเรียนสามารถประยุกต์ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ รอบตัว เช่น กล้องกระดาศ มาเป็นสัญลักษณ์ของเซลล์เจ้าบ้าน (นิชาภา เจียรวัฒนากร และอะรุณี แสงสุวรรณ, 2566: 53) นักเรียนแต่ละบุคคลได้สังเกต สืบรวจตรวจสอบ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างอินโฟกราฟิกส์นำเสนอแนวทาง “การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ” ระบุข้อดี - ข้อจำกัดของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอแต่ละด้าน เป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ซึ่งนักเรียนจะต้องได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งกับเพื่อนในชั้นเรียนและครูผู้สอน

เน้นการลงมือปฏิบัติ การอภิปรายในชั้นเรียน ส่งเสริมนักเรียนให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่าน การตรวจสอบและสะท้อนกลับจากครูผู้สอน ทำให้นักเรียนให้ความสนใจ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้อย่าง มีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างองค์ความรู้ขึ้นจากประสบการณ์และการสรุปของนักเรียนเอง การเรียนรู้ ลักษณะเช่นนี้จึงมีคุณค่าและมีความหมายต่อนักเรียน (กมล โพธิเย็น, 2564: 27; สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 4-6)

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ส่งผลให้นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ทุกทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทักษะด้านการฟัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.27 รองลงมาคือ ทักษะด้านการอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ทักษะด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และทักษะด้านการพูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 ตามลำดับ โดยทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 คิดเป็นร้อยละ 78.50 ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ แต่ละกิจกรรม การเรียนรู้ให้นักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการแบ่งหน้าที่กันในการทำงานกลุ่ม ครูได้นำวิดีโอที่เชื่อมโยง กับสาระการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ มาใช้ในการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน นักเรียนร่วมกัน ตอบคำถามทางวิทยาศาสตร์ ร่วมอธิบาย อภิปราย สรุป และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ทั้งจากการทำ กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและจากการสื่อสารทางกลุ่มไลน์ “ชีววิทยา 2 ปีการศึกษา 2566” ทั้งนี้ครูได้นำ แอปพลิเคชันไลน์มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลอินโฟกราฟิกส์ที่ทั้งครู และนักเรียนจัดทำขึ้น เพื่อให้นักเรียนสามารถเปิดอ่านเพิ่มเติมได้ตามความสะดวก โดยหลังจากนักเรียนสร้าง อินโฟกราฟิกส์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นักเรียนจะนำเสนอและเผยแพร่อินโฟกราฟิกส์ที่สร้างขึ้นในกลุ่มไลน์ “ชีววิทยา 2 ปีการศึกษา 2566” ซึ่งเป็นช่องทางในการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ มีการโต้ตอบกันระหว่าง บุคคลในกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนทั้งห้องเดียวกันและต่าง สามารถทำได้สะดวก รวดเร็ว (จตุพร ตระกูลปาน. 2561, 19 สิงหาคม จาก Line เครื่องมือสื่อสารเพื่อการเรียนรู้) เพื่อให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ บอณาการข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ จนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะการสื่อสารซึ่งมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตประจำวัน สามารถรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการสื่อสารของตนเองได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 4)

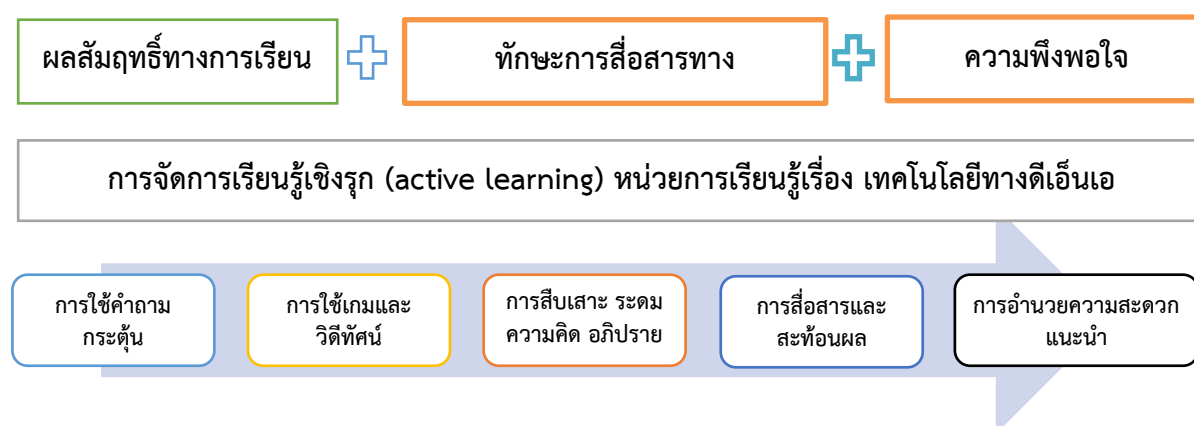
4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ อยู่ในระดับพึงพอใจมากทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสาระ การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ ด้านความมีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ด้านการวัด และประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ โดยความพึงพอใจของนักเรียนรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 คิดเป็นร้อยละ 80.30 ทั้งนี้เนื่องมาจาก สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ มีความทันสมัย มีความจำเป็นที่นักเรียน ต้องเรียนรู้ มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สื่อการเรียนรู้ทั้งเกมและวิดีโอที่นำมาใช้

ในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความตื่นเต้นสนุกสนานในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อนักเรียนช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสืบเสาะหาความรู้และทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้นักเรียนยังมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ อีกทั้งมีส่วนร่วมในการวิพากษ์จุดเด่น จุดควรพัฒนาผลงานตนเองและเพื่อน ครูทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างความรู้ที่นักเรียนต้องมีส่วนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง สร้างความหมายให้กับสิ่งที่เรียนรู้ เรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ โดยครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บรรยายความรู้เป็นผู้คอยกระตุ้น สนับสนุนให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน (ทิสนา เขมมณี, 2551: 90-96; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 7)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปรายละเอียดได้ตาม แผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นไปได้ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้นได้ ขณะเดียวกันนักเรียนก็มีความพึงพอใจมากต่อการจัดการเรียนรู้

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 33 คน โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ พบว่า 1. แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ มีดังต่อไปนี้ 1) การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และนำไปสู่การอภิปราย 2) การใช้เกมและวิธีทัศน์เพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจสาระการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การส่งเสริมให้นักเรียนระดมความคิด อภิปราย และสร้างข้อสรุปจากหลักฐานที่มาจากการสืบเสาะ 4) การสื่อสารและสะท้อนผลการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และ 5) การอำนวยความสะดวก แนะนำแนวทางการสืบเสาะและการเขียนอนุทินให้กับนักเรียน 2. หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 14.21 คิดเป็นร้อยละ 71.06 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ทุกทักษะอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.14 คิดเป็นร้อยละ 78.50 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทั้งความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ มีทักษะการสืบเสาะหาความรู้และการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งมีความพึงพอใจมากในการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม ฝึกการสืบเสาะหาความรู้ ระดมความคิด อภิปราย สร้างข้อสรุปจากหลักฐาน เขียนอนุทินสะท้อนความคิด ส่วนครูได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสอนบรรยายเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำแก่นักเรียน ผ่านการใช้คำถามและใช้สื่อการเรียนรู้หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนต้องได้เรียนรู้ครบตามผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในระยะเวลาอันจำกัด ครูต้องวางแผน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ คัดเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และวัยของนักเรียน อำนวยความสะดวกให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล กระตุ้นและตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมให้นักเรียนสะท้อนความคิดต่อสิ่งที่เรียนรู้ผ่านการเขียนอนุทิน นอกจากนี้ครูควรติดตามข่าวสาร ศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ อาจจะเป็นข่าวสารหรือองค์ความรู้ใหม่จากการคิดค้นและการใช้เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่อตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการโต้แย้ง ทักษะการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีวิเคราะห์ความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ที่กับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19 (1), 11 – 28
- กมลวรรณ กันยาประสิทธิ์. (2558). ประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21.
วารสารศึกษาศาสตร์, 26(2), 1-9.
- กรรณิการ์ ไชยทอง และคณะ. (2562). การพัฒนาทักษะการสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม. การประชุมทางวิชาการของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 57.
- จตุพร ตระกูลปาน. (2561, 19 สิงหาคม). *ไลน์เครื่องมือสื่อสารเพื่อการเรียนรู้*. มติชนออนไลน์.
https://www.matichon.co.th/education/news_1091952
- จุมพล เหมะศิริรินทร์. (2552, 3 กันยายน). “สื่อสารวิทยุ ย่นขนาดเดียว” เสี่ยงเล้าอ้างจากน้อง ๆ ขวาค่ายนักสื่อสาร
วิทยาศาสตร์, ผู้จัดการออนไลน์. <https://mgronline.com/science/detail/9520000100833>
- ทิตนา แหมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*
(พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญชนก ทาระเนตร และคณะ. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 24 (4), 132 – 142
- ธัญชนก ผินอินทร์ (2564). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทาง*
วิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสถานะของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้า
อิสระ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิขภา เจริญวัฒนากร และ อรุณี แสงสุวรรณ. (2566). การศึกษาการรู้พันธุศาสตร์และเจตคติต่อ
พันธุศาสตร์ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัด
การเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 17 (1), 44 – 58
- นิภาพร กุลสมบุญ และ สุวิมล ว่องวานิช. (2565). Active Learning: จากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนสู่
ปรัชญาและทฤษฎีรากฐาน ตั้งทิศให้ถูกเพื่อไม่ทิ้งครูให้หลงทางอีกต่อไป. *ครูสมาธิวิทยารักษ์*. 3(2), 1-17

- บุศมาพร กันทะวัง. (2562). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์และสังคม เพื่อส่งเสริมการรู้พื้นฐาน เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2545). พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- วชิร ศรีคุ้ม. (2561). แนวคิดตลาดเคลื่อนกับการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. นิตยสาร สสวท., 47 (215), 5 - 9
- ศิริชัย รุจิฉิม และคณะ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เรื่อง ฮอโมนพืช. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 23 (3), 301 - 314
- สุนัดดา โยมญาติ. (2558). สื่อการสอนเรื่องพันธุศาสตร์ระดับโมเลกุล และพันธุวิศวกรรมศาสตร์ การโคลนนิ่ง โดยอาศัยพลาสมิดของแบคทีเรีย นิตยสาร สสวท., 44 (197), 3 - 7
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัด การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้, มปป.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Kemmis, S. and McTaggart. (1988). *The Action Research Planner*. Geelong Victoria: Deakin University
- Ogle, D.M. (1986). K-W-L : A teaching model that develops active reading of expository text. *Reading Teacher*, 39(6), 564 - 570

การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Innovation Development Strengthens Morality and Ethics and Good
Governance of Educational Institutions and Educational Service Area Offices
Under the Office of the Basic Education Commission

จักรพงษ์ วงศ์อ้าย*

CHAGKRABONGSE WONG-EYE

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 2) สร้างนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ใช้นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 - 2565 และ 4) ประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 245 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ใช้การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

*รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Deputy Director of Educational Innovation Development Bureau, office of the Basic Education Commission

Received: July 4, 2024/ Revised: July 25, 2024/ Accepted: August 16, 2024

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.46) เล่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เล่ม 5 คู่มือประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ เล่ม 9 แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อต้านการทุจริตผ่านสื่อภาพยนตร์สั้น อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.30) เล่มที่ 3 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต และเล่ม 13 แนวทางการดำเนินกิจกรรมค่ายเยาวชน “คนดี ของแผ่นดิน” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.38) ทั้งนี้ ภาพรวมด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ: นวัตกรรม ; เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ; ธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the conditions and guidelines for promoting morality and ethics. and good governance of educational institutions and educational service area offices. Under the Office of the Basic Education Commission, fiscal year 2019. 2) Create innovations to enhance morality and ethics. and good governance of educational institutions and educational area offices Under the Office of the Basic Education Commission 3) Use innovation to enhance morality and ethics. and good governance of educational institutions and educational service area offices. Under the Office of the Basic Education Commission, fiscal year 2020 - 2022. And 4) Evaluate and improve innovations to promote morality and ethics. and good governance of educational institutions and educational service area offices Under the Office of the Basic Education Commission using research Mixed methods include qualitative research. By studying the conditions and operating guidelines and reporting the results of the project to enhance morality, ethics and good governance in educational institutions. and the Educational Service Area Office of the Office of the Basic Education Commission The group of informants includes those responsible for the project to promote morality, ethics, and good governance in educational institutions, as well as the Office of the Educational Service Area, school administrators, and teachers responsible for the project, totaling 245 individuals. The research tools used were data recording forms and focus group discussion recording forms, along with a 5-point rating scale. Data analysis was conducted through focus group discussions (Focus Group Discussion) using content analysis to assess

appropriateness, feasibility, and benefits, employing basic statistical analysis, including mean (μ) and standard deviation (σ).

The research findings revealed that opinions regarding the implementation of innovations were generally at a high level ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.46). The manual with the highest average score was Volume 5, the Manual for Assessing Morality and Transparency in Public Sector Operations (ITA), which was rated the highest ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.56). Following that was Volume 9, Guidelines for Conducting Creative Activities to Combat Corruption through Short Films, also rated very high ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.30). Volume 3, Guidelines for Implementing Activities for the Standard of Honest Schools, the Office of the Educational Service Area for Integrity, and Volume 13, Guidelines for Conducting Youth Camps "Good People of the Land," were also rated very high ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.38). Overall, the appropriateness was rated at the highest level ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48), feasibility was rated at the highest level ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48), and benefits were rated at the highest level ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49).

Keywords: Innovation; development strengthens morality and ethics; good governance

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้เสนอว่าการส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีทุกภาคส่วนต้องร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมให้นโยบายการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ปรับทิศทางจากการมุ่งสร้างคนเก่ง คนดี ดำรงชีวิตสอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสังคมที่มีเสถียรภาพสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคง รวมทั้งการแก้ปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศชาติอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะที่รับผิดชอบงานจัดการศึกษาให้กับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ได้ตระหนักในความสำคัญของการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษา จึงได้อนุมัติให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (โครงการ โรงเรียนสุจริต) เพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติให้กับนักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนสุจริต (แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต, พ.ศ. 2559: ก)

ผลการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จะก่อให้เกิดนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียน ครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม และมีความยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการพัฒนานวัตกรรม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้นแบบนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติให้แก่โครงการสำคัญอื่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการขับเคลื่อนโครงการต่อไปในอนาคต ซึ่งเป็นความตั้งใจของผู้รับผิดชอบที่จะพยายามขับเคลื่อนองค์กรไปสู่องค์กรแห่งคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของหัวหน้าหน่วยงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. เพื่อสร้างนวัตกรรม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. เพื่อใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. เพื่อประเมินผลการใช้นวัตกรรม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

วสันต์ บุญประสม (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภอมกนัง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการดำเนินกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย มีสาเหตุบางประการมาจากการที่นักเรียนขาดบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการทำดีและไม่สามารถอธิบายความดีของบุคคลที่เป็นตัวอย่างของการทำความดี ส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงของโรงเรียนและชุมชน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้โดยหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก สถาบันพระปกเกล้า สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง ที่มีความชำนาญและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ตรงกับความต้องการของบุคลากรในสังกัดมากที่สุด

อ่อนจันทร์ นุชบุรณ์ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 ผลการศึกษวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้สู่องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ โรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานชุมชน และองค์กรศาสนา 2) รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ สู่องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ใช้หลักการบริหารจัดการเครือข่าย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโรงเรียน ด้านผู้ปกครอง ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านชุมชน และองค์กรศาสนา

ฐิติมา พูลเพชร, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ จันทนา แสนสุข (2561) ทำการศึกษา การสร้างวัฒนธรรม นวัตกรรมในองค์กร: ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรม นวัตกรรมในองค์กร ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์กรแบบมีชีวิต และการสร้างสรรค์ระบบ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมในองค์กร ได้แก่ ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์กรแบบมีชีวิต

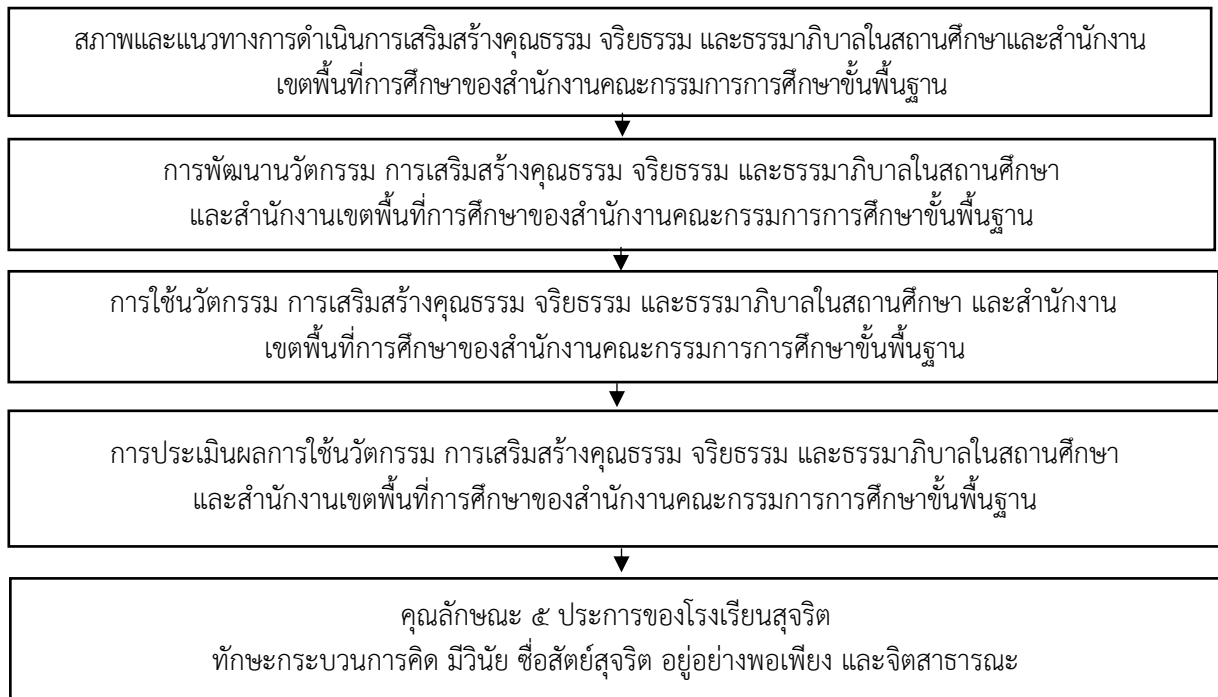
นวล สมบูรณ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 2 หลักการ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้าในการจัดการนวัตกรรม องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการนวัตกรรม และองค์ประกอบที่ 5 ผลผลิต ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการจัดการ นวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

Venkataraman (2020) ได้นำเสนอบทความสถานะเรื่องราวคุณธรรม (ศีลธรรม) ในหลักสูตรของ โรงเรียน พบว่า ในสภาพปัจจุบันอิทธิพลทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาททำให้ครูและผู้ปกครองละเลย ในการเสริมสร้างพฤติกรรมทางศีลธรรมให้นักเรียน ดังนั้นครูควรส่งเสริมให้เด็กอ่านเรื่องสั้น เรื่องราว ค่านิยม ทางศีลธรรมและเรื่องราวบทเรียนคุณธรรมมากขึ้น และเด็กควรถูกลงโทษหากไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีและป้องกันพฤติกรรมที่ไม่ดี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และ ธรรมชาติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มุ่งเน้นการปฏิบัติงาน การทำกิจกรรม การขับเคลื่อน และการบริหารจัดการ ด้วยการริเริ่มสิ่งใหม่หรือการพัฒนาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมชาติของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น
4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล
ในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปีงบประมาณ 2563 - 2565

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล
ในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกข้อมูลและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
เพื่อบันทึกข้อมูลในการศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล
ในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแบบตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การตอบผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูลผลการทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 ประกอบด้วย

1) ผู้รับผิดชอบโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละ 1 คน) จำนวน 245 คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษา (เขตพื้นที่การศึกษาละ 1 คน) จำนวน 245 คน

3) ครูผู้รับผิดชอบโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละ 1 คน) จำนวน 245 คน รวมผู้ให้ข้อมูลผลการทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 จำนวนทั้งสิ้น 735 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีรายนามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป

2) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการบริหาร หรือมีประสบการณ์ด้านนวัตกรรมการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน

3) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน

4) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 2 ท่าน

5) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 2 ท่าน

3. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ เอกสาร บทความ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใช้การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 ของผู้รับผิดชอบโครงการ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 735 คน ในภาพรวม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565

ที่	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ		n=735 แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
เล่มที่ 1 แนวทางการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต				
	รวมเฉลี่ย	3.81	0.56	มาก
เล่มที่ 2 แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต				
	รวมเฉลี่ย	4.13	0.51	มาก
เล่มที่ 3 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต				
	รวมเฉลี่ย	4.50	0.72	มาก
เล่มที่ 4 แนวทางการดำเนินกิจกรรมการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาโครงการโรงเรียนสุจริต				
	รวมเฉลี่ย	4.41	0.47	มาก
เล่มที่ 5 คู่มือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)				
	รวมเฉลี่ย	4.64	0.56	มากที่สุด
เล่มที่ 6 แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ. ระดับจังหวัด				
	รวมเฉลี่ย	4.50	0.42	มาก
เล่มที่ 7 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต				
	รวมเฉลี่ย	4.57	0.45	มากที่สุด
เล่มที่ 8 คู่มือแบบประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทานด้านความโปร่งใส				
	รวมเฉลี่ย	4.46	0.47	มาก
เล่มที่ 9 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สื่อสร้างสรรค์ ภาพยนตร์สั้นต่อต้านการทุจริต				
	รวมเฉลี่ย	4.62	0.30	มากที่สุด
เล่มที่ 10 แนวทางการดำเนินกิจกรรมบริษัทสร้างการดี				
	รวมเฉลี่ย	4.51	0.47	มากที่สุด
เล่มที่ 11 คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต				
	รวมเฉลี่ย	4.55	0.46	มากที่สุด
เล่มที่ 12 แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสำนึกพลเมือง (Project Citizen)				
	รวมเฉลี่ย	4.58	0.31	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ		n=735 แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
เล่มที่ 13 แนวทางการดำเนินกิจกรรมค่ายเยาวชน “คนดีของแผ่นดิน”				
	รวมเฉลี่ย	4.61	0.38	มากที่สุด
เล่มที่ 14 แนวทางการดำเนินกิจกรรมถอดบทเรียน (Best Practice)				
	รวมเฉลี่ย	4.58	0.43	มากที่สุด
เล่มที่ 15 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ.ชุมชน”				
	รวมเฉลี่ย	4.54	0.42	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.47	0.46	มาก

กลุ่มตัวอย่างผู้ทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมลงสู่การปฏิบัติว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.46) และแยกพิจารณาเรียงลำดับมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ เล่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เล่ม 5 คู่มือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ เล่ม 9 แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อต้านการทุจริตผ่านสื่อภาพยนตร์สั้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.30) เล่มที่ 3 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต และเล่ม 13 แนวทางการดำเนินกิจกรรมค่ายเยาวชน “คนดีของแผ่นดิน” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.38)

ผู้วิจัยนำนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 11 เล่ม ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ผ่านมาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลการวิจัยจำแนกตามเล่ม และองค์ประกอบของนวัตกรรม ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่	องค์ประกอบของนวัตกรรม	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
เล่มที่ 1 แนวทางการประเมินโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต							
	รวมเฉลี่ย	4.57	0.51	4.67	0.49	4.63	0.47
เล่มที่ 2 แนวทางการประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทาน							
	รวมเฉลี่ย	4.60	0.49	4.65	0.49	4.58	0.51
เล่มที่ 3 แนวทางการใช้และประเมินผลหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต”							
	รวมเฉลี่ย	4.65	0.48	4.53	0.52	4.48	0.50
เล่มที่ 4 แนวทางการจัดทำหนังสือเล่มเล็กจากผลการใช้หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน							
	รวมเฉลี่ย	4.68	0.45	4.56	0.52	4.54	0.52
เล่มที่ 5 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ.ชุมชน”							
	รวมเฉลี่ย	4.70	0.44	4.70	0.44	4.67	0.48
เล่มที่ 6 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “บริษัทสร้างการดี”							
	รวมเฉลี่ย	4.65	0.49	4.70	0.47	4.70	0.46
เล่มที่ 7 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ค่ายเครือข่ายผู้นำเยาวชนไทย หัวใจ STRONG”							
	รวมเฉลี่ย	4.73	0.46	4.73	0.46	4.63	0.50
เล่มที่ 8 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สร้างสำนึกพลเมือง”							
	รวมเฉลี่ย	4.58	0.49	4.65	0.47	4.65	0.50
เล่มที่ 9 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สื่อสร้างสรรค์ ภาพยนตร์สั้นต่อต้านการทุจริต”							
	รวมเฉลี่ย	4.62	0.49	4.67	0.48	4.67	0.49
เล่มที่ 10 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ถอดบทเรียน Best Practice”							
	รวมเฉลี่ย	4.73	0.46	4.67	0.48	4.63	0.50
เล่มที่ 11 คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต							
	รวมเฉลี่ย	4.70	0.48	4.63	0.48	4.63	0.47
	รวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.66	0.48	4.65	0.48	4.62	0.49

การศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49) แยกพิจารณารายละเอียด เรียงลำดับมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้

ด้านความเหมาะสม พบว่า เล่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เล่มที่ 10 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ถอดบทเรียน Best Practice” ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) และเล่มที่ 7 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ค่ายเครือข่ายผู้นำเยาวชนไทย หัวใจ STRONG” ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เล่มที่ 5 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน” ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.44) และเล่มที่ 11 แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.48) และลำดับ 3 คือ เล่มที่ 4 แนวทางการจัดทำหนังสือเล่มเล็กจากผลการใช้หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

ด้านความเป็นไปได้ พบว่า เล่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เล่มที่ 7 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ค่ายเครือข่ายผู้นำเยาวชนไทย หัวใจ STRONG” มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ เล่มที่ 5 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน” ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.44) และเล่มที่ 6 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “บริษัทสร้างการดี” มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.47) ลำดับ 3 คือ เล่มที่ 1 แนวทางการประเมินโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) เล่มที่ 9 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สื่อสร้างสรรค์ ภาพยนตร์สั้นต่อต้านการทุจริต” ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) และเล่มที่ 10 มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า เล่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เล่มที่ 6 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “บริษัทสร้างการดี” มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ เล่มที่ 5 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน” ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) และเล่มที่ 9 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สื่อสร้างสรรค์ ภาพยนตร์สั้นต่อต้านการทุจริต” มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) ลำดับ 3 คือ เล่มที่ 8 แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สร้างสำนึกพลเมือง” มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. สภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้เสนอว่าการส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างเยาวชนให้เป็นสุจริตชนทุกภาคส่วน

ต้องร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นนโยบายการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ปรับทิศทางการมุ่งสร้างคนเก่งให้เป็นการสร้างคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินชีวิตสอดคล้องตามหลักปรัชญาพอเพียง เพื่อสังคมที่มีเสถียรภาพ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคง รวมทั้งการแก้ปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศชาติอย่างยั่งยืน โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ปัจจุบันมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 225 เขต และมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 30,112 แห่ง มีแนวทางการขับเคลื่อนโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นไปตามปณิธานโครงการโรงเรียนสุจริต ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย การดำเนินงานตามปณิธานด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝังและด้านการสร้างเครือข่าย โดยการดำเนินงานในแต่ละด้านมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ทักษะกระบวนการคิด 2) มีวินัย 3) ซื่อสัตย์สุจริต 4) อยู่อย่างพอเพียง และ 5) จิตสาธารณะ นำเสนอผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และ ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ มีผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้ 1) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 100 มีการนำหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) นักเรียนที่ผ่านการเรียนการสอนหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ร้อยละ 80 ได้รับการปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมไม่ยอมรับการทุจริต 3) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด สพฐ. ร้อยละ 80 เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต 4) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 80 ดำเนินกิจกรรมตามโครงการเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้มีค่านิยมร่วมด้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยละ 80 ดำเนินกิจกรรมตามโครงการเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้มีค่านิยมร่วมด้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 6) ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้ 1) นักเรียนตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน มีกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และป้องกันการทุจริต 2) ครูสามารถ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตได้ปลูกจิตสำนึกที่ดีได้ โดยใช้วิธีการหลากหลายรูปแบบ

3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความตระหนักรู้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครู และนักเรียน บริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความสุจริต ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ไม่คอร์รัปชัน โปร่งใส ตรวจสอบได้

4) สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาล ป้องกันการทุจริต และการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียน และมีภาคีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง

5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ

6) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต

2. ผลการสร้างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น ประกอบด้วย 1) ผลการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับนวัตกรรม และผลการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาใช้เป็นสารสนเทศในยกร่างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เอกสารแนวทางการดำเนินงาน 15 เล่ม ดังนี้ เล่มที่ 1 แนวทางการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต เล่มที่ 2 แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต เล่มที่ 3 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต เล่มที่ 4 แนวทางการดำเนินกิจกรรมการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาโครงการโรงเรียนสุจริต เล่มที่ 5 คู่มือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) เล่มที่ 6 แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ. ระดับจังหวัด เล่มที่ 7 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต เล่มที่ 8 คู่มือแบบประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทานด้านความโปร่งใส เล่มที่ 9 แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อต้านการทุจริตผ่านสื่อภาพยนตร์สั้น เล่มที่ 10 แนวทางการดำเนินกิจกรรมบริษัทสร้างการดี เล่มที่ 11 คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต เล่มที่ 12 แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสำนึกพลเมือง (Project Citizen) เล่มที่ 13 แนวทางการดำเนินกิจกรรมค่ายเยาวชน "คนดีของแผ่นดิน" เล่มที่ 14 แนวทางการดำเนินกิจกรรมถอดบทเรียน (Best Practice) เล่มที่ 15 แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน

ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ขององค์ประกอบนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 ขึ้นไป หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทุกองค์ประกอบของนวัตกรรมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น

ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมขององค์ประกอบนวัตกรรมแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนการนำไปใช้ ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันในประเด็นการสร้างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการชี้แจง ทำความเข้าใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้นำนวัตกรรมไปใช้เกิดความเข้าใจ และมองเห็นภาพการดำเนินงานทั้งระบบที่มากยิ่งขึ้น 2) ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นหลักการและกรอบแนวคิดของนวัตกรรมฯ ที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลนั้น ควรขยายความเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการดำเนินงานโครงการขนาดใหญ่ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ โดยกำหนดผู้มีส่วนร่วมให้ครอบคลุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริตทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล 3) นวัตกรรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นควรเพิ่มเติมรายละเอียดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการกำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งควรกำหนดให้ครอบคลุมทั้งในระดับองค์กร เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับบุคคล เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งการกำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ชัดเจน จะช่วยให้ผู้นำนวัตกรรมไปใช้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของนวัตกรรมได้อย่างเป็นระบบและไม่เกิดการดำเนินงานที่ทับซ้อน 4) นวัตกรรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นควรแยกรายละเอียดเนื้อหาในส่วนขั้นตอนการดำเนินงานออกจากหัวข้อ เพื่อให้ผู้นำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอนที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น 5) ผู้วิจัยควรเพิ่มขั้นตอนการดำเนินการขั้นตอนสุดท้ายในการสรุปและประเมินผลของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ผลการใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการของสถานศึกษา ในการนำนวัตกรรมลงสู่การปฏิบัติ พบว่า นวัตกรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการทดลองใช้นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

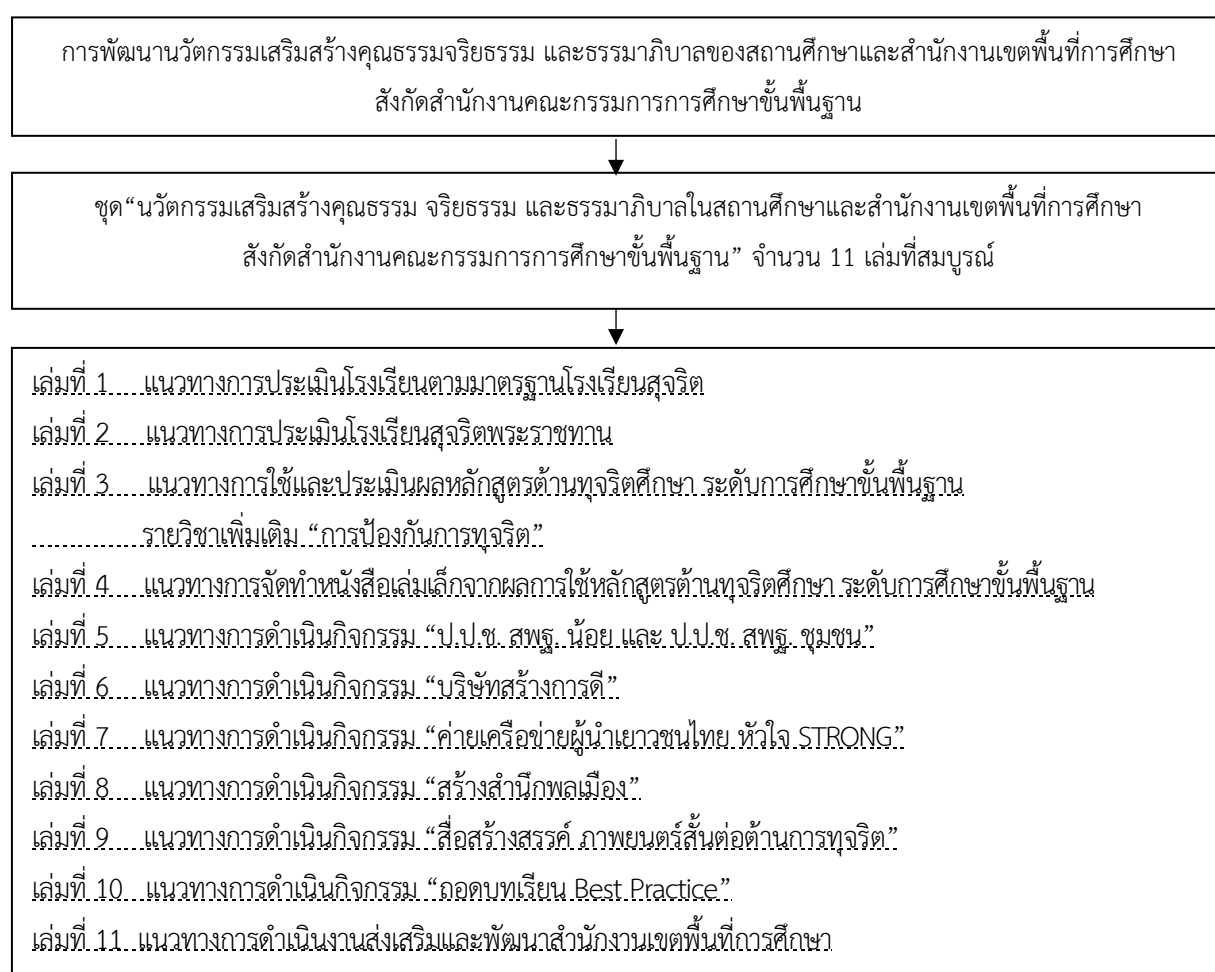
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) ควรขยายความเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการดำเนินงานโครงการขนาดใหญ่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ 2) ควรปรับให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการเปลี่ยนแปลง 3) กรอบแนวคิดต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางการดำเนินกิจกรรมให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 4) ควรเพิ่มเติมรายละเอียดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งการกำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้ที่นำนวัตกรรมไปใช้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของนวัตกรรมได้อย่างเป็นระบบและไม่เกิดการดำเนินงานที่ทับซ้อน 5) ควรแยกรายละเอียดเนื้อหาในส่วนขั้นตอนการดำเนินงาน ออกจากหัวข้อ เพื่อให้ผู้นำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอนที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น 6) ควรเพิ่มขั้นตอนการดำเนินการขั้นตอนสุดท้ายในการสรุปและประเมินผลของนวัตกรรม การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7) ควรมีการปรับและรวมเล่มนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางส่วนมีความคล้ายคลึงกัน เช่น เล่มที่ 3 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต เล่มที่ 7 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต เล่มที่ 11 คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต ดังนั้นควรปรับให้เหมาะสมกับบริบท และเล่มที่ 1 แนวทางการประเมินโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต 8) ควรเพิ่มเติมขั้นตอน "การรักษาคุณภาพ" ภายหลังจากการประเมิน เช่น การเขียนแผนภูมิของ แนวทางการดำเนินกิจกรรม และคำอธิบายของแผนภูมิ เพื่อให้วัตกรรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น 9) นวัตกรรมบางเล่มควรตัดออก เช่น เล่มที่ 4 แนวทางการดำเนินกิจกรรมการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา โครงการโรงเรียนสุจริต เล่มที่ 5 คู่มือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) เล่มที่ 6 แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ. ระดับจังหวัด เนื่องจาก เล่มดังกล่าวมีการปรับเปลี่ยนทุกปีงบประมาณและแนวทางการดำเนินงานต้องอิงเกณฑ์จากหน่วยงานอื่น ๆ

1.4 ผลการประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำผลการใช้นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 1) ปีงบประมาณ 2563-2565 จากขั้นตอนที่ 3 มาพัฒนาสู่นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดเนื้อหาที่ผู้วิจัยเพิ่มเติม ดังนี้ 1) นวัตกรรมเป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละปีงบประมาณ ดังนั้นในรายละเอียดเนื้อหาควรมีการสอดแทรกผลการดำเนินงานแต่ละปีงบประมาณให้เห็นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม 2) นวัตกรรมเป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และนักเรียนในสังกัด ดังนั้นในรายละเอียดกรอบแนวคิดควรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางการดำเนินกิจกรรมให้ทันสมัย และทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย 3) นวัตกรรมที่จัดทำขึ้นในส่วนของแนวทางการดำเนินกิจกรรมสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต และคู่มือที่ใช้ในการประเมินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริตและโรงเรียนสุจริต พบว่า แนวทางบางส่วนมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นควรปรับให้เหมาะสมกับบริบท 4) ผลการใช้นวัตกรรมในการบริหารโครงการควรเพิ่มเติมขั้นตอน "การรักษาคุณภาพ" ภายหลังจากการประเมิน โดยผู้วิจัยควรเพิ่มขั้นตอนการรักษาคุณภาพไว้ในแผนภูมิของแนวทางการดำเนินกิจกรรม และคำอธิบายของแผนภูมิ เพื่อให้นวัตกรรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

หลังจากนำชุด “นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ฉบับที่ผู้วิจัยปรับปรุงจนเหลือ 11 เล่ม และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ได้ผลตามค่าสถิติที่ได้ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงอีกครั้ง จนได้ชุดนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สมบูรณ์ หัวข้อหลักและรายละเอียดเนื้อหาในแต่ละแนวทางการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย กรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน เป็นต้น

สรุป

การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 2) สร้างนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ใช้วัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 -2565 และ 4) ประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 สภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และ ธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรเผยแพร่ชุดนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้กว้างขวางไปยังสังกัดอื่น เพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน โดยรวมเกิดคุณลักษณะ 5 ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต รวมไปถึงการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายทางการบริหารเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จในด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดทิศทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร และระบบการดำเนินงานให้มีความโปร่งใสและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรสุจริตที่มุ่งเน้นการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาสมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารสำหรับโครงการสำคัญอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรวิจัยและพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ และต้นแบบการบริหารโครงการที่สอดคล้องกับบริบทของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่หน่วยงานอย่างยั่งยืนต่อไป

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผลการพัฒนาคุณลักษณะ 5 ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อเป็นการประเมินผลความต้องการจำเป็นของกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนสุจริต ควรศึกษาปัจจัยแทรกซ้อนที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการออกแบบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติมา พูลเพชร, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และจันทนา แสนสุข. (2561). “การสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรม
ในองค์กร: ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์.” *วารสารวิชาการศิลปะประยุกต์*, 11(2), 14-16.
- นวล สมบูรณ์สิน. (2564). *รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
[วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สพฐ. (2560). ประกาศผลการประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทาน
ด้านความโปร่ง. จาก [http://web.uprightschool.net/hnangsuxrachkar/
prakasphlkarprameinrongreiyinsucritphrarachthandankhwamporngsi](http://web.uprightschool.net/hnangsuxrachkar/prakasphlkarprameinrongreiyinsucritphrarachthandankhwamporngsi)
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2547). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรม
แห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561- 2580*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2558). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2559). *คู่มือแบบประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทานด้านความโปร่งใส*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2559). *แนวทางการดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2559). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2559) *รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส
ในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2561). *คู่มือหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อ่อนจันทร์ นุชบุรณ์. (2560). *การบริหารสำนักงานอัตโนมัติกับผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา*.
[วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Venkataraman, S. (2020). “State of Moral Stories in School Curriculum” *International Journal
of Academic Research Reflector*. 9(5), 5 – 6.
- Wikipedia. (2016). Innovation. [Online]. Available: <https://en.wikipedia.org/wiki/Innovation>

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหาร
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน
โรงเรียนตะโหมด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

Development of a Participation Model for The Parent Network in
Administration Student Care and Support System to Promote Student Quality
Tamode School under the Jurisdiction of The Phatthalung Secondary
Educational Service Area Office

โชต รัตนประพันธ์*

Chot Rattanaprapan

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ และแนวทางการมีส่วนร่วม 2) การพัฒนารูปแบบ และ 3) การประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหาร ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน การวิจัยมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เครือข่ายผู้ปกครอง และ ผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เครือข่ายผู้ปกครอง และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกต แบบประเมิน และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการของการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการบริหารระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเงื่อนไขความสำเร็จ และประเมินผลการใช้รูปแบบ พบว่า หลังการใช้รูปแบบ นักเรียนมีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, เครือข่ายผู้ปกครอง, การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, คุณภาพของนักเรียน

* ผู้อำนวยการ, โรงเรียนตะโหมด, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

Director, Tamode School, The Secondary Educational Service Area Office Phatthalung

Abstract

This research aims to 1) Study the current condition and needs and participation guidelines 2) developing models and 3) Evaluation of the use of the parental network participation model in the administration of the student care and support system to promote student quality. The research has 3 steps: Step 1: Study the current conditions, needs, and participation guidelines The sample group includes the parents' network. and experts The tool used is a questionnaire. and interview form Step 2. Model development by experts The tool used is a group discussion recording. and assessment form Step 3 Evaluate the use of the model The target group is a network of parents and students. The tools used are observational forms, assessment forms, and questionnaires. Data is analyzed using basic statistics, including mean and standard deviation. and content analysis. The research results found that 1) Current state of participation Overall, it is at a moderate level. Participation Requirements Overall, it is at the highest level. 2) Participation model consists of principles, objectives, and participation of the parent network. Student support system management Student care and support management process and conditions for success and evaluating the use of the model, it was found that after using the model The quality of students has increased. and satisfaction with the form of participation Overall, it is at the highest level.

Keywords: Participation, parent network, student care and support system administration, student quality

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดในยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยมีเป้าหมายให้คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคติทะเลาะวิวาทลดลง เป็นต้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยกย่องคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มชนชายขอบและแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ข) ซึ่งผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มตามศักยภาพ รวมทั้งรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไป

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมพัฒนานักเรียนแล้ว การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 1-29) ซึ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเมตตาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

การพัฒนาคุณภาพศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนที่เชื่อมั่นว่าคุณภาพผู้เรียนจะเกิดได้และบรรลุหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) นั้น จะต้องมีการบูรณาการสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบและปัจจัยคือคุณภาพของผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เข้าสู่การปฏิรูปการศึกษา และการจัดการศึกษาในยุค 4.0 ประเทศไทยมีแผนการศึกษาชาติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: 1-2) จึงเป็นภารกิจจำเป็นของโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกฝ่ายรวมทั้งเครือข่ายผู้ปกครอง ในด้านการให้ข้อมูลและความร่วมมือในการป้องกันปัญหา สิ่งที่สำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดจากระบบการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพในระดับสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งต้องสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบการบริหารระบบใหม่

และเผยแพร่ความรู้สู่สถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสมและการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร การป้องกันปัญหาที่เป็นผลกระทบต่อพฤติกรรมเสี่ยงสำหรับเด็กและเยาวชนในวัยเรียน จึงควรมีการบริหารจัดการควบคู่ไปกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากสถานศึกษา ซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังหมายรวมถึงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยต่อสารเสพติด ดังงานวิจัยของ สยาม เวชกามา (2557: 94-96) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านสร้างแต่ จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยพบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า มีรูปแบบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน การมีส่วนร่วมการปรับปรุงแก้ไข และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก

จากการที่นักเรียนโรงเรียนตะโหนด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนจึงให้ความสำคัญกับการดำเนินการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดอยู่ในโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกลยุทธ์การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรในวัยเรียนอย่างทั่วถึง และเสมอภาคโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งมีสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญและเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมไทยต้องการ โดยมี การดำเนินการ คือ วางแผนการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ให้คำปรึกษา นิเทศ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่โรงเรียน ติดตามและประเมินผลการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีความพร้อมในการเรียนจบการศึกษา (โรงเรียนตะโหนด, 2564: 9) ดังนั้นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง

ด้วยสภาพและปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสหรือแนวโน้มที่จะเกิดความเสี่ยงในด้านการเรียน ด้านพฤติกรรม ซึ่งมีโอกาสที่จะประสบความล้มเหลวในการศึกษาและบรรลุตตามเจตนารมณ์ของวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 แลแผนพัฒนา

การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะโรงเรียนตะโหมด จึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหมด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่เหมาะสมในการนำไปใช้ในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของนักเรียน ตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ และแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหมด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหมด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหมด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน โรงเรียนตะโหมด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

นรินทร์ สังข์รักษา (2560: 296) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง โปรแกรม แบบจำลอง หรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศะพิจารณาว่าสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้แทน แนวความคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2561: 37) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองนวัตกรรม ที่สามารถสื่อความหมายสิ่งที่พัฒนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นการทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มีความเป็นรูปธรรม เป็นการนำเสนอให้เห็นในภาพรวมที่กระชับ รูปแบบอาจนำเสนอได้หลากหลายลักษณะ เช่น ในลักษณะของสมการทางคณิตศาสตร์ แผนภาพ แผนภูมิ การเขียนเชิงบรรยาย หรือเป็นวัตถุของที่จับต้องได้ หรืออาจใช้หลาย ๆ ลักษณะประกอบกัน ทั้งนี้เพื่อสื่อความหมายในสิ่งที่นักวิจัยคิดที่จะพัฒนาให้มีความชัดเจน และเข้าใจตรงกัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562: 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการวิธีการที่หน่วยงานหรือองค์กร กำหนดให้บุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล ชมรมหรือองค์กร เพื่อช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พื้นที่ จังหวัด ภูมิภาค และระดับชาติ ด้วยการส่งเสริมเสนอแนะ ทำนุบำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติการและการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ

ปราณี สุรสิทธิ์ (2564: 208) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน นักพัฒนาต้องมีความคิดอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งศรัทธาในตัวประชาชน มีความเชื่อในคุณค่าและศักยภาพของมนุษย์

3. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายผู้ประกอบการ

จิระวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2558: 1) กล่าวว่า ในการดำเนินงานเครือข่ายการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน การบริหารเครือข่ายการศึกษา เพื่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานที่ทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย ตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายการศึกษาคือ ต้องมีเป้าหมายร่วมกัน มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมในการทำงาน ความต่อเนื่องของกิจกรรม การสนับสนุนทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร ผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ win-win การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง มีนวัตกรรมที่เกิดจากการทำงานเครือข่ายและมีการสรุปทบทวนร่วมกันอย่างชัดเจน

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2559: 77) รูปแบบเครือข่ายมีลักษณะการแลกเปลี่ยนและร่วมมือมากกว่าการเป็นเจ้าของ มีความไว้วางใจมากกว่าการระแวงสงสัย อำนาจมาจากความรู้มากกว่าตำแหน่งหน้าที่ การงาน เครือข่ายสามารถจัดการแก้ปัญหาและโอกาสได้อย่างรวดเร็ว องค์การแบบเครือข่ายเหมาะสมสำหรับองค์การที่ต้องการความยืดหยุ่นสูง และต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว บุคคลที่มีความสำคัญ คือ ผู้นำมืออาชีพ (Professional) มากกว่าผู้บริหารและกลไกในการบริหารจัดการที่สำคัญคือ พันธะผูกพัน (Commitment) การมอบพลังอำนาจให้ผู้ปฏิบัติงาน (Empowerment to act) การมีภาวะผู้นำ (Leadership) แรงจูงใจ ประกอบด้วย การบรรลุวัตถุประสงค์ของทีม (Objective) และการบรรลุผลสำเร็จ ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit) องค์การมีระบบการทำงานแบบเครือข่าย (Network Structure) เป็นรูปแบบโครงสร้างองค์การแบบเสมือนจริง (Virtual Organization Structure) คือ มีความเป็นทางการต่ำ มีโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามระบบการทำงาน อาจจะมีการทำงานร่วมกันกับบุคคลภายนอกได้หลากหลาย มีการติดต่อประสานงานกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน บางครั้งมีขอบเขต

ไม่แน่ชัด (Unclear Boundary) องค์การไม่มีที่ตั้งแน่นอน คณะทำงานอยู่คนละทิศคนละทาง เน้นการมีส่วนร่วม มีการมอบหมายงาน และการทำงานเป็นทีม

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สกุรัตน์ โกพัฒนตา และคณะ (2563: 386) ได้สรุป การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้เกิดผลสำเร็จนั้น ต้องเริ่มจากบุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ และวางระบบการทำงานให้เป็นแนวทางเดียวกัน สร้างบรรยากาศการทำงาน แบบมีส่วนร่วมและมีรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการร่วมกันแก้ปัญหาให้กับนักเรียน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ซึ่งจะได้มีข้อมูลมากำหนดเป็น สารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อที่จะได้นำไปใช้ต่อไปจากที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีมากมายหลากหลายแบบ ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ดังนั้นการพัฒนานักเรียนจึงเป็นสิ่งที่เราทุกคน ต้องเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อที่จะได้ช่วยกันป้องกันปัญหาได้ รวดเร็ว จะได้ผลมากกว่า การที่รอให้เกิดปัญหาแล้วจึงมาแก้ไข เพราะบางครั้งอาจจะสายเกินไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 6) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็น บุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน มีวิธีการ และเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

5. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

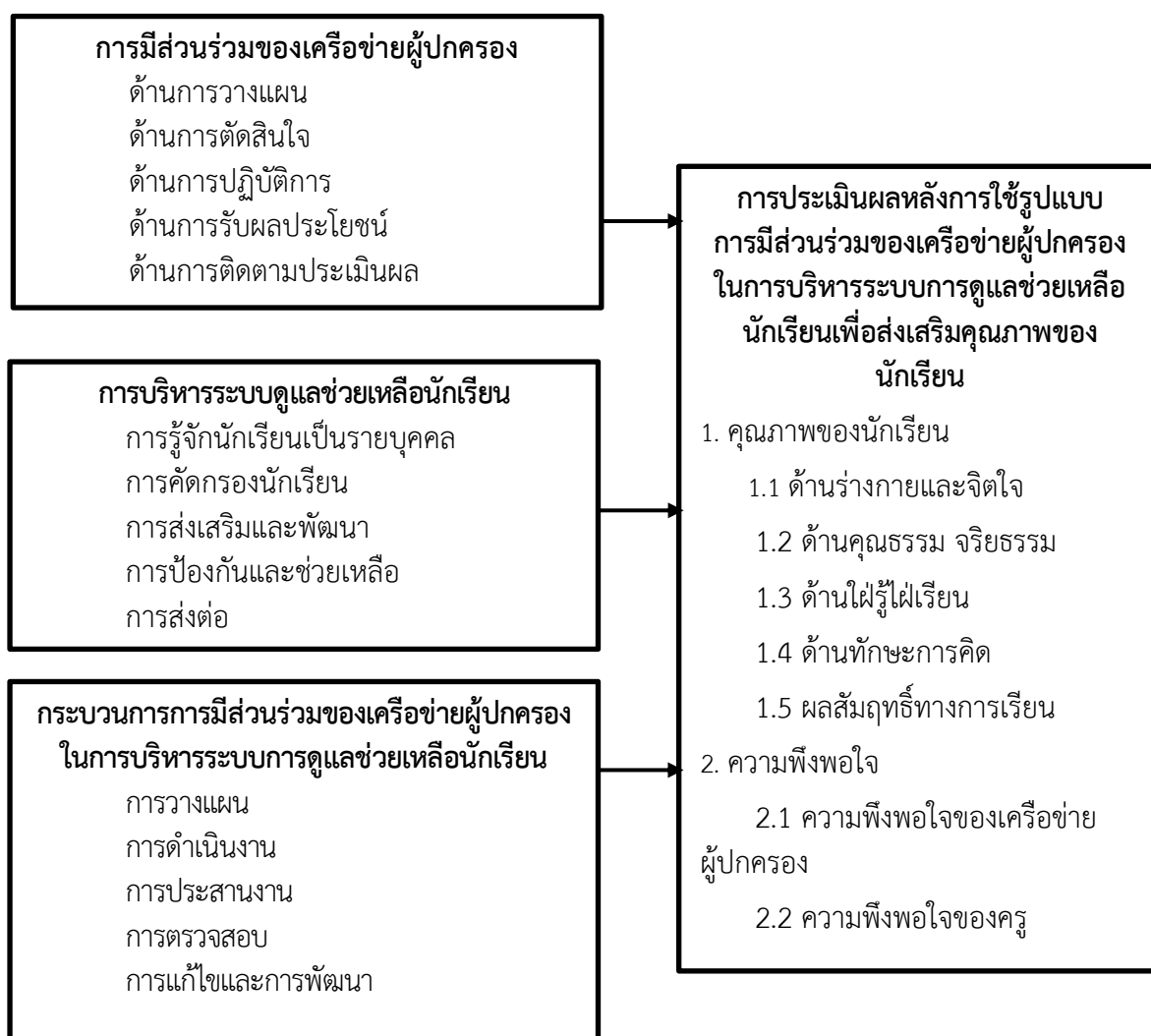
รัตน์ บัวสนธิ์ (2562: 1) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หมายถึง การพัฒนานวัตกรรม โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนา ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของการวิจัยและพัฒนา ก็คือ การได้นวัตกรรมที่เป็นต้นแบบ สามารถนำไปใช้หรือแก้ไขได้จริง

มารุต พัฒผล (2562: 24) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ได้ ทุกแวดวงวิชาชีพ ทำให้เกิดนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยทางด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ ได้มีการนำ การวิจัยและพัฒนาไปใช้เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งในภาพรวม แล้วประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ในการออกแบบ นวัตกรรม ขั้นตอนที่ 2 เป็นการออกแบบนวัตกรรมและตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำ นวัตกรรมไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง และขั้นตอนที่ 4 เป็นการประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ประชากร ได้แก่ เครือข่ายผู้ปกครอง ของโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,805 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, (1970 อ้างถึงใน บุญชุม ศรีสะอาด, 2560: 43) กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน และแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน

1.2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

1.3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เครือข่ายผู้ปกครอง ของโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 50 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ห้องเรียนละ 1 คน และนักเรียนของโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,805 คน

2. เครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือ ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

ผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินคุณภาพของนักเรียน
โรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อ
รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริม
คุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

3. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง
ในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลกับ เครือข่ายผู้ปกครอง ของโรงเรียน
ตะโหนด ในปีการศึกษา 2565 โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
และการสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กับผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด ดำเนินการเก็บข้อมูล
กับเครือข่ายผู้ปกครอง ของโรงเรียนตะโหนด จำนวน 50 คน โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมิน
ความพึงพอใจ และประเมินคุณภาพของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของนักเรียน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความต้องการ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง
ในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาพัทลุง และการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4.3 การประเมินความถูกต้อง ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์
ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริม

คุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4 วิเคราะห์ประเมินคุณภาพของนักเรียน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และความต้องการ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการบริหารระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวางแผน	3.43	1.04	ปานกลาง	4.65	0.45	มากที่สุด
2. ด้านการตัดสินใจ	3.49	1.02	ปานกลาง	4.62	0.46	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติการ	3.42	1.02	ปานกลาง	4.61	0.41	มากที่สุด
4. ด้านการรับผลประโยชน์	3.48	1.04	ปานกลาง	4.60	0.41	มากที่สุด
5. ด้านการติดตามประเมินผล	3.52	1.09	มาก	4.59	0.41	มากที่สุด
รวม	3.47	1.00	ปานกลาง	4.61	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน และความต้องการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และความต้องการ การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวม

การบริหารระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.72	1.16	มาก	4.62	0.44	มากที่สุด
2. การคัดกรองนักเรียน	3.73	1.15	มาก	4.53	0.43	มากที่สุด
3. การส่งเสริมและพัฒนา	3.75	1.14	มาก	4.63	0.39	มากที่สุด
4. การป้องกันและช่วยเหลือ	3.67	1.11	มาก	4.57	0.42	มากที่สุด
5. การส่งต่อ	3.40	1.11	ปานกลาง	4.52	0.53	มากที่สุด
รวม	3.65	1.07	ปานกลาง	4.57	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน และความต้องการ การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง ได้แก่ (1) ด้านการวางแผน (2) ด้านการตัดสินใจ (3) ด้านการปฏิบัติการ (4) ด้านการรับผลประโยชน์ (5) ด้านการติดตามประเมินผล 4) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมและพัฒนา (4) การป้องกันและช่วยเหลือ (5) การส่งต่อ 5) กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์กร (3) การดำเนินงาน (4) การประสานงาน (5) การตรวจสอบ (6) การแก้ไขและการพัฒนา และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร พบว่า

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม

คุณภาพของนักเรียน	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านร่างกายและจิตใจ	3.34	1.09	ดี	4.65	0.46	ยอดเยี่ยม
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.08	0.97	ดี	4.64	0.39	ยอดเยี่ยม
3. ด้านใฝ่เรียนรู้	3.35	1.11	ดี	4.64	0.35	ยอดเยี่ยม
4. ด้านทักษะการคิด	3.41	1.05	ดี	4.66	0.38	ยอดเยี่ยม
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.98	0.73	ดี	4.58	0.37	ยอดเยี่ยม
รวม	3.23	0.78	ดี	4.63	0.31	ยอดเยี่ยม

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม พบว่า ก่อนทดลอง คุณภาพของนักเรียนอยู่ในระดับดี และหลังทดลอง คุณภาพของนักเรียน อยู่ในระดับยอดเยี่ยม

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของเครือข่ายผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม

ความพึงพอใจ	ก่อนทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.53	0.46	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.63	0.40	มากที่สุด
3. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อนักเรียน	4.57	0.36	มากที่สุด
รวม	4.57	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจของเครือข่ายผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนตะโหนด เปิดโอกาสให้เครือข่ายผู้ปกครอง และบุคลากรจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม ระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายทำให้ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา และที่สำคัญผู้มีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน มีความต้องการในการขับเคลื่อนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนอย่างดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรัชญา เวสารัชช์ (2561: 72) กล่าวว่า การที่ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมการพัฒนานั้น การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมเป็นได้ทั้งวิธีการที่นำไปสู่การพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญผกา กาญจนโณภส (2560: 289-298) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้นำผลจากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคุณภาพของนักเรียนและการพัฒนารูปแบบ รวมถึงการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ แนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน และมีการตรวจสอบรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ

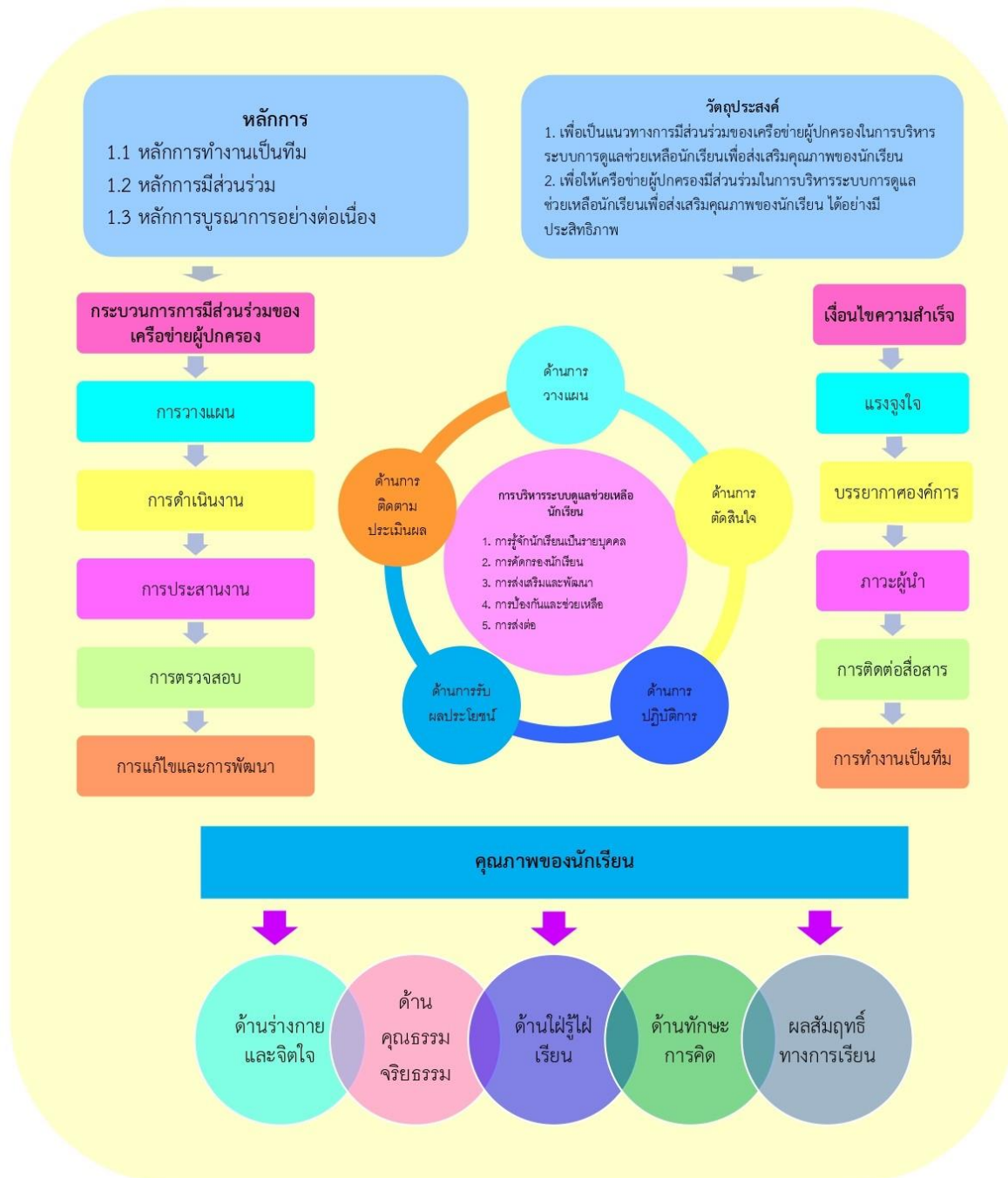

ในการจัดการศึกษา ทำให้ได้รูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2561: 221-222) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วยปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบนั้น ๆ การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ การจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ และอธิบายหรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนเทคนิคต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สยาม เวชกามา (2557: 94 - 96) ได้ศึกษา รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านสร้างแต่ จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งรายด้านและภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

3. ประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า คุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พัทลุง ก่อนการทดลองใช้รูปแบบนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองใช้รูปแบบนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การเปิดโอกาสให้เครือข่ายผู้ปกครอง มีสิทธิในกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านการให้และการรับรู้ข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะการร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ให้เกิดการทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยดำเนินการอย่างถูกจังหวะ และเหมาะสม ทั้งด้วยความรู้สึกร่วมกันและสามารถเชื่อถือได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ จีระวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2558: 1) ที่กล่าวว่า ในการดำเนินงานเครือข่ายการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน การบริหารเครือข่ายการศึกษา เพื่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานที่ทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย ตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายการศึกษา คือ ต้องมีเป้าหมายร่วมกัน มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมในการทำงาน ความต่อเนื่องของกิจกรรม การสนับสนุนทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร ผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ win-win การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง มีนวัตกรรมที่เกิดจากการทำงานเครือข่ายและมีการสรุปบทเรียนร่วมกันอย่างชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัย การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ได้ค้นพบความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังภาพ

จากการศึกษา การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 หลักการองค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการตัดสินใจ 3) ด้านการปฏิบัติการ 4) ด้านการรับผลประโยชน์ 5) ด้านการติดตามประเมินผล องค์ประกอบที่ 4 การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและช่วยเหลือ 5) การส่งต่อ องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การดำเนินงาน 4) การประสานงาน 5) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล 6) การปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนา และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่สร้างขึ้นจะสามารถ ส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน ในด้าน 1) ด้านร่างกายและจิตใจ 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านใฝ่รู้ใฝ่เรียน 4) ด้านทักษะการคิด 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุป

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ และแนวทางการมีส่วนร่วม 2) การพัฒนารูปแบบ และ 3) การประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ เครือข่ายผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการของการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเงื่อนไขความสำเร็จ และ 3) การประเมินผลการใช้รูปแบบ พบว่า หลังการใช้รูปแบบ นักเรียนมีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงให้เครือข่ายผู้ปกครองได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุณภาพของนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อร่วมกันกำหนดการวางแผนกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 โรงเรียนควรให้เครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดเป้าประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรอง ออกเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษา ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และส่งเสริม นักเรียนกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยการส่งเสริมเข้าร่วมอบรมที่ภาครัฐและ เอกชนจัด เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล ที่ว่าการอำเภอ เป็นต้น

1.3 โรงเรียนควรให้เครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและ ส่งเสริมสนับสนุน รวมถึงการชื่นชมยินดีกับผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียน และการแก้ปัญหาส่วนตัว วางแผนจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดโดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด

1.4 เครือข่ายผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการสร้างเสริมความเข้าใจให้แก่ นักศึกษาในการให้ข้อมูลส่วนตัว และรายงานพฤติกรรมทางบ้านให้สถานศึกษาทราบ เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อตนเองและสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยการประเมินผลการใช้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครองในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรมีการพัฒนาแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นรายองค์ประกอบ

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายผู้ปกครองในงานส่วนส่วนอื่น ๆ ของโรงเรียนตะโหนด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

เอกสารอ้างอิง

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2558). *การบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ*. สำนักพิมพ์ครีเอทีฟคอมมอนส์.

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์ดกสลาการพิมพ์.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. *ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่*. สำนักพิมพ์ แชน โพร์ พรินติ้ง จำกัด.

ทิตนา แคมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*.

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นรินทร์ สังข์รักษา. (2560). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่10). สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

ปราณี สุรสิทธิ์. (2564). *การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แสงดาว.

ปรัชญา เวสารัชช. (2561). *หลักการจัดการศึกษา*. สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.

- เพ็ญผกา กาญจนภาส, (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์การ*
ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(1), 161-168.
- มารุต พัฒผล. (2562). *การวิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาหลักสูตร*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตน์ บัสนน. (2562). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนตะโหมด. (2564). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. พัทลุง: โรงเรียนตะโหมด.
- สยาม เวชกามา. (2557). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ*
ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านสร้างแต่ จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา ยโสธร เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ไม่ได้อภิปราย]. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*.
สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2563). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2564). *คู่มือและแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. สำนักพิมพ์สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สำนักพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2552). *รายงานการศึกษารูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา*. สำนักพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สกุลรัตน์ โกพัฒน์ตา วิภากรณ์ ภูวัฒนกุล อัจฉรา วัฒนารงค์ และ โกศล มีคุณ. (2563 ; สิงหาคม). *คุณภาพ*
นักเรียนกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*,
6(8), 371-387.

การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์
ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
The Development Activity Packages Based on Problem – based Learning (PBL)
to Promote Science Problem Solving Ability on Gas for Grade 10th Students

ธนพัฒน์ ทับไธสง*

Thanaphat Tabthaisong

บทคัดย่อ

การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 5 ชุด รวมเวลา 10 ชั่วโมง แบบวัดการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบกำหนดสถานการณ์ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แก๊ส แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบสอบถามด้านความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ One – sample t – test

*ครู, โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Teacher, Simuang Wittayakhan School, Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani
Amnat Charoen.

Received: March 10, 2024/ Revised: June 15, 2024/ Accepted: June 25, 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 5 ชุด มีความเหมาะสมเฉลี่ย 4.61 - 4.96 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายองค์ประกอบของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.53 - 4.96 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมตามรูปแบบปัญหาเป็นฐาน; การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์; แก๊ส

Abstract

The objectives of this research study were to 1) develop learning activity packages based on Problem – based Learning to promote science problem solving ability, 2) compare science problem solving ability with the 80 percentage criteria, 3) compare learning achievement on gas of the grade 10th students studied with the 80 percentage criteria, and 4) study student's satisfaction with the packages. According to the Problem – based Learning on gas. Subjects, gained from purposive random sampling technique, were 36 of grade 10th students in Simuang Wittayakhan School, the second semester of academic year 2023. Research instruments were 5 activity packages based on Problem – based Learning to promote science problem solving ability on gas with 10 situations, a science problem solving ability assessment test with 40 items, and a learning achievement test on gas with 40 items 4 multiple choice test, and a questionnaire on satisfaction with learning. The research data was analyzed by using percentage, mean, and standard deviation, and one – sample t – test.

The results of this research found that ; the quality of the packages was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.61 - 4.96). The science problem solving ability a whole and each component, and learning achievement on gas of the students after learning with the activity packages were statistically higher than those 80 percentage of criterion at the .05 level of significant difference, and student's satisfaction with learning It was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.53 - 4.96).

Keywords: Activity packages based on PBL; Science problem solving; Gas

บทนำ

การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติอย่างรวดเร็ว สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ (ชนุกร แก้วมณี, 2562: 3) โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ที่ทำให้ทั่วทุกภูมิภาคของโลกสามารถติดต่อสื่อสารรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลาย ดังนั้นเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้และมีความสามารถในการปรับตัว (ทิศนา แชมมณี, 2555: 60) ซึ่งทักษะในการแก้ปัญหาเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) และเป็นสมรรถนะสำคัญในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยเป็นความสามารถในการนำความรู้ ทักษะกระบวนการที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหาในทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (ภุรินทร์ แดงน้อย, 2560: 85)

แก๊สเป็นหัวข้อหนึ่งในสาระเคมีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาตร ความดันและอุณหภูมิของแก๊สที่ภาวะต่าง ๆ ตามกฎของแก๊ส การหาความดันย่อยในแก๊สผสม และการแพร่ของแก๊ส แต่จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยที่ผ่านมา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แก๊ส ต่ำ ซึ่งส่งผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O – NET) รายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี ต่ำกว่าเกณฑ์ ดังเช่นปีการศึกษา 2561 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 25.47 และปีการศึกษา 2562 เท่ากับ 27.59 (โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร, 2563: 10) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญยานุช วิชัยโย และกัญญารัตน์ โคจร (2566: 73) ที่พบว่านักเรียนได้คะแนนต่ำในการเรียน เรื่อง แก๊ส เนื่องจากไม่สามารถแก้ปัญหาเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ได้ ประกอบกับการเรียนเรื่อง แก๊ส จำเป็นที่จะต้องมีการทดลอง สังเกตปรากฏการณ์ทางกายภาพ วัดปริมาณทางกายภาพ ตีความผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือการทดลองเพื่อนำเสนอ โดยหากมีการออกแบบสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนแก้ปัญหาโดยใช้องค์ความรู้เรื่อง แก๊ส จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (โกศล สีสั่งข์, 2559: 1)

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นนักเรียนให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและมีการใช้ทักษะการแก้ปัญหามาใช้ในการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ที่จะสามารถตอบสนองต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (วิชุดา วงศ์เจริญ, 2561: 2) ไพศาล สุวรรณน้อย (2558: 5) ได้อธิบายประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่านักเรียนจะได้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทจริง สามารถนำไปใช้ได้ นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา ดังงานวิจัย

ของ ชนชนก นามโสม และวนิดา ฉัตรวิราคม (2566: 1652) พบว่าทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน หลังเรียนด้วยรูปแบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน และงานวิจัยของ ธัญพร ศรีวิชัย (2560: 101) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 80
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 5 ชุด อยู่ในระดับ มากที่สุด
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส หลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 80
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส หลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 80
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นเครื่องมือในให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมาย เน้นการให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาวิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามขั้นตอนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 4) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือจัดสถานการณ์ต่าง ๆ หรือกำหนดปัญหาเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนต้องทำความเข้าใจปัญหาที่ต้องการจะเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีการแบ่งงานแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามานำแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม อภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้นำจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลายและประเมินผลงานร่วมกัน

2. การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ คือ การนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดองค์ประกอบในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดของ Weir (1994 : 156) ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1) การระบุปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบอกปัญหาที่สำคัญที่สุดในขอบเขตของข้อเท็จจริงจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

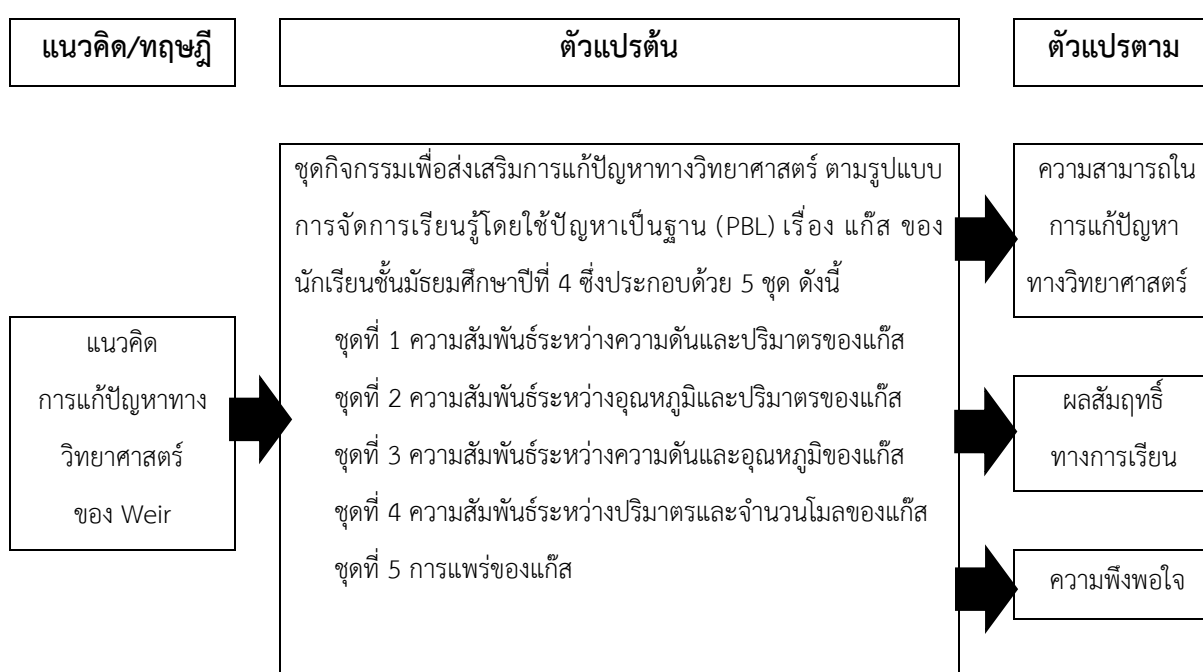
2) การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบอกสาเหตุที่แท้จริง หรือสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาจากข้อเท็จจริงตามสถานการณ์

3) การกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการวางแผนเพื่อตรวจสอบสาเหตุของปัญหาหรือข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาที่ระบุไว้

4) การตรวจสอบผลลัพธ์ หมายถึง ความสามารถในการอธิบายได้ว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหานั้นสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาที่ระบุไว้หรือไม่และผลที่ได้จากเป็นจะเป็นอย่างไร โดยกระบวนการแก้ปัญหาแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนผังกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental design) โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดผลหลังการทดลอง (One group posttest only design) (ไพศาล วรคำ, 2558: 194)

แบบแผนการวิจัย : (R) X O

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ จำนวน 200 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 36 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส มีรายละเอียดการสร้างดังนี้ ศึกษา และสังเคราะห์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) และสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 10 ชั่วโมง ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ชุดกิจกรรม จากนั้นนำชุดกิจกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล ด้านการสอนและด้านเนื้อหาประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมและทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2 แบบวัดการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียดการสร้างดังนี้ ศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์ความหมายและตัวชี้วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ การระบุปัญหา การตั้งสมมติฐาน กำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา และการสรุปผลการแก้ปัญหา และสร้างแบบวัดการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยตัวเลือกที่ได้คะแนน 0 1 2 และ 3 ตามเกณฑ์ คิดคะแนนรวมเป็น 120 คะแนน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่วัด ผลการประเมินพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบวัดตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) เมื่อวิเคราะห์แบบวัดพบว่า มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.64 – 0.69 ค่าอำนาจจำแนก (Item Total Correlation) อยู่ระหว่าง 0.53 – 0.75 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่า Cronbach's alpha มีค่าเท่ากับ 0.97

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แก๊ส มีรายละเอียดการสร้างดังนี้ ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) และสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เรื่อง แก๊ส ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมเป็น 40 คะแนน จากนั้นนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่วัด โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบวัดตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ แล้วนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) เมื่อวิเคราะห์แบบทดสอบพบว่า มีความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33–0.83 ค่าอำนาจจำแนกเทียบเกณฑ์ (B - index) อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.74 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร Lovett (r_{cc}) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.996

4. แบบสอบถามด้านความพึงพอใจ มีรายละเอียดการสร้างดังนี้ ศึกษาเอกสารและสร้างแบบสอบถามด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วนำแบบสอบถามด้านความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขแบบวัดตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งก็คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 36 คน 10 ชั่วโมง แล้ววัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัดการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แก๊ส และให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามด้านความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการและค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

5.1 หาคุณภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

5.2 วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และคะแนนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แก๊ส ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้สถิติ One – Sample t – test

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 10 ชั่วโมง จำนวน 5 ชุดกิจกรรม เมื่อนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินประสิทธิภาพ ผลจากการประเมินสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส โดยผู้เชี่ยวชาญ

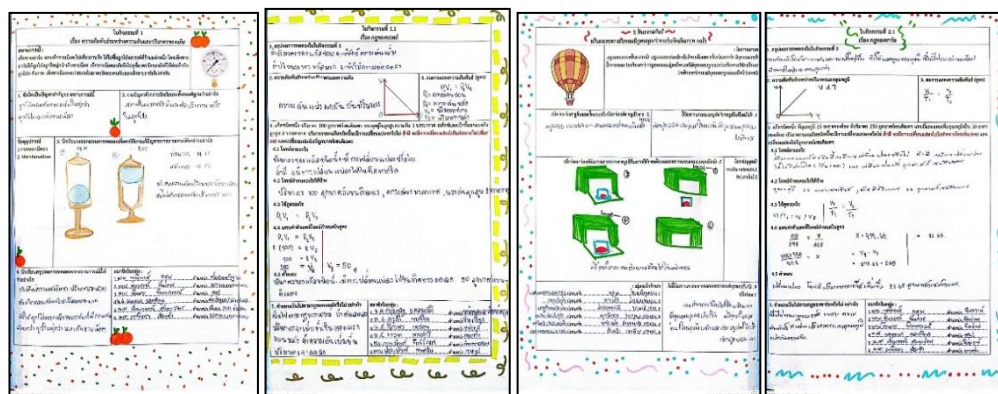
รายการประเมิน		ชุดกิจกรรมที่ 1	ชุดกิจกรรมที่ 2	ชุดกิจกรรมที่ 3	ชุดกิจกรรมที่ 4	ชุดกิจกรรมที่ 5
1	คำชี้แจงชุดกิจกรรมมีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.80	5.00	4.80	4.80	4.80
2	ลำดับขั้นตอนของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.80	5.00	4.40	4.60	4.40
3	ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ	4.80	4.80	4.40	4.60	4.40
4	การใช้ภาษาในชุดกิจกรรมสื่อความหมายได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.80	4.80	4.60	4.60	4.60
5	กิจกรรมเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.60	4.80	4.40	4.60	4.40
6	เนื้อหาเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	5.00	4.40	4.80	4.80
7	เนื้อหาเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	5.00	4.60	4.60	4.60
8	เนื้อหาไม่มีความยากง่าย เหมาะสมกับระดับชั้นผู้เรียน	4.80	5.00	4.60	4.80	4.40
9	กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น	4.80	5.00	5.00	5.00	5.00
10	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมในชุดกิจกรรมฯ ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์	4.80	5.00	4.80	5.00	5.00

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส โดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมิน	ชุดกิจกรรมที่ 1	ชุดกิจกรรมที่ 2	ชุดกิจกรรมที่ 3	ชุดกิจกรรมที่ 4	ชุดกิจกรรมที่ 5
11 กิจกรรมนำไปสู่การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์	4.80	5.00	4.80	4.80	5.00
12 ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง	4.80	5.00	4.60	4.60	4.80
13 เนื้อหาที่ศึกษาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.80	5.00	4.60	4.80	4.80
14 ใ้ความรู้สอดคล้องกับเนื้อหาและสนับสนุนให้	4.80	5.00	4.60	4.80	4.80
15 ใ้ความรู้สนับสนุนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	5.00	4.60	4.80	4.80
เฉลี่ย	4.79	4.96	4.61	4.75	4.71
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.61 - 4.96 และมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยชุดที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ชุดที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิและปริมาตรของแก๊ส ($\bar{X} = 4.96$)

ตัวอย่าง
ผลงาน
นักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ One – Sample t – test ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

	คะแนนเต็ม	N	$\bar{x}$	%	S.D.	df	t	pValue
ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์	120	36	102.58	85.32	11.51	35	2.76*	.005

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 102.58 หรือคิดเป็นร้อยละ 85.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายองค์ประกอบ ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แยกองค์ประกอบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	N	$\bar{x}$	%	S.D.	df	t	pValue
1. การระบุปัญหา	30	36	26.25	87.50	3.83	35	3.48*	.00
2. การตั้งสมมติฐาน	30	36	25.58	85.28	3.94	35	2.38*	.01
3. การกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา	30	36	25.47	84.91	3.98	35	2.19*	.02
4. การสรุปผล การแก้ปัญหา	30	36	25.28	84.26	4.00	35	1.89*	.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 วิเคราะห์โดยใช้ One – Sample t – test ผลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

รายการ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{x}$	%	S.D.	df	t	pValue
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	40	36	33.03	82.71	2.68	35	2.35*	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 33.03 หรือคิดเป็นร้อยละ 82.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส

รายการประเมิน	ชุดกิจกรรมที่ 1	ชุดกิจกรรมที่ 2	ชุดกิจกรรมที่ 3	ชุดกิจกรรมที่ 4	ชุดกิจกรรมที่ 5
1 บทบาทหน้าที่ที่ได้รับในการดำเนินกิจกรรม	4.20	4.40	4.60	5.00	5.00
2 สถานการณ์ของกิจกรรมในชุดกิจกรรม	4.50	4.60	4.60	4.80	4.80
3 การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน	4.30	4.40	4.40	4.50	5.00
4 การแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม	4.50	4.60	4.70	4.80	5.00
5 การวางแผนดำเนินการและการออกแบบการทดลอง	4.40	4.50	4.60	4.70	4.80
6 การทดสอบหรือตรวจสอบชิ้นงานของกลุ่มตนเอง เพื่อแก้ไขปรับปรุง	4.20	4.40	4.60	4.80	5.00
7 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อดี ข้อด้อยของกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่นๆ	4.50	4.50	4.80	4.90	5.00
8 การเปิดโอกาสให้ร่วมตอบคำถามของครู	4.70	4.70	4.80	4.90	5.00
9 สื่อในการจัดการเรียนการสอน	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
10 เวลาในการจัดกิจกรรม	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
เฉลี่ย	4.53	4.61	4.71	4.84	4.96
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 5 ชุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 - 4.96 และอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยชุดที่มากที่สุด คือ ชุดที่ 5 การแพร่ของแก๊ส ($\bar{X} = 4.96$)

สรุปผล

1. ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 5 ชุด มีความเหมาะสมเฉลี่ย 4.61 - 4.96 อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายองค์ประกอบของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.53 - 4.96 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 5 ชุด พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.61 - 4.96 โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากได้ดำเนินการออกแบบชุดกิจกรรมตามหลักการสร้างชุดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและครอบคลุม และชุดกิจกรรมออกแบบได้สอดคล้องกับรายการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ เปรมปรี (2556: 43) ที่ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักการสร้างชุดกิจกรรม ซึ่งพบว่าชุดกิจกรรมมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส เป็นนวัตกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ สิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้และการวัดประเมินผลอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยาภรณ์ ขุนปักซี (2560: 1701) ที่ได้พัฒนาชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการออกแบบแบบฝึกหัดที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ ทำให้นักเรียนสามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ชุดกิจกรรมมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากมีรูปแบบกระบวนการ

สอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะสอดคล้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในขั้นตอนที่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหากับองค์ประกอบ 1) การระบุปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหากับองค์ประกอบ 2) การตั้งสมมติฐาน ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้ากับองค์ประกอบ 3) การกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ และขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ กับ 4) การสรุปผลการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ ตรีเงิน (2550: 75) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาที่ทำโครงการวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ทำโครงการวิทยาศาสตร์มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้จากชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ครบทั้ง 6 ชุด นักเรียนก็จะได้รับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดด้านต่าง ๆ ในการเชื่อมโยงกับเนื้อหาการเรียน มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถเรียนซ้ำได้หลายรอบและระหว่างเรียนยังสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักดี เอ็นแคน (2561 : 102) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เรื่อง เซลล์ไฟฟ้าเคมี ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เรื่อง เซลล์ไฟฟ้าเคมี ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติ และวนิดา ส่องโสม (2564: 131) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเคมี 1 ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบจำลองอะตอม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบจำลองอะตอมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นเมื่อนักเรียนเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จำนวน 5 ชุด อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นผลมาจากนักเรียนสามารถเรียนบทเรียนได้หลายครั้ง สามารถทบทวนได้ตามความพอใจ โดยไม่จำกัดในเรื่องของ เวลา สถานที่ เมื่อเรียนจบแล้วนักเรียนสามารถทดสอบความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้และทราบผลการเรียนของตนเองได้ทันทีตลอดเวลา และการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว นักเรียนยังมีอิสระในการเรียนรู้

ได้ใช้สร้างองค์ความรู้จากการแก้ปัญหาในบริบทใกล้ตัว มีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา วงศ์เจริญ (2561: 55) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส เป็นนวัตกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้และการวัดประเมินผลอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงกว่าเกณฑ์ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุด เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว

สรุป

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และเป็นสมรรถนะสำคัญในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่เป็นการนำความรู้ ทักษะกระบวนการที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเรื่องแก๊สที่เป็นหัวข้อหนึ่งในสาระเคมี ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาตร ความดันและอุณหภูมิของแก๊สที่ภาวะต่าง ๆ ตามกฎของแก๊ส การหาความดันย่อยในแก๊สผสม และการแพร่ของแก๊ส ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส จะกระตุ้นนักเรียนให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้น โดยนักเรียนจะได้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทจริง สามารถนำความรู้ไปใช้ได้และนักเรียนจะเกิดการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ตลอดจนนักเรียนจะเกิดเจตคติที่ดีต่อรายวิชาเคมี อันเนื่องมาจากนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การกำหนดปัญหาในชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียน ครูผู้สอนควรให้นักเรียนเลือกประเด็นที่สนใจด้วยตนเองเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และควรกำหนดกรอบให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการเลือกประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญกับตัวนักเรียนและชุมชน

1.2 การเรียนรู้ในชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง แก๊ส ของนักเรียน ครูผู้สอนควรให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักเรียนศึกษาได้สำเร็จตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานบูรณาการกับเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ ในรายวิชาเคมีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น อัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมี สมดุลเคมี กรด - เบส เคมีอินทรีย์ เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาชุดกิจกรรมตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในด้านอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงระบบ เป็นต้น

2.3 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กัน เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น เพื่อที่จะได้วางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมความสามารถของนักเรียนให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- โกศล สีสั่งข. (2559). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์แบบ 7E ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง กรด - เบส ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชนชนก นามโสม และวนิดา ฉัตรวิราคม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่องพันธกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 9(1). 1651 – 1664.
- ชนุกร แก้วมณี. (2562). ทักษะศตวรรษที่ 21 ของบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์*. 3(3). 11 – 27.
- ทศนา แหมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยานุช วิชัยโย และกัญญารัตน์ โคจร (2566 : 73) การพัฒนาความเข้าใจโมเดลทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้แบบจำลองเป็นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 17(2). 71 – 81.

- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2558). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning). สืบค้นจาก <http://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>
- ภักดี เอ็นแคน. (2561). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ โดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ไฟฟ้าเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภาณุวัฒน์ เปรมปรี. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเทียวิทยาทาน จังหวัดสระบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภูรินทร์ แดงน้อย. (2560). ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม. วารสาร มมร ล้วนวิชาการ. 11(2). 83 – 96.
- โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร. (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร ปีการศึกษา 2560 – 2562. อุบลราชธานี: ฝ่ายวิชาการโรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร.
- วนิดา ส่องโสม. (2564). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชิปปาโมเดลร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง แบบจำลองอะตอม รายวิชาเคมี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ. Journal of Roi Kaensarn Academi. 6(6). 126 – 136.
- วิชุดา วงศ์เจริญ. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีเสมือนจริง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิสุทธิ ตรีเงิน. (2550). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ด้วยโครงงานวิทยาศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อริยาภรณ์ ขุนปักซี่. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Weir, C. (1994). The role of problem definitions in understanding age and context effects on strategies for solving everyday problems. Psychology and Aging. 13(1). 29 – 44.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้
ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล

Effect of Gamification on Learning of Awareness to Using Technology by
Safety of Matthayomsuksa 2 students

Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phutthamonthon School

นภาพร ปุจฉาการ*

Napaporn Pootchakarn

เอกนธน บางท่าไม้**

Eknarin Bangthamai

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน 2) เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย และแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ T-Test dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 8.29$, S.D. = 0.40) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 5.40$, S.D. = 1.42) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 18.48$) และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน; ความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

* ครู, โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
Teacher, Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phutthamonthon School, The Secondary Educational Service
Area Office Bangkok 1

** รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Associate Professor, Department of Educational Technology, Faculty of Education, Silpakorn University

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) To compare the academic achievement of students learning with gamification. 2) To study the awareness of the safe use of technology among students learning with gamification. and 3) To study student satisfaction with learning management using gamification. The Sample use in the research consisted Mathayomsuksa 2/6 students, the year 2023, The number of students is forty-two, Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phutthamonthon School. They were randomly selected by use simple random sampling. The instrument were 2 lesson plans, Pre-test and Post-test assessment test, Awareness measure for safe use of technology and Student satisfaction survey. The collect data was analyzed by mean ($\bar{X}$) standard deviation (S.D.) and T-Test dependent. The results of this research were : 1) The learning achievement after using the learning ($\bar{X} = 8.29$, S.D. = 0.40) achievement was significantly higher than before using the learning ($\bar{X} = 5.40$, S.D. = 1.42) management at the .05 level 2) Awareness measure for safe use of technology was at a good level ($\bar{X} = 18.48$) and 3) The satisfaction of the student was at the highest level. ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.47)

Keywords: Gamification on Learning; Awareness to Using Technology by Safety

บทนำ

ปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาอย่างกว้างขวางและมีการติดต่อสื่อสารกันผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งนับเป็นแหล่งความรู้มหาศาลที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วโลก จึงทำให้อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตมากขึ้น ผู้ใช้งานจึงมีตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ นักธุรกิจตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ในอาชีพที่แตกต่างกัน การเติบโตอย่างรวดเร็วของอินเทอร์เน็ตนั้น ทำให้คนมีการตื่นตัวที่จะศึกษาเพื่อนำอินเทอร์เน็ตไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง จากข้อมูลกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้มีการเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กและเยาวชนได้กลายเป็นของเล่นชิ้นใหม่ ซึ่งเด็กสามารถเล่นได้ทั้งที่บ้าน สถานศึกษา และแหล่งอื่น ๆ เพียงแค่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้คนสามารถรับรู้ข่าวสาร ความบันเทิง รวมถึงสามารถติดต่อหากันได้อย่างสะดวกสบาย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนท่ามกลางสังคมโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วด้วยข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ

ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการสร้างเสริมการจัดการศึกษาด้านองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะของผู้เรียน (Buarod, 2014) ในขณะที่หลายภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงพยายามผลักดันให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้เข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อเพิ่มโอกาสในการค้นหาความรู้เพิ่มเติม และไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการใช้งานอินเทอร์เน็ตนั้น ช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในสังคมทั้งในนักเรียน นักศึกษาและประชาชน แต่การใช้งานอินเทอร์เน็ตนั้นก็นับเป็นดาบสองคม คือ มีข้อเสียที่ต้องพึงระวัง กล่าวคือ ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตนั้นนับเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีค่าใช้จ่ายต่ำและสามารถเผยแพร่ได้ในวงกว้าง จึงอาจทำให้มีข้อมูลที่มีเนื้อหาขัดต่อศีลธรรม ภาพลามกอนาจาร การพนันต่าง ๆ ที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และยังส่งผลให้เกิดการโจรกรรมข้อมูลส่วนตัวได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในรายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้มีการจัดการเรียนรู้ในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย จากคำอธิบายรายวิชานั้นเกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติเมื่อพบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม การใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีความรับผิดชอบและปลอดภัย จึงเป็นเนื้อหาที่นักเรียนต้องได้รับการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมมิฟิเคชัน ที่ถือเป็นกระบวนการในการสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนโดยอาศัยแนวคิด องค์ประกอบ และกลไกของเกมมิฟิเคชันของ Kapp (2012) เช่น การให้คะแนน การให้ของรางวัลที่เกิดมาจากการทำภารกิจในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันนั้นช่วยส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองและทำให้นักเรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ โดยมีการสอดแทรกองค์ประกอบและกลไกของเกมมิฟิเคชันเข้าไปในแผนการจัดการเรียนรู้เดิม

แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันนั้น เกิดจากการนำองค์ประกอบของกลไกเกมมาสร้างเป็นเงื่อนไขหรือกำหนดสถานการณ์ในการเรียนรู้ผ่านการนำกลไกลำดับขั้น (Levels) และการสร้างระบบคะแนน (Reward System) มาออกแบบเป็นลำดับขั้นที่ชัดเจนในลักษณะของกิจกรรมภารกิจ (Achievement) เพื่อให้ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรม ในส่วนกลไกการให้เหรียญตรา (Earning Badge) จะออกแบบกิจกรรมในลักษณะของการเก็บสัญลักษณ์ตามความสามารถของนักเรียน ซึ่งสามารถแสดงสถานการณ์เรียนรู้และบ่งบอกถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อผู้ร่วมกิจกรรมทำตามวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว จะได้รับรางวัลคะแนนหรือเหรียญตราเป็นการตอบแทน ซึ่งเป็นกลไกสำหรับการสร้างแรงจูงใจในการเล่นและเกิดประสบการณ์การรับรู้ความสำเร็จของตนเอง ประกอบกับการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาเกมมิฟิเคชันมาประยุกต์ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่แปลกใหม่ สามารถสร้างความสนุกในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี (Glover, 2013) หากแต่สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึง คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันต้องอาศัยรูปแบบโครงสร้างภารกิจและ

การให้คะแนนที่รัดกุม โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้และการสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้เป็นสำคัญ เพื่อนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายในการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาและหลักสูตรสถานศึกษาเช่นกัน

จากสภาพปัญหา ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย จึงนำการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และสามารถช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริววิทยา พุทธมณฑล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน
2. เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมีความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยมีคะแนนอยู่ในระดับมาก
3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

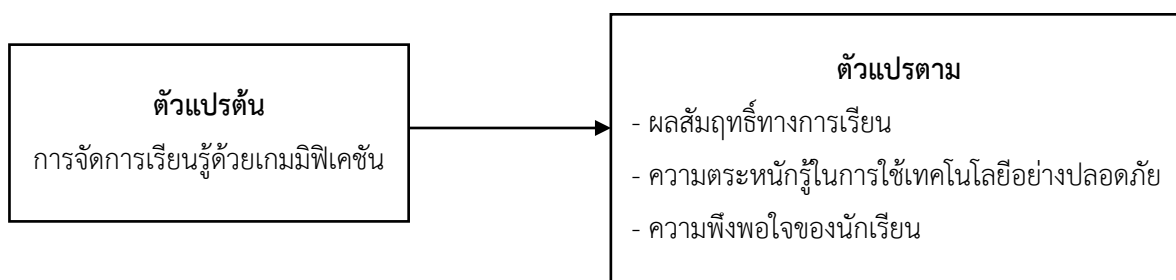
Eric Hawkinson (2013) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของการเล่นเกมเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบหนึ่งของสมองที่มีความสนุก เป็นองค์ประกอบในการกระตุ้นพฤติกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมหรือการใช้แนวคิดของการเล่นเกม จึงสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ได้เสนอองค์ประกอบของเกมมิฟิเคชันไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. พลวัตของผู้เล่น (Player – Base Dynamics) ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ กลยุทธ์ โสค และทักษะหรือความรู้
2. พลวัตของเกม (Game – Base Dynamics) ประกอบด้วย หัวข้อของเกม กลไกของเกม และเรื่องราวของเกม

สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเป็นการนำองค์ประกอบของการเล่นเกมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความท้าทายและสนุกสนาน ประกอบด้วยลักษณะของผู้เล่นที่ต้องอาศัยความรู้ กลยุทธ์ในการเล่น รวมทั้งรูปแบบวิธีเล่น กลไกของเกม Good (1973) ได้กล่าวว่า การเกิดความตระหนักว่าเป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือสัมผัสสิ่งเร้าแล้วจะเกิดความรู้ เมื่อรับรู้ขั้นตอนต่อไปก็จะเข้าใจสิ่งนั้น คือเกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดการตระหนักในที่สุด ซึ่งความรู้และการตระหนักก็จะนำไปสู่การกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้านั้น สามารถสรุปได้ว่า การเกิดความตระหนักเกิดจากการรับรู้จากการสัมผัสจนกลายเป็นความเข้าใจ เกิดเป็นความคิดรวบยอด นำไปสู่การเรียนรู้จนเกิดเป็นความตระหนัก และส่งผลให้เกิดเป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

1. ประชากร หรือ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล จำนวน 539 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล ปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน

2.2 ตัวแปรตาม คือ

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน
- 2) ความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน

2.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่เนื้อหาในรายวิชา ว22103 วิทยาการคำนวณ-ออกแบบเทคโนโลยี 2 เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

2.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

3. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ประกอบไปด้วย 2 แผน ระยะเวลา 2 สัปดาห์ จำนวน 4 ชั่วโมง โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) เท่ากับ 1.0 ซึ่งหมายถึงสามารถนำไปใช้ได้ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.45

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ดำเนินการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยสร้างแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) เท่ากับ 1.0 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่เคยเรียนวิชานี้มาแล้ว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย นำผลมาตรวจให้คะแนน แล้ววิเคราะห์หาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) และเลือกข้อสอบจำนวน 10 ข้อที่มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (R) อยู่ระหว่าง 0.20-0.60 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาใช้ในการทดลอง

3.3 แบบวัดความตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนหลังจากการสอน เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยลักษณะการยกตัวอย่างสถานการณ์ โดยแบบวัดความตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยมีการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน โดยกำหนดองค์ประกอบของการประเมินและคำอธิบายระดับคุณภาพโดยสร้างเป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งในแต่ละข้อประกอบด้วยคะแนน 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 คะแนนเต็ม 25 คะแนน มีเกณฑ์ในการตัดสินคุณภาพของแต่ละด้าน ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 21 – 25 อยู่ในระดับดีมาก, คะแนนเฉลี่ย 17 – 20 อยู่ในระดับดี, คะแนนเฉลี่ย 13 – 16 อยู่ในระดับปานกลาง, คะแนนเฉลี่ย 9 – 12 อยู่ในระดับพอใช้

และคะแนนเฉลี่ย 8 – 5 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง รายการในการประเมินประกอบด้วย 1) ผู้เรียนสามารถบอกแนวทางการปฏิบัติตนเมื่อพบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม 2) ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีต่อตนเองและผู้อื่น 3) ผู้เรียนเข้าถึงผลกระทบในการเผยแพร่ข้อมูล 4) ผู้เรียนเห็นประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยี และ 5) ผู้เรียนรู้วิธีป้องกันตนเองในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) มีเท่ากับ 1.0 ซึ่งหมายถึงสามารถนำไปใช้ได้

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท จำนวน 10 ข้อ โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) เท่ากับ 1.0 ซึ่งหมายถึงสามารถนำไปใช้ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนแบบปรนัย จำนวน 10 ข้อ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

4.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ในรายวิชา ว22103 วิทยาการคำนวณ-ออกแบบเทคโนโลยี 2 เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง

4.3 ประเมินความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบแบบอัตนัยลักษณะการยกตัวอย่างสถานการณ์ และใช้แบบประเมินความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยที่ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งมีมาตรวัดระดับความสำเร็จของงานที่เรียกว่า รูบริกส์ (Rubric) วัดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยจากแบบทดสอบแบบอัตนัย โดยเกณฑ์ในการประเมินประกอบด้วย 1) ผู้เรียนสามารถบอกแนวทางการปฏิบัติตนเมื่อพบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม 2) ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีต่อตนเองและผู้อื่น 3) ผู้เรียนเข้าถึงผลกระทบในการเผยแพร่ข้อมูล 4) ผู้เรียนเห็นประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยี และ 5) ผู้เรียนรู้วิธีป้องกันตนเองในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

4.4 เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแบบปรนัยจำนวน 10 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ใช้รูปแบบการศึกษาแบบกลุ่มเดียว สอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองและสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการทดลอง (One group pretest posttest design) วิจัยเชิงทดลองแบบแผน คือ การทดสอบก่อนการทดลอง จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย จนจบเนื้อหาและทำการทดสอบหลังเรียน ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน โดยตรวจสอบค่าสมมติฐานด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วนำคะแนนมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และใช้สูตรคำนวณ t-test แบบ dependent เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้ โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนโดยตรวจสอบค่าสมมติฐานด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ซึ่งนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมีความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยมีคะแนนอยู่ในระดับมาก

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนโดยตรวจสอบค่าสมมติฐานด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย

1. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น จะมีการทดสอบเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนทำแบบทดสอบผ่าน Google Form มีแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมทั้งหมด 10 คะแนน ซึ่งการทดลองครั้งนี้มีนักเรียนจำนวน 42 คน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบตามเวลาที่กำหนด ซึ่งได้ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	n	$\bar{X}$	S.D.	t
คะแนนก่อนเรียน (T1)	10	42	5.40	1.42	-15.13
คะแนนหลังเรียน (T2)	10	42	8.29	0.40	

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชา ว22103 วิทยาการคำนวณ-ออกแบบเทคโนโลยี 2 เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 5.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.42 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.40 และมีค่าที เท่ากับ -15.13 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โดยจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน รายวิชา ว22103 วิทยาการคำนวณ-ออกแบบเทคโนโลยี 2 เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย โดยประเมินคะแนนความตระหนักรู้เป็นรายบุคคลโดยใช้เกณฑ์คะแนนแบบรูบริก (Rubrics) ในแต่ละข้อประกอบด้วยคะแนน 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 คะแนนเต็ม 25 คะแนน ได้ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2 คะแนนความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน

คนที่	คะแนนความตระหนักรู้	แปลผล	คนที่	คะแนนความตระหนักรู้	แปลผล
1	19	อยู่ในระดับดี	22	21	อยู่ในระดับดี
2	18	อยู่ในระดับดี	23	20	อยู่ในระดับปานกลาง
3	21	อยู่ในระดับดีมาก	24	19	อยู่ในระดับดีมาก
4	16	อยู่ในระดับปานกลาง	25	18	อยู่ในระดับดี
5	18	อยู่ในระดับดี	26	20	อยู่ในระดับดี
6	19	อยู่ในระดับดี	27	16	อยู่ในระดับปานกลาง
7	18	อยู่ในระดับดี	28	18	อยู่ในระดับดี
8	16	อยู่ในระดับปานกลาง	29	19	อยู่ในระดับดี
9	16	อยู่ในระดับปานกลาง	30	21	อยู่ในระดับดีมาก
10	20	อยู่ในระดับดี	31	16	อยู่ในระดับปานกลาง
11	14	อยู่ในระดับปานกลาง	32	20	อยู่ในระดับดี
12	21	อยู่ในระดับดีมาก	33	20	อยู่ในระดับดี
13	18	อยู่ในระดับดี	34	21	อยู่ในระดับดีมาก
14	20	อยู่ในระดับดี	35	16	อยู่ในระดับปานกลาง
15	21	อยู่ในระดับดีมาก	36	18	อยู่ในระดับดี

คนที่	คะแนนความตระหนักรู้	แปลผล
16	19	อยู่ในระดับดี
17	16	อยู่ในระดับปานกลาง
18	20	อยู่ในระดับดี
19	16	อยู่ในระดับปานกลาง
20	20	อยู่ในระดับดี
21	14	อยู่ในระดับปานกลาง

คนที่	คะแนนความตระหนักรู้	แปลผล
37	17	อยู่ในระดับดี
38	19	อยู่ในระดับดี
39	21	อยู่ในระดับดีมาก
40	21	อยู่ในระดับดีมาก
41	16	อยู่ในระดับปานกลาง
42	19	อยู่ในระดับดี

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาคะแนนความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 จำนวน 42 คน พบว่า ความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.48 ซึ่งอยู่ในระดับดี

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีผลการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 3 คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		ระดับคุณภาพ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.69	0.47	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น	4.40	0.50	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	4.60	0.50	มากที่สุด
4. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น	4.71	0.46	มากที่สุด
5. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันทำให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระ	4.57	0.50	มากที่สุด
6. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันทำให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น	4.71	0.46	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมีครูคอยแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน	4.57	0.50	มากที่สุด

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		ระดับคุณภาพ
	$\bar{X}$	S.D.	
8. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน เรื่องการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ช่วยให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีได้อย่างรอบคอบมากขึ้น	4.55	0.50	มากที่สุด
9. บรรยากาศชั้นเรียนทำให้เรียนอย่างมีความสุข	4.81	0.40	มากที่สุด
10. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมีขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย	4.74	0.45	มากที่สุด
รวม	4.64	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 จำนวน 42 คน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน มีคะแนนความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชา ว22103 วิทยาการคำนวณ-ออกแบบเทคโนโลยี 2 เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 8.29$, S.D. = 0.40) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ($\bar{X} = 5.40$, S.D. = 1.42) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันนั้นช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เกิดความสนใจในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (Simoes, Redondo and Vilas, 2013) ที่กล่าวไว้ว่า การนำแนวคิดเกมมิฟิเคชันมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อต้องการกระตุ้นความสนใจ สร้างความผูกพันและส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดพฤติกรรมใด ๆ ตามที่ผู้ออกแบบต้องการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย (2560) ที่กล่าวว่า เกมมิฟิเคชันเป็นการใช้เทคนิคของเกมโดยไม่ใช้การเล่น เกม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน เกิดความสนุกสนาน กระตุ้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนจนนำไปสู่พฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังได้ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ มีใจธรรม (2563) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยด้านของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมมิฟิเคชันสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีร์ศรี ศรีทะแก้ว (2564) ผลการจัดการเรียนรู้แบบเป็นคู่ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตั้งปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชัน รายวิชา ว22103 วิทยาการคำนวณ-ออกแบบเทคโนโลยี 2 เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 จำนวน 42 คน พบว่า ความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียน ที่เรียนด้วยเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.48 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ซึ่งตรงกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสอนและออกแบบการจัดการเรียนการสอน โดยนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันมาปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับการเรียน รวมทั้งมีการใช้ Google App For Education ในการวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยสร้างเป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ มีระดับ คุณภาพในการประเมิน 5 ระดับ และมีแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน ระยะเวลา 2 สัปดาห์ มีการวัด ความตระหนักรู้ของผู้เรียนจากการยกตัวอย่างสถานการณ์การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันให้ผู้เรียนได้ วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นต่อการใช้งานเทคโนโลยีให้เหมาะสมต่อเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อีรศักดิ์ กองสมบัติ (2560) การพัฒนาความเข้าใจและความตระหนักรู้ต่อการหมิ่นประมาท ในโลกออนไลน์ : กรณีศึกษาผู้ใช้ Facebook ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจและความตระหนักรู้ต่อการหมิ่นประมาท ในโลกออนไลน์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยคู่มือเรื่องการใช้ Facebook โดยไม่ก่อให้เกิดการหมิ่นประมาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุภัทร เชียงฟู, สุพจน์ เกิดสุวรรณ และ วลัยพรรณ บุญมี (2566) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการให้เหตุผล เรื่องการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศอย่างปลอดภัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการให้เหตุผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างปลอดภัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

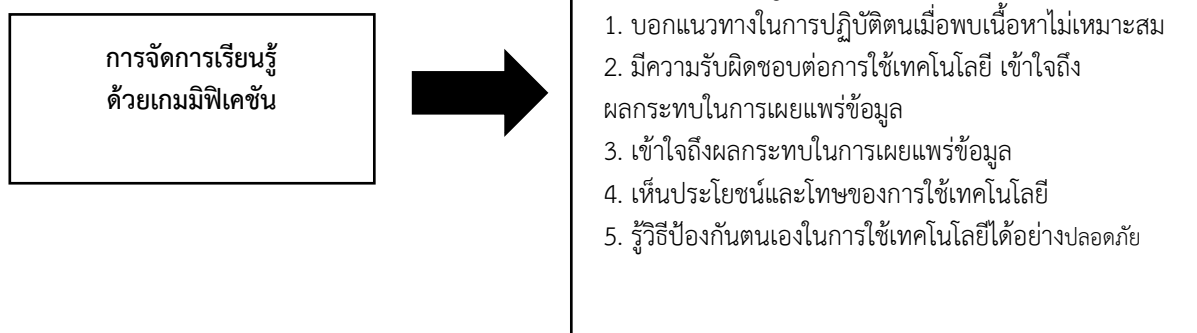
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน โดยใช้ วิธีการประเมิน 5 ระดับ โดยประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน มีคะแนนความพึงพอใจโดยรวมอยู่ใน ระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.47) ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากสนใจ และเห็นผลลัพธ์ในการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั่นคือ การเก็บสะสมแต้มคะแนน การจัดลำดับคะแนนภายในห้องเรียน และสามารถแลกเปลี่ยนของรางวัลได้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเกมมิฟิเคชัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคณา แสงธิป (2564) ที่ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับวิธีการสอนแบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับวิธีการสอนแบบเน้น ภาระงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์ อำนวยพร, เสกสรร แยมพิณิจ,

โสพล มีเจริญ และ สุธิวัชร ศุภลักษณ์ (2562) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทเกม โดยใช้กลยุทธ์เกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ รายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการส่งเสริมความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปตามรายละเอียด ดังแผนภาพที่ 1

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันสามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนเมื่อพบเนื้อหาไม่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยี เข้าใจถึงผลกระทบในการเผยแพร่ข้อมูล เห็นประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยี รู้วิธีป้องกันตนเอง ในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัยและสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันได้

สรุป

จากการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการ ใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล มีการกำหนดวัตถุประสงค์ 3 ข้อได้แก่ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน 2) เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนรู้ ด้วยเกมมิฟิเคชัน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 15 ห้องด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จึงได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 จำนวนนักเรียน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชัน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความตระหนักรู้ ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย

เกมมิฟิเคชัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 8.29$, S.D. = 0.40) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 5.40$, S.D. = 1.42) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 18.48$) และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.47)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ในการจัดการเรียนรู้ได้ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบการสุ่มหมายเลขเพื่อตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น เรื่องของการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน จึงทำให้นักเรียนบางคนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น จึงควรมีการวางแผนหรือนำเทคนิคอื่น ๆ ของการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันมาปรับใช้ เพื่อให้เกิดการกระตุ้นความคิดของผู้เรียนและความกล้าแสดงออกในความคิดของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมมิฟิเคชันสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยได้ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อทดสอบความคงทนของแรงจูงใจที่เกิดขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงควรมีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. (2560). *เกมมิฟิเคชัน (Gamification) โลกแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม*. <http://touchpoint.in.th/gamification/>.
- ณัฐพงศ์ มีใจธรรม. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (GAMIFICATION) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(2), 76-90.
- ธีรศักดิ์ กองสมบัติ. (2560). การพัฒนาความเข้าใจและความตระหนักรู้ต่อการหมิ่นประมาทในโลกออนไลน์: กรณีศึกษาผู้ใช้ Facebook. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(4), 102-108.
- ปวรสิริ ศรีทะแก้ว. (2564). *ผลการจัดการเรียนรู้เป็นคู่ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตั้งปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. [ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พิชญ์ อำนวยพร, เสกสรรค์ แยมพินิจ, โสพล มีเจริญ และสุธิวัชร ศุภลักษณ์. (2562). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทเกม โดยใช้กลยุทธ์เกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ รายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 20(2), 68-78.
- วรางคณา แสงธิป. (2564). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับวิธีการสอนแบบเน้นภาระงานเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- อนุภัทร เชียงฟู, สุพจน์ เกิดสุวรรณ และวลัยพรรณ บุญมี. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการให้เหตุผล เรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยโครงงานศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 11(3): 929-939.
- Buarod, B. (2014). Skills of the future: 21st Century Learning. *Journal of Information*, 13(1), 39-49.
- Eric Hawkinson. (2013). *Board Game Design and Implementation for Specific Language Learning Goals*. The Asian Conference on Language Learning 2013 Official Conference Proceedings. 317 - 326. 25 - 28 April 2012. Osaka, Japan.
- Glover, L. (2013). *Play as you learn: gamification as a technique for motivation learners*. In Herrinton J., Couros, A., & Irvine, V. (Eds.), *World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunication 2013*, p.1999-2008.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw Hill Book.
- Kapp, K. M. (2012). *The gamification of learning and instruction: game-based methods and strategies for training and education: John Wiley & Sons*.
- Simoos, Redondo and Vilas. (2013). "A social gamification framework for a k-6 learning platform." *Journal of Computers in Human Behavior*, volume 29, issue 2, p.345-353

รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561
ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์
Implementation of The King's Philosophy to Improve Students' Desired
Outcomes in Accordance with National Education Standard B.E. 2561
in Rajprachasamasai Phaimathayom Rachadabhisek School.

นิตยา มั่นชำนาญ*

Nitaya Manchamnan

สมชัย ชวลิตธาดา**

Somchai Chavalitthada

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ รูปแบบการน้อมนำ ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ของนักเรียน โรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2563 จำแนกเป็น ครูผู้สอน 165 คน และนักเรียน จำนวน 342 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ใช้สถิติการทดสอบที (t-test) ในการทดสอบสมมติฐาน

*ผู้อำนวยการ, โรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Director, Rajprachasamasai Phaimathayom Rachadabhisek School.

**อาจารย์, มหาวิทยาลัยธนบุรี

Lecturer, Thonburi University

Received: March 11, 2024/ Revised: May 27, 2024/ Accepted: June 25, 2024

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักคิดด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้และการวัดประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 2) หลักปฏิบัติด้านการเข้าใจ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 3) หลักปฏิบัติด้านการเข้าถึง ประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้ การนิเทศแบบเป็นกัลยาณมิตร การศึกษาดูงาน และการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของบุคลากร เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 4) หลักปฏิบัติด้านการพัฒนา ประกอบด้วย การจัดทำแผนกลยุทธ์ และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และ 5) หลักธรรมด้านการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ประกอบด้วย ความพึงพอใจในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

2. รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, SD = .36$)

3. ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชชา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

คำสำคัญ: ศาสตร์พระราชชา; ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์; มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

Abstract

This study aims to implement and evaluate the compatibility and possibility of implementing King's philosophy to improve students' desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561, and compare students' desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561 before and after having applied the King's philosophy to improve students' desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561. Samples in the research

are 165 teachers and 342 students in Rajprachasamasai Phaimathayom Rachadabhisek School, academic year of 2020 are participated as samples in the study by Stratified Random Sampling. There are 3 copies of a 5 point scale questionnaire used in the study. Statistics used in the research includes percentage, mean score, standard deviation, and t-test for hypothesis testing.

The study found that:

1. Implementation of the King's philosophy to improve students' desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561 has 3 components as follows: 1) the concept of Sufficiency Economy consists of developing the school, utilizing existing technology and resources, and evaluating the learning management that is carried out with the curriculum to improve desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561, 2) methodology of understanding consists of understanding students individually, screening students, preventing and solving students' problems, developing and supporting students, and referring students to improve students' desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E.2561, 3) methodology of accessing consists of training and teaching, friendly supervising, study visit, and cooperation in professional learning community to improve desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561 4) methodology of developing consists of making strategies and creating an annual plan to improve desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561, and 5) dhamma (virtue) in promoting happiness through doing good deeds towards individuals consists of contentment in job performance and personnel's attachment to the organization to improve desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E.2561.

2. Compatibility and possibility of implementing the King's philosophy to improve students' desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E.2561 are evaluated as in excellent level. ($\bar{x} = 4.59$, $SD = .36$)

3. After having been implemented with the King's philosophy, students' desired outcomes of education in accordance with National Education Standard B.E. 2561 it has shown, based on teachers' comments altogether and apart for each aspect, have a higher level of evaluation than the one with no implementation of the King's philosophy that there is a significant difference in statistics .01.

Keywords: the King's Philosophy; Desired Outcomes ; National Education Standard B.E. 2561

บทนำ

ในยุคปัจจุบันและในอนาคต โลกมีความเปลี่ยนแปลงเติบโตและเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ซึ่งเกิดจากหลายเหตุผลประการ และจากเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมที่สำคัญ คือ ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการเรียนรู้หลายด้าน ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาชีพ การแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีรวดเร็วผ่านสื่อต่าง ๆ และทักษะสำคัญในการใช้ชีวิตที่ต้องเพิ่มความเข้มข้นมากกว่าเดิม เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้ และบ่มเพาะพัฒนาทักษะใหม่ให้เกิดแก่ผู้เรียน เช่น ความรอบรู้ด้านการเงิน การเป็นผู้ประกอบการ ความรอบรู้ด้านพลเมือง ทักษะการสร้างสรรค์และการผลิตนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์ การร่วมมือร่วมพลัง ความเป็นผู้นำ และความสามารถในการปรับตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563: 1-2) ส่งผลให้แต่ละประเทศไม่สามารถพัฒนาประเทศอยู่โดยลำพัง ต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้น มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น และในขณะเดียวกัน สังคมโลกปัจจุบันยังเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้คนต้องคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และมีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่สถานการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นแรงผลักดันที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่งสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ ที่จะอยู่รอดได้หรือคงความได้เปรียบนั้นคือประเทศที่มีอำนาจทางความรู้และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่คนทั่วโลกต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ร่วมกันในเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและอุบัตียกต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ แต่ละประเทศจึงต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะ และความสามารถในการปรับตัว มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทันสงบ สันติ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสมและเพียงพอ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555: 3)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงถือเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตที่ใช้สติและปัญญาในการตัดสินใจบนพื้นฐานแห่งความพอเหมาะ พอดีของแต่ละบุคคล (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 175) ดังนั้น การพัฒนาทางการศึกษาของประเทศจึงถือเป็นความสำคัญเร่งด่วน ที่จำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรมทุกด้านควบคู่กันไปกับการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมความดี โดยแสวงหากระบวนการกระตุ้นจิตสำนึกด้านคุณธรรมความดีที่มีอยู่ในตัวทุกคน ให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ในที่สุด การปฏิรูปทางการศึกษาจึงถือเป็นอีกหนึ่งนโยบายสำคัญ ที่รัฐบาลต้องเร่งขับเคลื่อนโดยบูรณาการน้อมนำแนวทางพระราชดำริ ศาสตร์พระราชา

มาปรับใช้ เพื่อขับเคลื่อนพัฒนาสู่วงการศึกษาในทุกระดับตามความเหมาะสมให้มากขึ้นและมีการใช้อย่างจริงจัง (ศาสตร์พระราชาสู่การเรียนรู้ยุคไทยแลนด์ 4.0, 15 กุมภาพันธ์ 2564)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกับมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และการเมือง เพื่อสร้างศักยภาพของคนไทยให้เป็นกำลังคนคุณภาพ มีคุณภาพ จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลที่มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 โดยการบูรณาการความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาชน ในการร่วมกันพัฒนามาตรฐานการศึกษาไทยสู่สากลอย่างยั่งยืน โดยจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์และวางรากฐานให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิด “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” ที่สามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ให้กับประเทศ เป้าหมายสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา คือ การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะขั้นต่ำ 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 2-7) การศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับระบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรม โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ และเตรียมกำลังคนให้พร้อมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็กและเยาวชนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในปัจจุบัน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565: 5) นอกจากนั้นยังต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของคนไทย 4.0 อย่างรอบด้าน เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นผู้เรียนรู้และพลเมืองที่เข้มแข็งด้วย

จากข้อมูลสารสนเทศข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้ารูปแบบการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่มุ่งหวังให้ดีขึ้นและบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน โดยการน้อมนำแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่เป็นอนาคตของชาติที่มีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) และพัฒนาชาติบ้านเมืองได้ดีสืบต่อไป จึงน้อมนำแนวพระราชดำริสืบสาน

พระราชปณิธานและพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยน้อมนำศาสตร์พระราชา ประกอบด้วย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ หลักการทรงงาน มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างหลากหลายด้วย วิธีการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา และมีการทบทวนมาตรฐานการศึกษาและการกำหนดทิศทางการพัฒนา การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 เพื่อนำมาพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของโรงเรียนที่ว่า “ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน น้อมนำ แนวพระราชดำริมาใช้ในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน” ให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม รู้เท่ารู้ทันเทคโนโลยี เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ มีลักษณะนิสัยและคุณธรรมพื้นฐาน ที่เป็นความดีงาม มีความรู้คู่คุณธรรม และมีค่านิยมร่วมของสังคม โดยดำเนินการพัฒนา “รูปแบบการน้อมนำ ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียน โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อนและหลังการใช้ รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

สมมติฐานการวิจัย

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียน โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ศาสตร์พระราชา (ศาสตร์พระราชา, 15 กุมภาพันธ์ 2564) และหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (สำนักงาน กปร., 2565.) ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) หลักธรรม หรือ หลักของจิตใจ หมายถึงการนำหลักการทรงงานมาเป็นฐานคิดในการที่จะลงมือปฏิบัติงานหรือการดำรงตน ให้อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ชอบธรรม ผู้วิจัยศึกษาการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้ผู้อื่น 2) หลักคิด หมายถึง การนำหลักการทรงงาน มาเป็นแนวคิดในการดำรงตน และการปฏิบัติงาน โดยสามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบท หรือภูมิสังคมของตนเอง ผู้วิจัยศึกษาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 3) หลักปฏิบัติ หมายถึง การนำหลักการทรงงาน มาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตหรือการปฏิบัติงานให้ไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา และศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561

2. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 1-11) โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษา และให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

3. ศึกษาเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง และการสนทนากลุ่ม (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562: 231-233) ในการสร้างรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561

กรอบแนวคิดการวิจัย

การนำเสนอรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชာเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยศึกษาจากเอกสาร องค์ความรู้ ปรึกษา ทฤษฎี หลักการทรงงานและนวัตกรรมต่าง ๆ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรียกว่า “ศาสตร์พระราชา” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (สำนักงาน กปร., 2565) และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 2-7) ไปดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อหาฉันทามติของกิจกรรมตามกรอบความคิดแต่ละด้านเพื่อนำมาเป็นฐานตั้งต้นของรูปแบบ และนำผลการวิจัยรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไปประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และนำไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Techniques) เพื่อหาฉันทามติของกิจกรรมตามกรอบแต่ละด้านเพื่อนำมาเป็นฐานตั้งต้นของรูปแบบ และนำรูปแบบไปใช้เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสร้างรูปแบบและหาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ และใช้การน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎี หลักการทรงงานและนวัตกรรมต่าง ๆ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1.1 การน้อมนำศาสตร์พระราชา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเข้าใจ ด้านการเข้าถึง ด้านการพัฒนา และด้านการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น

1.2 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง ค่านิยมร่วมของสังคม และความรู้ คุณธรรมและทักษะที่จำเป็น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการยกร่างรูปแบบ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการทางการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการบริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ จำนวน 8 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นตัวแทนของภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนรัชดาภิเษก จำนวน 10 คน และ 3) ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชာเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังนี้

2.2.1 ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 165 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 165 คน

2.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ดังนี้

2.3.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3,032 คน

2.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2563 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจีซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608 อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานันท์, 2550: 99-100) จำนวน 342 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับชั้นตามสัดส่วนของจำนวนแต่ละระดับชั้น ทั้งนี้ นักเรียนคนเดียวกันจะเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาร

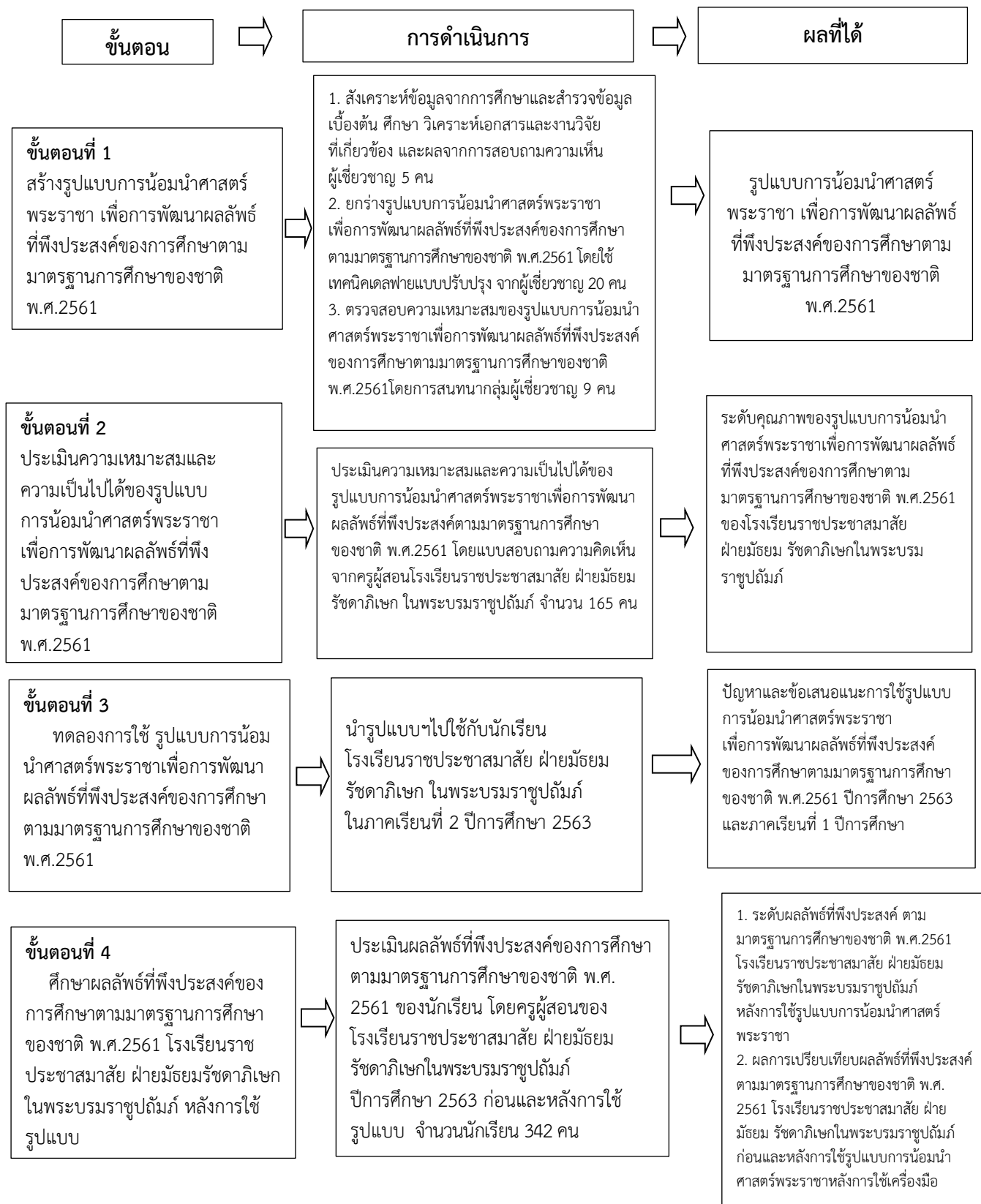
3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 การสร้างรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

3.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชชาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

3.3 ทดลองใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชชาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

3.4 การศึกษาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

พ.ศ.2561 ก่อนการใช้รูปแบบ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

พ.ศ.2561 หลังการใช้รูปแบบ

สร้างเครื่องมือโดยการศึกษาค้นคว้าหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและเชิงโครงสร้าง นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) นำมาหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ฉบับที่ 1 ดำเนินการในเดือนพฤษภาคม 2563

ฉบับที่ 2 ดำเนินการในเดือนกรกฎาคม 2563

ฉบับที่ 3 ดำเนินการในเดือนมีนาคม 2564

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ และใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชภาพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักคิดด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผลกรรนำหลักสูตรไปใช้ จัดการเรียนรู้ 2) หลักปฏิบัติด้านการเข้าใจ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียน การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน 3) หลักปฏิบัติด้านการเข้าถึง ประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้ การนิเทศแบบเป็นกัลยาณมิตร การศึกษาดูงาน และการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของบุคลากร 4) หลักปฏิบัติด้านการพัฒนา ประกอบด้วย การจัดทำแผน

กลยุทธ์ และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และ 5) หลักธรรมด้านการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ประกอบด้วย ความพึงพอใจในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร

2. รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561 โรงเรียนราชประชาสวัสดิ์ ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสวัสดิ์ ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียน หลังการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชา

อภิปรายผล

1. รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 โรงเรียนราชประชาสวัสดิ์ ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาเกี่ยวกับหลักคิดลงสู่การปฏิบัติด้วยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในฐานะที่เป็นหลักหรือหัวใจของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน (มารุต พัฒนา, 2562: 4-5) สอดคล้องกับศาสตร์พระราชา (ศาสตร์พระราชา, 15 กุมภาพันธ์ 2564) หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.), 2565) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 1-11) และแนวคิดของ ญัษฐสรณ์ เกตุประภากร (2564: 53 - 56) ที่กล่าวถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นการพัฒนาสู่ความยั่งยืนโดยมีความพอดีเป็นรากฐานความคิด ทำให้พอเหมาะพอควรด้วยเหตุผล ไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เมื่อนำมาบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษาจะทำให้ผู้เรียนมีแนวทางการดำรงชีวิต

ที่เหมาะสม และการใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยสามารถพัฒนาผู้เรียนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการสืบค้นความรู้ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สื่อสารและนำเสนอความรู้ต่อผู้อื่นได้ถูกต้อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้บริการสังคมได้ นอกจากนี้ ยังสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือเป็นนวัตกรรมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565: 1-30) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ว่าจะช่วยให้จัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานและเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้อีกด้วย นอกจากนี้ เมื่อจัดการเรียนการสอนแล้วมีการออกแบบการประเมิน การดำเนินการประเมิน การสรุปและรายงานผลการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรและการเรียนการสอนโดยการบูรณาการศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ด้วยแล้วนั้นจะเป็นการประเมินเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1971) ได้กล่าวถึง หลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรว่าในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้ 1) โรงเรียนมีความมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง 2) โรงเรียนควรจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3) โรงเรียนจะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ และ 4) โรงเรียนจะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะบรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2. องค์ประกอบที่ 2 ด้านการเข้าใจ โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาเกี่ยวกับหลักปฏิบัติด้านการเข้าใจลงสู่การปฏิบัติด้วยการดำเนินการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริม และการส่งต่อ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดได้น้อยที่สุด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557: 17) สอดคล้องกับแนวคิดของ อดิศักดิ์ สิงห์แก้ว (2560: 12) ที่กล่าวถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน มีขอบข่ายโครงสร้างในการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ เป็นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ บุปผาชาติ เข็มวิชัย (2558: 9) ที่กล่าวถึงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าสามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม

สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามความมุ่งหวังของสังคมด้วยสติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีวิถีชีวิตที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3. องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าถึง โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชา “หลักปฏิบัติด้านการเข้าถึง” มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน การนิเทศแบบเป็นกัลยาณมิตร และการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาบุคลากรด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและตามความต้องการนั้น ส่งผลให้ครูมีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ เป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับ Spears (1967) ที่กล่าวถึงกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุง การเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้อง Glickman, Gordon; & Ross- Gordon, 2007: 299-300) ที่กล่าวถึงการดำเนินการพัฒนาบุคลากรดังกล่าว ยังทำให้นักเรียนได้ผลประโยชน์จากการสอนของครูด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Sergiovanni (1994: 37) ที่กล่าวถึง PLC ว่าเป็นสถานที่ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกวิชาชีพครูในการทำงานเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ และผลของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น ยังเกิดผลลัพธ์ที่ดีใน 2 ลักษณะ คือ (Hord, 2010: 24 -25) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานนั้นจะเป็นการเพิ่มความผูกพันต่อเป้าหมายของโรงเรียน มีการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน และผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ที่การดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นจะสามารถลดอัตราการออกกลางคันและการหนีเรียน อัตราการขาดเรียนลดลง และเป็นการเพิ่มการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้อีกด้วย

1.4. องค์ประกอบที่ 4 ด้านการพัฒนา โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชา “หลักปฏิบัติด้านการพัฒนา” มุ่งพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดทำแผนกลยุทธ์ และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำแผน กลยุทธ์นั้นเสมือนเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วย เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2561 หน้า 3 ที่กล่าวถึงสถานศึกษาต้องมีการดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อเป็นแผน ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ เพื่อเป็นการพัฒนาสถานศึกษาอย่างรอบด้านทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565: 52-53) ที่กล่าวถึงการดำเนินงานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ว่าต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษา เอกลักษณะของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้พร้อมทั้งกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ

ของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และประกาศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษา) หรือแผนกลยุทธ์ ที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่ผ่านการวิเคราะห์ สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และระบุนิยามทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ความสำเร็จของการพัฒนา และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีนั้น เป็นการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรของสถานศึกษา เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ สรุปและรายงานผล เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงมุ่งสู่คุณภาพของผู้เรียนต่อไป

1.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชา “หลักธรรมด้านการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น” โดยมุ่งสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรเพื่อสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจในการทำงาน และมีความสุขในการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี ร่วมกันสร้างค่านิยมร่วมขององค์กร เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีความสุข เกิดความรักความผูกพันต่อองค์กร มีความรู้สึกการเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ กัลยาณัตน์ ธีระธนชัยกุล (2562: 53) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจูงใจว่าก่อให้เกิดความต้องการอันจะนำไปสู่แรงขับภายในที่จะแสดงพฤติกรรมการทำงานที่มีคุณค่าในทิศทางที่ถูกต้องตรงตามเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการจูงใจจึงเป็นการกระทำทุกวิถีทางที่กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรประพฤติปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามเป้าหมายประสงค์ขององค์กร และสอดคล้องกับ นิติพล ภูตะโชติ (2560: 184) ที่อธิบายความสำคัญของแรงจูงใจว่าเป็นพลังสำคัญที่จะทำให้บุคลากรทำงานในองค์กรจนประสบความสำเร็จ เนื่องจากองค์กรมีความจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงในการทำงานให้แก่บุคลากร

2. รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นนั้นเป็นรูปแบบที่มีการระบุวัตถุประสงค์ได้ สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้นำไปใช้ เป็นรูปแบบที่น้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้ได้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน “มุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยน้อมนำแนวพระราชดำริมาใช้ในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน”

3. ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของนักเรียนหลังใช้รูปแบบการน้อมนำ ศาสตร์พระราชา อยู่ในระดับมาก และสูงกว่าผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของนักเรียนก่อนใช้รูปแบบ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าเป็น รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 นั้น มีการวางแผนและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วม ของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนมีการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ตามความต้องการ ตลอดจนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ส่งผลให้บุคลากรมีความรักความผูกพันต่อองค์กร นอกจากนี้ยังมีการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งผลให้บุคลากรมีความสุขต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการเป็นผู้มีค่านิยมร่วมของสังคม ด้านการเป็น ผู้มีคุณธรรม ความรู้และทักษะที่จำเป็น ด้านการเป็นผู้เรียนรู้ และด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ แนวคิดของ Lavatelli, Moore and Kalsounis (1972: 1-2): Ragan and Shepherd (1977: 192) และ Parkay, Hass and Anctil (2010: 2) ที่ให้ความหมายของหลักสูตร คือ ชุดของการเรียนและประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของโรงเรียน และสอดคล้องกับกรดา มลิล (2564: 15) กล่าวถึง ระบบดูแล นักเรียนว่า หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2563: 129 - 137) ที่กล่าวถึง การพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการอย่างหลากหลายจะช่วยให้บุคลากรนำความรู้และประสบการณ์ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานให้มีคุณภาพ ต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565: 52 - 53) ที่กล่าวถึงการดำเนินงานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ที่มีเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพตามที่โรงเรียนตั้งเป้าหมายไว้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ประกอบด้วย ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความเข้าใจ ด้านความเข้าถึง ด้านการพัฒนา และด้านการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้ผู้อื่น สามารถสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของ การศึกษาได้ 5 ด้าน คือ การเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง มีค่านิยมร่วมของสังคม และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะที่จำเป็น

สรุป

รูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1) หลักคิด: ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) หลักปฏิบัติ : ด้านความเข้าใจ ด้านความเข้าถึง ด้านการพัฒนา และ 3) หลักธรรม : ด้านการมีความสุขในการทำประโยชน์ให้ผู้อื่น สามารถนำมาพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชาสถาย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ 5 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้เรียนรู้ ด้านการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านการเป็นผู้มีค่านิยมร่วมของสังคม และด้านการเป็นผู้มีคุณธรรม ความรู้และทักษะที่จำเป็น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยบูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดทำคำอธิบายรายวิชา ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้สู่การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1.2 ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ด้านคุณภาพผู้เรียน ควรเพิ่มเติมประเด็นพิจารณาที่เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เช่น ชุมนุมจิตอาสา สถานักเรียนหรือกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน การประหยัดและออม (ธนาคารโรงเรียน) และกิจกรรมส่งเสริมความเป็นไทย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 จากกลุ่มผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561

เอกสารอ้างอิง

- กรดา มลิลลา. (2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8 (2), 30-42.
- กัลยารัตน์ ชีระธนชัยกุล. (2562). พฤติกรรมองค์การและการพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ณัฐสรณ์ เกตุประภากร. (2564). วัฒนธรรมองค์กรยั่งยืนกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียน วัดป่าติ่งห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา] มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2560). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุปผาชาติ เข้มวิชัย. (2558). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านแม่ต๋อม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้. ศาสตร์พระราชาสู่การเรียนรู้ยุคไทยแลนด์ 4.0. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก <http://www.prathai.ac.th/webdesign/pt2-62/Data/satparacha.pdf>, (2564, 15 กุมภาพันธ์).
- ศาสตราจารย์ราช. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก <http://gened.cmru.ac.th/ebook/pdf/GSOC2205-01.pdf>, (2564, 15 กุมภาพันธ์).
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน (Academic Management Responsive to Change in the Disruptive Era). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ทิรกันนธ์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (สำนักงาน กปร.). (2565). หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนอรุณการพิมพ์ จำกัด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561* , กรุงเทพฯ: กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *นวมินทรมหาวิทยาลัยราชภัฏ พระผู้ทรงเป็นปราชญ์แห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสศ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล*. ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2565). กรุงเทพฯ: โอเดีย แอนด์ พรินติ้ง.
- _____. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล*. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *การจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Glickman Carl D. S.P. and Ross-Gordon, J.M. (2007). *Supervision and Curriculum Development. Instructional Leadership: A Developmental approach. (7th Ed.)*. Boston: Allyn & Bacon. Hord, S. M. (2010). *Guiding professional learning communities: Inspiration, challenge, surprise, and meaning*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Lavatelli, C.S., Walter, J.M. and Theodore, K. (1972). *Elementary School Curriculum*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Parkay, F.W., Hass, G.J. and Anctil E.J. (2010). *Curriculum Leadership. 9th*. Boston: Allyn & Bacon.
- Ragan, W.B. and Gene, D.S. (1977). *Modern Elementary Curriculum. 5th*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Sergiovanni, T. (1994). *Building community in school*. San Francisco, CA; Jossey Bass.
- Spears, Harold. (1967). *Improving the Supervision of Instruction*. New York :Prentice-Hall.

การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบาย
ด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2

The Development of The Training Packages for Teachers to Promote
Integrated Learning Management as Inspired by King Rama X's Educational Philosophy
into Practice under The Secondary Education Service Area Office Bangkok 2

พลพิพัฒน์ วัฒนเศรษฐานุกุล*

Polpipat Wattanasettanukul

อนันต์ศักดิ์ ภูพลผัน,** สิริธร สินจินดาวงศ์***

Anansak Pupolpan,** Sirinthorn Sinjindawong***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูจาก 4 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ขนาดละ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 260 คน ได้มาโดยสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์พัฒนาชุดฝึกอบรม 2) ชุดฝึกอบรมครู 3) แบบทดสอบผลการเรียนรู้ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ใน

* ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

* Director of the Educational Supervision Monitoring and Evaluation Group, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

** ผู้อำนวยการ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Director, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

*** ผู้อำนวยการศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Director of the Center for Teaching Support and Development, Sripatum University

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test แบบ Dependent วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาชุดฝึกอบรมมี 5 ขั้นตอน ชุดฝึกอบรมมีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 6 หน่วย รูปแบบการใช้ชุดฝึกอบรมเป็นแบบผสมผสาน 2) หลังใช้ชุดฝึกอบรมครูมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ระดับความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดฝึกอบรม; การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ; พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10

Abstract

The objectives of this research were to: 1) develop the training packages for teachers to promote integrated learning management as inspired by King Rama X's educational philosophy into practice, 2) compare the learning outcomes of teachers before and after using the training packages to promote integrated learning management as inspired by King Rama X's educational philosophy into practice, and 3) study the satisfaction of teachers who use the training packages to promote integrated learning management as inspired by King Rama X's educational philosophy into practice. The sample group used in this research consists of teachers from four schools: one small school, one medium-sized school, one large school, and one extra-large school, all under the jurisdiction of the Secondary Education Service Area Office Bangkok Area 2, totaling 260 individuals. The sample group was obtained through cluster random sampling, and the information providers included 9 experts selected through purposive sampling. The tools used for data collection include: 1) an interview form for the development of the training packages, 2) the teacher training packages, 3) a learning outcome test, and 4) a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis include mean, standard deviation, and dependent t-test. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed that: 1) The development process of the training packages consists of 5 steps, the training packages comprises 6 learning units, and the format of the training packages is integrated. 2) After using the training packages, teachers had significantly higher average scores than before using the program at the .01 level of statistical significance. 3) The overall satisfaction level of teachers using the training packages was high.

Keywords: training packages; integrated learning management; King Rama X's educational philosophy

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 1 กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะคนไทยซึ่งมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักในการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2560: 94-99) โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงมีพระบรมราโชบาย มุ่งให้การศึกษาต้องสร้างพื้นฐานแก่ผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงมีคุณธรรม 3) มีงานทำ-มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จึงประกาศเป็นนโยบายและจุดเน้นที่สำคัญข้อแรก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 คือ การปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติและน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567: 5 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2566: 1-2)

ครูเป็นบุคคลที่สำคัญในการสั่งสอนผู้เรียนให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง นั่นคือ มีความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ชอบ / ชั่ว-ดี ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม เป็นคนดี ช่วยสร้างคนดีให้กับบ้านเมือง รวมถึงการที่ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนและอบรมด้านอาชีพในสถานศึกษา รู้จักตนเองในการประกอบอาชีพในอนาคต มีนิสัยรักในการทำงาน มีความอดทน พยายามจนสามารถทำงานต่าง ๆ ได้บรรลุเป้าหมาย ประสบความสำเร็จ รวมถึงการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีจิตอาสาช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน รวมทั้งควรมีสมรรถนะหลักที่สำคัญตามกรอบของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567: 6-11)

การที่ผู้เรียนจะมีความรู้ สมรรถนะที่สำคัญในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมความเป็นไทยที่ดีงาม ครูจะต้องพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ดังนั้น ครูจึงจะต้องถูกพัฒนาให้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ และสร้างสรรค์หน่วยการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่หลากหลายด้าน ผสมผสานกันระหว่างทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงการคิดขั้นสูง และการพัฒนานวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564: 8-9)

การพัฒนาครูมีหลายวิธี เช่น การศึกษาดูงาน การสอนงาน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิจัยในชั้นเรียน ฯลฯ แต่จากการศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ และคณะ (2565: 167-183) พบว่า การพัฒนาครูด้วยชุดฝึกอบรม มีข้อดีหลายประการ คือ ประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่าย อีกทั้ง

ครูยังรู้สึกว่ามีเพื่อนร่วมทางในการพัฒนาตนเอง มีช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ โสภะนันท์ (2562: 315-336) ซึ่งพบว่า การพัฒนาครูด้วยชุดฝึกอบรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมร้อยละ 45 และมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมดังกล่าว อยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งงานวิจัยของ ฮัตซัน ดาอี และซัมซู สาอู (2565: 209-223) ยังพบว่า การพัฒนาครูด้วยชุดฝึกอบรม ทำให้ครูเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ดีขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะ เป็นพี่เลี้ยงครู เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565: 4-5) จึงสนใจที่จะพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ และเป็นไปตามนโยบายและจุดเน้นที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยไว้ ดังนี้

การพัฒนาชุดฝึกอบรมครู

วิทยา ขนชัยภูมิ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2565: 170-181) กล่าวถึง การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน บริบท ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรม และ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงนวัตกรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (2565: 2-6) กล่าวถึง ชุดฝึกอบรมครูมีองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมฝึกหัด แบบทดสอบความรู้ สื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม และเอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ จันทะคุณ และคณะ (2565: 167-183) กล่าวถึง การฝึกอบรมครูแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการผสมระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองจากชุดฝึกอบรม การเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และการเรียนแบบออนไลน์ ที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม ครูได้มีส่วนร่วมในการอบรมมากยิ่งขึ้น ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งกับพี่เลี้ยงในพื้นที่ และคณะวิทยากรแบบออนไลน์ ทำให้ย่นระยะเวลาในการเดินทาง เกิดความสะดวกรวดเร็ว

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 6-19) กล่าวถึง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ต้องให้ความสำคัญกับสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้และทำได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หรือ ผลการเรียนรู้ นำพาไปสู่การเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างเป็นองค์รวม ซึ่งครูควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

จิรัชพรรณ ขาญช่วง (2563: 78-89) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการว่า มีทั้งการบูรณาการภายในวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสหวิทยาการ และการบูรณาการแบบสอดแทรกหรือพหุวิทยาการ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาแต่ละวิชา และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย ก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะแบบผสมผสานรู้สึกสนุกที่จะเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อร่วมชั้นเรียน รวมไปถึงการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567: 6-11) กล่าวถึง แนวทางการดำเนินงานโครงการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความตระหนัก ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานและสร้างความเข้มแข็ง ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล และ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา โดยคาดหวังว่าผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี สามารถสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม มีงานทำ-มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดี

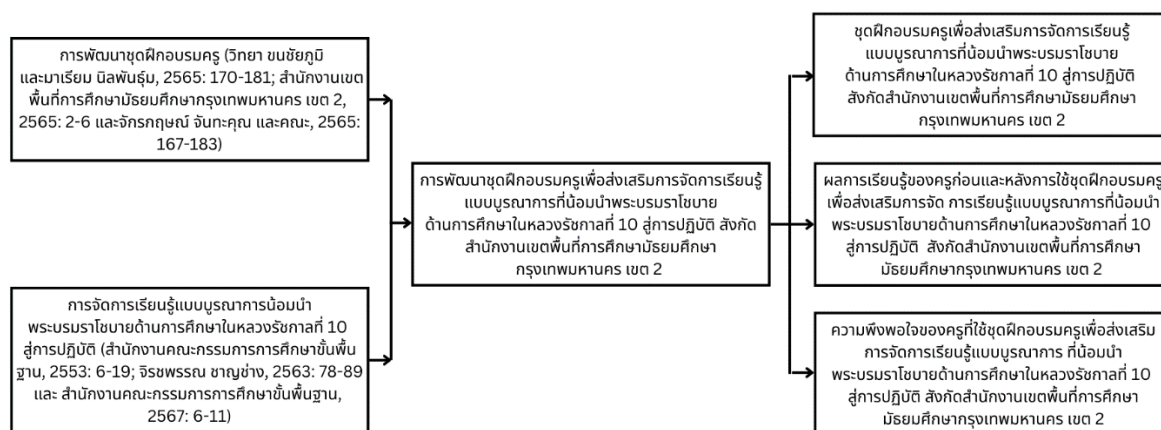
สรุป การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูใช้วิธีวิจัยและพัฒนา มี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบท การพัฒนานวัตกรรม การทดลองใช้นวัตกรรม และการปรับปรุงนวัตกรรม โดยชุดฝึกอบรมประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมฝึกหัด แบบทดสอบความรู้ สื่อ

การเรียนรู้เพิ่มเติม และเอกสารอ้างอิง ผ่านการฝึกอบรมแบบผสมผสานทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบเผชิญหน้า และการเรียนแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มความรู้และการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 และสร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีคุณธรรม มีงานทำ และเป็นพลเมืองดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้ได้กรอบแนวคิดการวิจัยในการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

2.1 ประชากร เป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 52 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 5,534 คน โดยจำแนกโรงเรียนเป็น 4 กลุ่ม

ตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เป็นครู จำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งมาจากโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน และ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน โดยหลังจากได้โรงเรียนตัวอย่าง 4 โรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูทุกคนในโรงเรียนเหล่านั้น รวมทั้งสิ้น 260 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม จำนวน 9 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ในสาขาวิชาการศึกษและการจัดการเรียนรู้ 2) มีบทความวิชาการหรือบทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารฐาน TCI หรือ Scopus ภายใน 5 ปีที่ผ่านมา และ 3) มีประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม จำนวน 1 ฉบับ กำหนดขอบข่ายการสัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.80-1.00 (Thorn & Deitz, 1989: 334-346)

3.2 ชุดฝึกเพื่อนำไปทดลองใช้ในการอบรมครู จำนวน 1 เล่ม

3.3 แบบทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก จำนวน 1 ฉบับ (แบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกเหมือนกัน) เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดขอบข่ายการทดสอบจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.80-1.00 (Thorn & Deitz, 1989: 334-346) มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.43-0.70 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40-0.93 (เชิดศักดิ์ ไอรมณีรัตน์, 2552: 31-37) และมีค่าความเชื่อมั่น จากสูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson -20) เท่ากับ 0.972 (Zimmerman, 1972: 939-954)

3.4 แบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรม จำนวน 1 ฉบับ เป็นมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด กำหนดขอบข่ายการสอบถาม จำนวน 9 ข้อ จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ผ่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.80-1.00 (Thorn & Deitz, 1989: 334-346) และมีค่าความเชื่อมั่นจากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.948 (Cronbach, 1951: 297-334)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ไปยังผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตนัดวัน เวลา และทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนัดหมาย วัน เวลา ตามหนังสือเชิญ และ ขออนุญาตผู้ทรงคุณวุฒิในการบันทึกภาพและเสียงไม่เกิน 60 นาที

4.2 แบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยทำหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ไปยังโรงเรียนที่ถูกสุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลพร้อมส่งลิงค์แบบสอบถาม Google Form

4.3 แบบทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทดสอบในวันอบรมรูปแบบปกติในพื้นที่ (Onsite) ผ่านลิงค์แบบทดสอบ Google Form

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2 แบบทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วย t-test แบบ Dependent

5.3 แบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 – 4.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มี 4 ข้อ ได้แก่

1.1 กระบวนการพัฒนาชุดฝึกมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นศึกษาข้อมูล 2) ขั้นตรวจสอบคุณภาพ 3) ขั้นเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ 4) ขั้นศึกษาความพึงพอใจของครู และ 5) ขั้นปรับปรุง

1.2 หน่วยการเรียนรู้ในชุดฝึกจะประกอบไปด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมฝึกหัด แบบทดสอบความรู้ สื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม และเอกสารอ้างอิง

1.3 ชุดฝึกมีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 6 หน่วย โดยมีเนื้อหาการเรียนรู้ รายละเอียด ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ที่มาและความสำคัญของโครงการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย การดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ พื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน และบทบาทของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ลงในรายวิชาต่าง ๆ ประกอบด้วย การวิเคราะห์และจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ การพัฒนาสาระสำคัญ การกำหนดโครงสร้างรายวิชา การเขียนคำอธิบายรายวิชา และตัวอย่างรายวิชา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และตัวอย่างสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อส่งเสริมพื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย แนวทางการการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง แนวทางประเมินคุณลักษณะพื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน ตัวอย่างชิ้นงานและภาระงานบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวอย่างแบบประเมิน (Rubrics)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมพื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย แนวคิดในการออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้และการสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน

1.4 รูปแบบการใช้ชุดฝึกเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ เป็นแบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองจากชุดฝึกอบรมที่มีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 6 หน่วย การอบรมรูปแบบปกติในพื้นที่ (Onsite) จำนวน 2 วัน และการอบรมแบบออนไลน์ (Online) ด้วยแพลตฟอร์ม Google Classroom จำนวน 3 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นคลิปวิดีโอสั้น ๆ ในแต่ละหัวข้อ ความยาวประมาณ 5- 7 นาที ร่วมกับ ZOOM เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมฝึกหัดจำนวน 6 ครั้ง

2. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน

ผลการเรียนรู้ ของครู	จำนวนครู (คน)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ($S. D.$)	ค่า t
ก่อนใช้ ชุดฝึก	260	13.68	3.01	
หลังใช้ ชุดฝึก	260	24.01	5.54	27.00**

** $p < .01$

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังใช้ชุดฝึก ครูมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 24.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 5.54 ซึ่งสูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรม ครูมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 13.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 3.01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน

รายการ	ระดับความพึงพอใจของครู ที่ใช้ชุดฝึก		แปลผล
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	
1. สารสำคัญครบถ้วน	4.26	.61	มาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน	4.49	.50	มาก
3. เนื้อหาการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.14	.50	มาก
4. กิจกรรมฝึกหัดมีความเหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้	3.88	.58	มาก
5. แบบทดสอบความรู้มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.26	.52	มาก
6. สื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมมีความน่าสนใจ	4.17	.42	มาก
7. เอกสารอ้างอิงครบถ้วน	4.40	.49	มาก
8. การจัดอบรมในรูปแบบปกติในพื้นที่ (Onsite) ใช้ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้และ กิจกรรมฝึกหัด	3.78	.60	มาก
9. การจัดอบรมในรูปแบบออนไลน์ (Online) ใช้ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้และ กิจกรรมฝึกหัด	4.32	.55	มาก
ภาพรวม	4.19	.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .50 ส่วนการจัดอบรมในรูปแบบปกติในพื้นที่ (Onsite) ใช้ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้และกิจกรรมฝึกหัด มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .60

อภิปรายผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนาชุดฝึกอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ขนชัยภูมิ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2565: 170-181) ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ เช่น 1) ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือบริบท เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม ซึ่งจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ 2) ขั้นตอนการพัฒนา เป็นการร่างโครงร่างของนวัตกรรมขึ้นมา แล้วนำฉบับร่างมาตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญ 3) ขั้นตอนการนำนวัตกรรมไปใช้ เป็นการการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อประเมินผล ซึ่งอาจเป็นการทดสอบหรือการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อนวัตกรรม และ 4) นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มาปรับปรุงและพัฒนาเป็นฉบับจริงพร้อมใช้งานและเผยแพร่

องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ในชุดฝึกอบรม สอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (2565: 2-6) ซึ่งกล่าวว่า ควรประกอบไปด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมฝึกหัด แบบทดสอบความรู้ สื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม และเอกสารอ้างอิง

เนื้อหาการเรียนรู้ในชุดฝึก สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567: 6-11) ซึ่งกล่าวถึง ที่มาและความสำคัญของโครงการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมพื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 6-19) ซึ่งกล่าวถึง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์และจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการจัดบรรยากาศ โดยชุดฝึกจะให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรชพรรณ ชาญช่าง (2563: 78-89) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวม มองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาแต่ละวิชา และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย ก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะแบบผสมผสาน อีกทั้งการทำกิจกรรมบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสหวิทยาการ จะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง รู้สึกสนุกที่จะเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อร่วมชั้นเรียน รวมไปถึงการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม

รูปแบบการใช้ชุดฝึก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ และคณะ (2565: 167-183) พบว่า การฝึกอบรมครูแบบผสมผสานสามารถช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ได้เทียบเท่ากับรูปแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามการปรับตัวในยุควิถีใหม่ (New Normal) ที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยียุคดิจิทัลมาช่วยฝึกอบรมครู

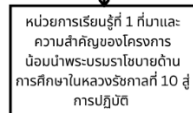
2. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นเพราะว่า การอบรมแบบผสมผสานช่วยให้ครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ผ่านกิจกรรมออนไลน์ การอภิปราย และการทำงานกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ จันทร์แก้ว (2562: 315-336) พบว่า การอบรมแบบผสมผสานเน้นการเรียนรู้แบบ Active ช่วยให้ครูมีส่วนร่วม คิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา อีกทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพร ศรีสุวรรณ (2563: 141-155) พบว่า ช่วยให้ครูเรียนรู้ตามความเร็วของการเรียนรู้ของตนเอง สามารถย้อนกลับไปทบทวนเนื้อหา หรือศึกษาเพิ่มเติมได้ และ สอดคล้องกับ สุรพล แก้วใส (2560: 100) พบว่า ระบบการประเมินผลแบบต่อเนื่องของชุดฝึก ช่วยให้ครูทราบดีจุดอ่อน และจุดแข็งของตนเอง

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า สารสำคัญครบถ้วน จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน เนื้อหาการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เนื้อหาการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง กิจกรรมฝึกหัดมีความเหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมมีความน่าสนใจ เอกสารอ้างอิงครบถ้วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระ หงส์ดารมย์ (2561: 101-115) พบว่า เนื้อหาในชุดฝึกอบรมครอบคลุมประเด็นสำคัญ สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้ปัจจุบัน อีกทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติมา บุญช่วย (2560: 121-135) พบว่า ชุดฝึกอบรมมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้ครูมีส่วนร่วมจดจำเนื้อหา และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร วงษ์ศรี (2559: 127-140) พบว่า ช่วยให้ครูเข้าถึงแหล่งข้อมูล สื่อการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งพบว่ากระบวนการพัฒนาชุดฝึกอบรมมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นศึกษาข้อมูล 2) ขั้นตรวจสอบคุณภาพ 3) ขั้นเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ 4) ขั้นศึกษาความพึงพอใจของครู และ 5) ขั้นปรับปรุง โดยหน่วยการเรียนรู้ในชุดฝึกจะประกอบไปด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมฝึกหัด แบบทดสอบ

Classroom

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

การพัฒนาชุดฝึกอบบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบาย
ด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 2 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบบรมครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำ
พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก และ 3) เพื่อศึกษา
ความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบบรม พบว่า 1) กระบวนการพัฒนาชุดฝึกมี 5 ขั้นตอน ชุดฝึกมีหน่วยการเรียนรู้
จำนวน 6 หน่วย รูปแบบการใช้ชุดฝึกอบบรมเป็นแบบผสมผสาน 2) หลังใช้ชุดฝึกอบบรม ครูมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า

ก่อนใช้ชุดฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ระดับความพึงพอใจของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่มาและความสำคัญของโครงการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ โดยครูสามารถวิเคราะห์ และจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ พัฒนาสาระสำคัญ กำหนดโครงสร้างรายวิชา

เขียนคำอธิบายรายวิชา จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ วัดและประเมินผล ตามสภาพจริงเพื่อส่งเสริมพื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน และจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมพื้นฐานผู้เรียน 4 ด้าน ด้วยการอบรมแบบผสมผสานที่ช่วยให้ครูมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หลังจากที่ได้ครูได้รับการอบรมแล้ว โรงเรียนควรนิเทศภายใน เพื่อติดตาม และประเมินผล การจัดการเรียนรู้ของครูแบบบูรณาการที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

1.2 กลุ่มบริหารวิชาการของโรงเรียนควรจัดเวลาให้ครูที่จัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเดียวกัน มีโอกาส ในการร่วมออกแบบหลักสูตรแบบบูรณาการทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่น้อมนำ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยผลการนิเทศสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่น้อมนำ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

2.2 ควรศึกษาวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาในโครงการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต, วารินทร์ แก้วอุไร, อมรัตน์ วัฒนาธร และกัญญาภัค พุ่มแยม. (2565). การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายปีที่ดีท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 17(2), 167-183.
- จิรัชพรรณ ชาญช่าง. (2563). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง: การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง. *วารสารครุศาสตร์*, 48(3), 78-89.
- จิรพร ศรีสุวรรณ. (2563). การพัฒนาโมเดลการอบรมครูแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 30(2), 141-155.
- จีระ หงส์ดามรมย์. (2561). การพัฒนาโมเดลการอบรมครูแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 37(2), 101-115.
- ชุตินา บุญช่วย. (2560). การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 37(2), 121-135.
- เชิดศักดิ์ ไอรณรัตน์. (2552). การวิเคราะห์ข้อสอบปรนัย. *เวชบันทึกศิริราช*, 2(1), 31-37.
- นงลักษณ์ จันทรแก้ว. (2562). การนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 29(3), 159-172.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วรางคณา โสมะนันท์. (2562). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้นสำหรับครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 47(1), 315-336.
- วิทยา ขนชัยภูมิ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2565). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 5(3), 170-181.
- ศิริพร วงษ์ศรี. (2559). การนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาครู. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 28(2), 127-140.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2565). *ชุดฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. สพม.กท 2.
- _____. (2566, 18 ธันวาคม). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สพฐ.

- _____. (2565). แนวทางการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตำแหน่งศึกษานิเทศก์. สพฐ.
- _____. (2567). แนวทางการดำเนินงานโครงการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ.
- _____. (2567, 14 พฤศจิกายน). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุรพล แก้วใส. (2560). การนิเทศการสอนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- อัฒชัย ดาอี และชัยชู สาอุ. (2565). การพัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยเทคนิคการคิดเชิงออกแบบเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับครูผู้สอนอิสลามศึกษา โรงเรียนบ้านเทพา จังหวัดสงขลา. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย, 17(2), 209-223.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *psychometrika*, 16(3), 297-334
- Thorn, D. W., & Deitz, J. C. (1989). Examining content validity through the use of content experts. *The Occupational Therapy Journal of Research*, 9(6), 334-346.
- Yarbrough, D. B., Shulha, L. M., Hopson, R. K., & Caruthers, F. A. (2011). Joint Committee on Standards for Educational Evaluation–the program evaluation standards: A guide for evaluators and evaluation users.
- Zimmerman, D. W. (1972). Test reliability and the Kuder-Richardson formulas: Derivation from probability theory. *Educational and Psychol.*

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

The Needs of Operating a Professional Learning Community for Teachers
in Schools under The Sakon Nakhon Secondary Educational Service Area Office

ไพบูรณ์ เกตวงษา*
Paiboon Getwongsas
ชลธิชา กระแสศิลป์**
Cholticha Krasaesil

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาจำนวน 633 คนจากโรงเรียน 45 แห่ง ซึ่งได้มาจากการเลือกตามความสมัครใจ โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจาก Oliver, et al. (2009: 5) เป็นเครื่องมือวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2566 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงโดยรวมสูงที่สุด ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นของ PLC โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมสูงที่สุด องค์ประกอบของ PLC ทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

* ศึกษาพิเศษ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

Supervisor, The Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon

** ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

Director of Distance Learning Information and Communication Technology: DLICT., The Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon

Received: March 11, 2024/ Revised: May 31, 2024/ Accepted: June 21, 2024

และ 2) การศึกษาดัชนีความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC โดยวิธี $PNI_{modified}$ พบว่า ค่าดัชนีต้องการจำเป็นของกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งบ่งบอกถึงความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็น PLC ที่สมบูรณ์แบบมากขึ้น

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สกลนคร

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the actual and expected conditions of professional learning community (PLC) operations, classified by school groups and 2) study the necessary needs of PLC operations according to the opinions of personnel in schools under the Sakon Nakhon Secondary Educational Service Area Office, classified by school group. The sample group for this research consisted of 633 educational personnel from 45 schools, which were obtained through convenient or voluntary random selection. Using a questionnaire adapted from Oliver, et al. (2009: 5) as a research tool. Data collection was carried out during May - July 2023. Data was analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the research found that 1) The overall actual condition of PLC operations was at the highest level. Larger school groups had the highest average overall realistic conditions. As for the overall condition that should be of the PLC, it is at the highest level. The small school group had the highest average overall condition. PLC components, both actual and expected, are overall at the highest level. The holistic learning and application components had the highest average, and 2) the study of the index of essential needs of PLC operations using the $PNI_{modified}$ method found that, the needs index value of the large school group had the highest average. This indicates the need for a large number of internal school personnel to develop the school into a more complete PLC.

Keywords: Needs Assessment; Professional Learning Community (PLC); Sakon Nakhon
Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC เป็นแนวคิดภายใต้ความเชื่อว่า การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของเพื่อนร่วมวิชาชีพครูจะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมใหม่สำหรับพัฒนาผู้เรียน การร่วมมือรวมพลังของครูเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนทำให้เกิดมุมมองใหม่ในการหาวิธีการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย และมีความสำคัญต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพของครูให้เข้มแข็ง (สุวิมล ว่องวานิช, 2561: 26) หลักการสำคัญ 3 ข้อ ในการสร้าง PLC ประกอบด้วย การมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้มากกว่าการสอน การปฏิบัติงานแบบร่วมมือรวมพลัง และความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (DuFour, 2004: 8) แนวทางหรือกระบวนการ PLC มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นผู้นำ 2) การมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ 4) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และ 5) เงื่อนไขสนับสนุน (ด้านความสัมพันธ์และโครงสร้าง) (Hord, 199 : 14; Oliver et al., 2009: 6-7)

PLC มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในโลกยุคปัจจุบัน (วิจารณ์ พานิช, 2555: 135) และจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นอย่างยิ่งยวดต่อระบบการเรียนรู้ใหม่ในโลกยุคอนาคต ในฐานะที่ครูจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากระบบการเรียนรู้ใหม่จะเป็นการพลิกโฉมระบบการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ชีวิตทางสังคมและเศรษฐกิจใหม่ที่มีความสุขอย่างมีคุณค่าตามแนวทางวิสัยทัศน์การศึกษาไทยในปี พ.ศ. 2583 (ค.ศ. 2040) (สภาการศึกษา, 2564: 6) นอกจากนี้การจัดการศึกษาในอนาคตควรต้องปรับให้เป็นระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต เช่น เปลี่ยนแปลงมุมมองใหม่ (Perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ที่ให้โลกของผู้เรียนและโลกแห่งความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้และเป็นการเรียนรู้ที่กว้างขวางมากกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก เคารพตนเอง และสามารถใช้ความรู้สร้างสรรค์ (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2564: 1) การพัฒนาวิธีการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของครูตามแนวทาง PLC จะสามารถพัฒนาผู้เรียนและสังคมให้ก้าวไปสู่โลกยุคอนาคตได้ ตามบทบาทที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดการศึกษาด้วยแนวทาง PLC สามารถสร้างระบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในโลกยุคอนาคต 4 ด้านได้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ 2) รูปแบบการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ 3) ทรัพยากรการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ และ 4) การประเมินการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ (สภาการศึกษา, 2564: 3-4)

การดำเนินงาน PLC ของกลุ่มครู เป็นการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานในหน้าที่สอนไปพร้อมกับกระบวนการพัฒนาตนเองในขณะปฏิบัติงานสอน โดยบูรณาการกระบวนการทั้งสองอย่างไปพร้อมกันในสถานที่ทำงานและช่วงวันเวลาเดียวกัน จึงถือเป็นกระบวนการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพที่เป็นการพัฒนาที่ตรงตามเนื้อหาและเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ทำให้ครูมีช่องทางได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาจากแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด การถามคำถามเชิงลึก ปัญหาอุปสรรคที่มีในชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและการมีส่วนร่วมและการรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน

โรงเรียนที่ครูใช้ PLC เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจะเป็นองค์กรแห่งการจัดการศึกษาที่มีความพร้อมอย่างมีคุณภาพ สุวิมล ว่องวาณิช (2561: 37) นำเสนอข้อสรุปและลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่ใช้ PLC ที่มีประสิทธิภาพสูง ประกอบด้วยลักษณะสำคัญคือ มีวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ยึดวิสัยทัศน์ ค่านิยม ความเชื่อ และเป้าหมายที่ได้ตกลงร่วมกัน PLC มีจุดเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของครูในการสืบสอบแสวงหาแนวทางการพัฒนาผู้เรียน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนประโยชน์ของ PLC ที่เกิดขึ้นกับครู Hord (1997: 33) ได้สรุปไว้ว่าแนวทาง PLC จะช่วยให้ครูลดความรู้สึกโดดเดี่ยวที่ต้องทำการสอนเพียงลำพัง ช่วยเพิ่มความมุ่งมั่นต่อภารกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ร่วมแบ่งปันและร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาและความสำเร็จของผู้เรียน ครูเกิดการเรียนรู้ที่ทรงพลัง ซึ่งเกิดจากการออกแบบการสอนและแนวปฏิบัติที่ดีในชั้นเรียน มีการเรียนรู้ในเนื้อหาและมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น เพิ่มโอกาสการเป็นครูมืออาชีพและสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน ครูมีความพึงพอใจและมีขวัญกำลังใจในวิชาชีพมากขึ้น ช่วยลดอัตราการขาดงาน และช่วยให้การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนผู้เรียนเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น โรงเรียนที่มีลักษณะเป็น PLC ที่มีคุณภาพผู้บริหารและครูผู้สอนจะสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนทุกด้าน ซึ่งเป็นสภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นขั้นตอนแรกและขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในวงจรการประเมิน เนื่องจากเป็นกระบวนการเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาในเชิงสร้างสรรค์หรือเชิงบวก (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548: 62) ซึ่งเลือกใช้วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง หรือ $PNI_{modified}$ ซึ่งเป็นวิธีการหาผลต่างของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และสภาพที่เป็นจริง (I-D) แล้วหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริง (D) เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐาน

ในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548: 279) ในส่วนการดำเนินงาน PLC เมื่อวิเคราะห์และจัดลำดับดัชนี $PNI_{modified}$ แล้วจะพบสภาพปัญหาของการดำเนินงาน PLC ที่ควรต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วนตามลำดับความรุนแรงและสามารถใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อแก้ไขปัญหาพัฒนากระบวนการดำเนินงาน PLC และยกระดับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถนำไปใช้วางแผนเพื่อการพัฒนาคุณภาพในขั้นต่อไป ดังนั้น การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการประเมินและพัฒนาระบบการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ กำกับและติดตามการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ โดยในช่วงปีที่ผ่านมา ผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดในภาพรวมยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากยังมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร, 2565: 44) อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครอยู่บ้าง เช่น ไพบุรณ์ เกตวงษา (2563: 188) ได้ศึกษาปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ ความมุ่งมั่นหวังในการประกอบอาชีพและระดับสติปัญญาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 และมีการขับเคลื่อนและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูด้วย PLC ตามแนวทางคุรุสภา ในปีการศึกษา 2563 - 2565 ซึ่งแนวทาง PLC คุรุสภา สามารถพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพบข้อค้นพบสำคัญว่า การกำกับ ติดตาม ดูแล ด้วยความใส่ใจห่วงใยของผู้บริหารที่เคยร่วมปฏิบัติ PLC อย่างเข้าใจลึกซึ้ง มีส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน PLC ของครู (ไพบุรณ์ เกตวงษา และคณะ, 2564: 859) นอกจากนี้ ในการวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวัดสภาพการดำเนินงาน PLC โดยได้ปรับปรุงและพัฒนาจากเครื่องมือต้นแบบที่ชื่อว่า Professional Learning Communities Assessment - Revise (PLCA - R) โดยแบบสอบถามฉบับนี้ได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้ทั่วไปในหลายประเทศทั่วโลก มีค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของครอนบาคเฉลี่ยเท่ากับ .89 (Olivier et al. 2009 : 5) คณะผู้วิจัยได้ทำการแปลเป็นภาษาไทยที่อ่านเข้าใจง่ายและจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ทำให้สะดวกต่อการนำไปใช้ตรวจวัดสภาพการดำเนินงาน PLC ในสถานศึกษาในสังกัดและสามารถนำไปใช้ได้กับสถานศึกษาทั่วไปทุกระดับการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครมีความแตกต่างกัน
2. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครมีความแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

Hord (1997: 1) ให้ความหมายของ Professional Learning Community หรือ PLC ไว้ว่าเป็นชุมชนทางวิชาชีพของผู้เรียนรู้ ซึ่งหมายถึงครูและผู้บริหารในโรงเรียน มีการแสวงหาและแบ่งปันการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แล้วลงมือทำสิ่งที่ได้เรียนรู้ นั่น เป้าหมายของการปฏิบัติคือการเพิ่มประสิทธิภาพของตนเอง ในฐานะมืออาชีพ ดังนั้นผู้ได้รับประโยชน์คือ ผู้เรียน การดำเนินการนี้อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ชุมชนแห่งการสืบค้น และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

DuFour and Eaker (1998: xi) ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ว่า กลยุทธ์ที่มีความหวังมากที่สุดสำหรับการปรับปรุงโรงเรียนอย่างยั่งยืนและสำคัญ คือการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในโรงเรียนในการทำหน้าที่เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

มนตรี แยมกสิกร (2559: 40) กล่าวว่า PLC หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่มีการแบ่งปันความคิด การพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการปฏิบัติ การสะท้อนคิด การร่วมมือกัน การมองอย่างรอบคอบ รอบด้าน มุ่งสู่การเรียนรู้ร่วมกัน ค้นหาแนวทางที่จะพัฒนาความก้าวหน้า มีเป้าหมายเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่จะเกิดผลต่อตัวนักเรียนทุกคนและต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 7) ให้ความหมายของ PLC ไว้ว่า หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน

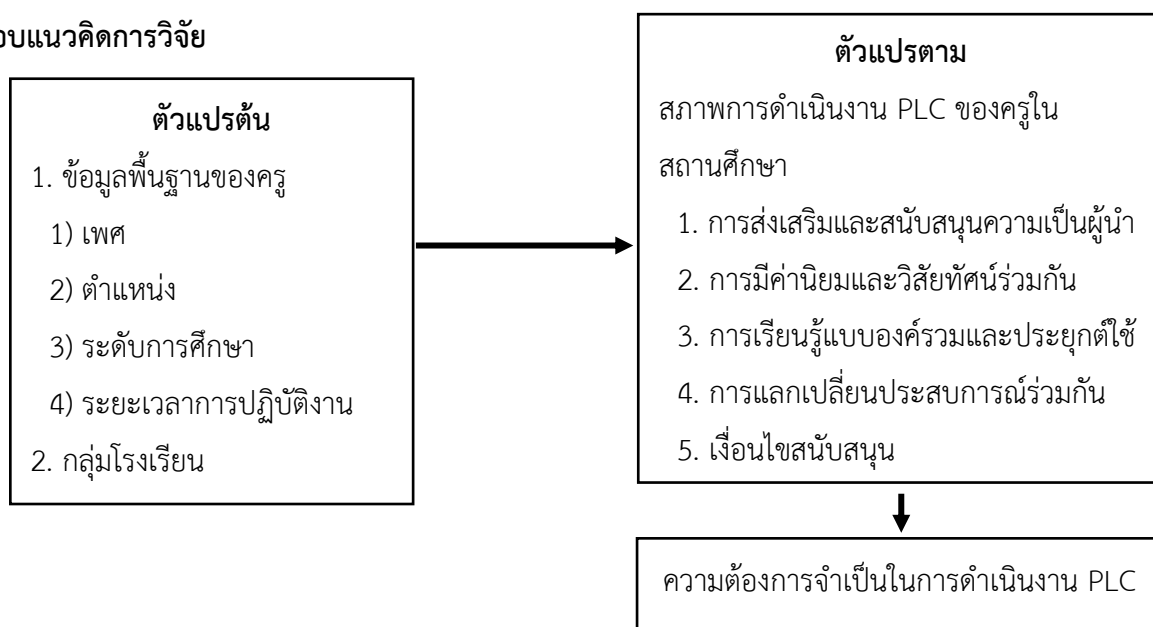
โดยสรุป PLC หมายถึง กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในโรงเรียนผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการรวมกลุ่มกันเรียนรู้ ร่วมพลัง แบ่งปันความคิด การพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์งานที่ปฏิบัติอย่างมีเหตุผล มีการสะท้อนคิด การปรับปรุงงาน การร่วมมือกันบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขพร้อมกับเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ

การประเมินความต้องการจำเป็น สุวิมล ร่องวานิช (2548: 60) สรุปความหมายว่า เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินและสิ่งที่

เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการศึกษานี้ใช้รูปแบบการจัดลำดับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ ด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง หรือ PNI_{modified} ซึ่งเป็นวิธีการหาผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2548: 279)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการวิจัยในช่วงเดือนพฤษภาคม – กันยายน พ.ศ. 2566

1. ประชากร หรือ กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ปีการศึกษา 2566 ใน 45 โรงเรียน จำนวน 2,145 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร, 2566: 39)

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ คือ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ซึ่งได้มาจากการเลือกผู้ที่สมัครใจในการตอบแบบสอบถาม (Convenient or Volunteer Selection) ในโรงเรียน 45 แห่ง จากการดำเนินการนี้พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 633 คน คิดเป็นร้อยละ 27.75 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด โรงเรียนทั้งหมดได้จำแนกเป็นกลุ่มตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 15) โดยยึดตามจำนวนนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป (5 แห่ง) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน 1,500-2,499 คน (5 แห่ง) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 500-1,499 คน (19 แห่ง) และ โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 499 คน ลงมา (16 แห่ง)

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

- 1) ศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของโรงเรียนในสังกัดทุกแห่ง ด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และบริหารทั่วไป เพื่อค้นหาโจทย์วิจัย
- 2) ออกแบบ พัฒนา ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน
- 3) จัดเตรียมแบบสอบถามระบบออนไลน์โดยใช้ Google form
- 4) ประชาสัมพันธ์การตอบแบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดทำหนังสือราชการเพื่อแจ้งโรงเรียนในสังกัดและกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามนี้ถือว่ามีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน PLC ที่ได้ดำเนินการในโรงเรียนแก่ต้นสังกัด จะได้รับเกียรติบัตรที่ออกให้โดยผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเป็นขวัญกำลังใจต่อการดำเนินงาน PLC
- 5) เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบ Google form และจัดเก็บข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป
- 6) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและแปลผลข้อมูล
- 7) สรุปผลและเขียนรายงานผลการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structure Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้แปลและพัฒนาจากแบบสอบถาม PLCA - R (Olivier, et al., 2009: 11-14) ให้เป็นแบบสอบถามฉบับภาษาไทย โดยให้ชื่อว่า “แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) โรงเรียนในสังกัด สพม.สกลนคร” ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ด้วยการประเมินจากค่า IOC โดยผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่า แบบสอบถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.66-1.00 จากนั้นจึงได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดทำและเตรียมแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 52 ข้อ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง วิทยฐานะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนอยู่ปัจจุบัน กลุ่มบริหารที่รับผิดชอบ ระยะเวลาการรับราชการ เป็นต้น และตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอนย่อย ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 การส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นผู้นำ (Shared and Supportive Leadership) มี 11 ข้อ
- ตอนที่ 2 การมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Values and Vision) มี 9 ข้อ
- ตอนที่ 3 การเรียนรู้แบบองค์รวมและประยุกต์ใช้ (Collective Learning and Application) 10 ข้อ
- ตอนที่ 4 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Personal Practice) มี 7 ข้อ และ
- ตอนที่ 5 เงื่อนไขสนับสนุน (Supportive Conditions) มี 2 ตอนย่อย 15 ข้อ

การตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้กำหนดเกณฑ์ระดับการให้คะแนน ไว้ดังนี้

- 4 คะแนน หมายถึง เมื่อผู้ตอบมีความคิดเห็นว่าตนดำเนินงาน PLC ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 3 คะแนน หมายถึง เมื่อผู้ตอบมีความคิดเห็นว่าตนดำเนินงาน PLC ในระดับ เห็นด้วย
- 2 คะแนน หมายถึง เมื่อผู้ตอบมีความคิดเห็นว่าตนดำเนินงาน PLC ในระดับ ไม่เห็นด้วย
- 1 คะแนน หมายถึง เมื่อผู้ตอบมีความคิดเห็นว่าตนดำเนินงาน PLC ในระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างจะถูกบันทึกไว้ในรูปแบบ Google Sheet และบันทึกเป็นไฟล์ในรูปแบบ Excel หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจะตรวจสอบและนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์ ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณมาตราส่วนประมาณค่า ในตอนที่ 1 จะเก็บรวบรวมไว้ในรูปแบบความถี่ และตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงาน PLC เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ มาตราส่วนประมาณค่า จะเก็บรวบรวมในรูปความถี่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลตอนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ความถี่และร้อยละ ส่วนข้อมูลตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงาน PLC แล้วจะแปลผลตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 3.01-4.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน PLC ระดับมากที่สุด
- 2.01-3.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน PLC ระดับมาก
- 1.01-2.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน PLC ระดับน้อย
- 0.00-1.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน PLC ระดับน้อยที่สุด

การศึกษาความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับจะใช้วิธีการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index: PNI_{modified}) ตามวิธีการของ สุวิมล ว่องวาณิช (2548: 297) ดังนี้

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

เมื่อ	PNI _{modified}	คือ ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง
	I	คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
	D	คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

การแปลผลตามเกณฑ์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ยึดตามแนวทางที่กำหนดไว้โดย ธีัญพร เลาหะเพ็ญแข และคณะ (2556: 92) ดังต่อไปนี้

- 1.00 - 0.51 หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
- 0.50 - 0.31 หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนา
- 0.30 - 0.00 หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่ไม่จำเป็นต้องรับการพัฒนา

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการตอบแบบสอบถามออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 633 คน ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำนวน 45 แห่ง โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามเฉลี่ยโรงเรียนละ 14 คน ($\pm$ SD, 15.99) รายละเอียดดังนี้

- 1) เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 69.04 ส่วนเพศชาย ร้อยละ 30.96
- 2) การศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.29 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 43.60
- 3) ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง ครู คิดเป็นร้อยละ 81.36 รองลงมาเป็นตำแหน่ง ครูผู้ช่วย คิดเป็นร้อยละ 9.48
- 4) วิทยฐานะของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 51.82 รองลงมาคือ กลุ่มที่ไม่มีวิทยฐานะ คิดเป็นร้อยละ 30.08
- 5) ขนาดโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.33 รองลงมา อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 24.80
- 6) กลุ่มบริหารงานที่รับผิดชอบ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40.92 รองลงมาปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารงานทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 19.91

7) ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.49 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพทำงานตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.17

8) ช่วงเวลาการทำงานอยู่ในโรงเรียนปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.30 รองลงมาคือช่วงเวลาทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.11

9) จำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงานในสัปดาห์ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงานในสัปดาห์ มากกว่า 20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 62.09 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีชั่วโมงปฏิบัติงานในสัปดาห์ระหว่าง 13 - 18 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 21.48 และ

10) กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 24.01 รองลงมาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 15.95

1. การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

1.1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC

การศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\pm$ SD ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และการแปลผลของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น จากการดำเนินงาน PLC ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

องค์ประกอบของ PLC	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ควรจะเป็น	
	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	การแปลผล
1) การส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นผู้นำ	3.41 $\pm$ 0.66	มากที่สุด	3.48 $\pm$ 0.63	มากที่สุด
2) การแลกเปลี่ยนคุณค่าและวิสัยทัศน์	3.47 $\pm$ 0.61	มากที่สุด	3.53 $\pm$ 0.59	มากที่สุด
3) การเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์	3.48 $\pm$ 0.60	มากที่สุด	3.57 $\pm$ 0.58	มากที่สุด
4) การแลกเปลี่ยนการปฏิบัติส่วนบุคคล	3.47 $\pm$ 0.61	มากที่สุด	3.53 $\pm$ 0.60	มากที่สุด
5) เจือจางสนับสนุน	3.47 $\pm$ 0.61	มากที่สุด	3.55 $\pm$ 0.60	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.46 $\pm$ 0.54	มากที่สุด	3.53 $\pm$ 0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ± 0.54 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบของสภาพที่เป็นจริงในการดำเนินงาน PLC ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เป็นดังนี้

- 1) ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ มีค่าเฉลี่ย 3.48 ± 0.60 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติส่วนบุคคล
- 3) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่าและวิสัยทัศน์ และ
- 4) ด้านเงื่อนไขสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ 3.47 ± 0.61 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
- 5) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.41 ± 0.66 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 การศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC

สภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร แสดงในตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 สภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าเฉลี่ย 3.53 ± 0.54 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบของสภาพที่ควรจะเป็นของ PLC ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เป็นดังนี้ คือ

- 1) ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ มีค่าเฉลี่ย 3.57 ± 0.58 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) ด้านเงื่อนไขสนับสนุน มีค่าเฉลี่ย 3.55 ± 0.60 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3) ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติส่วนบุคคล และ
- 4) การแลกเปลี่ยนคุณค่าและวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 3.53 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และ
- 5) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 3.48 ± 0.63 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น จากการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	สภาพที่เป็นจริง (D)		สภาพที่ควรจะเป็น (I)	
	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	แปลผล	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	แปลผล
1) ขนาดใหญ่พิเศษ	3.52 ± 0.054	มากที่สุด	3.53 ± 0.058	มากที่สุด
2) ขนาดใหญ่	3.39 ± 0.080	มากที่สุด	3.53 ± 0.080	มากที่สุด
3) ขนาดกลาง	3.47 ± 0.012	มากที่สุด	3.49 ± 0.007	มากที่สุด
4) ขนาดเล็ก	3.44 ± 0.013	มากที่สุด	3.56 ± 0.011	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.46 ± 0.040	มากที่สุด	3.53 ± 0.039	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ± 0.04 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงจากการดำเนินงาน PLC สูงที่สุด คือ 3.52 ± 0.054 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสภาพจริงต่ำรองลงมา คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง (3.47 ± 0.012) กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก (3.44 ± 0.013) และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ (3.39 ± 0.080) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นจากการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่ควรจะเป็นจากการดำเนินงาน PLC มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ± 0.039 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นสูงที่สุด คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ± 0.011 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นจากการดำเนินงาน PLC เท่ากัน 3.53 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นจากการดำเนินงาน PLC เท่ากับ 3.49 ± 0.007 แปลผลว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามวิธี $PNI_{modified}$

2.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ดัชนีความต้องการจำเป็นตามวิธี $PNI_{modified} ((I-D)/D)$, ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง, ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น และลำดับที่ขององค์ประกอบในการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

องค์ประกอบของ PLC	สภาพที่เป็นจริง (ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD)	สภาพที่ควรเป็น (ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD)	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
1) การแลกเปลี่ยนและสนับสนุนภาวะผู้นำ	3.41 ± 0.54	3.48 ± 0.53	0.069	0.0202	3
2) การแลกเปลี่ยนคุณค่าและวิสัยทัศน์	3.47 ± 0.53	3.53 ± 0.54	0.064	0.0185	5
3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้	3.48 ± 0.53	3.57 ± 0.54	0.082	0.0235	1
4) การแลกเปลี่ยนการปฏิบัติส่วนบุคคล	3.47 ± 0.56	3.53 ± 0.55	0.067	0.0194	4
5) เงื่อนไขสนับสนุน	3.47 ± 0.61	3.55 ± 0.56	0.072	0.0207	2
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.46 ± 0.54	3.53 ± 0.54	0.076	0.0219	

จากตารางที่ 3 พบว่า การศึกษาความต้องการจำเป็นตามวิธี $PNI_{modified}$ ของการดำเนินงาน PLC ของบุคลากรโดยในช่อง (I-D)/D มีค่าเรียงตามลำดับจากสูงไปหาต่ำ (ช่องลำดับ) ดังนี้คือ ลำดับที่ 1) ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.0235 (หรือร้อยละ 2.35) ลำดับที่ 2) ด้านเงื่อนไขสนับสนุน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.0207 (หรือร้อยละ 2.07) ลำดับที่ 3) ด้านการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนภาวะผู้นำ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.0202 (หรือร้อยละ 2.02) ลำดับที่ 4) ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติส่วนบุคคล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.0194 (หรือร้อยละ 1.94) และ ลำดับที่ 5) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่าและวิสัยทัศน์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.0185 (หรือร้อยละ 1.85) ตามลำดับ

2.2 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	สภาพที่เป็นจริง (Mean±SD)	สภาพที่ควรเป็น (Mean±SD)	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
1) ขนาดใหญ่พิเศษ	3.53±0.058	3.52±0.054	0.01	0.004	3
2) ขนาดใหญ่	3.53±0.080	3.39±0.080	0.13	0.039	1
3) ขนาดกลาง	3.49±0.007	3.47±0.012	0.03	0.007	4
4) ขนาดเล็ก	3.56±0.011	3.44±0.013	0.12	0.033	2
ค่าเฉลี่ย	3.53±0.040	3.46±0.040	0.07	0.021	

จากตารางที่ 4 พบว่า การศึกษาความต้องการจำเป็นตามวิธี $PNI_{modified}$ ของการดำเนินงาน PLC ของครูจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน ดัชนีความต้องการจำเป็นในช่อง (I-D)/D มีค่อนข้างน้อยมาก เมื่อจัดเรียงลำดับจากค่าดัชนีมากกว่าไปหาค่าน้อยกว่า (ช่องลำดับ) ได้ดังนี้ คือ ลำดับที่ 1) กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.039 (หรือร้อยละ 3.90) ลำดับที่ 2) กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.033 (หรือร้อยละ 3.30) ลำดับที่ 3) กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.004 (หรือร้อยละ 0.40) และ ลำดับที่ 4) กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.007 (หรือร้อยละ 0.70)

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีข้ออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.1 สภาพที่เป็นจริงและองค์ประกอบสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC จากการศึกษาี้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้คือ สภาพที่เป็นจริงและองค์ประกอบแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ 5 ด้าน พบว่า องค์ประกอบทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ และองค์ประกอบที่น้อยกว่ารองลงมาคือ ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่าและวิสัยทัศน์ โดยสภาพที่เป็นจริงที่พบจากการศึกษาี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยะ วรายุ (2559: 134-141) ที่ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาที่อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งเนื่องมาจากโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนานี้ ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สมบูรณ์แบบและเป็นรูปธรรมที่สุดระดับชาติ แต่การศึกษานี้ให้ผลการศึกษาที่แตกต่างจาก พิชิต ขำดี และต้องลักษณะ บุญธรรม (2562: 67) ซึ่งศึกษากับบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ มีความต้องการจำเป็นทุกด้านสำหรับการพัฒนาให้มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน และมีความแตกต่างจากการศึกษาของ วสิษฐ์ สมจิตศรีปัญญา และคณะ (2564: 1) ที่ทำการศึกษาในบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด และยังมีความแตกต่างจากการศึกษาของ พงษ์ศักดิ์ สาลิกงชัย และศศิธรดา แพงไทย (2564: 4133) ซึ่งศึกษากับบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนยังต้องพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนาบุคลากรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงสรุปได้ว่าผลจากการศึกษานี้ให้ผลว่า ทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แต่ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย มีค่าน้อยมาก เพียง 0.076 หรือ อาจมีความหมายว่า สภาพที่เป็นจริงเข้าใกล้สภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่คาดหวัง (สุวิมล ว่องวานิช, 2548: 76) ซึ่งนั่นอาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการขับเคลื่อนส่งเสริมและพัฒนากการดำเนินงาน PLC ตามแนวทางครูสภาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา (ไพบูรณ์ เกตวงษา และคณะ, 2564: 859) ทำให้ผลการประเมินค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงจากการประเมินของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างมีค่าใกล้เคียงกัน

1.2 สภาพที่ควรจะเป็นและองค์ประกอบสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ของการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ สภาพที่ควรจะเป็นและองค์ประกอบแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน

ซึ่งโดยภาพรวมสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC นี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยะ วรายุ (2559: 134-141); พิชิต ขำดี และต้องลักษณะ บุญธรรม (2562: 67); วสิษฐ์ สมจิตศรีปัญญา และคณะ (2564: 1); และพงษ์ศักดิ์ สาลิกงชัย และศศิธรดา แพงไทย (2564: 4133) ซึ่งศึกษาพบว่า สภาพที่ควรจะเป็นและองค์ประกอบสภาพที่ควรจะเป็นในการดำเนินงาน PLC ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ยกมาเปรียบเทียบทุกฉบับ ซึ่งพบว่ามีสภาพที่ควรจะเป็นและองค์ประกอบสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบของสภาพที่ควรจะเป็นทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ และองค์ประกอบที่มีค่ารองลงมาคือ ด้านเงื่อนไขสนับสนุน โดยสถานการณ์หรือสภาพที่ควรจะเป็นที่มีค่าสูงมากนี้ จะสามารถพบได้ในโรงเรียนที่มีสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สมบูรณ์แบบดั่งเช่นที่พบในโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา (วิริยะ วรายุ, 2559: 134) ซึ่งพบว่าทุกองค์ประกอบในการดำเนินงาน PLC ของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและองค์ประกอบทุกด้านของสภาพที่เป็นจริงจะเข้าใกล้กับสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่คาดหวัง (สุวิมล ว่องวานิช, 2548: 76)

1.3 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มตัวอย่างที่จัดจำแนกตามกลุ่มโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 15) เป็น 4 ขนาด โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สูงมากกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นมากที่สุด คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ตามลำดับ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นาถดา บุซง (2563: 77-78) ซึ่งได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพ PLC ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยพบว่า มีความแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง และสรุปว่าการสร้าง PLC ของครูในโรงเรียนแต่ละแห่งหรือขนาดดำเนินการแตกต่างกันตามบริบทหรือตามความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร การจัดการศึกษา และองค์ความรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการ PLC ทำให้เกิดภาพรวมแห่งความสำเร็จที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ปราณี ไชยภักดี และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2560: 1) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ จุฑามาศ คำผัด (2560: 1) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารสถานศึกษาแบบ PLC ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่แจ่ม สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 พบว่า ครูจากสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน PLC แตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงาน PLC โดยใช้วิธีการ $PNI_{modified}$ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีข้ออภิปรายผล ดังนี้

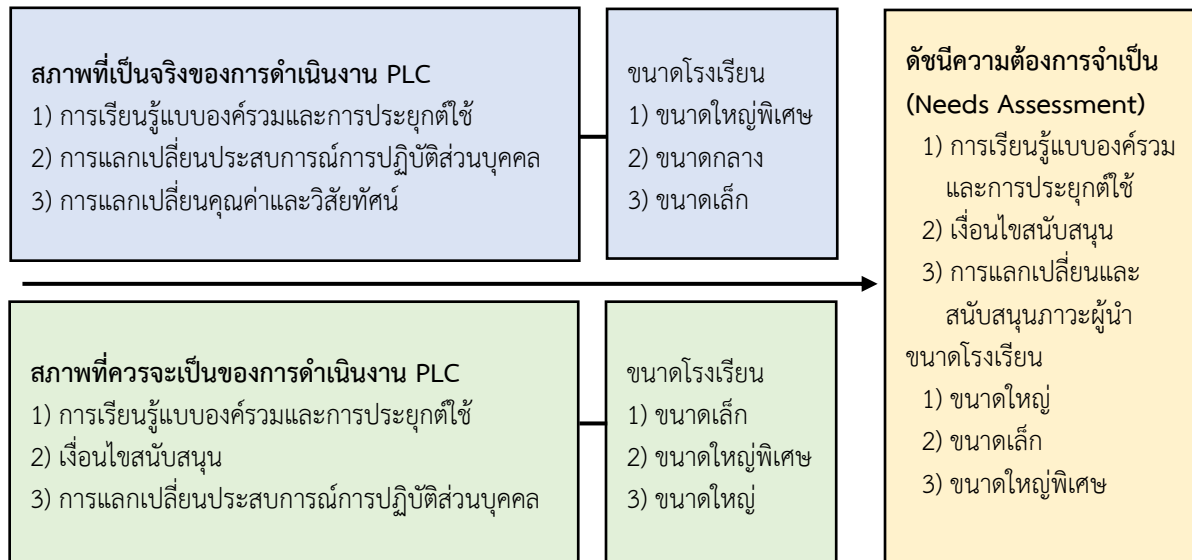
2.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC พบว่า โดยภาพรวมดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเท่ากับ 0.022 โดยองค์ประกอบของการดำเนินงาน PLC ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกตามลำดับ คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ ด้านเงื่อนไขสนับสนุน และด้านการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนภาวะผู้นำ ตามลำดับ แต่มีค่าความแตกต่างของแต่ละองค์ประกอบน้อยมาก ผลการศึกษานี้มีความแตกต่างจากการศึกษาของ พิเชิต ขำดี และต้องลักษณะ บุญธรรม (2562: 67) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นโดยใช้ $PNI_{modified}$ ของการดำเนินงาน PLC บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพบว่า องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ และด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ตามลำดับ และมีความแตกต่างจากการศึกษาของ วลีษฐ์ สมจิตศรีปัญญา และคณะ (2564: 1) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี $PNI_{modified}$ ของการดำเนินงาน PLC กับบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด 4 อันดับแรก คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านความเชื่อและค่านิยม ด้านทีมเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ตามลำดับ และยังพบว่ามีความแตกต่างจากการศึกษาของ อมตา จงมีสุข (2563: 87) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา PLC ของผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 อันดับแรก คือ ภาวะผู้นำร่วม โครงสร้างสนับสนุนชุมชน และการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ ของการศึกษานี้ มีค่าน้อยกว่า 0.3 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ระดับความต้องการจำเป็นที่ไม่จำเป็นต้องรับการพัฒนา และเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ (ธัญญพร เลหาพะเพ็ญแข และคณะ, 2556: 93) คือ ระดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงาน PLC ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครมีความแตกต่างกัน

2.2 การศึกษาความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี $PNI_{modified}$ ของการดำเนินงาน PLC ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ รองลงมาคือกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง ตามลำดับ โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ จินณภัทร พิบูลวิฑิตธำรง (2564: 136-140) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) พบว่า ความต้องการจำเป็นด้วยวิธี $PNI_{modified}$ ในด้านต่าง ๆ มีความแตกต่างกันไปตามขนาดของโรงเรียนและเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ แต่ค่าดัชนีมีค่าค่อนข้างน้อยและไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการดำเนินงาน PLC สูงกว่าทุกกลุ่ม อาจจะมีสาเหตุเนื่องจากกลุ่มโรงเรียน

ขนาดใหญ่มีความต้องการให้เกิดสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สมบูรณ์แบบมากขึ้น เช่นเดียวกันกับกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่พบจากการวิจัยนี้พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน PLC ในโรงเรียนในสังกัดที่มีความต้องการมากที่สุด 3 อันดับ คือ ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยองค์ประกอบที่ควรได้รับการพัฒนามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ ด้านเงื่อนไขสนับสนุน และด้านการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนภาวะผู้นำ องค์ประกอบของการดำเนินงาน PLC ที่ครูในแต่ละกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครมีความต้องการจำเป็นสูงสุดควรกำหนดในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาในชั้นเรียนของครูเพื่อให้เกิดการแก้ไขและพัฒนาได้ตรงจุด

สรุป

1. สภาพที่เป็นจริงโดยภาพรวมของการดำเนินงาน PLC จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบของ PLC ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้, ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติส่วนบุคคล และด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่าและวิสัยทัศน์ ส่วนกลุ่มโรงเรียนที่มีสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน PLC มีค่าสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ, กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก

2. สภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมของการดำเนินงาน PLC อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบของ PLC ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้, ด้านเงื่อนไขสนับสนุน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติส่วนบุคคล ส่วนกลุ่มโรงเรียนที่มีค่าสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงาน PLC มีค่าสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก, กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่

3. องค์ประกอบความต้องการจำเป็นในการดำเนินงาน PLC จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้, ด้านเงื่อนไขสนับสนุน และด้านการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนภาวะผู้นำ

4. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน PLC จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน พบว่ามีค่าสูงสุด 3 อันดับ คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่, กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เป็นการศึกษาสภาพปัญหา และหาแนวทางการแก้ไข ปัญหา โดยใช้การค้นหาและจัดลำดับปัญหา ตามลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อจัดลำดับของการแก้ปัญหา ที่ตรงจุดและตรงตามสภาพความรุนแรงของแต่ละปัญหา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษาและใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นขององค์ประกอบ PLC ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและการประยุกต์ใช้ และเงื่อนไขสนับสนุน ผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มนี้ควรให้การสนับสนุนอย่างเร่งด่วนที่สุด รวมทั้งควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมพัฒนาครูโดยใช้การปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ หรือ ปฏิบัติจริงในชั้นเรียนด้วยการดำเนินการ PLC อย่างจริงจัง ควรพัฒนาเครือข่ายผู้บริหารและครู ทั้งในสถานศึกษา ระดับสภวิทยาเขต และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เครือข่ายรายวิชาเอก เพื่อสร้างความร่วมมือร่วมพลังในการส่งเสริมให้เกิด PLC เฉพาะกลุ่มเพื่อเพิ่มให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน PLC ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละรายวิชาเอก หรือในกลุ่มงานในสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารบุคคลฯ เพื่อค้นหาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นสำหรับจัดลำดับปัญหาและค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหที่ตรงจุด
2. ควรทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงาน PLC ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และสนับสนุนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อสร้างให้เกิดวัฒนธรรมในองค์กรอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จิณณภัทร พิบูลวิทิตธารง. (2564). *กลยุทธ์การบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม].
- จุฑามาศ คำผัด. (2560). *ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารสถานศึกษาแบบ PLC ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่แจ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- ธัญญพร เลหาพะเพ็ญแข, สุวิมล ว่องวานิช และ อวยพร เรืองตระกูล. (2556). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและการนำเสนอกระบวนการนโยบายนโยบายวิจัยในชั้นเรียนสู่การปฏิบัติในโรงเรียน. *วารสารวิจัยมสส สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, (9)2, 87-105.
- นาถลดา บุซง. (2563). *สภาพชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].
- ปราณี ไชยภักดี และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (27-28 มีนาคม 2561). การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1. ใน *รัชฎา คชแสงสันต์, การประชุมวิชาการระดับชาติ วลัยลักษณ์วิจัย ครั้งที่ 10 [Symposium]*. Walailak Procedia. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- พงษ์ศักดิ์ สาลิกงชัย และ ศศิรดา แพงไทย. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. *Journal of MCU Nakhondhat*, (6)8, 4133-4148.
- พิชิต ขำดี และ ต้อมลักษณ์ บุญธรรม. (2562). ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารศิลปากร*, (39)2, 67-78
- ไพบูรณ์ เกตวงษา. (2563). สภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว ความมุ่งหวังด้านอาชีพ และระดับสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, (1)2, 188-196.

- ไพบูรณ์ เกตวงษา, ชลธิชา กระแสติล, ปราโมทย์ ภูมิพันธ์ และ มนตรี แยมกสิกร. (2564). การขับเคลื่อนและพัฒนาระบบการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, (1)3, 173-197.
- มนตรี แยมกสิกร. (2559). ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ: ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู. ในการประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 เรื่อง การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
- วิสิทธิ์ สมจิตศรีปัญญา, จำเนียร พลหาญ และ อรุสา พรหมทา. (2564). รูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, *Journal of Roi Kaensarn Academic*, (6)10, 1-16.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. ตาตาพลับลิเคชั่น.
- วิริยะ วรายุ. (2559). *การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง)* โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. *คุรุสภาวิทยารจารย์*, (2)1, 1-15
- สภาการศึกษา. (2564). *ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ในปี ค.ศ. 2040*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อีเลฟเล่น สตาร์ อินเตอร์เทรต.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (25-26 สิงหาคม 2561). การส่งเสริมกระบวนการ PLC ให้มีประสิทธิภาพ ใน สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, *การประชุมทางวิชาการของคุรุสภาประจำปี 2561* เรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: พลังครูขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *รายงานประจำปี 2564* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อมตา จงมีสุข. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยรังสิต].

DuFour, R., & Eaker, R. (1998). Professional Learning communities at work: Best practices for
enhancing student achievement. Bloomington, IN: Solution. Education Service.

DuFour, R. (2004). What is professional learning community? Educational Leaderships 61(8), 6-11.

Hord, S.M. (1997). Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and
improvement. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.

(ERIC Document Reproduction Service No. ED410659)

Olivier, D. F., Antoine, S., Cormier, R., Lewis, V., Minckler, C., & Stadalis, M. (2009).

Professional learning communities assessment-revised. Paper presented at the
Annual Meeting of the Louisiana Education Research Association, Lafayette, LA.

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย
The Current States and Desirable States of Area – based Education of
Primary Schools in Nong Khai Province

เพ็ญภักดิ์ นิยมญาติ*

Phenphak Niyomyart

ชัชจรีญา ไบลี,** สุชาดา บุปผา***

Chatjariya Bailee,** Suchada Bubpha***

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) สืบเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ 3) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลแบบตัวต่อตัว จำนวน 5 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม 2) การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา 3) การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา 4) การกระจายอำนาจและควมมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา 5) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และ 6) การสร้างระบบการประเมินที่ดี 2. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

* ผู้อำนวยการ, โรงเรียนบ้านสามัคคีชัย, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

Director, Bansamakkheechai School, Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2

** รองศาสตราจารย์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Associate Professor, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Assistant Professor, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

อยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3. เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา การสร้างระบบ การประเมินที่ดี การกระจายอำนาจและควมมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาฐานข้อมูล สารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน; สภาพที่พึงประสงค์; ความต้องการจำเป็น; การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the components of area-based education 2) to study the current states, desirable states and 3) to study the needs of area-based education of Primary Schools in Nong Khai. This study was conducted in mixed method, qualitative research using document analysis and synthesis then individual interview with 5 experts; quantitative research using questionnaire. The sample consist of 159 school administrators under Nong Khai primary educational service area office.

The finding were as follows: 1) the elements of area – based education had 6 following elements: (1) collaboration and participation (2) area desirable learning management (3) enhancing potential and competency of personal education (4) producing affective system of evaluation and assessment (5) decentralization and education management independence, and (6) information database and educational innovation development. 2) the current states were at the high level and the desirable states were at the highest level and 3) the most critical need of area-based education of Primary Schools in Nong Khai Province were collaboration and communication, followed by area desirable learning management, personal education, creating evaluation standard, decentralization and administration management autonomy and information database development and education innovation, respectively.

Keywords: The Current States; The Desirable States; Needs Assessment; Area-based Education

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาระยะยาวที่มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ ซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity) คุณภาพการศึกษา (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทเปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 20 ปีข้างหน้า และมียุทธศาสตร์ 6 ประการ คือ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2564: 5) ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัตเพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วต่อไป

แม้จะมีการนำสาระที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติมาหลายปีแล้ว แต่การดำเนินงานหลายส่วนยังไม่ถือว่าประสบความสำเร็จตามความคาดหวังอย่างแท้จริง เนื่องจากการบริหารและจัดการศึกษาของไทยเน้นการบริหารแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ขาดการมีส่วนร่วม และการตรวจสอบจากภาคส่วนอื่น ๆ ทำให้ขาดพลังในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับมีการปรับเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้ง ทำให้นโยบายการศึกษาขาดความต่อเนื่อง นอกจากนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากบริบท ขนาด และความพร้อมของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ถึงแม้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา โดยให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล แต่ที่ผ่านมาอำนาจยังคงอยู่ที่ต้นสังกัดทั้งในส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษา และบัดนี้อำนาจถูกรวมไว้ที่ศึกษาธิการจังหวัด โดยผู้ปฏิบัติไม่มีความเป็นอิสระ และความคล่องตัวในการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ไม่สามารถมีการริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองได้ เพราะต้องทำตามคำสั่งจำนวนมากจากส่วนบนที่เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ โดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของบริบทในแต่ละพื้นที่ ซึ่งขัดกับหลักการปฏิรูปการศึกษาของนานาชาติที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และให้อำนาจโรงเรียนรับผิดชอบเรื่องการเรียนรู้ การสอน การเงิน

และการบริหารบุคลากร เพื่อให้สามารถบริหารอย่างคล่องตัว เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ที่โรงเรียน ไม่ใช่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหรือเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557: จ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 24; และคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562: 47)

กระแสความเคลื่อนไหวและแนวโน้มการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปลดปล่อยเงื่อนไขการจัดการของภาครัฐที่มีข้อจำกัดหลากหลายนี้ นานาประเทศต่างมุ่งขับเคลื่อน “ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่” (Area Based Strategy) ที่ซึ่งกำลังเป็นคำตอบร่วมของหลายประเทศเช่นกัน โดยคำว่า “พื้นที่” อาจหมายถึงตั้งแต่ชุมชนเล็ก ๆ รอบโรงเรียนไปจนถึงจังหวัดหรือมณฑลที่มีลักษณะบางอย่างเหมือนกัน และต้องการการจัดการศึกษาที่ช่วยตอบโจทย์เฉพาะพื้นที่ ตั้งแต่ด้านการผลิตทางเศรษฐกิจไปจนถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม บนฐานข้อมูลความรู้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์, 2560: 1; สุพิรพัชร พิมพมาศ, 2561: 34; และอมรวิชช นาคทรพร, 2564: ออนไลน์) สอดคล้องกับ Orr (1994: 13) ที่กล่าวว่า การศึกษาเป็นการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการทำงาน เพื่อรักษาความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ จึงเป็นที่มาของแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education : ABE) ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ เป็นผู้จัดการศึกษา โดยการศึกษาในพื้นที่ไม่ใช่การเข้าแทนที่หรือกีดกันบทบาทของรัฐออกไป หากแต่คือระบบความสัมพันธ์ใหม่ที่รัฐและชุมชนในพื้นที่ร่วมด้วยช่วยกันจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 1)

จากเหตุผลความสำคัญของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขงที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีลักษณะเชิงพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งแรก และเป็นประตูสู่เมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์แห่งศาสนา วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตพื้นบ้าน และเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเมืองหนึ่งโดยเฉพาะเป็นจุดชมบั้งไฟพญานาคในวันออกพรรษาที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก (เชียรช่วง กัลยาณมิตร และคณะ, 2558: 19) และนอกจากนั้นตามประกาศจากคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 2/2558 วันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2558 กำหนดให้จังหวัดหนองคายในท้องที่ จำนวน 13 ตำบล 2 อำเภอ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ดังนั้นจึงจำเป็นต้องยกระดับเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มศักยภาพ สร้างโอกาสให้กับประชาชนในท้องถิ่น โดยเน้นไปที่การพัฒนาคน ชุมชน และสังคม ให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (ไศจรัตน์ เตมสิริ และประชาสรรค์ แสนภักดี, 2562: 134) โดยข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ ยุกระดับมาตรฐานการพัฒนาการจัดการศึกษา ตลอดจนพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตรงตามสภาพและบริบทของพื้นที่ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับองค์การ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งใช้เป็นสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าด้านวิชาการหรือการวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ คำว่า “พื้นที่” ในที่นี้อาจหมายถึงได้ตั้งแต่ชุมชนหมู่บ้าน ไปจนถึงจังหวัดหรือมณฑลหรือมณฑลรัฐในต่างประเทศ ทั้งนี้ไม่ว่า “หน่วย” พื้นที่จะเป็นเช่นใด ความเหมือนที่สำคัญ คือ การที่พื้นที่เหล่านี้ ไม่ว่าขนาดใดบริบทใดมีอิสระและความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาของตนเอง เพื่อตอบสนองของพื้นที่ของตนเอง ซึ่งการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่อาจเป็นไปเพื่อตอบสนองที่หลากหลายตามสภาพพื้นที่ (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2560: 8) เป็นวิธีคิดในการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วน ๆ ในพื้นที่ท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษา โดยไม่ผูกติดหรือรอให้รัฐส่วนกลางดำเนินงานเพียงลำพัง (อมรวิชช นาคทรพร, 2564: 2) การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐานเป็นนวัตกรรมการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการ ที่ให้ความสำคัญกับแบบแผนการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่สร้างโอกาสให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางการประกอบอาชีพ ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ สนับสนุนการสร้างอาชีพและการสร้างรายได้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ (กล้า ทองขาว, 2558: 23) เป็นการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน บุคคล และองค์กรภาคีต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เกสรี ลัดเลีย และคณะ, 2559: 7) และเป็นการปรับบทบาทบริหารการศึกษาให้รัฐส่วนกลางหรือหน่วยงานระดับชาติตัดสินใจในเชิงปฏิบัติน้อยลง และถ่ายโอนบทบาทเหล่านั้นไปให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ระดับล่างมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 3) ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง “ระดับโรงเรียน” และ “ระดับภูมิภาค” โดยประยุกต์ใช้แนวคิด (Concept) ที่ใช้ควบคู่กับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (สุพิรพัทธ์ พิมพ์มาศ, 2561: 21) และเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหลักสูตร ในบริบทการนำของโรงเรียนและการกำกับดูแลที่จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรที่หลากหลายภายใต้สิ่งแวดล้อม ความเข้าใจที่ชัดเจนในบริบทของพื้นที่และมนุษย์สัมพันธ์ภายในชุมชน (Facer, 2009: 2) การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนากลไกการจัดการ ควรมีลักษณะเป็นกลไกที่ ประกอบด้วย ภาคีหลายภาคส่วนที่ร่วมมือกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของพื้นที่ 2) การพัฒนาฐานข้อมูล

เพื่อใช้ในการกำกับติดตามและวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่ลงไปยังจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ และ 3) กระบวนการเชื่อมโยงกลไกและข้อมูล นำสู่การวางแผนและกำกับติดตามการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ (สีลาภรณ์ บัวสาย, 2552: 123-128) ซึ่งปัจจัยความสำเร็จมีอยู่ด้วยกัน 6 ประการ ดังนี้ 1) ลดการควบคุมจากส่วนกลาง (Autonomy) 2) ให้โรงเรียนเริ่มสร้างความรับผิดชอบกับหน่วยงานสังคมใหม่ โดยอาศัยความต้องการของพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Accountability) 3) ระบบประเมินที่หน่วยงานสังคมในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม (Assessment) 4) การทุ่มเทต่อศิษย์ (Contribution) 5) การสร้างขีดความสามารถที่สูงเพียงพอ (Capacity build) 6) การทำนโยบายต้องเข้าใจบริบททางเศรษฐกิจการเมือง (Context) ของแต่ละประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 5) นอกจากนี้ องค์ประกอบของการจัดการศึกษา โดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และการดำเนินงานจัดทำแผนงาน/โครงการและกิจกรรมสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำกับติดตาม ประเมินผล เพื่อตอบสนองความต้องการจัดการศึกษาของท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การจัดการศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับบริบทสังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น 3) การจัดสถานศึกษา การบริหารจัดการสถานศึกษาในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษา โดยอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วม การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกันในพื้นที่ โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การจัดสถานศึกษาและการกำกับ ติดตาม ประเมินผล 5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผล การกำกับ ติดตามคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินผลคุณภาพผู้เรียน (อัมพร พินะสา, 2561: 135-137)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางการดำเนินงานด้านการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงาน จังหวัด และทุกภาคส่วนเป็นผู้จัดการศึกษา มีอิสระและอำนาจในการกำหนดการตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน ออกแบบการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษา และร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านกำลังคน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัด บนฐานของหลักความรับผิดชอบ (Accountability) และหลักการมีส่วนร่วม (Participation) กับภาคส่วนอื่น ๆ ในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ซึ่งอาจมีได้หลายระดับตั้งแต่ระดับจังหวัดลงไปถึงระดับชุมชนและครัวเรือน เป็นการปรับบทบาทให้รัฐหรือหน่วยงานระดับชาติถ่ายโอนบทบาทการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานในระดับล่างมากขึ้น เปิดโอกาสให้ชุมชน และภาคสังคมมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ชุมชน และสังคมของตนเองในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยใช้การสังเคราะห์ที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม 2) ด้านการพัฒนาฐานข้อมูล 3) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา 4) ด้านการกระจายอำนาจและความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา 5) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และ 6) ด้านการสร้างระบบการประเมินที่ดี

2. การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ หมายถึง กระบวนการกำหนดความแตกต่างของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยใช้วิธี PNI_{Modified} ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของ สุวิมล ว่องวานิช (2562), Scriven & Roth (1968), Trimby (1979) และ Stufflebeam (1997) สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักการและกระบวนการวิจัย โดยแบ่งขั้นตอนดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิดและบริบทเพื่อให้ได้องค์ประกอบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์เนื้อหา (Document Analysis and Synthesis) เพื่อให้ได้ร่างองค์ประกอบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จากนั้นนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลแบบตัวต่อตัว (Individual Interview) จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบบริบทและยืนยันองค์ประกอบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

1.1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลเพื่อยืนยันและตรวจสอบองค์ประกอบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูล ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จำนวน 2 คน 2) เป็นผู้บริหาร นักวิชาการศึกษา หรือคณาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จำนวน 2 คน และ 3) เป็นผู้บริหาร หรือนักวิชาการศึกษา ในระดับจังหวัด ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จำนวน 1 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลทั้งในมิติชีวประวัติ ผลงาน การทำงาน ความเชี่ยวชาญ และความสนใจพิเศษของผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลแต่ละบุคคล และติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ โดยผู้วิจัยจัดส่งเอกสารประเด็นข้อคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลมีเวลาอ่านล่วงหน้าก่อนสัมภาษณ์ 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยได้เตรียมหัวข้อและประเด็นสำหรับการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ชัดเจน แต่มีความยืดหยุ่นในการสนทนา

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ขั้นที่ 2 จัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Priority Needs Index (PNI_{modified}) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อระบุความต้องการจำเป็นจากสูตร PNI_{modified} (สุวิมล ว่องวานิช, 2562: 279)

2.1 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย จำนวน 262 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 159 คน โดยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้การแบ่งตามขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น แล้วคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Opened-end) หลังจากที่ได้จัดทำเป็นเครื่องมือแล้วได้มีการนำไปพัฒนาคุณภาพด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือตามลำดับ

2.3 การพัฒนาคุณภาพแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปพัฒนาคุณภาพโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เทคนิค IOC (Item Objective Congruence Index) หรือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ พิจารณาตรวจสอบ

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554: 268) โดยอาศัยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบข้อมูล จำนวน 9 คน โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เทคนิค IOC (Item Objective Congruence Index) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2.3.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990: 202) คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.978 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.990 ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบันตั้งแต่ 0.252-0.783 และ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ 0.399-0.917

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือราชการถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และเขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยผู้วิจัยได้จัดทำซองส่งเอกสารและติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากตอนที่ 1 โดยสถิติแจกแจงความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ตอนที่ 2 โดยสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 3.51-4.50 ระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย 1.00-1.50 ระดับน้อยที่สุด และการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นโดยอาศัยแบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล (Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562: 279)

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า

1. องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม 2) การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา 3) การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา 4) การกระจายอำนาจและควมมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา 5) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และ 6) การสร้างระบบการประเมินที่ดี

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย จำนวน 159 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 69.18 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ขึ้นไป จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 52.83 ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 89.30 ตำแหน่งปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และส่วนมากมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 53.45 และปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 54.08 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย	สภาพ		แปลผล	สภาพที่พึง		แปลผล
	ปัจจุบัน			ประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม	3.65	0.26	มาก	4.65	0.38	มากที่สุด
2. การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและ นวัตกรรมการศึกษา	4.01	0.38	มาก	4.68	0.40	มากที่สุด
3. การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร ทางการศึกษา	3.79	0.30	มาก	4.69	0.42	มากที่สุด
4. การกระจายอำนาจและความมีอิสระ ในการบริหารจัดการศึกษา	3.96	0.29	มาก	4.72	0.39	มากที่สุด
5. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของพื้นที่	3.76	0.27	มาก	4.68	0.41	มากที่สุด
6. การสร้างระบบการประเมินที่ดี	3.86	0.28	มาก	4.68	0.40	มากที่สุด
รวม	3.84		มาก	4.68		มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย 6 องค์ประกอบสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือ การกระจายอำนาจและความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) และลำดับสุดท้ายคือ การสร้างระบบการประเมินที่ดี ($\bar{X} = 3.86$)

สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบและองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรก คือ การกระจายอำนาจและความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา คือ การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.69$) และ 3 ลำดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา ($\bar{X} = 4.68$) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ($\bar{X} = 4.68$) และการสร้างระบบการประเมินที่ดี ($\bar{X} = 4.68$)

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มีรายละเอียด ดังนี้

ผลการศึกษาค่าดัชนี PNI_{modified} ของความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า โดยภาพรวม ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) เรียงลำดับรายด้านตามความสำคัญ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ($PNI_{\text{modified}} = 0.27$) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ($PNI_{\text{modified}} = 0.24$) การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.23$) การสร้างระบบการประเมินที่ดี ($PNI_{\text{modified}} = 0.21$) การกระจายอำนาจ และความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.19$) และการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดหนองคาย

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย	สภาพ ปัจจุบัน		สภาพที่พึง ประสงค์		PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม	3.65	0.26	4.65	0.38	0.27	1
2. การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและ นวัตกรรมการศึกษา	4.01	0.38	4.68	0.40	0.17	6
3. การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร ทางการศึกษา	3.79	0.30	4.69	0.42	0.23	3
4. การกระจายอำนาจและความมีอิสระ ในการบริหารจัดการศึกษา	3.96	0.29	4.72	0.39	0.19	5
5. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของพื้นที่	3.76	0.27	4.68	0.41	0.24	2
6. การสร้างระบบการประเมินที่ดี	3.86	0.28	4.68	0.40	0.21	4
รวม	3.83		4.68		0.22	

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มีความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม 2) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ 3) การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา 4) การสร้างระบบการประเมินที่ดี 5) การกระจายอำนาจ และความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา 6) การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์และจัดลำดับค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษา
เชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

ลำดับ	รายการ	ค่าดัชนี $PNI_{modified}$
ความสำคัญ		
1	การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม	0.27
2	การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่	0.24
3	การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา	0.23
4	การสร้างระบบการประเมินที่ดี	0.21
5	การกระจายอำนาจ และความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา	0.19
6	การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา	0.17
รวม		0.22

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า 1. มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม 2) การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา 3) การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา 4) การกระจายอำนาจและความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา 5) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และ 6) การสร้างระบบการประเมินที่ดี 2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวม อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3. การศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า ในภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.22 โดยองค์ประกอบด้านการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานท้องถิ่น ตลอดจนชุมชน ได้เข้ามามีบทบาทในการศึกษามากขึ้น อีกทั้งในการบริหารจัดการศึกษาก็มีความแตกต่างทั้งในด้านนโยบายและแนวปฏิบัติ จึงมีความต้องการในการกำหนดขอบเขตในการทำงานร่วมกัน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Gilbert (2017: 4-10) ที่ได้ศึกษาประเด็นท้าทายของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ เห็นว่า ควรมีการกำหนดกรอบการทำงานและความร่วมมือในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างบทบาทที่ชัดเจน และเพื่อให้การทำงาน การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ และ Farrell & Waatainen (2020: 13) ได้กล่าวถึง สิ่งสำคัญในการออกแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ คือ

การสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจ เปิดโอกาสให้มีการสำรวจ ใช้เวลาในการสร้างประสบการณ์ และการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน เช่นเดียวกับ Facer (2009: 24-26) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในท้องถิ่นและการบริการสาธารณะต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหน่วยงานท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนสถาบันการศึกษา โดยต้องคำนึงถึง “ผลประโยชน์ตนเองที่คำนวณได้” (Calculated Self-interest) ของบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างสถาบันต้องเป็นที่เข้าใจกัน ว่าเป็นความเป็นพลวัต มีรูปแบบการทำงานร่วมกันที่แตกต่างกันออกไปตามกาลเวลา ไม่มีแนวทางใด แนวทางหนึ่งที่เหมาะกับทุกคน (One Size Fits All) ในการสร้างพันธมิตรในสถานที่ต่าง ๆ สอดคล้องกับ มนต์ภัสร์ มโนการณ (2561: 11-13) ที่ได้เสนอแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยการเปิดพื้นที่ร่วมพัฒนา การศึกษา แสวงหาวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดและรับผิดชอบการศึกษาให้มากขึ้น (All for Education) โดยระดมสรรพกำลังทั้งบุคลากร งบประมาณ องค์ความรู้แหล่งเรียนรู้ ฯลฯ จากทุกภาคส่วน ทั้งบุคคล หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ชุมชน สังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นพลัง สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ทั้งการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการการตัดสินใจ รวมถึงการจัด การศึกษา เช่น การเข้ามาช่วยจัดการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น สิ่งที่มีความสัมพันธ์และเป็นพลังเสริม การมีส่วนร่วมคือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุกภาคส่วนทุกสถาบันในชุมชน ให้มีความพร้อม และมีศักยภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 6 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากผลการศึกษาค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของความต้องการจำเป็น ดังนี้

1. การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดพื้นที่และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จากภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งอาจรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล ชมรมหรือองค์กร เพื่อช่วยเหลือการจัดการศึกษาในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมเสนอแนะ ทำนุบำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติการ และการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนและนโยบาย การจัดการศึกษาของชาติ

2. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ เป็นการจัดทำสารสนเทศเชื่อมโยง กับฐานข้อมูลของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างและรวบรวมองค์ความรู้เชิงประจักษ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และสื่อสารต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสังคม เพื่อช่วยในการชี้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะในพื้นที่ ช่วยในการวางแผน รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในท้องถิ่น ช่วยติดตามประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา

ตลอดจนช่วยเชื่อมต่อสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ทำงานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษาในระดับพื้นที่ต่อไป

3. การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา เป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทางการศึกษาความทุ่มเทและเสียสละของครูต่อเด็ก และการเพิ่มขีดความสามารถของครู เพื่อที่จะรับผิดชอบหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น (Professional Accountability) หรือเรียกว่า ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพให้แก่บุคลากรทางการศึกษาโดยการเพิ่มทุนมนุษย์ (Human Capital) เป็นกระบวนการสร้างการอบรมบ่มเพาะที่ดี ทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นช่องทางในการเชื่อมต่อครูให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และทุนที่เกิดจากประสบการณ์ตัดสินใจ (Decision Capital) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้มีอิสระในการจัดการและออกแบบการสอนเองได้ การสร้างระบบการประเมินที่ดี

4. การกระจายอำนาจและควมมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การมีอิสระและความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาของตนเอง เพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่ของตนเองโดยมีการคลี่คลายพันธนาการจากการสอนหรือการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง ทั้งในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรไปจนถึงด้านวิชาการ เช่น การบริหารและพัฒนาหลักสูตร การวัดประเมินผลตลอดจนการเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่เข้ามาสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้นให้แก่กลุ่มเป้าหมาย (All for Education)

5. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ หมายถึง ความมีอิสระจากกรอบและกฎเกณฑ์ของการจัดการศึกษาจากส่วนกลางเพื่อขอพื้นที่ในการจัด “การเรียนรู้ที่มีความหมาย” กับคนในพื้นที่ตามเป้าหมาย บริบท ศักยภาพและตามสภาพความจำเป็นของพื้นที่ โดยที่ยังคงสามารถตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาโดยรวมของชาติ

6. ด้านการสร้างระบบการประเมินที่ดี หมายถึง การสร้างระบบประเมินผล รวมทั้งตัวชี้วัดความสำเร็จรายพื้นที่ โดยกระบวนการประเมินผลคุณภาพสถานศึกษาไม่อิงกับเอกสารและตัวแปรต่าง ๆ มากเกินไป มีความง่าย ทรงประสิทธิภาพ อิงกับพื้นที่ และไม่ก่อภาระเพิ่มเติมให้กับบุคลากร

สรุป

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เป็นวิธีการหรือแนวทางการดำเนินงานด้านการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้กลุ่มบุคคลองค์กร หน่วยงาน จังหวัด และทุกภาคส่วนเป็นผู้จัดการศึกษา มีอิสระและอำนาจในการกำหนด การตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน ออกแบบการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษา และร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านกำลังคน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัด บนฐานของหลักความรับผิดชอบ (Accountability) และหลักการมีส่วนร่วม Participation) กับภาคส่วนอื่น ๆ ในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ เป็นการปรับบทบาทให้รัฐหรือ

หน่วยงานระดับชาติถ่ายโอนบทบาทการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานในระดับล่างมากขึ้น เปิดโอกาสให้ชุมชนและภาคสังคมมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ชุมชน และสังคมของตนเอง ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ และกรอบทิศทางนโยบายการพัฒนาประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ควรจัดให้มีกลุ่มงาน หรือหน่วยงานในระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานงานในการนำผลการวิจัยไปใช้ และเก็บข้อมูล ติดตามผลการดำเนินงาน ทำหน้าที่เชื่อมโยงนโยบายการจัดการศึกษาจากส่วนกลางให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ของแต่ละจังหวัด ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน และสร้างกลไกให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ สำหรับใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อถอดบทเรียนและขยายผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาโดยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยใช้รูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะของการศึกษานำร่อง (Pilot Study)

โดยเน้นการเก็บข้อมูลแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) ทั้งการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาและทดลองการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการเก็บข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3 ศึกษาธิการจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรมีการศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ให้ตรงกับความต้องการจำเป็น และสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- _____. (2564). *ดัชนีทางการศึกษา ระดับภาค 1-18*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กล้า ทองขาว. (2558). การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน: แนวคิด แนวทาง และกรณีศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2(2), 26-27.
- เกสรี ลัดเลีย และคณะ. (2559). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *รายงานเฉพาะเรื่องที่ 10 การปรับโครงสร้างในระบบการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เชียรช่วง กัลยาณมิตร และคณะ. (2558). รายงานผลการศึกษาเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการประชุมสัมมนากำหนดกรอบการทำงานในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ 2558 เดือน มิถุนายน 2558 ณ ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองคาย.
- จุฬารณย์ มาเสถียรวงศ์. (2560). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education-ABE). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มนต์นัฏ มโนการณ. (2561). การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 19(1), 1-15.

- สีลาภรณ์ บัวสาย. (2552). *พลังท้องถิ่น: บทสังเคราะห์งานวิจัยด้านชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- _____. (2557). งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area based collaborative research) กับการสร้างความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่. *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่*, 6(3), 123-127.
- สุพิรพัทธ์ พิมพ์มาศ. (2561). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่. *วารสารโพธิวิทย์*, 2(2), 16-37.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไศจรินทร์ เดิมศิลป์ และประชาสรรค์ แสนภักดี. (2562). แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษา จังหวัดหนองคาย. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 9(3), 131-145.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2559). *รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่: บทเรียน ทางเลือก และเงื่อนไขความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2563). *สภาวะการณ์การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ในบริบทประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรวิชช นาคทรพร. (2564). *ความสำคัญและทิศทางใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.slideplayer.in.th/slide/2843294/>.
- อัมพร พิณะสา. (2561). *การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ปริญญานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Conbrach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper Collins.
- Facer, K. (2009). *Towards an area based curriculum*. RSA Projects Education.
- Farrell, T., & Waatainen, P. (2020). Face-to-face with place: Place-based education in fraser canyon. *Canadian Social Studies*, 51(2), 1-17.

- Gilbert, C. (2017). *Optimism of the will: The development of local area-based education partnerships*. London: London Centre for Leadership in Learning.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Orr, D. W. (1994). *Earth in mind: On education, environment, and the human prospect*. Washington: Island Press.
- Scriven, M., & Roth. (1995). *Evaluation as a discipline*. *Studies in Educational Evaluation*, 20(5), 147-166.
- Stufflebeam, D. L. (1997). *Education evaluation and decision-making*. Itasca, IL: F.E.
- Trimby, M. J. (1979). *Needs assessment models: A comparison*. *Educational Technology*, 19(12), 24-28.

รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแหววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น
Internal Supervision Model by a Lesson Study Using
Classroom-Based Approach for Student Quality in Nonghaew
Wangmon Sueksa School Khonkaen Province

ศรุต บุญโนนแต้*

Sarut Boonnontae

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 4) ประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการศึกษานิเทศก์ จำนวนละ 3 คน รวม 9 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองแหววังมนศึกษา จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการยกร่างรูปแบบ แบบบันทึกคุณภาพผู้เรียน และแบบประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ 2) รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนวิธีดำเนินการ และส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ 3) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผลลัพธ์

* ผู้อำนวยการ, โรงเรียนหนองแหววังมนศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

Director, Nonghaew Wangmon Sueksa School, Khonkaen Primary Educational Service Area Office 5

ที่เกิดกับผู้เรียนในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น 4) รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศภายใน; วิธีการศึกษาชั้นเรียน; ห้องเรียนเป็นฐาน; คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The research objectives were to 1) to study a desirable characteristic and the essential needs of Internal Supervision By a Lesson Study Using Classroom-Based Approach for Student Quality In Nonghaew Wangmon Sueksa School Khonkaen Province 2) to develop of Internal Supervision Model By a Lesson Study Using Classroom-Based Approach for Student Quality In Nonghaew Wangmon Sueksa School Khonkaen Province 3) to Implementing the effect of using of Internal Supervision By a Lesson Study Using Classroom-Based Approach for Student Quality In Nonghaew Wangmon Sueksa School Khonkaen Province 4) to evaluate the use of Internal Supervision By a Lesson Study Using Classroom-Based Approach for Student Quality In Nonghaew Wangmon Sueksa School Khonkaen Province. The research was divided into four phases. There were three Informants consisting of school director, academic teacher and supervisor, nine experts and eighteen teachers. Tools used in data collection Including interviews form, student quality form, assessments form and Model assessment form, Statistics used in data analysis are percentage. Average, Standard deviation and Content analysis.

The results were as follows : 1. the need for the development 1) Supervision planning 2) Internal supervision operations and 3) Supervision evaluation. 2. The results of the development of Internal Supervision By a Lesson Study Using Classroom-Based Approach for Student Quality In Nonghaew Wangmon Sueksa School Khonkaen Province consisting of three parts: Part 1 Introduction, Part 2 Composition of Forms / Methods, Part 3 Conditions for Success. 3. Implementing the effect of using of Internal Supervision Model By a Lesson Study Using Classroom-Based Approach for Student Quality In Nonghaew Wangmon Sueksa School Khonkaen Province 3. In terms of learner quality, it was found that the overall performance was at a high level when considering each item. 4. The results of the suitability and usefulness study of the Internal Supervision Model By a Lesson Study Using Classroom-Based Approach for Student Quality In Nonghaew Wangmon Sueksa School Khonkaen Province was rated at high level.

Keywords: Internal Supervision Model; Lesson Study; Classroom-Based Approach; Student Quality

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทยได้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพที่สะท้อนถึงคุณภาพของคน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาที่สังคมต้องการ ได้ระบุชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542: 4) เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ รูปแบบการพัฒนาจำเป็นต้องใช้กระบวนการอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญคือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้โรงเรียนเลือกใช้วิธีการนิเทศภายในให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายการนิเทศ ที่สามารถแก้ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนโดยการประยุกต์ใช้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ คือ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างนวัตกรรม ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารใช้นวัตกรรมในการบริหารงานในโรงเรียน ซึ่งคำว่าห้องเรียนเป็นฐาน หมายถึง การคำนึงถึงคุณภาพของห้องเรียนที่มีคุณภาพของครูและนักเรียน โดยครูจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 2-6) การนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ทางการบริหารที่มีความสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและมีเจตคติที่ดี ต่อการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2550: 45) และการนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะในการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกับคุณภาพผู้เรียน สุนันทา สบายวรรณ (2555: 16) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนและสามารถแก้ปัญหาให้ครูพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้รู้ปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียน สอดคล้องกับ สน สุวรรณ (2556: 26) การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการบูรณาการงาน โครงการต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) การอ่านออกเขียนได้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 24)

การศึกษาชั้นเรียน คือ นวัตกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครูที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูต้องทำร่วมกันอย่างน้อย 4 กิจกรรม คือ 1) ตั้งเป้าหมายและวางแผน 2) สังเกตการณ์สอน 3) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ 4) สรุปผลการเรียนรู้ของครู (นฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2552) ซึ่งไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2557) ได้นำนวัตกรรมนี้มาใช้ครั้งแรกในปี 2545 โดยการนำการพัฒนาวิชาชีพครูของญี่ปุ่นมาใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาวิชาชีพครูของไทยที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaboratively design a research lesson: Plan) 2) การสังเกตการสอนร่วมกัน (Collaboratively observe the research lesson: Do) 3) การสะท้อนผลบทเรียนหลังการสอนร่วมกัน (Collaboratively discuss and reflect on the research lesson: See)

โรงเรียนหนองแ้ววังมนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลวังสวาบ อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากการสำรวจสภาพปัญหาและทำการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของโรงเรียน พบว่า ด้านนักเรียนมีปัญหาที่ต้องเร่งในการแก้ไข ได้แก่ ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน และผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน มีผลการประเมินทั้งหมดต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูตระหนักถึงการใช้การนิเทศภายในเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองตามบริบทที่เหมาะสมบุคลากรในโรงเรียนทุกคนจะต้องเป็นผู้ร่วมดำเนินงานและรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษา หรือจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เป็นความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาาร่วมกัน รับรู้ปัญหาร่วมกันมีความคุ้นเคยกัน จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ทั้งยังกระทำได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็วกว่าการนิเทศภายนอก เป็นการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปรัชญาของวิถีการนิเทศสมัยใหม่ที่ยึดหลักการทำงานร่วมกัน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแ้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จากสื่อ หรือนวัตกรรมหรือนวัตกรรมที่ทันสมัย หลากหลาย เป็นรูปธรรม ด้วยความมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายใน อันเป็นหัวใจของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่บนหลักการและแนวปฏิบัติในการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น
4. เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การนิเทศภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 52) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจ คือ การสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้เต็มตามวัยและตามศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน ส่วน วัชร เล่าเรียนดี (2556: 27-28) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการนิเทศการศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนที่จะดำเนินการในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง ส่วน Beach และ Reinhartz (2000: 16-18) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นการดำเนินการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาความงอกงามในวิชาชีพในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลสูงสุดต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความงอกงาม และการพัฒนาดังกล่าวขึ้นอยู่กับระบบที่มีพื้นฐานจากความไว้วางใจ และการให้การสนับสนุนความพยายามของครู ในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีผู้บริหาร ร่วมมือร่วมใจกับบุคลากรในสถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

กระบวนการนิเทศภายใน

วัชรรา เล่าเรียนดี (2550: 45) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศ โดยผู้บริหารสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นกระบวนการได้ดังนี้ 1) ประชุม วางแผน การสังเกตการสอน กำหนดเรื่องประเด็นที่จะสังเกต วิธีการสังเกต 2) สังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ ควรใช้การสังเกตเชิงคุณภาพในแบบต่าง ๆ จะเหมาะสมกว่าวิธีสังเกตเชิงปริมาณ เช่น การสังเกตบันทึกประเด็นคำถามที่น่าสนใจ (Focused Questionnaire) หรือการสังเกตบันทึกแบบย่อ (Anecdotal Record) หรือแบบผสมผสานระหว่างวิธีสังเกตเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 3) การให้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการสังเกตและทบทวนประเด็นที่จะสังเกตการสอน ครั้งต่อไป 4) ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศ ควรมีการประเมินผลการนิเทศทั้งตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เผยแพร่ผลสำเร็จของการนิเทศให้ครูอื่น ๆ ได้ทราบ เพื่อมุ่งใจให้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องต่อไป อัมพรกัญญ์ บัวครอง (2553: 37) ได้สรุปกระบวนการนิเทศภายในไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ประชุม วางแผนการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอน 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอน 4) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ 5) วิเคราะห์และพัฒนากิจการดำเนินการ และ 6) การประเมินผลการนิเทศ

กรรองทอง จิระเชษฐกุล (2550: 10) ได้กล่าวถึง กิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้ 1) การให้คำปรึกษา เป็นการพบปะกันกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งอาจกระทำได้หลายวิธี เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทางได้ 2) การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ หมายถึง การมอบเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้า เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือตอนใดตอนหนึ่ง แล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู 3) การสนทนาทางวิชาการ หมายถึง การประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราวข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้สนทนาคนหนึ่ง นำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ 4) การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน หมายถึง การที่ผู้นิเทศไปพบและสังเกตการณ์ทำงานของครูในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ 5) การศึกษาดูงาน หมายถึง การพาบุคลากรของโรงเรียนไปศึกษาค้นคว้าและเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานที่ต่าง ๆ 6) การสังเกตการณ์สอน หมายถึง การจัดให้บุคคลหนึ่ง (ผู้นิเทศ) ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้มาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (ผู้รับการนิเทศ) ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) การประชุมนิเทศ หมายถึง การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยผู้นิเทศเป็นผู้ศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น แล้วนำมาแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศ หรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการศึกษาและหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การประชุมวางแผน กำหนดประเด็นนิเทศ 2) การปฏิบัติการณ์นิเทศ ด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การสังเกตการณ์สอนร่วมกัน และ 3) การสะท้อนผลบทเรียนหลังการสอนร่วมกัน 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการนิเทศภายใน 4) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ

การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 25) ได้ให้ความหมายของห้องเรียนเป็นฐานว่า หมายถึง การคำนึงถึงคุณภาพของห้องเรียนที่มีคุณภาพของครูและนักเรียน โดยครูจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการศึกษาขั้นเรียนในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครูมีการนำผลการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ไปใช้พัฒนาผู้เรียน ที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนในห้องเรียนเป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการ มีทักษะทางวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (2566: 12) ได้นำเสนอแนวคิดเรื่อง "ห้องเรียนคุณภาพ" เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ในการบริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพในสถานศึกษา บนพื้นฐานความเชื่อว่า หากการจัดการเรียนการสอนระดับรายวิชาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ห้องเรียนคุณภาพแล้วสถานศึกษาแห่งนั้นก็น่าจะกลายเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ หรือมีความเป็นเลิศ โดยมีการปฏิบัติในหน่วยเล็ก ๆ ของโรงเรียน คือ ห้องเรียน ดังนั้น ความหมายของ ห้องเรียนคุณภาพ หมายถึง ห้องเรียนที่มีการจัด ตกแต่ง สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เปลี่ยนบทบาท "ครูผู้สอน" เป็น "ผู้ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะการเรียนรู้" หรือ "ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้" หรือ "พี่เลี้ยง" ผู้เรียน ทุกชั้น อ่านออกเขียนได้ทุกคน ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สูงขึ้น มุ่งสู่สมรรถนะผู้เรียนและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 23) กล่าวว่า การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เป็นการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการบูรณาการงาน/โครงการต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) การอ่านออกเขียนได้การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

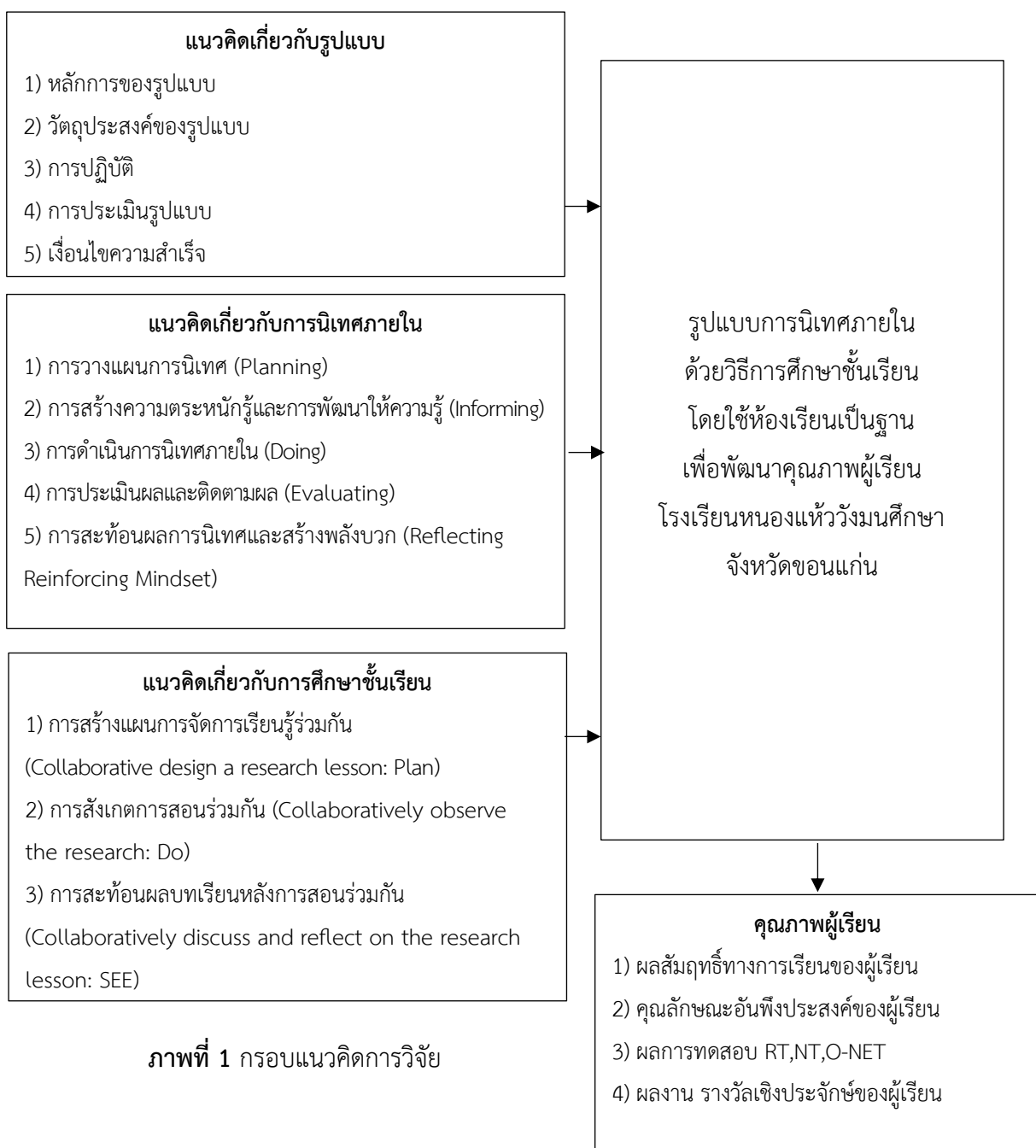
กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2563: 16) กล่าวว่า การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานตามบริบทของโรงเรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักครูและนักเรียนโดยรอบด้าน ด้วยข้อมูลสารสนเทศของครูคุณภาพผู้เรียน จุดเด่น จุดพัฒนาของครูและนักเรียนที่เป็นแบบอย่างได้ ครูรู้จักนักเรียนโดยรอบด้านด้วยข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนแต่ละคนคุณภาพผู้เรียนและจุดเด่น จุดพัฒนาของนักเรียนและนักเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรที่เป็นแบบอย่างได้

การศึกษาชั้นเรียน

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2557) ได้กล่าวถึง การศึกษาชั้นเรียน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้
1) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative design a research lesson: Plan) 2) การสังเกตการสอนร่วมกัน (Collaboratively observe the research: Do) และ 3) การสะท้อนผลบทเรียนหลังการสอนร่วมกัน (Collaboratively discuss and reflect on the research lesson: SEE)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดี การนิเทศภายในหรือการนิเทศการศึกษา (Best Practice) จำนวน 3 คน ครูหัวหน้างานวิชาการ สถานศึกษา ที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดีการนิเทศภายในหรือการนิเทศการศึกษา (Best Practice) จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่รับผิดชอบกลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผล ระบบบริหารและการจัดการศึกษาและกลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบร่างรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียน เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมวิพากษ์ร่างรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธี การศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีเกณฑ์พิจารณาคัดเลือก 3 ข้อ แบ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา 2) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านที่เป็นคณาจารย์ หรือนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ หรือครุศาสตร์ ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีตำแหน่งทางวิชาการ

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา จำนวน 18 คน ในปีการศึกษา 2565

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ระยะ ตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียน เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ยกร่างรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบร่างรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้ในสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 สรุปผลการดำเนินงาน ศึกษาข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ของนักเรียนโรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา ปีการศึกษา 2565

ระยะที่ 4 การประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการประเมินการใช้ รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

3. เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ระยะที่ 2 แบบบันทึกการยกร่างรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ระยะที่ 3 แบบบันทึกคุณภาพผู้เรียนเกี่ยวกับ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ระยะที่ 4 แบบประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดีการนิเทศภายในหรือการนิเทศการศึกษา (Best Practice) ครูหัวหน้างานวิชาการ สถานศึกษาที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดีการนิเทศภายในหรือการนิเทศการศึกษา (Best Practice) และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนั้น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแ้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแ้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนวิธีดำเนินการ และส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 2) ส่วนวิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การประชุม วางแผน กำหนดประเด็นนิเทศ 2) การปฏิบัติการนิเทศด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ (1) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (2) การสังเกตการณ์สอนร่วมกัน และ (3) การสะท้อนผลบทเรียน หลังการสอนร่วมกัน 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการนิเทศภายใน 4) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ
- 3) ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ความตระหนักของครูและผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยรายละเอียดเนื้อหาารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแ้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 3

โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา
NONGHAW WANGMON SUKSA SCHOOL
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า

- 1) ผลการประเมินพัฒนาการเด็กจำแนกตามพัฒนาการ ประจำปีการศึกษา 2565 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ผ่านประเมินพัฒนาการระดับดีขึ้นไป
- 2) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนการพัฒนาจากปีการศึกษา 2564 เพิ่มขึ้น 17.72 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผลการประเมินทุกด้านมีพัฒนาการและด้านที่มีคะแนนพัฒนาการสูงสุด ได้แก่ ด้านการอ่านออกเสียง (+39.51) และด้านการอ่านรู้เรื่อง (-4.08) ตามลำดับ
- 3) ผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยทั้งสองด้านลดลงจากปีการศึกษา 2564 (-18.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคณิตศาสตร์ (-27.92) และด้านภาษาไทย (-8.59) ตามลำดับ
- 4) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลงจากปีการศึกษา 2564 (-2.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า รายวิชาที่มีคะแนนพัฒนาการได้แก่ วิชาภาษาไทย (+3.66) และวิชา ภาษาอังกฤษ (+0.65) ตามลำดับ

5) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลงจากปีการศึกษา 2562 เนื่องจากในปีการศึกษา 2564 ไม่มีนักเรียนแจ้งความประสงค์เข้ารับการทดสอบ (-2.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า รายวิชาที่มีคะแนนพัฒนาการได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ (+0.66)

6) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ปีการศึกษา 2565 นักเรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 97.43

ตอนที่ 4 ผลการประเมินประเมินความพึงพอใจรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองห้วยวังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า

ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองห้วยวังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.71) ดังตารางที่ 4.1

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศภายใน ด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบมีความสมบูรณ์ เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ครอบคลุม ความต้องการจำเป็นต่อกระบวนการนิเทศภายใน	4.10	0.84	มาก
2. กระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการนิเทศภายใน มีความเหมาะสม และบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	4.35	0.77	มาก
3. รูปแบบการนิเทศภายในฯ ใช้หลักกัลยาณมิตรและ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	4.21	0.74	มาก
4. การศึกษาชั้นเรียน มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ ของผู้เรียนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.27	0.80	มาก
5. การนิเทศติดตามผลระหว่างดำเนินการนิเทศ มีการวางแผน ปฏิบัติและพัฒนา และการสะท้อนผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปผล	4.10	0.84	มาก
รวม	4.20	0.71	มาก

อภิปรายผล

1. ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการ ที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดี การนิเทศภายในหรือการนิเทศการศึกษา (Best Practice) และศึกษานิเทศก์ ได้เรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการสรุปและประเมินผล การนิเทศ โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติการนิเทศ ให้มีกระบวนการเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาชั้นเรียน และการสังเกต ชั้นเรียนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายในเชิงกลยุทธ์ รองลงมา คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การปฏิบัติการเยี่ยมชั้นเรียน และการประเมินและสรุปผล ตามลำดับ (กฤษณ์พิสิฐ คุนชรรัตน์, 2565: 238)

2. รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน โรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนวิธีดำเนินการ และส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล และวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ 2) ส่วนวิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การประชุม วางแผน กำหนดประเด็นนิเทศ 2) การปฏิบัติการนิเทศ ด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การสังเกตการณ์สอนร่วมกัน และ 3) การสะท้อนผลบทเรียน หลังการสอนร่วมกัน 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการนิเทศภายใน 4) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ และ 3) ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา ความตระหนักของครูและผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการพัฒนาในรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 4 องค์ประกอบหลัก 19 แนวทาง ดังนี้ 4 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3 ตัวชี้วัด 2) การวางแผนการนิเทศภายในเชิงกลยุทธ์ 6 ตัวชี้วัด 3) การปฏิบัติการ เยี่ยมชั้นเรียน 4 ตัวชี้วัด และ 4) การประเมินและสรุปผล 6 ตัวชี้วัด (กฤษณ์พิสิฐ คุนชรรัตน์, 2565: 238)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า เมื่อเข้าสู่การนำรูปแบบ การนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การปฏิบัติ

กระบวนการดำเนินการในการดำเนินงานนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศโดยตรง เช่น ศึกษาวิเคราะห์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้วิจัย (ผู้บริหารสถานศึกษา) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เป็นเหตุให้การกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการนิเทศสอดคล้องกับกระบวนการดำเนินการจริงของโรงเรียน และเมื่อนำไปใช้จริงจึงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงคุณภาพผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) อีกทั้งข้อมูลผลงานเชิงประจักษ์ เช่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ทักษะการคิด วิเคราะห์ และเขียน สมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร ผลที่ปรากฏต่อผู้เรียนเชิงประจักษ์ ผลที่ปรากฏต่อครูเชิงประจักษ์ และผลที่ปรากฏต่อโรงเรียนเชิงประจักษ์ มีผลงานจำนวนมาก สอดคล้องกับ กิตติ วิชัยดิษฐ (2563: ง) ที่ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ จังหวัดกระบี่ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 2.81 ส่วนปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 3.10 โดยภาพรวมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.29 คิดเป็นร้อยละ 10.32

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สันต์ธวัช ศรีคำแท้ (2563: ค) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนวิธีดำเนินการ และส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ มีรายละเอียดดังนี้

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1.1 หลักการและเหตุผล

การนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ ที่มีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่อง มีระบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาครู คือ วิธีการศึกษาชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และผลที่ปรากฏเชิงประจักษ์ ของ ผู้เรียน ครูผู้สอน และสถานศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา จังหวัดขอนแก่น

2) เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจของรูปแบบ กระบวนการนิเทศภายใน

3) เพื่อให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน นำรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ส่วนวิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การประชุม วางแผน กำหนดประเด็นนิเทศ 2) การปฏิบัติการนิเทศด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ (1) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (2) การสังเกตการณ์สอนร่วมกัน และ (3) การสะท้อนผลบทเรียน หลังการสอนร่วมกัน 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการนิเทศภายใน 4) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ

3. ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ความตระหนักของครู และผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุป

การนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ เพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน โดยเน้นการให้บริการ การให้ความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมอื่น ๆ โดยมีวิธีการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การสังเกตการณ์สอนร่วมกัน และ 3) การสะท้อนผลบทเรียนหลังการสอนร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูได้รับการพัฒนา ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเกิดกระบวนการคุณภาพขึ้นในสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครู บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผน การดำเนินการนิเทศตามกระบวนการดำเนินการของรูปแบบที่กำหนดไว้

1.2 การดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจ แก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สร้างกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยวิธีการศึกษาชั้นเรียนร่วมกับวิธีการอื่น ๆ โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กุญช์พิสิษฐ์ คงนุรัตน์. (2565). *รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปรินญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.

(2566). *เอกสารแนวทางการประเมิน ใครๆ ก็ไปห้องเรียน ห้องเรียนคุณภาพ ครูคุณภาพ นักเรียนคุณภาพ*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5.

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2.

(2563). *คู่มือนิเทศ*. ม.ป.ท.

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรรณ นามวรรณ. (2560). *ชุดการเรียนรู้ 3 ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ*. มหาสารคาม :

สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- กรรทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษรการพิมพ์.
- กิตติ วิชัยดิษฐ์. (2563). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ จังหวัดกระบี่*. กระบี่: โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ จังหวัดกระบี่.
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2552). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน ที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาติรี โพธิกุล. (2552). *สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเรศวร.
- ชารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ : โสภณพิมพ์.
- ดารณีย์ พยัคฆ์กุล และวีระศักดิ์ ชมภูคำ. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะการนิเทศการศึกษาสู่ความเป็น ศึกษานิเทศก์มืออาชีพ*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 10(4), 161-174.
- ทองคำ อำไพ. (2564). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2552). *การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) : นวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และสุลัดดา ลอยฟ้า. (2547). *การพัฒนาวิชาชีพครูแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์*. *KKU Journal of Mathematics Education*. 1(1), 18-28.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา หมอยา และธรินธร นามวรรณ. (2561). *การพัฒนาระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร. 15(2), 52-61.
- ประวิต เอราวรรณ. (2554). *การวิจัยและการพัฒนาองค์การในโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พินสุดา สิริรังษศรี. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. นนทบุรี : บริษัทมาตาการพิมพ์ จำกัด.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2544). *เทคนิคและทักษะการนิเทศการสอน*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2561). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุนันทา สบายวรรณ. (2555). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- โสภณ ทองจิตร. (2553). *การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในโรงเรียน ในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*.
- อัมพรกัญญ บัวครอง. (2553). *การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Beach, D.M. and Reinhartz, J. (2000). *Supervision Leadership: Focus on Instruction*. Boston : Allyn and Bacon.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1984). *Qualitative Data Analysis : A Sourcebook of New Methods*. California ; SAGE publications Inc.

“วัจนกรรม” มิติใหม่ในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา : ผลการจัดการเรียนรู้
รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
‘Speech Acts’ The New Dimension of Thai Language Teaching in High School :
The Effect of Learning Management using Problem - Based Learning
and Role Play Activity on ‘Speech Acts Analysis’ Unit to Grade 12th Students

อุกฤษฏ์ คำเสนา*

Aukkrit Khamsema

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม และ 2) ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนรู้ และ 3) แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียน จากนั้นหาคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า 0.67 – 1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 6 คาบเรียน จากนั้นทดสอบหลังเรียนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม ส่งผลให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถ้อยคำเจตนาแอบแฝงในการสื่อสารได้และสามารถเลือกสรรถ้อยคำที่มีความสุภาพในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 76.78 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน (E_2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 77.15 จึงสรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.78 / 77.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 75/75 ส่วนผลความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมพบว่ามีผลในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $SD = 0.69$)

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน; บทบาทสมมติ; วัจนกรรม; วิชาภาษาไทย

ครู, โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

Teacher, Kudkhonkaenwittayakom School, The Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

Received: March 14, 2024/ Revised: June 18, 2024/ Accepted: June 25, 2024

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the effect of speech acts analysis learning management using problem - based learning and role play activity to grade 12th students and 2) To Assess the opinions of grade 12th students towards the problem - based learning and role play activity in ‘Speech Acts Analysis’ unit. The participants were 28 grade 12th students in the second semester of academic year 2023, drawn by purposive sampling. The research instruments consisted of 1) lesson plans using problem - based learning and role play activity in ‘Speech Acts Analysis’ unit. 2) the speech acts analysis achievement test and 3) the student’s opinion questionnaires. The instruments were evaluated the Index of Item Objective Congruence (IOC) by experts and were selected only resulted between 0.67 – 1.00. The data were collected by using 4 lesson plans in 6 hours and were analyzed by average (μ), standard deviation (σ), percentage (%) and descriptive analytics. The research finding were as follows: the lesson plans using problem - based learning and role play activity in ‘Speech Acts Analysis’ unit effected the student to analysis what intention has in any speech acts and be able to communicate with politeness through sociocultural - context. Therefore, the lesson plan was effective as 76.78 percent. After learning, the average of students score was for 77.15 percent, which both were higher than the criteria set at 75/75. And the average of the student’s opinion by overall was at the high level ($\mu = 4.45$, $SD = 0.69$).

Keyword: Problem-Based Learning; Role Play; Speech Acts; Thai Language

บทนำ

สังคมมนุษย์ให้ความสำคัญกับคุณภาพและการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากชาติต่าง ๆ ที่ยึดถือความสุภาพเสมอ ถึงแม้ว่าจะมีวิธีแสดงออกถึงคุณภาพแตกต่างกันก็ตาม ในสังคมไทยมักให้ความสำคัญกับความอาวุโสและความอ่อนน้อมถ่อมตน (รุ่งฤทัย จตุรภุชพรพงศ์, 2555: 1) ดังนั้นคนไทยจึงนิยมสื่อสารอย่างสุภาพตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ได้กำหนดคุณภาพของนักเรียนประการหนึ่งว่า “นักเรียนควรสามารถสื่อสารด้วยภาษาให้เหมาะสมกับบุคคล โอกาส และกาลเทศะ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 42) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังปรากฏการใช้ภาษาอย่างไม่สุภาพของนักเรียนและเยาวชนไทยอยู่ โดยคำว่าสุภาพนี้มีใช้แค่การงดเว้นพูดจาหยาบคาย แต่เป็นการแสดงออกทั้งวัจนภาษา

และอวัจนภาษาที่สื่อถึงความสุภาพ ซึ่งจะประเมินค่าขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของแต่ละสังคมว่าการกระทำนั้นสุภาพหรือไม่ (ศิวตล วราเอกศิริ, 2556: 178) ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างจากสถานการณ์การสื่อสารที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสถานศึกษา และเป็นปัญหาในการสื่อสารหนึ่งที่ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยมีประสบการณ์ตรง ดังนี้

“ครูคะ ครูบังกระดานคะ หลบหน่อย”

ณ ห้องเรียนวิชาภาษาไทยซึ่งผู้พูดเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังจดบันทึกเนื้อหาบนกระดาน แต่นักเรียนไม่สามารถจดบันทึกได้อย่างสะดวก เนื่องจากครูผู้สอนยืนบดบังข้อมูลบนกระดานอยู่ จึงได้ตัดสินใจกล่าวด้วยคำดังกล่าวออกมา โดยมีเจตนาเพื่อให้ครูรับรู้ปัญหาและให้ช่วยเคลื่อนไปจุดอื่นแทน หากพิจารณาถ้อยคำดังกล่าวด้วยมุมมองหลักภาษาไทยโดยทั่วไปที่นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรฯ แล้วจะพบว่า ถ้อยคำในนี้เป็นประโยคกลุ่ม “บอกให้ทำ” แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ถ้อยคำของนักเรียนอาจจะดูเหมือนไม่ได้มีเจตนาเชิงลบก็ตาม แต่ในทางกลับกันสถานการณ์ดังกล่าวนี้ อาจทำให้สามารถตีความได้ว่านักเรียนสื่อสารด้วยความไม่สุภาพ เนื่องจากหากพิจารณาในมุมมองทางทฤษฎีวาทปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) จะพบว่าประโยคดังกล่าวเป็นการใช้วัจนกรรม (Speech Acts) ซึ่งถ้อยคำในสถานการณ์ดังกล่าวนี้ มีผลกระทบต่อความสุภาพในการสื่อสาร ดังอธิบายต่อไปนี้

วัจนกรรม หมายถึงการใช้ถ้อยคำใด ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมด้วยกับการแสดงเจตนาบางอย่าง (Austin 1962, อ้างถึงใน วิฑูรย์ เมตตาจิตร, 2558: 9) และหากวิเคราะห์ถ้อยคำข้างต้นจะสามารถตีความตามแนวคิดของ เซิร์ล (สมฤดี วิศทเวทย์, 2546: 145) ได้ว่าเป็น “วัจนกรรมคำหิ” โดยพิจารณาได้จากเงื่อนไขแก่นของวัจนกรรม ที่กล่าวถึงข้อเสียของผู้ฟัง (ระบุว่าครูบังกระดาน) อีกทั้งถ้อยคำนี้ยังปรากฏ “วัจนกรรมสั่ง” (ใช้กริยาวิเศษณ์ หลบหน่อย) อีกด้วย นอกจากนี้หากวิเคราะห์ตามบริบทการสื่อสารจะสะท้อนให้เห็นว่า ผู้พูดที่เป็นนักเรียนไม่ควรคำหิและใช้คำสั่งกับครูผู้สอน เพราะขัดแย้งกับหลักวัฒนธรรมของสังคมไทย ดังอธิบายเบื้องต้น แต่ควรใช้วัจนกรรมรูปแบบอื่นมาแทนเพื่อให้สุภาพยิ่งขึ้น อาทิ “คุณครูคะ ข้างหลังของคุณครูคือคำว่า...หรือเปล่าคะ” ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหานี้ด้วยแนวคิดเรื่องวัจนกรรมจะเห็นได้ว่าถ้อยคำของนักเรียนยังปรากฏความไม่สุภาพอยู่อย่างชัดเจน แม้ว่านักเรียนจะมีเจตนาที่ดีในการสื่อสารก็ตาม แต่ยังไม่มีความสามารถในการเลือกสรรถ้อยคำที่สุภาพและเหมาะสมตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอาจทำให้เกิดภาพลักษณ์เชิงลบในการสื่อสารได้

จากตัวอย่างสภาพปัญหาในการสื่อสารข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังขาดองค์ความรู้หรือประสบการณ์ในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารเจตนากับบุคคล โอกาส กาลเทศะ และบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญที่ควรเร่งแก้ไข นอกจากสถานการณ์ข้างต้นแล้ว ยังสามารถพบเจอตัวอย่างถ้อยคำอื่น ๆ ในลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น “ครูไม่ต้องอ่านงานละเอียดขนาดนั้นก็ได้ครับ ส่งแล้วก็ให้คะแนนเถอะ” “ผมมาส่งงานนานแล้ว ทำไมยังไม่แก้คะแนนให้อีก” “ผมจะมาแก้ผลการเรียน ครูจะให้แก้ยังงี้” “ถ้าผมติดศูนย์ รดครูก็เข้าศูนย์ฯ” หรือแม้แต่ในบริบทการทำงานในชีวิตประจำวัน เช่น “ช่วยส่งงานที่สั่งด้วย

ขอไปตั้งนานแล้วนะคะ ลืมทำหรือเปล่า” “ทำงานแบบนี้ใช้สมองคิดดีแล้วใช่ไหม” ฯลฯ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การสื่อสารในแต่ละครั้งนั้น คนในสังคมควรตระหนักถึงวิธีการใช้ภาษาให้ประสบความสำเร็จตามเจตนา ควบคู่กับการรักษาความสุภาพอยู่เสมอ เพราะถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีเจตนาเชิงลบ แต่หากขาดความระมัดระวัง ในการสื่อสาร ผู้ฟังอาจสามารถตีความเป็นอย่างอื่นและก่อให้เกิดข้อขัดแย้งตามมาได้

แม้เนื้อหาเรื่องวัจนกรรมจะเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้ภาษาและเป็นที่น่าสนใจ แต่จากการทบทวน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลับพบว่า แนวคิดนี้ยังไม่ปรากฏโดยตรงในสาระการเรียนรู้ของระดับชั้นใด ๆ แม้แต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก็ตาม ทั้งที่นักเรียนในระดับชั้นนี้จำเป็นต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับคุณภาพนักเรียน ในช่วงชั้นที่ 4 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 22) เนื่องจากในการใช้ชีวิตหลังจบการศึกษามนุษย์ทุกคน ล้วนต้องใช้หลักการสื่อสารให้บรรลุเจตนา พร้อมทั้งสามารถตีความการสื่อสารจากผู้อื่นได้ และต้องใช้หลักการ ยาทหรือความสุภาพร่วมด้วย อย่างไรก็ตามแม้ว่าคำสำคัญ “วัจนกรรม” จะไม่ปรากฏในหลักสูตรฯ โดยตรงก็ตาม ในทฤษฎีของผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นนี้สามารถนำมาเป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับมาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีอยู่ได้หลายข้อ เช่น ท 3.1 ม.4-6/5 พูดในโอกาสต่าง ๆ พูดแสดงทรรศนะ โต้แย้ง โนมน้าวใจ และเสนอแนวคิดใหม่ด้วยภาษาถูกต้องเหมาะสม รวมทั้ง ท 3.1 ม.4-6/6 มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด หรือ ท 4.1 ม.4-6/3 ใช้ภาษาให้เหมาะสมแก่โอกาส กาลเทศะ และบุคคล รวมทั้งใช้คำราชาศัพท์อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติของภาษา พลังของภาษา ระดับของภาษา และที่สำคัญคือสามารถอธิบาย ต่อยอดองค์ความรู้เรื่องประโยคสื่อสารเจตนา (ที่จำกัดแค่เจตนาของประโยคกับรูปภาษาเท่านั้น) ได้ดียิ่งขึ้น และจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจว่าภาษาที่มนุษย์ใช้นั้นสามารถสื่อสารเจตนาอย่างไรได้บ้าง และในแต่ละสถานการณ์ ปัญหาควรใช้วัจนกรรมรูปแบบใดจึงจะบรรลุเป้าหมายในการสนทนาพร้อมกับมีความสุภาพและเหมาะสม ตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมได้

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำองค์ความรู้ เรื่อง วัจนกรรม มาประยุกต์ใช้ในการจัด การเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ยังเป็นเพียงองค์ ความรู้ที่นิยมสอนในระดับอุดมศึกษา ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์ (2559: 15) ที่ได้ศึกษา และพัฒนา “รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน ตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต” ขึ้น นอกเหนือไปจากนี้แล้วนั้นยังไม่ได้ปรากฏงานวิจัยใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเนื้อหาวัจนกรรมในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนั้นในการประยุกต์และสังเคราะห์ องค์ความรู้เรื่องดังกล่าวมาสอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น อาจจำเป็นต้องใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมการสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสม โดยเฉพาะการเน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้ในเชิงรุก ซึ่งผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และกิจกรรม

บทบาทสมมติ มีความน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับการสอนเนื้อหาดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังที่จะนำองค์ความรู้ด้านวัจนกรรมมาเป็นกรอบสาระเนื้อหาในการสอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นอีกหนึ่งมิติหรือแนวทางใหม่ในการสอนรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถนำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นไปใช้ในชีวิตจริงได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม
- 2) เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาษาและการสื่อสาร และค้นพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติต่างมีความสอดคล้อง และสามารถส่งเสริมผลการเรียนรู้แก่นักเรียนในเรื่องการวิเคราะห์วัจนกรรมได้ ดังอธิบายต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยผู้สอนอาจนำนักเรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือจัดสภาพการณ์ปัญหาที่ใกล้เคียงเพื่อให้นักเรียนเผชิญปัญหา ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน (ทศนา แคมมณี, 2555: 137-138) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลงานวิจัยของ จุฑามาศ กุลศรีโล และคณะ (2565: 45) พร้อมกับสุภาภรณ์ ทาศิริ (2562: 10) และณัชชา อ่อนสัมพันธ์ (2562: 88) ต่างมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับภาษาและการสื่อสารได้จริง โดยมีความเหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

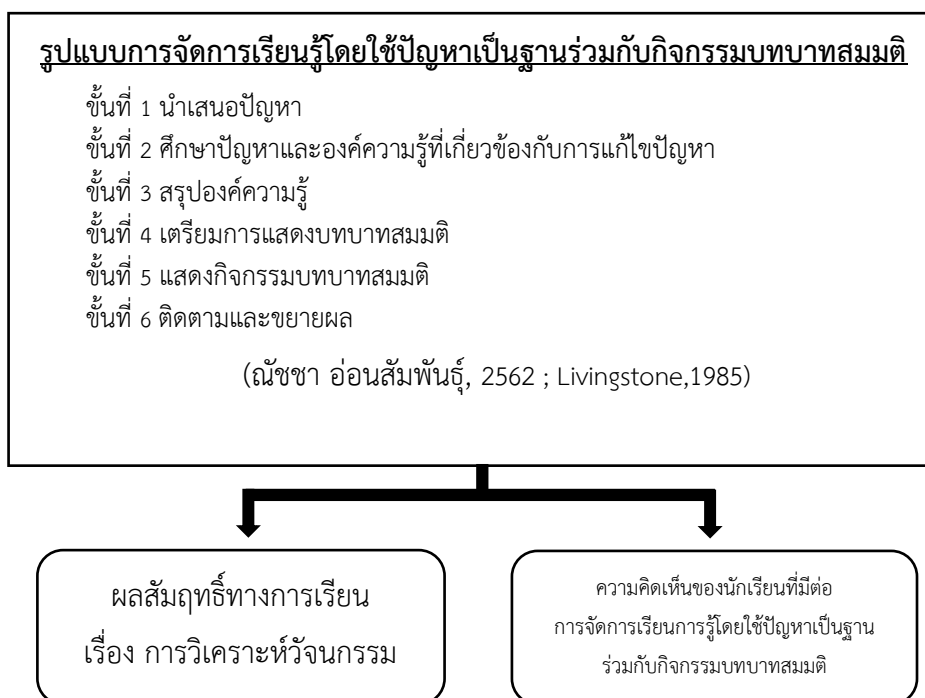
การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play Activity) เป็นกิจกรรมการสอนที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชากลุ่มภาษา ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ สุชาดา ทิพย์มนตรี (2556: 84) ณัฐชญา บุปผาชาติ (2561: 86) และอนุชิน ตาปราบ (2566: 381) โดยผลการวิจัยต่างมีผลสอดคล้องกัน คือ การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางภาษาได้จริง และยังทำให้นักเรียน

มีความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น และจากงานวิจัยของ ชิตธิณัฐ คอมแพงจันทร์ (2564: 212) ยังค้นพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเนื้อหาภาษาไทยสูงขึ้น และมีความคิดเห็นในการเรียนการสอนในระดับมาก จากการทบทวนวรรณกรรมอาจสรุปได้ว่า การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความเหมาะสม เนื่องจากวัจนกรรม เป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหาทางภาษาที่ปรากฏในชีวิตจริง และการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีส่วนช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเจตคติที่ดีในการเรียน

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและพิจารณาใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานจากงานวิจัยของ ณิชชา อ่อนสัมพันธุ์ (2562: 10) ที่ประกอบไปด้วย 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นนำเสนอปัญหา ขั้นศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ขั้นเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา และขั้นสรุปความรู้ เพื่อนำมาบูรณาการกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวคิดของ Livingstone (1985: 12-17) ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นเตรียมการของครูผู้สอน ขั้นเตรียมความพร้อมในห้องเรียน ขั้นแสดงกิจกรรมบทบาทสมมติ ขั้นติดตามผล และขั้นขยายผล เพื่อสังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ โดยได้กำหนดค่านิยามรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ไว้ว่า “เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาของการสื่อสารในชีวิตประจำวันมาเป็นประเด็นในการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้า รวมทั้งใช้กระบวนการสร้างละครบทบาทสมมติเพื่อทบทวนความเข้าใจ สรุป และถ่ายทอดองค์ความรู้” ซึ่งสังเคราะห์ได้เป็นกระบวนการ 6 ขั้น ดังกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

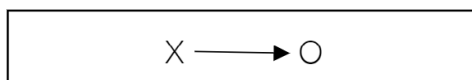

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **แบบแผนการวิจัย** การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบทดลองขั้นต้น โดยวัดผลการทดลองแบบกลุ่มเดียว (one-group posttest only design) ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงแบบแผนการวิจัย

X หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วงจรกรรม

O หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และการประเมินความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. **กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา** คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียน กุดขอนแก่นวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 28 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่ลงทะเบียนเรียน ในรายวิชา ท33102 ภาษาไทยพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในรายวิชาดังกล่าว

3. เครื่องมือการวิจัย มีดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วงจรกรรม รายวิชา ท33102 ภาษาไทยพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยออกแบบ เป็นหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การวิเคราะห์วงจรกรรม จำนวน 4 แผน 6 ชั่วโมง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวิเคราะห์วงจรกรรม จำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ แบบจับคู่ และแบบทดสอบอัตนัย

3.3 แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ ในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. **การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ** ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวิจัยทั้ง 3 รายการข้างต้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องและประเมินดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากนั้นปรับปรุง แก้ไข พร้อมกับเสนอให้ผู้ประเมินคุณภาพเครื่องมือซ้ำอีกครั้งและคัดเลือก เฉพาะข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และประเมินนักเรียน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ฯ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2566 ใช้จำนวน 6 คาบเรียน โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีการวัดและประเมินผลด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของนักเรียน เพื่อนำคะแนนไปใช้ในการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1) และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน และแบบประเมินความคิดเห็น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ในการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน (E_1) รวมทั้งหาค่าคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E_2) โดยวิเคราะห์จากสูตร E_1/E_2 ซึ่งกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ที่ 75/75 นอกจากนั้นยังใช้วิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติอีกด้วย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือย่อยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เช่น เกณฑ์การให้คะแนน แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม เป็นต้น

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม

จากการประเมินพัฒนาการทางการเรียนรายแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนค่อย ๆ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวัจนกรรม ทั้งลักษณะ เจตนาการสื่อสาร รูปแบบวัจนกรรม และเงื่อนไขวัจนกรรมแบบต่าง ๆ อีกทั้งจากการที่ครูนำเสนอสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ลักษณะของความสุข ความไม่สุข จึงทำให้นักเรียนสังเกต เข้าใจองค์ความรู้ จนสามารถทำกิจกรรมทบทวนความเข้าใจจำนวน 5 กิจกรรมได้อย่างถูกต้อง ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกแผน พร้อมกับสามารถให้เหตุผลที่ถูกต้องตามหลักการที่ได้เรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชิ้นงานสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คือ การสร้างวิดีโอแสดงบทบาทสมมติ โดยนักเรียนสามารถวิเคราะห์วัจนกรรมจากบทบาทสมมติที่แต่ละกลุ่มสร้างสรรค์ขึ้น และขยายผลด้วยการอัปโหลดผ่านทาง Facebook และ Youtube

เมื่อวัดและประเมินผลการทำกิจกรรมต่าง ๆ จนครบทุกแผน พบว่า นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยทั้งห้องเรียน ในระหว่างเรียน (E_1) ที่ร้อยละ 76.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 75 รายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนของแผนการเรียนรู้ทุกแผน (E_1)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน (E_1)
1	72.3
2	74.6
3	79.7
4	80.5
ประสิทธิภาพโดยรวม	76.78

ตอนที่ 2 ผลของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม

ในการตรวจแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน นอกจากจะทำให้ผู้วิจัยทราบถึงสัดส่วนคะแนนของนักเรียนที่สะท้อนความรู้ความเข้าใจในหลักวัจนกรรมและรูปแบบวัจนกรรมแล้ว (ข้อสอบตอนที่ 1 และตอนที่ 2) ในการตรวจข้อสอบตอนที่ 3 ยังทำให้ค้นพบว่า นักเรียนสามารถประยุกต์หลักการความสุภาพมาใช้ในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ได้อย่างน่าสนใจ โดยที่ยังสื่อสารได้ชัดเจน นอกจากนั้น ในข้อสอบตอนที่ 4 นักเรียนยังสามารถวิเคราะห์บทบาทสมมติที่กำหนดให้แล้ววิเคราะห์เจตนา รูปแบบวัจนกรรมเงื่อนไขวัจนกรรมได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งสามารถใช้วัจนกรรมตอบกลับได้อย่างสุภาพตามจุดมุ่งหมายของบทเรียน

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E_2) พบว่ามีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลค่าสถิติจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน

จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ยคะแนนนักเรียน (μ)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	คิดเป็นร้อยละ
28	20	15.43	1.64	77.15

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม มีค่าเท่ากับ 15.43 คิดเป็นร้อยละ 77.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 75

ดังนั้นจากข้อมูลผลการวิจัยในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 จึงสามารถสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.78/77.15 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม

ประเด็นการประเมิน	μ	σ	แปลผลอยู่ในระดับ
ด้านครูผู้สอน			
ครูชี้แจงจุดประสงค์และประโยชน์ของการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน	4.52	0.57	มากที่สุด
ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดเป็นหลัก	4.41	0.82	มาก
ครูแบ่งนักเรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มแบบคล่องความสามารถ	4.03	0.87	มาก
ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และสะท้อนผลเสมอ	4.31	0.71	มาก
ครูเปิดโอกาสและสนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมจากความสนใจของนักเรียนเป็นหลัก	4.31	0.89	มาก
รวม	4.32	0.77	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ	4.55	0.74	มากที่สุด
นักเรียนได้ใช้ทักษะในการสื่อสาร เช่น การสรุปความ การคิดวิเคราะห์ การนำเสนอ	4.34	0.67	มาก
นักเรียนเห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติมีส่วนช่วยให้เรียนรู้เนื้อหาเรื่องวัจนกรรมได้ดียิ่งขึ้น	4.79	0.49	มากที่สุด
นักเรียนเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาของการสื่อสารต่าง ๆ ช่วยให้ได้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น	4.83	0.38	มากที่สุด
นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะทางเทคโนโลยีจากการถ่ายทำและตัดต่อวิดีโอ	4.62	0.73	มากที่สุด
นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้จากการสังเกต วิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยตนเอง มากกว่ารับการถ่ายทอดจากครู	4.14	0.74	มาก
รวม	4.55	0.63	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาบทเรียน			
เนื้อหาเรื่องวัจนกรรมเป็นเรื่องแปลกใหม่ น่าสนใจและเหมาะสมกับระดับความสามารถนักเรียน	4.59	0.57	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	μ	σ	แปลผลอยู่ในระดับ
เนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมเป็นเนื้อหาที่ครูควรสอนนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาถัดไป	4.59	0.63	มากที่สุด
กรณีศึกษาหรือตัวอย่างที่ครูหยิบยกประกอบในการเรียน มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง	4.38	0.86	มาก
เนื้อหาบทเรียนเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อการสื่อสาร ในการดำรงชีวิตและการทำงานของนักเรียน	4.76	0.44	มากที่สุด
เนื้อหาบทเรียนสามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้คุณธรรม ที่สำคัญของมนุษย์ เช่น การมีสติ ระมัดระวังคำพูด เห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น ฯลฯ	4.31	0.81	มาก
รวม	4.52	0.66	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้			
การเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติในการเรียนวิชาภาษาไทยได้	4.41	0.73	มาก
นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความคิดเห็นได้ และมีอิสระในการ เรียนรู้	4.48	0.69	มาก
นักเรียนรู้สึกสนุก มีความสุขในการเรียนรู้ และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ เพื่อนในชั้นเรียน	4.17	0.76	มาก
รวม	4.36	0.73	มาก
สรุปผลโดยภาพรวม	4.45	0.69	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ
ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัฒนธรรม พบว่า ผลการประเมินด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ
ด้านเนื้อหาบทเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับมาก และครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

**ตอนที่ 1 อภิปรายผลของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาท
สมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัฒนธรรม**

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.78/77.15 ซึ่งสูงกว่าตามเกณฑ์
ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 และถือว่าเป็นค่าที่สามารถยอมรับได้ตามหลักการเกณฑ์ประกันประสิทธิภาพของเครื่องมือ
(วโร เพ็งสวัสดิ์, 2546: 42-45)

สาเหตุที่แผนการจัดการเรียนรู้นี้มีประสิทธิภาพตามจุดประสงค์ของการวิจัย อาจเป็นเพราะว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนได้นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการสนทนาในชีวิตประจำวันมาเป็นโจทย์การเรียนรู้ กำหนดให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มอย่างหลากหลายมาช่วยให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ได้อย่างชัดเจน มีความสนุกสนาน ทำลายความสามารถ พร้อมทั้งกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำนั้นมีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ซึ่งข้อเท็จจริงจากผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ไพศาล สุวรรณน้อย (2559: 9) ที่สรุปการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่าสามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้จากบริบทจริง เกิดทักษะการคิดขั้นสูง เกิดแรงจูงใจในการเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับที่ อนุชิน ตาปราบ (2566: 378) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออกทั้งด้านความคิด ความสามารถ ความรู้สึกตามสถานการณ์ เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการจัดการเรียนรู้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ เรื่อง การวิเคราะห์วัจนกรรม

จากผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมสรุปได้ว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 สามารถแปลผลได้ในระดับมาก และสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาบทเรียน และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นผลมาจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ กุลศรีโร (2565: 44-45) ที่ได้ค้นพบว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยรูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีผลความคิดเห็นในระดับมาก ในขณะที่ ชนะพล ดุลยเกษม (2528, อ้างถึงใน ชิตธิธัญญ์ คอมแพงจันทร์, 2563: 203) ได้ค้นพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนที่ดีกว่าการสอนแบบบรรยาย นอกจากนั้นแล้วการวิจัยในครั้งนี้ยังนำบทบาทสมมติมาเป็นส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละมัย สายสินธุ์ (2552: 58) ที่ได้ผลว่า การละเล่นบทบาทสมมติสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาไทยที่ดีขึ้น และทำให้เกิดความสนุกสนาน และงานวิจัยของ นิติพร เชื้อสุวรรณ (2550, อ้างถึงใน มณีกานต์ สิริพัชรสกุล, 2557: 20 - 21) ที่ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์และเจตคติที่สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

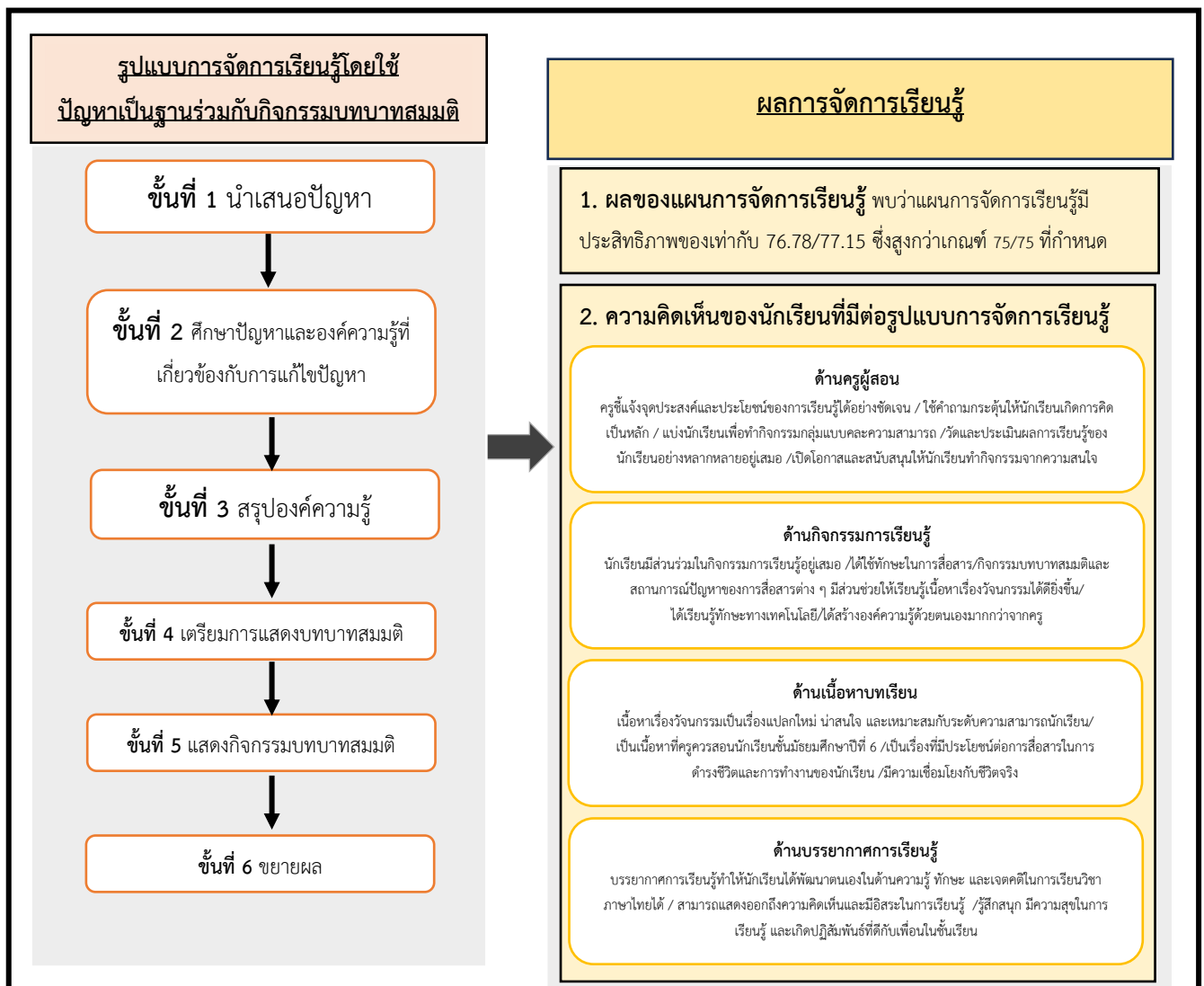
2) ด้านเนื้อหาบทเรียนมีผลการประเมินในระดับมากที่สุด รองลงมา ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะเนื้อหาเรื่องวัจนกรรมเป็นการเรียนภาษาไทยในมุมมองที่แปลกใหม่ นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ทางภาษาที่นักเรียนคุ้นชินดังที่ กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์ (2559: 8) ให้ความเห็นที่สรุปได้ว่า “วัจนกรรมเป็นการวิเคราะห์ภาษาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมนุษย์ ซึ่งไม่ได้ยึดติดกับกฎเกณฑ์ทางภาษาตามหลักไวยากรณ์” ซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้

เพิ่มเติมจากหลักสูตรฯ ส่วนสาเหตุที่นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องวัจนกรรมได้นั้นเป็นเพราะเนื้อหาสาระนี้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาการสื่อสารโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย รัตนทองคำ (2556: 1) ที่ได้สรุปแนวความคิดการเรียนรู้ของ เพียเจต์ว่า หากนักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือเผชิญปัญหาและประสบการณ์ตรงที่ตนเองเกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย ก็จะสามารถช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญาเพิ่มมากขึ้นได้

4) ด้านครูผู้สอน และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ มีผลอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ คณะณง อ่อนนาง (2561: 138) ที่สรุปได้ว่า การสอนในศตวรรษที่ 21 แบบ Active Learning ให้ประสบผลสำเร็งนั้น ครูควรเป็นผู้ที่มีทักษะในการค้นคว้าความรู้ สามารถคัดเลือกเนื้อหาการเรียนที่ทันสมัย มีความสามารถในการประเมินผลใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนรู้ และเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้นักเรียนมากกว่าการถ่ายทอดองค์ความรู้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพข้างต้น แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและกิจกรรมบทบาทสมมติ ประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 นำเสนอปัญหา ขั้นที่ 2 ศึกษาปัญหาและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา ขั้นที่ 3 สรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 เตรียมการแสดงบทบาทสมมติ ขั้นที่ 5 แสดงกิจกรรมบทบาทสมมติ และขั้นที่ 6 ติดตามและขยายผล เมื่อผู้วิจัยได้นำกระบวนการดังกล่าวเข้าสู่การศึกษาทดลองทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่จำแนกได้ 2 ประเด็น คือ 1) ผลของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 76.78 / 77.15 และ 2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครูผู้สอน (ครูชี้แจงจุดประสงค์และประโยชน์ของการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดเป็นหลัก แบ่งนักเรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มแบบคละความสามารถ วัดและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนอย่างหลากหลายอยู่เสมอ พร้อมด้วยเปิดโอกาสและสนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรม จากความสนใจ) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ใช้ทักษะในการสื่อสาร อีกทั้งเห็นว่าการกิจกรรมบทบาทสมมติและสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้เรียนรู้เนื้อหาเรื่องวัจนกรรมได้ดี ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางเทคโนโลยี และได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมากกว่าจากครู) ด้านเนื้อหา บทเรียน (เนื้อหาเรื่องวัจนกรรมเป็นเรื่องแปลกใหม่ น่าสนใจ เหมาะสม และควรสอนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 และเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อการสื่อสารในการดำรงชีวิตและการทำงานของนักเรียน เพราะมีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง) และสุดท้ายคือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ (บรรยากาศการเรียนรู้ทำให้ได้พัฒนา ตนเองในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติในการเรียนวิชาภาษาไทย สามารถแสดงออกถึงความคิดเห็น มีอิสระ ในการเรียนรู้ รู้สึกมีความสุขและเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน)

สรุป

วัจนกรรม เป็นองค์ความรู้ที่ไม่ได้ปรากฏแพร่หลายในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งที่เป็นแนวคิดที่สามารถวิเคราะห์เจตนาในการสื่อสาร สามารถอธิบายผลของถ้อยคำ และกำหนดหลักความ สุภาพที่ปรากฏในการสนทนาได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำเรื่อง วัจนกรรม มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม บทบาทสมมติ โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงกว่าตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งส่งผลให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนความคิดเห็น ของนักเรียนในภาพรวมนั้น เห็นพ้องกันว่าเนื้อหาเรื่องวัจนกรรมแปลกใหม่และมีประโยชน์ต่อการ ใช้ชีวิตประจำวัน อีกทั้งรูปแบบการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดบรรยากาศ การเรียนรู้ในเชิงบวก และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้จากการฝึกคิดและปฏิบัติมากกว่าการบรรยายจากครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การจัดการเรียนรู้เรื่อง วัจนกรรม เป็นเรื่องที่ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในกรอบเนื้อหาให้ครอบคลุม และสามารถสังเคราะห์ห่อออกมาให้เป็นบทเรียนที่ง่ายต่อการเข้าใจ เน้นการนำเสนอสถานการณ์การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับวัจนกรรมต่าง ๆ ก่อนแล้วจึงสรุปเป็นองค์ความรู้ จากนั้นควรใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในการสื่อสารได้ง่ายขึ้น เช่น บทบาทสมมติ เกม หรือเทคนิควิธีการอื่น ๆ ประกอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาว่า หากจัดการเรียนรู้เนื้อหาวัจนกรรมกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น หรือระดับความสามารถอื่น ๆ เพิ่มเติม หรือใช้ประยุกต์ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรูปแบบอื่น จะเกิดผลการวิจัยที่แตกต่างออกไปหรือไม่ อย่างไรบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คะเนยะ อ่อนนาง. (2561). *บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 กับการเรียนการสอนแบบ Active Learning*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จุฑามาศ กุลศรีโล. (2565). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมเรื่องประโยคเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 16(3), 38-47.
- ชิตธิณัฐ คอมแพงจันทร์. (2564). *การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรู้ด้านวรรณคดีและวรรณกรรมไทยกรณีศึกษา: นักศึกษาแลกเปลี่ยนสาขาภาษาไทยจาก Yunnan Normal University and Business School*. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 28(2), 191-216.
- ณัชชา อ่อนสัมพันธ์. (2562). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐชา บุปผาชาติ. (2561). *การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 16). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2559). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL)*. เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายวิชาการ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณีกานต์ สิริพัชรสกุล. (2557). บทบาทสมมติและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- รุ่งฤทัย จตุรภูษพรพงศ์. (2555). *ปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ละมัย สายสินธุ์ (2552) ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านออกเสียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ นิทานพื้นบ้านประกอบการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ. [การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2546). *การวิจัยในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์สุวิริยาสาสน .
- วิฑูรย์ เมตตาจิตร. (2558). *วัจนกรรมการดำเนินนักเรียนของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศิวดล วราเอกศิริ. (2556). วัจนกรรมเกี่ยวกับความสุภาพและแนวคิดเรื่องหน้ากับการคุกคามหน้าของตัวละคร ในรามเกียรติ์. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 33(1), 175 – 213.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). *ทฤษฎีการเรียนรู้พื้นฐาน*. เอกสารประกอบการสอน 475788 การสอนทาง กายภาพบำบัด ภาคต้นปีการศึกษา 2556. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมฤดี วิศทเวทย์. (2546). *ปรัชญาภาษา*. <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~wsomrudi/Speechact.pdf>
- สุชาดา ทิพย์มนตรี. (2556). *ประสิทธิผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการสอน "ภาษาอังกฤษ เพื่อการบริการ"*. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุภาภรณ์ ทาศิริ. (2562). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมุทรปราการ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ. http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2562-4-1_1593694823_6112610025.pdf
- อนุชิน ตาปราบ. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติที่มีผลต่อความสามารถในการสนทนาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 17(3), 375 - 384.
- Livingstone, C. (1985). *Role Play in Language Learning*. Longman Handbooks for Language Teachers.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนา
อาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
Development of a Learning Activity of History on The King who founded The Kingdom
of Thailand using Active Learning Management for Prathomsuksa 3 Students

อนุตระศักดิ์ วิชัยรัตน์*

Anuttarasak Wichairat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มไม่อิสระกัน (Dependent samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.52/80.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้; ประวัติศาสตร์; การเรียนรู้เชิงรุก

*ครูชำนาญการ, โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
Professional Level Teacher, Banpakoon (pakoonpadungwit) School, Nakhon Phanom Primary Educational
Service Area Office 2

Abstract

The purposes of this research were to: 1) development of a learning activity of history on the king who founded the kingdom of Thailand using active learning management for Prathomsuksa 3 Students to meet the set criteria of 80/80, 2) compare students' learning achievement before and after learning through the development of a learning activity of history, and 3) explore the students' satisfaction toward learning through the developed learning activity of history. The samples, obtained through cluster random sampling, were 31 students from Prathomsuksa 3/1 at Banpakoon(pakoonpadungwit) School, in the second semester of the academic year 2022. The research instruments consisted of a learning management plan, a learning achievement test, and a satisfaction assessment form. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Dependent Samples t-test.

The findings were as follows: 1) the learning activity of history on the king who founded the kingdom of Thailand using active learning management had the efficiency of 80.52/80.65, which met the defined criteria of 80/80, 2) the students' learning achievement scores were higher than those of before the learning activity of history on the king who founded the kingdom of Thailand using active learning management the intervention at a statistical significance of .05 level, and 3) the students' satisfaction toward learning through the learning activity of history on the king who founded the kingdom of Thailand using active learning management was at a highest level.

Keywords: Learning Activity, History, Active Learning

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา ทั้งในด้านของประวัติความเป็นมา พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และเพื่อเป็นการทำความเข้าใจ วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในอดีตมาเป็นข้อมูลพื้นฐานหรือแนวทางในการวางแผนการดำเนินชีวิต การพัฒนาตนเองพัฒนาสังคมตั้งแต่ระดับเล็กคือ ระดับครอบครัว ไปจนถึงระดับประเทศ และเพื่อให้เกิดความรู้รักภาคภูมิใจและรักในชาติของตนเอง โดยประวัติศาสตร์เป็นข้อมูลที่สะท้อนประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ของแต่ละคน รวมทั้งอดีตของสังคมและประเทศชาติ และที่สำคัญ

ควรคำนึงถึงอดีตความเป็นมา ซึ่งเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตของตัวเองอันจะนำไปสู่ความมั่นคงเข้มแข็ง รวมทั้งความซื่อสัตย์ในการพึ่งพาตนเอง เพื่อคาดหวังให้วิถีการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและชุมชน สามารถดำเนินต่อไปสู่นาคตได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์ยังเป็นศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ในปัจจุบัน เปรียบเสมือนกระจกที่ส่องให้เห็นสังคมมนุษย์ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ในพื้นที่หนึ่งที่มีพัฒนาการสืบเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญเพื่อสอนให้รู้จักตนเองรู้ประวัติความเป็นมาของ ท้องถิ่นและประเทศชาติของตน เข้าใจพัฒนาการของผู้คนที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยตั้งแต่อดีตและความรุ่งเรือง ที่วิวัฒนาการ สืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน สร้างจิตสำนึกในความเป็นชาติ เกิดความรักความภาคภูมิใจ ในบรรพบุรุษที่ก่อตั้งชาติบ้านเมือง ยังความเป็นปึกแผ่นดำรงเอกราชมาจนปัจจุบัน รวมถึงการสืบทอด ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่คงความเป็นเอกลักษณ์ซึ่งถือเป็นหน้าที่คนรุ่นหลังจะต้องสืบทอดให้ คงอยู่ตลอดไป อีกทั้ง ประวัติศาสตร์ ยังเป็นบทเรียนจากอดีต ทำให้ผู้คนในสังคมได้เรียนรู้ความเป็นมาในสังคม ในพื้นที่และบริบทของเวลาต่าง ๆ กัน เห็นบทเรียนในอดีตที่มีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เพื่อเป็น เครื่องเตือนใจและช่วยตัดสินใจที่จะดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม และชาติบ้านเมือง บทเรียนในอดีต จะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมในชะตากรรมให้กับคนในสังคมเดียวกัน ปลุกฝังความรู้สึกในความเป็นชาติ หวงแหน อิสรภาพและเอกราชของชาติตน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554: 11-12)

จากความสำคัญของประวัติศาสตร์ ทำให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ถูกระบุให้เป็นวิชาหนึ่ง ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้จัดการเรียนการสอน สาระประวัติศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐานวิชาที่สอง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่นักเรียนทุกคนจะต้องได้เรียนตั้งแต่ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้กำหนดไว้ว่า สาระประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานวิชาที่สองที่นักเรียนต้องเรียน จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเวลา และยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพล ต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญา แหล่งอารยธรรม ที่สำคัญของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 115) อย่างไรก็ตามวิชาประวัติศาสตร์ได้ถูกระบุให้เป็นวิชา พื้นฐานวิชาที่สองที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่จากสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนไม่ได้แสดงออกหรือ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าที่ควร และนักเรียนให้ความสนใจและความสำคัญกับการเรียน วิชาประวัติศาสตร์น้อย อาจสืบเนื่องมาจากวิธีการสอนของครูยังไม่หลากหลาย ครูส่วนใหญ่สอนโดยใช้วิธีการ บรรยายเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543: 3) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ครูจะสอน โดยมุ่งเน้นความจำและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่มากกว่าการสร้างองค์ความรู้ใหม่

ครูจึงเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน การวัดและประเมินผลเน้นความสามารถในการท่องจำ ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนเป็นเพียงผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียว แทนที่จะนำไปสู่ การสร้างความรู้ ในระดับขั้นการคิดวิเคราะห์หรือคิดสร้างสรรค์ ซึ่งวิธีการสอนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา มากกว่าการเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง และไม่เน้นกระบวนการที่ให้นักเรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ในทุกวันนี้ประวัติศาสตร์สำหรับเยาวชนไทยยังเป็นเพียงเรื่องราวในอดีตที่เต็มไปด้วยสิ่งของเก่าแก่ ผู้คนที่ล้มหายตายจากไปหมดแล้ว เหตุการณ์ที่ต้องจดจำและจำเรียน เพื่อสอบตามเกณฑ์ในระบบการศึกษา เท่านั้น แม้ว่าจะมีผู้เรียนบางคนชอบและสนุกสนานที่จะฟังเกร็ดประวัติศาสตร์ได้เรียนรู้อดีต มีความภาคภูมิใจ ในชาติและบรรพบุรุษ แต่ผู้เรียนก็ยังมีคำถามเสมอว่าเรียนประวัติศาสตร์ไปทำไม ประวัติศาสตร์มีประโยชน์ อย่างไรในโลกยุคโลกาภิวัตน์และจะใช้ประวัติศาสตร์ไปประกอบอาชีพอะไร และหากครูเน้นแต่ประเด็นศึกษา ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ไม่เพียงแต่จะสร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้เรียนแล้ว ยังไม่สามารถสร้าง ประโยชน์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนได้ แต่ถ้าสร้างความเข้าใจว่าทำไมถึงเกิด ทำไมถึงเป็น ทำไมถึงเปลี่ยน และเกิดขึ้นได้อย่างไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร มีผลต่ออะไรอย่างไรบ้าง จะทำให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนได้ และจากการสังเกตในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนไม่เห็น ความสำคัญของการเรียนประวัติศาสตร์ คิดว่าเป็นเรื่องที่ต้องท่องจำและน่าเบื่อ เป็นเรื่องไกลตัว ทำให้ผู้เรียน ไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียน ส่งผลต่อความสนใจในการเรียนสาระประวัติศาสตร์ ดังนั้น เพื่อให้การจัด การเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร จึงต้องเลือกวิธีการสอนให้ตรงเป้าหมาย ที่มีทั้งวิธีการสอน โดยทั่วไปและวิธีการสอนเฉพาะทางก็จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554: 21) ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2551: 222) กล่าวว่า การจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนต้องอาศัยวิธีการและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำ ให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้วิเคราะห์ว่าการจัด การเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่เรียนได้ ซึ่งเป็นผล มาจากเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเนื้อหาสาระที่ต้องเรียนเป็น จำนวนมาก ประกอบด้วย 5 สาระ คือ สาระศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ ในสาระทั้ง 5 ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนของครูใช้วิธีการบรรยายเพียงอย่างเดียวและไม่ได้นำเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนเนื้อหา การสอนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งมีเนื้อหาสาระจำนวนมาก สำหรับการพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ครูผู้สอนจะต้องมีการเลือกสรรวิธีสอนที่เหมาะสม และช่วยพัฒนานักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ สร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่เกิดขึ้นในวิชาประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล โดยครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ส่งเสริม และสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้นั้นมีหลายวิธี เช่น การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การใช้เทคนิคหมวกหกใบ การสอนด้วยรูปแบบซิปปา เป็นต้น และยังมีวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาให้กับนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ก็คือ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ และช่วยให้นักเรียนมีความรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการผสมผสานวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบจนมีความเหมาะสม เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยในกิจกรรมการเรียนรู้จะประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (บริบูรณ์ ชอบทำดี, 2559: 53-54) ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 118) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อประสมที่ได้จากการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหน่วย หัวเรื่อง และจุดประสงค์ เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำได้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบเน้นการเรียนรู้ที่พัฒนาแนวคิดและความคิดรวบยอด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และสามารถจัดระบบความรู้โดยใช้แผนผังกราฟิก เพื่อส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดและกระบวนการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน โดยนักเรียนทำกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติร่วมกัน กิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ การระดมสมอง กรณีสึกษา การเรียนแบบร่วมมือ การศึกษานอกสถานที่ การเขียนบรรยาย การสัมภาษณ์ การใช้แบบฝึกทักษะ การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้กิจกรรมการเรียนรู้

นอกจากนี้ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ยังเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียนรู้และสร้างความกระตือรือร้นด้านความรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยการท่องจำเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนเชิงรุก จึงมีบทบาทช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ลงมือกระทำมากกว่าการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (วัชราน เล่าเรียนดี และคณะ, 2560: 65) โดยที่การเรียนรู้เชิงรุกยังประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญคือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงคือวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินผลรวม ทั้งผู้เรียนมีทัศนคติที่อยากเรียนรู้ ผู้สอนเป็นเพียง

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาจัดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุกรูปแบบหนึ่งเป็นการเรียนรู้ โดยการนำกรณีศึกษามาอภิปราย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกิดการวิเคราะห์สังเคราะห์และประยุกต์ใช้หลักการแนวคิดทฤษฎีประกอบการคิด (Ward, 1998: 103-110) โดยที่ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาข้อมูลจากสถานการณ์ที่ได้รับโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตัดสินใจ หาคำตอบ เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ซึ่งการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการสอนที่ต้องปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจัดเตรียมข้อมูลแนวทางการแก้ปัญหา และโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นปัญหาาร่วมกัน เพื่อเปิดมุมมองที่หลากหลายของปัญหา และแนวทางในการตัดสินใจที่หลากหลาย (เนาวนิตย์ สงคราม, 2555: 97)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอน วิธีการจัดการเรียนรู้ และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อที่จะทำการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ที่สูงขึ้น ตลอดจนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในระดับมากขึ้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

สถาพร พงษ์พิบูล (2555: 5) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือผู้เรียน มีการวิเคราะห์ กรสังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุพรรณิ ขาญประเสริฐ (2557: 3) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความสนใจ ความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองในตัวผู้เรียนมากขึ้น

Silberman (1996: 9) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานบ่อยที่สุด ผู้เรียนได้ใช้สมองในการเรียนรู้แนวความคิด แก้ปัญหา และประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เกิดความสนุกได้รับการสนับสนุน และการมีส่วนร่วมบ่อยครั้งที่ผู้เรียนจะลุกจากที่นั่งและแสดงความคิดเห็นของตน การเรียนรู้ได้ด้นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนได้ยิน ได้เห็นถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ และอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งนั้นร่วมกับผู้อื่น ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องลงมือทำด้วยตนเองใช้ตัวอย่างประกอบ ทดลอง และฝึกฝน การกระทำเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความรู้ที่ผู้เรียนมีหรือได้รับมา

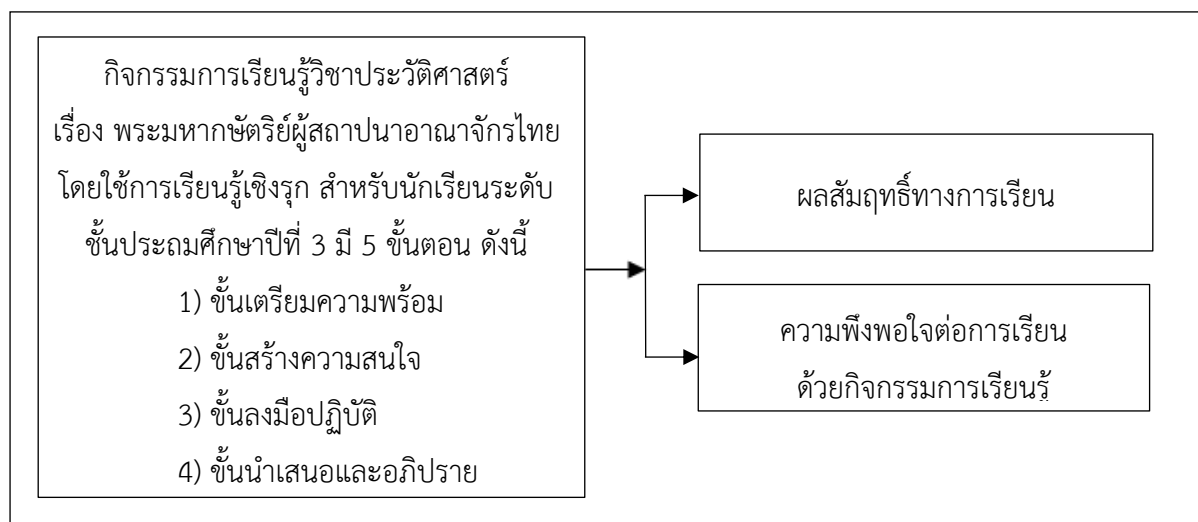
Collins and O'Brien (2003: 5) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการส่งเสริมผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนสะท้อนแนวคิดและทราบบวิธีการใช้แนวคิดนั้นต้องการให้ผู้เรียนประเมินความเข้าใจและทักษะในการจัดการกับความคิดรวบยอดของตนเอง หรือประเมินปัญหาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง องค์ความรู้ของผู้เรียนเกิดจากการได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาในผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสิ่งที่เรียนและเข้าใจบทเรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ สร้างองค์ความรู้หรือสร้างประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนได้รับการกระตุ้น เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาทักษะให้มีความเชี่ยวชาญ พร้อมทั้งได้รับข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ และผู้เรียนสามารถกำกับกับการเรียนรู้ และมีการเรียนรู้แบบนำตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอและอภิปราย และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แบบแผนการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (pre experimental design) ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการทดลอง One group pretest-posttest (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 52) มีลักษณะการทดลอง ดังนี้

ทดลองก่อนเรียน	การทดลองด้วยกิจกรรมการเรียนรู้	ทดลองหลังเรียน
T_1	X	T_2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 206 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 31 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากการจัดห้องเรียนของโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย) จัดห้องเรียนเป็นแบบความสามารถ ซึ่งนักเรียนแต่ละห้องมีผลการเรียนไม่แตกต่างกัน

3. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย) จำนวน 10 แผน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อใช้ในการทดสอบก่อนเรียน และทดสอบหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ การวัดประเมินผล สื่อ และแหล่งเรียนรู้ โครงสร้างของวิชา จากตำราและเอกสารต่าง ๆ

1.2) วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 เรื่อง จำนวน 10 แผน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวมจำนวนทดลอง 10 ชั่วโมง ไม่รวม การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1.3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์

1.4) สร้างและหาคุณภาพแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1.4.1) ศึกษาแนวทางการสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนด ลักษณะของแบบประเมินเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีการให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

1.4.2) จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้ในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.5) ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

1.6) นำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสม โดยผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.07)

1.7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญประเมินไปทดลอง (Try out) เพื่อหาประสิทธิภาพ ดังนี้

1.7.1) การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2, 3/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูน ผดุงวิทย์) จำนวน 3 คน และจำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนที่มีผลการเรียนที่ผ่านมามีระดับเก่ง กลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อหาข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มเล็ก

1.7.2) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) จำนวน 30 คน ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาวิชานี้มาก่อน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

1.8) ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้จากผลการทดลองใช้ แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวการสร้างและหาคุณภาพแบบอิงกลุ่ม ดังนี้

2.1) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562)

2.2) วิเคราะห์หลักสูตรด้านเนื้อหา เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.3) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงกลุ่ม โดยศึกษาหนังสือประเมินผลการศึกษาของ สมนึก ภัททิยธนี (2549: 98) หนังสือการวิจัยเบื้องต้นของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 85) และหนังสือการวิจัยทางการศึกษาของ สุรวาท ทองบุ (2550: 76)

2.4) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ แล้วสร้างตารางวิเคราะห์กำหนดจำนวนข้อและระดับพฤติกรรม

2.5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยผู้วิจัยต้องการใช้จริง จำนวน 30 ข้อ แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 5 คน (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC: Index of Item Objective Congruence) นำผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยข้อสอบผ่านเกณฑ์ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2.6) ปรับปรุงแก้ไขจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญตามข้อ 3.5 แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 26 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาที่กำลังศึกษาและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง

2.7) วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อ เลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.42-0.56 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.44-0.94 เพื่อคัดเลือกเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคัดเลือกข้อสอบให้เหลือ จำนวน 30 ข้อ แล้วนำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.96 หลังจากนั้นจัดพิมพ์แบบทดสอบเพื่อใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1) กำหนดลักษณะของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ผู้เรียนรายงานตนเอง (Self-report) ตามรายการต่าง ๆ ที่ต้องการวัดจากระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีการให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

3.2) นิยามปฏิบัติการของคำว่า “ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3”

3.3) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยข้อคำถามหรือรายการให้สอดคล้องและครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการที่ได้นิยามไว้ จำนวน 16 ข้อ

3.4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 5 คน (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง “ข้อคำถามหรือรายการที่สอบถาม” กับ “นิยามปฏิบัติการ” โดยที่ข้อคำถามหรือรายการที่สอบถามผ่านเกณฑ์มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.5) ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามหรือรายการที่สอบถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์หรือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ Item-total Correlation ใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจทั้งฉบับ โดยหาค่า Alpha-Coefficient ตามวิธีการของ Cronbach เลือกข้อที่มีค่าคะแนนเหมาะสม เท่ากับ 0.29-0.65 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 ของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

3.7) จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น 2) ดำเนินการทดลองให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง โดยเมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้เสร็จในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้แล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบย่อยท้ายบทเรียน ทั้ง 5 ชุด 3) ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ 4) ทำการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยวิเคราะห์ตามสูตรการหาค่า E1/E2 โดยวิธีของกู๊ดแมน เฟรทเซอร์ และชไนเดอร์ (Goodman R.I., K.A. Fletcher and E.W. Schneider, 1980: 30)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการทดสอบที (Dependent Sample t-test)

3. การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การแปลความหมายโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยกำหนดเกณฑ์ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่องพระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผล ดังนี้

กิจกรรมที่	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	คะแนนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				คะแนนหลังเรียน (Post-test)			
		คะแนนเต็ม ของแต่ละ กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ (E ₁)	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ (E ₂)
1	31	30	24.00	1.15	80.00	30	24.19	2.31	80.65
2	31	30	24.16	1.63	80.53				
3	31	30	24.19	1.42	80.63				
4	31	30	24.21	1.40	80.65				
5	31	30	24.22	1.41	80.67				
รวม		150	120.78	7.01	80.52				
		ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (E ₁) = 80.52				ประสิทธิภาพผลลัพธ์ของกิจกรรม (E ₂) = 80.65			

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผล ดังนี้

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนเรียน	31	30	16.00	1.53	254	2.271	14.36*
หลังเรียน	31	30	24.19	2.31			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผล ดังนี้

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน			
1.1 บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ฉันทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	4.66	0.49	มากที่สุด
1.2 บรรยากาศการเรียนทำให้ฉันมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.55	0.59	มากที่สุด
1.3 กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและน่าสนใจ	4.57	0.53	มากที่สุด
1.4 ฉันชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูนำมาให้เรียน	4.71	0.52	มากที่สุด
1.5 ฉันเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนานมีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
รวม	4.62	0.25	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียน			
2.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีการนำเข้าสู่บทเรียนและยกตัวอย่างที่น่าสนใจ	4.98	0.15	มากที่สุด
2.2 ฉันชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการประเมินผลทุกครั้งที่เราเรียนทำให้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง	4.91	0.30	มากที่สุด
2.3 ครูมีการประเมินจากการปฏิบัติจริงและมีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานทุกครั้ง	4.54	0.61	มากที่สุด
2.4 ฉันได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มและได้ช่วยเหลือกัน	4.98	0.13	มากที่สุด
2.5 การจัดการเรียนรู้ทำให้ฉันเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.68	0.55	มากที่สุด
2.6 กิจกรรมการเรียนรู้มีสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.94	0.24	มากที่สุด
2.7 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ฉันได้ความรู้และเข้าใจในเนื้อหา เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย มากขึ้น	4.85	0.38	มากที่สุด
รวม	4.79	0.18	มากที่สุด

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 ฉันได้รับความรู้จากการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้	4.63	0.56	มากที่สุด
3.2 ฉันเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทยเพิ่มขึ้น และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ	4.59	0.49	มากที่สุด
3.3 ฉันมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์	4.63	0.57	มากที่สุด
3.4 ฉันสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.66	0.49	มากที่สุด
รวม	4.63	0.30	มากที่สุด
รวมทั้ง 3 ด้าน	4.67	0.35	มากที่สุด

อภิปรายผล

จากการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.52/80.65 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบเชิงรุก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีกระบวนการสร้างและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพ จากการสร้างที่มีแบบแผนและผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทุกขั้นตอนเป็นอย่างดี โดยศึกษาจากหลักสูตร คู่มือครู หนังสือแบบเรียน นักวิชาการ และผลงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสร้างกิจกรรมที่ดีมีคุณภาพ ยกผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดการแสวงหาความรู้ด้วยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญาของผู้เรียนที่ เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครูสอนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมภำยธ พุทธิ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการวิเคราะห์ เรื่อง การหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบร่วมมือ

เทคนิคจิ๊กซอว์ประกอบผังความคิด เรื่อง การหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 81.23/83.65 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 0.7474 คิดเป็นร้อยละ 74.74 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ ประกอบผังความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.39)

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู เทคนิควิธีการสอน และการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีการวัดและประเมินผลตรงตามตัวชี้วัดและจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ โดยมีวิธีหรือกระบวนการสร้างและออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อสอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์ การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินความเหมาะสม ตรวจสอบและปรับปรุง ทำให้เป็น กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก ที่นำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนพื้นฐานทางด้านการสร้างแผนที่เป็นระบบและขั้นตอน และมีระบบวิธีการที่เหมาะสม มาวิเคราะห์และนำมามาตรฐานการเรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาจัดทำชุด กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก เป็นกิจกรรมการสอนหนึ่ง ที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ อภิवास โพธิตาทอง (2563: 7) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนที่ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ จากกระบวนการในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีโอกาสมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

3. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการความคิดขั้นสูง

ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดีในที่สุดจะช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ จนสามารถชี้นำตลอดชีวิตในฐานะผู้ฝึกฝน การเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาการเรียนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังเป็นการสอนแบบบูรณาการทั้งหลักสูตร เนื้อหาสาระกระบวนการเรียนการสอน และคุณธรรมจริยธรรมเข้าด้วยกัน ผู้วิจัยได้จัดการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การนำเสนอเพลง บทความต่าง ๆ มาเป็นประเด็นในการสนทนาก่อนนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีการใช้เหตุผล พัฒนาทักษะการสนทนา และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนด้วยกลวิธีเชิงรุกมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ อานนท์ ไชยยัง (2563: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางสังคม นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนเชิงรุกเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบองค์ความรู้ใหม่นั้นก็คือได้พัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเอาสื่อประสมที่มีการวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย เพื่อถ่ายทอดความรู้และ ประสบการณ์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นในแต่ละกิจกรรมยังได้นำแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก มาใช้เป็นขั้นตอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาในผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสิ่งที่เรียนและเข้าใจบทเรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้หรือ ประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ สร้างองค์ความรู้หรือสร้างประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนได้รับการกระตุ้น เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาทักษะให้มีความเชี่ยวชาญ พร้อมทั้งได้รับข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ และผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ และมีการเรียนรู้แบบนันทนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอและอภิปราย และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผล นอกจากนี้ การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก ดังนั้น การพัฒนา

กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทยโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก จึงเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น และเพื่อให้นักเรียนเกิดการแสวงหาความรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ด้วยการลงมือปฏิบัติ และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญาของผู้เรียนที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน และการเรียนรู้ที่ยั่งยืนได้

สรุป

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่องพระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.52/80.65

2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่องพระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาในผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์และเข้าใจในบทเรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ สร้างองค์ความรู้หรือสร้างประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนได้รับการกระตุ้น เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาทักษะให้มีความเชี่ยวชาญ พร้อมทั้งได้รับข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ และผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ และมีการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์แบบนำตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้วทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีบริบทของโรงเรียนใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. สำหรับครูผู้สอนที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ควรมีการวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนจัดการเรียนการสอน เช่น ศึกษาการทำความเข้าใจนักเรียนการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ให้หลากหลาย ใช้นวัตกรรมและมีความเหมาะสมกับนักเรียนและสภาพของโรงเรียน ฝึกใช้คำถามกระตุ้น ให้นักเรียนคิดและควรเสริมแรง เพื่อการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ในการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เข้าใจบทเรียนประกอบกับนักเรียนได้รับการฝึกคิดวิเคราะห์ และค้นคว้าคำตอบด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจและยังเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับชั้นอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนาอาณาจักรไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: *คุรุสภาลาดพร้าว*.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). *ชุดกิจกรรมในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*. เอกสารการสอนวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทิตินา แคมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2555). *การสร้างนวัตกรรมเปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริบูรณ์ ขอบทำดี. (2559). *การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชร เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2555). คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (Quality of students derived from active learning process). *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2), 1-13.
- สมนึก ภัทธีธนี. (2549). *การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2557). Active learning : การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *นิตยสาร สสวท*, 42(188), 3-6.
- สุรวาท ทองบุ. (2550). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิวิาส โพธิ์ตาทอง. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อานนท์ ไชยอ้ง. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารภีพิทยาคม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัษฎายุทธ พุทธิ. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการวิเคราะห์ เรื่อง การหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- Collins, J. W., & O'Brien, N. P. (2003). *The greenwood dictionary of education*. Westport, CT : Greenwood Press.
- Silberman, M. L. (1996). *Active Learning : 101 Strategies to Teach Any Subject*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Ward, R. (1998). Active, Collaborative and case-based learning with Computer based case Scenarios. *Computer in Education*, 30(1), 103-110.

คณะกรรมการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่ปรึกษา

นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

บรรณาธิการกิจ

นายณพพร แสงอาทิตย์	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวกัญญาพร ไทรชมภู	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวสุนิศา หวังพระธรรม	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวจามรี เชื้อชัย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
นางกุลรติ เอกสุวรรณ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

ออกแบบและจัดรูปแบบบทความ

นายวิทยา ศรีพันชาติ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวกัญญาพร ไทรชมภู	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวสุนิศา หวังพระธรรม	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฝ่ายเว็บไซต์วารสาร

นายเจียมพล บุญประคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
นายภาณุวัชร ปุระณะศิริ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
นายวิทยา ศรีพันชาติ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายพรชัย ถาวรนาน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวสุนิศา หวังพระธรรม	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฝ่ายประสานงานกองบรรณาธิการและการจัดการ

กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวกัญญาพร ไทรชมภู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวสุวรรณา กลิ่นนาค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวสุนิศา หวังพระธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายจักรกฤษ ภัสสรประทีป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดการและเลขานุการ

นางสาวกัญญาพร ไทรชมภู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

OBE

Basic Education Research Journal

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
319 ถนนราชดำเนินนอก แขวงดุสิต
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0-2288-5882-3